

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Journal of BSRU-Research and Development Institute
ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2563)
Vol. 5 No. 1 (January - June 2020)

- พัฒนาความสามารถด้านคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H
ธัญลักษณ์ โคตรเพชร, รศ.กรวลัย พันธุ์แพ, ดร.มิ่งขวัญ ภาคสัณไชย
- การพัฒนากระบวนการวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์เพื่อปรับพื้นฐานในการเรียนในสาขาคอมพิวเตอร์ด้วยแบบจำลองเอจายล์
ผศ.อังคาร ปริญญาชัยศักดิ์
- การพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว สำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร
อาจารย์นิวัติ พะเทพ
- การศึกษาพฤติกรรมกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของเพศชาย (ชายแท้, เกย์ และ ไบเซ็กชวล)
พีระเสก บริสุทธิบัวทิพย์, อนุพงศ์ สุขเกษม, วัยวุฒิ อยู่โนสิด
- การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ที่มีต่อการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้ายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
พลพล คำวัฒน์, อาจารย์ ดร.นันทพร ชื่นสุพันธุรัตน์
- สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่
อาจารย์ ดร.สุวิทย์ สุธรรม
- การปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถาบันการผลิตครู
รศ.ดร.ทยาดา รัตนบุญไธวานิช, ผศ.ดร.ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว, รศ.ดร.มนตรี แยมกลีกร
- สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน สาขาวิชาภาษาไทย ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน
Miss Yinfei Chen, ผศ.ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์, ผศ.ดร.อัศวินธ์ เรืองรอง
- แนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่นของประชากรกลุ่ม Millennial
วิรัชญา วิไลศรีศรี, อาจารย์ ดร.อดิพล เอื้อจริยพันธุ์
- ภาพแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ จากบทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคต
ผศ.ดร.อภิวัฒน์ สุธรรมดี
- การพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ
นุชจรี อุทจิตร, กนก พานทอง, พีร วงศ์อุปราช
- การศึกษาภูมิปัญญาวัฒนธรรมการปลูกข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ กรณีศึกษากันตังบ้านแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
อรพรรณ ศรีทอง, อาจารย์เฉลิมพล ศรีทอง
- ผลประสพการณ์การสอนที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของครูในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี
ปราณี ใจบุญ, ดร.กนก พานทอง, ดร.ปิยะทิพย์ ประดู่พรม
- การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เพื่อส่งเสริมการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูในยุคการศึกษาไทย 4.0
อาจารย์ณภัฏ ศรีเจริญประมง, ผศ.วรลิส ถนอมชาติ
- การจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
ผศ.พรรณนิภา เดชพล

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Journal of BSRU-Research and Development Institute

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2563)

Vol.5 No.1 (January-June 2020)

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ISSN : 2465-4523

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และนักวิชาการทั่วไป ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการ และบทความจากผลงานวิจัยในศาสตร์ทางด้าน สหวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2. เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และนักวิชาการทั่วไป ตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการศึกษา (E-education) ค้นคว้า และวิจัย

3. เพื่อเป็นแหล่งกลางในการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลและแหล่งวิทยาการความรู้ต่างๆ อันเป็นการเปิดโลกกว้างทางการเรียนรู้ แก่สาธารณชนทั่วไป

ปีที่พิมพ์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2563)

กำหนดออกวารสาร ปีละ 2 ฉบับ มกราคม - มิถุนายน , กรกฎาคม – ธันวาคม

ครั้งที่พิมพ์/จำนวน 1/500 เล่ม

จำนวนหน้า 230 หน้า

จัดพิมพ์โดย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ชั้น 7 อาคาร 100 ปี ศรีสุริยวงศ์ 1061 ซอยอิสรภาพ 15 ถนนอิสรภาพ

แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600

โทรศัพท์. 0-2473-7000 ต่อ 1600 , 1601

โทรสาร. 0-2473-7000 ต่อ 1601

เว็บไซต์: <http://research.bsru.ac.th>

จดหมายอิเล็กทรอนิกส์: rdibsrugo@bsru.ac.th

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด

54/67-68 ซอย 12 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10160

โทรศัพท์. 0-2864-0434-5

โทรสาร. 0-2412-3087

Email:sahadhammik@gmail.com

ราคาเล่มละ 200 บาท

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ทุกบทความได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความ(Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ก่อนลงตีพิมพ์ในวารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประเภทของการประเมินวารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีรูปแบบการประเมิน โดยที่ผู้วิจัยจะไม่ทราบถึงข้อมูลคณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review) แต่คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review) จะสามารถเข้าถึงข้อมูลผู้วิจัยได้ (Single Blinded)

บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ในวารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกบทความเพื่อการศึกษาแต่ให้อ้างอิงแหล่งที่มาให้ครบถ้วนสมบูรณ์

สารบัญ

สารจากอธิการบดี	ก
บทบรรณาธิการ	ค
Publication Ethics	ฐ
ภาค 1 บทความวิจัยและบทความวิชาการ	
1. การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ธัญลักษณ์ โคตรเพชร (Thanyaluk Krotpech), รองศาสตราจารย์กรวลัย พันธุ์แพ (Assoc. Prof.Kornvalai Panpae), ดร.มิ่งขวัญ ภาคสัญญาไชย (Mingkhuan Phaksunchai, Ph.D.)	1
2. การพัฒนาระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ เพื่อปรับพื้นฐานในการเรียนในสาขาคอมพิวเตอร์ด้วยแบบจำลองเอจายล์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อังคาร ปริญาชัยศักดิ์ (Asst. Prof.Aungkarn Prinyachaisak)	13
3. การพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว สำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร นิธิดี พะเทพ (Nitivadee Pathep)	23
4. การศึกษาพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของเพศชาย (ชายแท้, เกย์ และ ไบเซ็กชวล) พีระเสก บริสุทธิบัวทิพย์ (Peerasek Borisudbuathip), อนุพงศ์ สุขเกษม (Anupong Sukkasem), ดร.วิญญู อยู่นิล (Waiyawut Yoonisil, Ph.D.)	33
5. การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ที่มีต่อการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้าย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พลพล ดำวัฒน์ (Phalapon Damwat), นันทพร ชื่นสุพันธุ์รัตน์ (Nantaporn Chuensupantharat, Ph.D.)	51
6. สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่ ดร.สุริวัลย์ สุธรรม (Suriwan Sutham, Ph.D.)	63
7. การปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถาบันการผลิตครู รศ.ดร.ทยาตา รัตนภิญโญวานิช (Assoc.Prof.Thayata Rattanaphinyiwanich, Ph.D.), ผศ.ดร.ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (Asst.Prof.Piyaporn PhumKaew, Ph.D.), รศ.ดร.มนตรี แยมกลีกร (Assoc.Prof.Montri Yamkasikorn, Ph.D.)	79

สารบัญ (ต่อ)

8. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน สาขาวิชาภาษาไทย ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน Miss Yinfei Chen , ผศ.ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ (Asst.Prof.PanupongUdomsilp, Ph.D.), ผศ.ดร.อัศวินthy เรืองรอง (Asst.Prof.AkhawitRuengrong, Ph.D.)	95
9. แนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่นของประชากรกลุ่ม Millennial วรรษญา วิลัยรัสมี่ (Waranya Vilairasmee), ดร.อดิพล เอื้อจรัสพันธ์ (Adipon Euajaruspahn, Ph.D.)	111
10. ภาพแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ จากบทเพลงแสดงความรักการสวรรคต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ สุธรรมดี (Asst. Prof.Apiwat Suthamdee, Ph.D.)	125
11. การพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ นุชจรี อุตจิตร (Nutchari Autthachit), ดร.กนก พานทอง (Kanok Panthong, Ph.D.), ดร.พีร วงศ์อุปราช (Peera Wongupparaj, Ph.D.)	139
12. การศึกษาภูมิปัญญาวัฒนธรรมการปลูกข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ กรณีศึกษาบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี อรพรรณ ศรีทอง (Orapan Sritong), ดร.เฉลิมพล ศรีทอง (Chaloempon Sritong, Ph.D.)	155
13. ผลประสพการณ์การสอนที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของครูในกลุ่มโรงเรียน คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปรานี ใจบุญ (Pranee Jaiboon), ดร.กนก พานทอง (Kanok Panthong, Ph.D.), ดร.ปิยะทิพย์ ประดุงพรม (Piyathip Pradujprom, Ph.D.)	169
14. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เพื่อส่งเสริมการคิดของนักศึกษา วิชาชีพครูในยุคการศึกษาไทย 4.0 นภัส ศรีเจริญประมง (Napat Sricharoenpramong), ผู้ช่วยศาสตราจารย์วารลี วัฒนอมชาติ (Asst.Prof.Waralee Thanomchat)	179
15. การจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณนิภา เดชพล (Asst.Prof. Punnipa Dechphol)	189

คำแนะนำการตีพิมพ์บทความ

สารจากอธิการบดี

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นวารสารที่มีคุณภาพด้านวิชาการเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ความคิดและพัฒนาการต่างๆที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยตลอดจนความเคลื่อนไหวในแง่มุมต่างๆของวิทยาการอันหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคของการเปิดเสรีทางการศึกษา และสามารถเข้าถึงข้อมูลขององค์ความรู้อย่างไม่จำกัดนั้นการเผยแพร่บทความทางวิชาการ จึงมีความสำคัญมาก โดยจะเป็นแหล่งความรู้ที่ผลักดันให้เกิดการบริการข่าวสารข้อมูลและองค์ความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ

สถาบันวิจัยและพัฒนาในฐานะเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนทางวิชาการได้เล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่งานวิชาการ จึงได้จัดทำวารสารสถาบันวิจัยและพัฒนาขึ้นซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาก่อให้เกิดการส่งเสริมศักยภาพของนักวิชาการให้พัฒนายิ่งยิ่งขึ้นไปด้วย

สิ่งที่พึงตระหนักและพัฒนาควบคู่ไปกับวิชาการ คือความมีศีลธรรมจรรยาบรรณ ของความเป็นนักวิชาการกล่าวคือต้องมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างละเอียด ถึงแหล่งปฐมภูมิเฝ้าติดตามและสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งรายงานผลการวิจัยหรือผลการศึกษามาตามความเป็นจริงในเชิงสร้างสรรค์วิพากษ์วิจารณ์อยู่บนฐานข้อมูลและหลักแห่งเหตุผล ที่สำคัญนักวิชาการ ต้องสามารถนำความรู้ที่นำไปพัฒนาประเทศชาติอย่างสร้างสรรค์และเทิดทูนไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินดา เกณฑ์มา)

อธิการบดี

บทบรรณาธิการ

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563) กองบรรณาธิการได้จัดพิมพ์บทความวิจัยและบทความวิชาการ ของนักวิจัยและนักวิชาการรวมทั้งหมด 15 เรื่อง โดยแต่ละท่านนำเสนอแนวคิด ตามหลักวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความวิจัยและบทความวิชาการ ทางกองบรรณาธิการ จึงหวังว่าผลงานวิชาการที่ได้รวบรวมมาเผยแพร่นี้จะเป็นแหล่งทางการเรียนที่เป็นประโยชน์ ซึ่งวารสารประกอบด้วยนักวิชาการดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ โคตรเพชร , รศ.กรวลัย พันธุ์แพ และ ดร.มิ่งขวัญ ภาคสัณไชย ได้นำเสนอบทความวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีเนื้อหาโดยสรุปคือ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ (เคมี) เรื่อง โครงสร้างอะตอม ของนักเรียนแผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ใช้วิธีใดในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.), การทดสอบค่า t-test แบบ independent และ dependent ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และ 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และมีผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) นอกจากนี้ยังพบว่าการพัฒนาการ

ทางการเรียนรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับที่ดีกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ผศ.อังคาร ปริญญาศัยศักดิ์ ได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง **การพัฒนาระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์เพื่อปรับพื้นฐานในการเรียนในสาขาคอมพิวเตอร์ด้วยแบบจำลองเอจายล์** มีเนื้อหาโดยสรุปคือ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ และศึกษาความพึงพอใจของการใช้งานระบบ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาจำนวน 29 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์, แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ ในการพัฒนาระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ใช้กระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์แบบเอจายล์ (Agile) ด้วยวิธี Extreme Programming ผลการวิจัย มีดังนี้ ระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาวัดด้วยความสอดคล้องระหว่างแบบสอบวัดความสามารถพื้นฐานของระบบและองค์ความรู้ 5 ด้านตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 และมีความเที่ยงวัดจากการวิเคราะห์ด้วยวิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) ระหว่าง 0.86 ถึง 0.90 ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันร่วมระหว่างการใช้วัดครั้งแรก และการใช้วัดครั้งหลังอยู่ในระหว่างร้อยละ 73.96 ถึง 81.00 มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 0.75 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 1.00 ผู้ใช้งานมีระดับความพึงพอใจในการใช้งานระบบระดับมาก ($\bar{x} = 4.28, S.D = 0.23$)

นิริวัติ พะเทพ ได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง **การพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร** มีเนื้อหาโดยสรุปคือ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียว สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียวสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และ 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการชมสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียวสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว และแบบสอบถามความพึงพอใจสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียว กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดราชบพิธ, โรงเรียน

มัธยมวัดหนองแขม และโรงเรียนวัดสุวรรณาราม และ นักเรียนในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเขต กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนหอวัง, โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง และโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชาจำนวน 270 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ผลการวิจัยพบว่า ผลของการประเมินประสิทธิภาพสื่อดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการชมสื่อดิจิทัลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.03

พระเอก บริสุทธิบัวทิพย์ , อนุพงศ์ สุขเกษม และ ดร.วิวุฒท์ อยู่ในิสล ได้นำเสนอบทความวิจัย เรื่อง **การศึกษาพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของเพศชาย (ชายแท้, เกย์ และ ไบเซ็กชวล)** มีเนื้อหาโดยสรุปคือ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของเพศชาย 2) เพื่อเปรียบเทียบการเปิดเผยตัวตนบนแอปพลิเคชันหาคู่ของกลุ่มเพศชาย 3) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการนัดหมายจากการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่กับกลุ่มเพศชาย และ 4) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางเพศจากการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่กับกลุ่มเพศชาย กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเพศชายที่ใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล จำนวน 128 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นแบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับการใช้งาน แอปพลิเคชันหาคู่ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ การใช้งานทั่วไป การเปิดเผยตัวตน และพฤติกรรมทางเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ และการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ใช้งานเพศชายส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการเล่น 5 ถึง 20 นาที ต่อวัน เมื่อพิจารณาในแต่ละวันจะพบว่าทั้งสามกลุ่มนั้นจะใช้เวลาในช่วงวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ โดยใช้เวลาในช่วง 21.00-00.00 น. และเล่นในบ้านหรือห้องพักของตนเป็นส่วนใหญ่ 2) การเปรียบเทียบการเปิดเผยตัวตนบนแอปพลิเคชันหาคู่ของกลุ่มเพศชาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล พบว่า ในทุกประเด็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสัมพันธ์ของการนัดหมายจากการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่กับกลุ่มเพศชายทั้ง 3 กลุ่ม พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางเพศของกลุ่มเพศชายทั้ง 3 กลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พลพล คำวัฒน์ และ ดร.นันทพร ชื่นสุพันธ์รัตน์ ได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง **การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้าย** ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเนื้อหาโดยสรุปคือ การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT 2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT และ 3) ศึกษา

ความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม ทั้งหมด 39 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาคัดเลือกห้องเรียนที่มีนักเรียนคละ ความสามารถ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความคล้าย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT จำนวน 4 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้าย ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค TGT เรื่อง ความคล้าย จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ใน วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระจาก กัน ผลการวิจัยพบว่า 1.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก 3.นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคงทนในการเรียน โดยจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT

ดร.สุริวัลย์ สุธรรม ได้นำเสนอบทความวิชาการเรื่อง **สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่** มีเนื้อหา โดยสรุปคือ บทความวิชาการนี้กล่าวถึง สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่ ในความหลากหลายทางมิติทั้ง ทางชนบประเพณีแบบดั้งเดิม และข้ามผ่านไปสู่ในบทบาทหน้าที่ของโลกสมัยใหม่ ในแง่มุมบริบทของสตรีเพศ ว่ามีสิ่งใดเป็นแรงกระตุ้นและขับเคลื่อน การปลูกความคิดและศักยภาพ การมีตัวตนทางสังคมนำไปสู่บทบาท ใหม่ในยุคร่วมสมัยอย่างมีอิสรภาพที่แท้จริงอย่างไร ข้างต้น ภายใต้ปัจจัยสำคัญและองค์ประกอบที่มีผลให้สตรี เพศนั้น ถูกยกระดับสถานะทางสังคมแล้วจริงหรือไม่ หรือเป็นเพียงส่วนประกอบที่ถูกพูดถึงสัญลักษณ์ความ เสมอภาค การให้มีตัวตนเป็นเพียงการต่อรองทางสังคม อำนาจอ่อน (Soft power) หมายถึง ที่เป็นการใช้อำนาจโดยยึดหลักจิตวิทยา การไม่บังคับ คือ การสร้างแรงจูงใจในความร่วมมือร่วมใจ และการถูกยกย่องทาง สังคม โจเซฟ เนย์ เป็นผู้พัฒนาแนวคิดจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นแนวคิดอาศัยแทรกซึมให้มีส่วนร่วม มากกว่าการบังคับ รับสนองนโยบายทางการเมือง วัฒนธรรม การต่อรองระหว่างประเทศ การถูกผลักดันให้อยู่ ในสภาวะจำยอม จึงไม่น่าจะเป็นทางออกที่ดีในโลกสมัยใหม่ ความทับซ้อนและย้อนแย้งจึงเกิดคำถามใน บทบาทหน้าที่อีกครั้ง

สตรีเพศที่ได้รับการยอมรับในจุดที่สูงสุดของสังคมเบื้องหน้า คือความพึงประสงค์หรือไม่ หรือกำลังถูก บิดเบือนในอำนาจเชิงนโยบายอยู่เบื้องหลัง การผูกขาดชุดความคิดตามชนบในภาวะการณ์ปัจจุบัน สตรีเพศมี มุมมองทัศนคติที่เป็นส่วนเติมเต็มของสังคมว่าเป็นสิ่งสำคัญ และถูกขับเคลื่อนมาไกลจนเรียกได้ว่า ถูกยอมรับ

ในภาพเบื้องหน้าของสังคม คำเรียกแทนค่าสรรพนาม “สตรีเพศ” นั้นเป็นวาทกรรม ยังถูกใช้และมีการตีความหลากหลายต่างมุมมองทางสังคม จนมาถึงในยุคสมัยใหม่ที่ต้องหยุดมอง และคิดทบทวนวาทกรรมอีกครั้ง

รศ.ดร.ทยาตา รัตนภิณโณวานิช , ผศ.ดร.ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว และ รศ.ดร.มนตรี แยมกลีกร ได้นำเสนอบทความวิชาการเรื่อง **การปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถาบันการผลิตครู** มีเนื้อหาโดยสรุป คือ ครูถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประเทศ หากประเทศใดมีครูที่มีความรู้ มีความสามารถในการสอนก็จะทำให้ประเทศนั้นมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ความสามารถ สถาบันการผลิตจึงต้องผลิตและพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ มีสมรรถนะในการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้ว ยังต้องเป็นต้นแบบที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นกฎเกณฑ์ในวิชาชีพ และเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมภายในของบุคคล มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานในวิชาชีพ การปฏิบัติว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีควรปฏิบัติเพื่อให้เกิดการควบคุมในวิชาชีพที่ทุกคนยอมรับและปฏิบัติตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครูจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่สถาบันการผลิตครูจะต้องปลูกฝังและพัฒนาให้กับนักศึกษาครู เพื่อที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีในการเอาใจใส่ การให้ความรู้ การรักษาระเบียบวินัย การแสดงกริยามารยาท การสอนคุณธรรมให้กับผู้เรียน และการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้นักศึกษาครูเกิดความรักและศรัทธาในวิชาชีพ อันจะก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีงาม ได้รับความไว้วางใจจากสังคม ชุมชน

Miss Yinfei Chen , ผศ.ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ และ ผศ.ดร.อัศวิทย์ เรืองรอง ได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง **สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน สาขาวิชาภาษาไทย ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน** มีเนื้อหาโดยสรุป คือ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาจีนชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทยที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 655 คน ในมหาวิทยาลัย 16 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการเรียนการสอน นักศึกษามีการเข้าชั้นเรียนทุกครั้งและผู้สอนมีการแนะนำความรู้นอกตำราเรียนเป็นอย่างมาก กิจกรรมที่จัดในห้องเรียนจะเน้นด้านทักษะการแปลและการเขียนมากกว่าด้านทักษะการพูด การอ่านและการฟัง กิจกรรมนอกห้องเรียนเน้นด้านการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและด้านการฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาไทย ทั้งนี้การดูภาพยนตร์ละครไทย และฟังเพลงไทยเป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่นักศึกษาเคยร่วมมากที่สุด สำหรับสื่อที่ใช้ในการเรียน

การสอนประกอบด้วยสื่อประเภทต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา ซึ่งตำราเรียนเป็นสื่อที่ใช้มากอันดับแรก ส่วนวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนของรายวิชามีกฎเกณฑ์อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ทั้งนี้การวัดผลจากการปฏิบัตินอกห้องเรียนเป็นวิธีที่ได้รับความสนใจเป็นอันดับแรก

วรัญญา วิไลรัมย์ และ ดร.อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์ ได้นำเสนอบทความวิชาการเรื่อง **แนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่นของประชากรกลุ่ม Millennial** มีเนื้อหาโดยสรุปคือ บทความนี้เขียนขึ้นเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่นของคนรุ่นใหม่คือกลุ่ม Millennial โดยการศึกษาแรงจูงใจ ทศนคติ พฤติกรรม และปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของประชากรไทยกลุ่ม Millennial ผ่านแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจในการท่องเที่ยว แนวคิดทศนคติในการเดินทางท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว และแนวคิดพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวโดยแนวโน้มในการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่นของประชากรกลุ่ม Millennial แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมในการท่องเที่ยวที่เกิดจากความเชื่อมโยงของสาเหตุทั้งแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลต้องการออกเดินทาง ร่วมกับทศนคติที่มาจากการรับรู้และประสบการณ์ที่มีต่อสถานที่ต่าง ๆ นั้น ที่สัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออกเดินทาง นำไปสู่พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว ประกอบกับความหลากหลายมิติของประเทศญี่ปุ่นสามารถตอบโจทย์นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะกลุ่ม Millennial ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (lifestyle) เป็นปัจเจกชนมีความแตกต่างหลากหลาย จึงนิยามวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง ดังนั้นพฤติกรรมในการท่องเที่ยวของคนกลุ่มนี้จึงสะท้อนความเป็นตัวตนของแต่ละคน

ผศ.ดร.อภิวัฒน์ สุธรรมดี ได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง **ภาพแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ จากบทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคต** มีเนื้อหาโดยสรุปคือ งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาทวิทางภาษาในการนำเสนอภาพแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากบทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคตจำนวน 50 เพลง ผลการศึกษาพบว่า บทเพลงสร้างสรรค์ขึ้นด้วยทวิทางภาษาที่หลากหลายแต่สอดคล้องกันทั้งนี้กลวิธีทางภาษาที่โดดเด่นได้แก่ แก่นเรื่อง ภาพพจน์ และสัญลักษณ์ กลวิธีเหล่านี้ก่อให้เกิดภาพแทนสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ พระราชาผู้เป็นที่รักยิ่งของปวงประชา พระราชาผู้ทรงงานหนัก พ่อของแผ่นดิน และ พระผู้จุติมาจากฟ้า ภาพแทนเหล่านี้สื่อความหมายทางวัฒนธรรมว่า ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ประเสริฐ พระองค์จึงทรงเป็นบุคคล “ต้นแบบ” ที่จะสถิตอยู่ในหัวใจคนไทยตลอดกาล

นุชจรี อุทจิตร , ดร.กนก พานทอง และ ดร.พีร วงศ์อุปราช ได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง **การพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ** มีเนื้อหาโดยสรุปคือ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ และพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครจากชมรมผู้สูงอายุ ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ และแบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. สิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ชุดที่ 1 การเรียกคืนความจำแบบทันที และชุดที่ 2 การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที จากการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) จากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (I-CVI) ทั้ง 2 ชุด อยู่ระหว่าง .08-1.00 และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ .95 และ .99 ตามลำดับ และมีค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .90 และ .89 ตามลำดับ

2. โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 การเรียกคืนความจำแบบทันที และชุดที่ 2 การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที จากการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุโดยผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า มีความเหมาะสมในการใช้ทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean= 4.56, SD=.61)

สรุปได้ว่า โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุได้ในระดับมากที่สุด

ดร.เฉลิมพล ศรีทอง ได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง **การศึกษาภูมิปัญญาวัฒนธรรมการปลูกข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ กรณีศึกษาบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี** มีเนื้อหาโดยสรุปคือ การศึกษาภูมิปัญญาวัฒนธรรมการปลูกข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ กรณีศึกษาบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการปลูกข้าวของชาวขมุ บ้านบนเขาแก่งเรียง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์ สืบทอดประเพณีการปลูกข้าวของชาวขมุ บ้านบนเขาแก่งเรียง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี งานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการซักถามเจาะลึกรายบุคคล รวมทั้งได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 14

คน ซึ่งเป็นชาวขมุที่ปลูกข้าวไร่ ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน นักวิชาการ และปราชญ์ชุมชนชาวขมุ ซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านบนเขาแก่งเรียง ที่สามารถบอกเล่าถึงประเพณีการปลูกข้าวและรูปแบบพิธีกรรม ความเชื่อของชาวขมุที่ถือว่าเป็นประเพณีที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของชาวขมุเป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาข้อมูลที่ได้จากชาวบ้านในพื้นที่ที่ศึกษาสามารถให้ข้อมูลที่ต้องการศึกษาได้ รวมทั้งใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลจากการสังเกต การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมในงานวิจัยดังกล่าว

ผลการวิจัยพบว่า การปลูกข้าวของชาวขมุที่บ้านบนเขาแก่งเรียง จะเริ่มปลูกข้าวภายหลังพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ โดยยึดการพยากรณ์ของพระโคที่ได้พยากรณ์ไว้เป็นหลักในการปลูกข้าวในแต่ละปี ซึ่งในปี 2562 ผลการเสียดายปรากฏว่า “พระโคได้กินข้าวพยากรณ์ว่า ธัญญาหาร ผลาหารจะบริบูรณ์ดี พระโคกินน้ำและหญ้า พยากรณ์ว่า น้ำท่าจะบริบูรณ์พอสมควร ธัญญาหาร ผลาหาร ภักษาหาร มังสาหาร จะอุดมสมบูรณ์ดี และในการเสียดายผ่านทุ่งเสียดาย พระยาแรกนาหีบเสียดายได้ผ้าหาคีบ พยากรณ์ว่า น้ำสำหรับปีนี้จะมีปริมาณพอดี ข้าวกล้าในนาจะได้ผลบริบูรณ์ และผลาหาร มังสาหาร จะอุดมสมบูรณ์ดี” สำหรับระยะเวลาในการปลูกข้าวจนถึงเกี่ยวข้าวจะใช้เวลาประมาณ 5 - 6 เดือน หรือที่ชาวขมุบอกว่า “ปลูกวันแม่ เก็บวันพ่อ” ในปีนี้ชาวขมุได้กำหนดเริ่มการหยอดข้าวในเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม 2562 และเริ่มเกี่ยวข้าวในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม 2562 สำหรับขั้นตอนการปลูกข้าวของชาวขมุจะดำเนินการ 4 ขั้นตอนหลัก ประกอบด้วย 1) หยอดข้าวไร่ (จะมอนเฮือะ) 2) รับท้องข้าว 3) ฟาดข้าว (ปุเงาะ) และ 4) การเปิดยั้งข้าว (เปิดจะโอ๊ะ) การปลูกข้าวของชาวขมุที่บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ปลูกข้าวเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนเท่านั้น ปัจจุบันการปลูกข้าวของชาวขมุที่บ้านบนเขาแก่งเรียงมีครัวเรือนที่ปลูกข้าวน้อยลงเนื่องจากไม่มีผู้สืบทอดและมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้มีการลดขั้นตอนและประเพณีบางอย่างลง สำหรับแนวทางการอนุรักษ์สืบทอดประเพณีการปลูกข้าวของชาวขมุ บ้านบนเขาแก่งเรียง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี จากการลงพื้นที่พบว่า โรงเรียนบ้านบนเขาแก่งเรียงมีแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการปลูกข้าวของชาวขมุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการปลูกข้าวของชาวขมุ เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและมองเห็นถึงความสำคัญของการปลูกข้าวมากขึ้น รวมทั้งมีการเผยแพร่ความรู้การปลูกข้าวและดำเนินชีวิตของชาวขมุให้แก่เยาวชนที่เข้ามาเรียนรู้ในหมู่บ้าน โดยมีคุณปราณี บุญทอง ประธานชมรมบ้านบนเขาแก่งเรียง เป็นผู้ดูแลและถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนผู้สนใจ

ปราณี ใจบุญ , ดร.กนก พานทอง และ ดร.ปิยะทิพย์ ประดุงพรม ได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง ผลประสพการณ์การสอนที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของครู ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีเนื้อหาโดยสรุปคือ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครู จำแนก

ตามประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 157 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเป็นสัดส่วน และกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำนวน 1,570 คน โดยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย ตัวแปรในการวิจัยได้แก่ ตัวแปรต้นประสบการณ์การสอน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) น้อยกว่า 4 ปี 2) 4-7 ปี 3) 8-15 ปี 4) 16-23 ปี 5) 24-30 ปี และ 6) 30 ปี ขึ้นไป ตัวแปรตามพฤติกรรมการสอนของครู แบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ 1) การจัดการกิจกรรมความรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และ 3) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน เครื่องมือวิจัยแบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับครูที่เกี่ยวกับประสบการณ์การสอน และแบบสอบถามสำหรับนักเรียนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-Way MANOVA) ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนของครูไม่แตกต่างกัน

นภัส ศรีเจริญประมง และ ผศ.วราลี ถนอมชาติ ได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง **การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูในยุคการศึกษาไทย 4.0** มีเนื้อหาโดยสรุปคือ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู ในยุคการศึกษาไทย 4.0 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู ในยุคการศึกษาไทย 4.0 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ ผู้เข้าร่วมวิจัยครั้งนี้เป็น นักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 25 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน วิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ ประกอบด้วย 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ ช่วงที่ 2 การทดลองใช้ต้นแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ และช่วงที่ 3 การวิเคราะห์และปรับปรุงแบบการจัดการเรียนรู้ และระยะที่ 2 การสรุปและการเผยแพร่การวิจัย ผลการวิจัย มีดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ แบ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมเป็น 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรม เป็นขั้นที่นำขั้นตอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นร่วมด้วยกับการใช้ผังกราฟิก และขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

2. หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ กลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลสัมฤทธิ์ทางความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. หลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ นักศึกษาวิชาชีพครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ พบว่า อยู่ในระดับมาก

ผศ.พรรณนิภา เดชพล ได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง **การจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี** มีเนื้อหาโดยสรุปคือ งานวิจัยเรื่อง การจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน 2) พัฒนากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน 3) ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและฟื้นฟูการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ประชาชน เจ้าหน้าที่ นักวิชาการ นักวิชาชีพ และนักท่องเที่ยว ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาวเป็นตัวแทนในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีศักยภาพในการสื่อสารค่อนข้างน้อย การจัดการการสื่อสารยังขาดระบบที่มีประสิทธิภาพ ความพร้อมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวค่อนข้างต่ำ จึงควรได้รับการพัฒนาองค์ประกอบของการสื่อสาร โดยการสื่อสารระดับบุคคลมีความจำเป็นมากที่สุดในการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน สำหรับกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว ประกอบไปด้วยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยว ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขุนราม วัด โรงเรียน ชุมชนบ้านโป่งมะนาวหมู่ 7 แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ และนักท่องเที่ยว สำหรับการพัฒนากลยุทธ์ด้านการสื่อสารได้แก่สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเฉพาะกิจ สื่อออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนบ้านโป่งมะนาวจะประสบความสำเร็จ ควรต้องพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมและฟื้นฟูการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ได้แก่ สื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่นำชมและกลุ่มยุวจิตอาสา) สื่อสิ่งพิมพ์(แผ่นพับ) สื่อเฉพาะกิจ (โลโก้ เสื้อ หมวก) สื่อออนไลน์ (เพจเฟซบุ๊ก คลิปวิดีโอ) ให้เหมาะสม สวยงามและสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมและฟื้นฟูการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

Publication Ethics

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

ผู้นิพนธ์ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. รับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่และไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน
2. รายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
3. อ้างอิงผลงานของผู้อื่น หากมีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานตัวเอง รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความ
4. เขียนบทความวิจัยให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน "คำแนะนำผู้เขียน"
5. ชื่อที่ปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง
6. ระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้
7. ระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (หากมี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

บรรณาธิการต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. มีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ
2. ไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์ และ ผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. ตัดสินใจคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
4. ไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว
5. ไม่ปฏิเสธ การตีพิมพ์บทความเพราะความสงสัยหรือไม่แน่ใจ ผู้นิพนธ์ต้องหาหลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยนั้นๆ ก่อน
6. ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ ผู้ประเมิน และคณะผู้บริหาร
7. มีการตรวจสอบบทความในด้าน การคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร ไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น

8. หากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้พิมพ์หลักทันทีเพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ "ตอบรับ" หรือ "ปฏิเสธ" การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

ผู้ประเมินบทความต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. รักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความที่ส่งมา เพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ (Confidentiality)
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตัวเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ เช่น เป็นผู้ร่วมโครงการ หรือรู้จักผู้พิมพ์เป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ
3. ประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และ ความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย
4. ระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้พิมพ์ไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย นอกจากนี้ หากมีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือน หรือ ซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วย

การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โดยจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H

The Development of Analytical Thinking and Learning Achievement using the 5 Steps Learning Process Management and 5W1H Teaching Methods Technique

ธัญลักษณ์ โคตรเพชร^{1*} (Thanyaluk Krotpech),

รองศาสตราจารย์กรวลัย พันธุ์แพ² (Assoc. Prof.Kornvalai Panpae),

ดร.มิ่งขวัญ ภาคส์ญไชย³ (Mingkhuan Phaksunchai, Ph.D.)

(Received: December 20, 2019; Revised: May 25, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ (เคมี) เรื่อง โครงสร้างอะตอม ของนักเรียนแผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ใช้วิธีใดในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.), การทดสอบค่า t-test แบบ independent และ dependent ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และ 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และมีผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) นอกจากนี้ยังพบว่าการพัฒนาทางการ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

(Master's Degree Student at King Mongkut's University of Technology Thonburi)

² คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (Faculty of Science, King Mongkut's University of Technology Thonburi)

³ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (Faculty of Science, King Mongkut's University of Technology Thonburi)

*Corresponding Author. E-mail: kruaoythanyaluk@gmail.com

เรียนรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับที่ดีกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น/ เทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H/ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน/ ผลสัมฤทธิ์ด้านการคิดวิเคราะห์

Abstract

The purposes of this research were to compare the analytical thinking learning achievement of Physical Science (Chemistry) on the atomic structure of non-Science major students high school students before and after learning by using the 5 Steps Learning Process Management (QSCCS) and 5W1H Teaching Methods Technique with those who were taught by traditional teaching method. The samples were 60 non-Science major grade 11 students who were studying in the first semester of academic year 2019 from Bang-Phae pathomphittaya School, Ratchaburi Province, Thailand. The samples were divided into two groups (30 students in the experimental group and 30 students in the control group). Research instruments included: 1) lesson plans using the QSCCS and 5W1H Teaching Methods Technique, 2) achievement test and 3) analytical thinking test. Statistics used for data analysis were mean, standard deviation (S.D.), t-test of independent and dependent types. The research results revealed that 1) after learning, the students' learning achievement had a statistically higher than before at a significance of 0.05 level, and higher than the control group at a significance of 0.05 level and 2) after learning, the students' analytical thinking had a statistically higher than before at a significance of 0.05 level, and higher than the control group at a significance of 0.05 level Furthermore, the sample group had the development of learning and analytical thinking better than the control group. learning development and analytical thinking skills of students learning using the QSCCS and 5W1H Teaching Methods has more development of learning and analytical skills at a level that is better than traditional teaching method

Keywords: The 5 Steps Learning management (QSCCS) / 5W1H Teaching Methods Technique / Learning Achievement / Analytical Thinking

บทนำ

จากประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ ของผู้วิจัยที่ผ่านมาเป็นระยะเวลา 5 ปี พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งนักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้หรือใช้เหตุใช้ผลในการอธิบายผลที่เกิดขึ้นได้ อย่างเช่น นักเรียน

สามารถคิดคำนวณได้แต่นักเรียนไม่สามารถใช้เหตุผลในการแก้โจทย์ปัญหาได้และอธิบายไม่ได้ว่าทำไมถึงใช้หลักการหรือมีเหตุผลนี้มาคิดคำนวณได้ หรือผู้เรียนไม่สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปเชื่อมโยงต่อยอดกับการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาในบทเรียนเดิมหรือเนื้อหาขั้นสูงต่อไปได้ และไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้นำไปคิดแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียนเองได้ จากปัญหาที่กล่าวมาส่งผลให้นักเรียน แผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากนักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นเรื่องยากในการศึกษาเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพต่อไปในอนาคต ดังนั้นปัญหาด้านทักษะหรือความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ จึงเป็นประเด็นสำคัญที่นักเรียนแผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ควรได้รับการพัฒนา หรือแก้ไข เพื่อให้ นักเรียนแผนการเรียนนี้มีศักยภาพ มีความสามารถที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคตต่อไป จากปัญหาดังกล่าวผู้ทำวิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สามารถนำการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสืบสอบตามทฤษฎีการสร้างความรู้แบบตนเอง (Constructivist) ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากขั้นที่ 1 คือการเรียนรู้ระบบคำถาม (Learning to Question) ขั้นที่ 2 คือการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ (Learning to Search) ขั้นที่ 3 คือการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ (Learning to Construct) ขั้นที่ 4 คือการเรียนรู้เพื่อสื่อสาร (Learning to Communicate) ขั้นที่ 5 คือการเรียนรู้เพื่อตอบแทนสังคม (Learning to Service) (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2558) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ได้แก่ กนกวรรณ ขอบทอง (2559) ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์ (2559) พิชญะ กันธิยะ (2559) วาสนา กิริติจำเริญ (2559) ธนะพันธุ์ การคนชื่อ (2560) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก และผู้เรียนมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมและให้ความร่วมมือสูงขึ้นด้วย และผู้วิจัยก็ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ของผู้วิจัยหลายท่าน ได้แก่ นรินธร นนทมาลย์ (2554) สุรรัตน์ พะจุไทย (2558) โสภณ เสรีเสถียรทรัพย์ (2559) ศักดิ์ศรี สืบสิงห์ (2560) พบว่า การจัดการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ เป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพสามารถใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงการเรียนรู้ในระดับลึกได้ สามารถเพิ่มความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนและเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในหัยกระตบการศึกษาการสอนให้สูงขึ้นได้ จะเห็นได้ว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น และเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

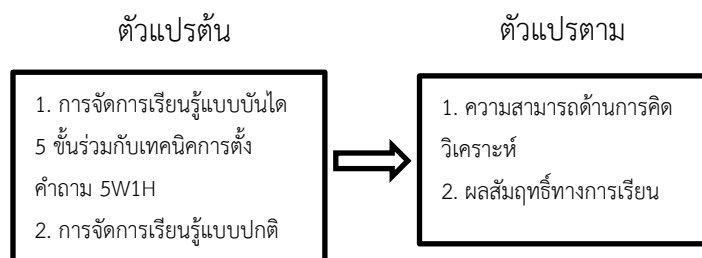
จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ (เคมี) เล็งเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ ที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ (เคมี) โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H โดยมีความมุ่งหวังว่าจะเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนแผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ให้มีความสามารถในการเรียนเนื้อหาวิชา

วิทยาศาสตร์กายภาพ (เคมี) ได้อย่างแม่นยำและคงทนมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็จะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ (เคมี) เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนแผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H กับนักเรียนแผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H กับนักเรียนแผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 แผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ทั้งหมด 3 ห้องเรียน จำนวน 103 คน โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา (ม.5/2=30 คน, ม.5/3 = 30 คน, ม.5/4 = 43 คน)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน รวมนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็น 60 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงแล้วมาจับฉลากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 รายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ(เคมี) เรื่อง โครงสร้างอะตอม โดยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H จำนวน 5 แผน เวลา 15 ชั่วโมง เพื่อศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ตัวแปรตาม คือ 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H
2. แบบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์
3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

1.1 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการศึกษาหลักการ ทฤษฎีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยการสอนแบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H โดยแผนการจัดการเรียนรู้พิจารณาเนื้อหาของหลักสูตร เกี่ยวกับเรื่อง โครงสร้างอะตอม จำนวน 5 แผน รวม 15 ชั่วโมง

1.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักเกณฑ์การประเมินของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ ด้านเนื้อหา องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้และเวลาที่ใช้ในการสอนแล้วนำมาหาค่าดัชนีความเหมาะสมทุกแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.20 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีมาก แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง

2. แบบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์เป็นแบบทดสอบฉบับเดียวเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.1 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน (Pre – test) และหลังเรียน (Post – test) เป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกัน ใช้วัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของบลูม (Bloom) เป็นข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยข้อสอบจะประเมินความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) วิเคราะห์เนื้อหา 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ 3) วิเคราะห์หลักการ

2.2 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามรายข้อกับผลการเรียนรู้ (IOC) โดยทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดสามารถนำไปใช้ได้ รวมทั้งการตรวจสอบความเป็นปรนัยและนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนที่เคยเรียนเรื่องนี้มาแล้วจำนวน 30 คน แล้วคัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.27 – 0.73 ค่าอำนาจ ระหว่าง 0.36 – 0.73 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้และมีค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) จากสูตร KR 20 มีค่าเท่ากับ 0.88 โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อสอบสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและแบบทดสอบแบบอัตนัย มีค่าความเชื่อมั่นใช้แบบสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.87

3. แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

3.1 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามตัวชี้วัด แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามรายข้อกับผลการเรียนรู้ (IOC) โดยทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดสามารถนำไปใช้ได้ รวมทั้งการตรวจสอบความเป็นปรนัยและนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนที่เคยเรียนเรื่องนี้มาแล้วจำนวน 30 คน แล้วคัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.47 – 0.70 ค่าอำนาจ ระหว่าง 0.42 – 0.81 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้และมีความเชื่อมั่นตามวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) จากสูตร KR 20 มีค่าเท่ากับ 0.94 โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อสอบสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและแบบทดสอบแบบอัตนัย มีความเชื่อมั่นใช้แบบสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.94

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ และวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)		คะแนนวัดความสามารถด้าน การคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)	
		Mean	S.D.	Mean	S.D.
กลุ่มทดลอง	30	8.30	2.20	6.63	1.85
กลุ่มควบคุม	30	8.73	2.20	6.50	1.83
t(p)		-0.76(0.45)		0.28(0.78)	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติทดสอบ Independent-Samples t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -0.76$, $p = 0.45$) และ ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนของการวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 0.28$, $p = 0.78$) ดังนั้น ถือว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความเท่าเทียมกัน (equivalent of sampling)

การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม ได้ผลการวิเคราะห์จากการทดลองของเลวิน (Levene's test) พบว่าการวัดผลวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ได้ค่าสถิติที่คำนวณ $F = 0.050$, $p = 0.825$ ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ได้ค่าสถิติที่คำนวณ $F = 0.083$, $p = 0.774$ ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ คะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ก่อนการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H

การทดสอบ	N	Mean	S.D.	T	df	Sig.
ก่อนเรียน	30	6.63	1.85	29.41**	29	.000
หลังเรียน	30	19.43	1.92			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 คะแนนความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนเป็นรายด้าน

ทักษะการคิดวิเคราะห์	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	ระดับความสามารถ
วิเคราะห์ความสำคัญ	10	6.60	0.93	66.60	ดี
วิเคราะห์ความสัมพันธ์	10	6.57	0.97	65.67	ดี
วิเคราะห์หลักการ	10	6.27	0.69	62.70	ดี
รวม	30	19.43	0.87	64.77	ดี

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย = 19.43 และ S.D. = 1.95) โดยนักเรียนมีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ด้านความสำคัญเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย = 6.60) รองลงมาได้แก่การวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย = 6.57) และการวิเคราะห์ด้านหลักการ (ค่าเฉลี่ย = 6.27)

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

กลุ่ม	N	Mean	df	S.D.	t	Sig.
ทดลอง	30	19.43	58.00	1.92	12.35**	.000
ควบคุม	30	11.80	51.56	2.78		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H

การทดสอบ	N	Mean	S.D.	T	Df	Sig.
ก่อนเรียน	30	8.30	2.200	27.926**	29	.000
หลังเรียน	30	21.53	2.030			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 คะแนนพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยหลังเรียนเป็นรายด้าน

ทักษะการคิด วิเคราะห์	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	ระดับความสามารถ
ความรู้ - ความจำ	2	1.93	0.25	96.50	ดีเยี่ยม
ความเข้าใจ	8	6.80	0.76	85.00	ดีเยี่ยม
วิเคราะห์	20	12.80	1.67	64.00	ดี
รวม	30	21.15	0.89	70.50	ดีมาก

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัยในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย = 21.15 และ S.D. = 0.89) โดยนักเรียนมีพฤติกรรมพุทธิพิสัยด้านความรู้ความจำร้อยละ 96.50 (ค่าเฉลี่ย=6.60) มีพฤติกรรมพุทธิพิสัยด้านความเข้าใจร้อยละ 85.00 (ค่าเฉลี่ย=6.80) และพฤติกรรมพุทธิพิสัยด้านคิดวิเคราะห์ร้อยละ 64.00 (ค่าเฉลี่ย = 12.80)

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

กลุ่ม	N	Mean	df	S.D.	t	Sig.
ทดลอง	30	21.53	58	2.03	11.41**	.000
ควบคุม	30	15.30	57.63	2.20		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่า

ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ยังส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างเป็นระบบนักเรียนสามารถนำความรู้มาสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเองได้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้นจากผลการวิจัยนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น สามารถนำความรู้ที่เรียนมานำมาสร้างชิ้นงานเป็นสื่อในการนำเสนอต่อสาธารณชนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ศรี สืบสิงห์ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ 5W1H ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าภายหลังการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ 5W1H มีคะแนนเฉลี่ยภายหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ กัญญะ (2559) ได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ ส่วนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H เป็นการช่วยฝึกให้ผู้เรียนหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล โดยอาศัยคำถามด้วยเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H เจาะลึกเข้าไป โดยใช้คำถาม 5W1H บ่งชี้ถึงเหตุและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น เป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์เหล่านั้นได้ดี ที่สำคัญเป็นตัวช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบ แล้วพฤติกรรมการคิดวิเคราะห์ก็จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนเอง ซึ่งผู้เรียนก็จะมีพัฒนาการความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์โดยผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดให้ได้ตามหลักการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ วิเคราะห์ความสำคัญ และการวิเคราะห์หลักการได้ด้วยเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริรัตน์ พะจุไทย (2558). ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ 7E ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ และมีคะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ปกติและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ เสรีเสถียรทรัพย์ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการเรียนรู้โมเดล

ธุรกิจด้วยเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ร่วมกันบนเว็บไซต์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า เทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก สามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้

2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ บันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น เลยส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยสูงขึ้นตามมาด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ กัญธิยะ (2559) ได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์ (2559) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบันได 5 ขั้น สำหรับนิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามมา เนื่องจากการแทรกเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ในการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น นั้น เป็นการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดขั้นพื้นฐานที่เป็นระบบ เมื่อนักเรียนมีทักษะการคิดที่เป็นระบบแล้วนักเรียนก็จะมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ เมื่อนักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเองก็จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นตามมาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินธร นนทมาลย์ (2554) ได้ศึกษาผลของการแทรกเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ในวิดีโอบรรยายออนไลน์บนเว็บไซต์ 2.0 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนิสิตปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า การแทรกเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ในวิดีโอบรรยายออนไลน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิดีโอแบบบรรยายโดยไม่แทรกเทคนิค 5W1H ในการตั้งคำถาม จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาผลการสอบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนที่ไม่เน้นวิทยาศาสตร์ กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน มีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งทำให้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ดีขึ้น แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ส่งผลให้พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นแล้วยังส่งผลให้มีพัฒนาการความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นตามมาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ขอบทอง (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (Big Five Learning) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นตอน (Big Five Learning) ร้อยละ 82.76 ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 78.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (Big Five Learning) ร้อยละ 82.76 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80.06 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ไปใช้ ครูผู้สอนต้องศึกษาหลักการ ขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ละเอียดทุกขั้นตอนก่อน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้
2. การแบ่งกลุ่มนักเรียน ครูผู้สอนต้องแบ่งกลุ่มให้นักเรียนมีความสามารถคละกัน ครูผู้สอนต้องรู้ถึงธรรมชาติและความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล รวมถึงวางแผนในการแบ่งกลุ่มนักเรียนไว้เป็นอย่างดี เพื่อให้สมาชิกแต่ละกลุ่มมีความสามารถไม่แตกต่างกันมาก
3. ครูผู้สอนจะต้องดูความเหมาะสมเป็นไปได้ของเนื้อหาสาระว่าสามารถจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ได้หรือไม่ และควรดูแลเอาใจใส่ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (QSCCS) ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียน ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น ความคงทนในการเรียนรู้ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีศักยภาพและทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่สูงขึ้น
2. ควรมีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในพฤติกรรมด้าน การนำไปใช้ การสังเคราะห์ การประเมินค่า และความคิดสร้างสรรค์ ในการจัดเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (QSCCS) ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ในการวิจัยครั้งต่อไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ขอบทอง. (2559). การศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาสังคมศึกษาโดยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (Big Five Learning) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 10(4), 1-5.
- ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์. (2559). การศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยบันได 5 ขั้น (QSCCS) สำหรับ นิสิตปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.18(4), 86-98.
- ธนะพันธุ์ การคนชื่อ. (2560). การพัฒนาการสอนการเรียนรู้สารสนเทศทางสัตวแพทยศาสตร์แบบไม่บรรยาย. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- วาสนา กิรติจำเริญ (2559). การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษารายวิชาการออกแบบ และการจัดการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ Big Five Learning. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.10 (3), 9 – 19.
- พิชฎะ กันธิยะ. (2559). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น, วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. 7(2), 137-152.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ. (2558). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ. (2548). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: ทักษะการคิด วิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แบนเนจเม้นท์.
- ศักดิ์ศรี สืบสิงห์. (2560). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ 5W1H ของ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. การประชุมสวนสุนันทา วิชาการระดับชาติ ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน.(208 – 215). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุรรัตน์ พะจุไทย. (2558). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบ 7E ร่วมกับเทคนิค การตั้งคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนา หลักสูตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

การพัฒนาระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์เพื่อปรับพื้นฐานในการเรียน ในสาขาคอมพิวเตอร์ด้วยแบบจำลองเอจายล์

The Development of A Computer-based Basic Competency Analysis System to Adjust the
Basis of Learning in the Computer Field with Agile Model

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อังกศกร ปริญญชัยศักดิ์¹* (Asst. Prof. Aungkarn Prinyachaisak)

(Received: February 21, 2020; Revised: May 25, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ และศึกษาความพึงพอใจของการใช้งานระบบ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาจำนวน 29 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์, แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ ในการพัฒนาระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ใช้กระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์แบบเอจายล์ (Agile) ด้วยวิธี Extreme Programming ผลการวิจัย มีดังนี้ ระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาวัดด้วยความสอดคล้องระหว่างแบบสอบวัดความสามารถพื้นฐานของระบบและองค์ความรู้ 5 ด้านตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 และมีความเที่ยงวัดจากการวิเคราะห์ด้วยวิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) ระหว่าง 0.86 ถึง 0.90 ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันร่วมระหว่างการใช้วัดครั้งแรก และการใช้วัดครั้งหลังอยู่ในระหว่างร้อยละ 73.96 ถึง 81.00 มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 0.75 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 1.00 ผู้ใช้งานมีระดับความพึงพอใจในการใช้งานระบบระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D = 0.23)

คำสำคัญ : การพัฒนาระบบวิเคราะห์ / ความสามารถพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ / ระบบวิธีเอจายล์ / การปรับพื้นฐานการเรียน

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
(Lecturer of Computer for Education Program, Faculty of Education Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

*Corresponding Author. E-mail: mr.aung@gmail.comkarn@gmail.com

**ทุนอุดหนุนวิจัยจากกองทุนสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐

Abstract

The purpose of this research was to develop and find the quality of basic computer competency analysis system and to find the satisfaction of using the system the sample group is the first year students of Computer Studies. The tools used in the research is the computer-based basic competency analysis system, Item Objective Congruence index form and Satisfaction assessment form. Computer-based basic competency analysis system using Agile software development process with Extreme Programming method. The results of the research are as follows: Content validity has a consistency index between questions and objectives between 0.6 and 1.0, Reliability measured by Kuder-Richardson's method has a value between 0.86 and 0.90, coefficient of variation During the first use and the latter measure is between 73.96 percent to 81.00 The difficulty index is between 0.25 and 0.75 and The discrimination is between 0.25 and 1.00. The overall satisfaction evaluation results of the users have a high level of satisfaction ($\bar{X}$ = 4.28, S.D = 0.23).

Keywords : Analysis System Development / Computer Basic Skill / Agile Methodology / Learning Skill Remediation

บทนำ

งานวิจัยนี้จะช่วยให้มีระบบที่มีประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ในการเรียนในสาขาวิชาทางคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เรียนใช้เป็นข้อมูลในปรับปรุงพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ที่ในด้านที่ตนเองอ่อนอยู่ หรือทราบถึงจุดเด่นที่สามารถต่อยอดเพื่อพัฒนาตนเองได้ โดยจะวิเคราะห์ข้อมูลผู้ใช้งานแบ่งตาม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาคอมพิวเตอร์ (มคอ.1) ปี พ.ศ. 2552 ซึ่งได้จำแนกขอบเขตองค์ความรู้เป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านองค์การและระบบสารสนเทศ 2) เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานประยุกต์ 3) เทคโนโลยี และวิธีการทางซอฟต์แวร์ 4) โครงสร้างพื้นฐานของระบบ 5) ฮาร์ดแวร์และสถาปัตยกรรมทางคอมพิวเตอร์

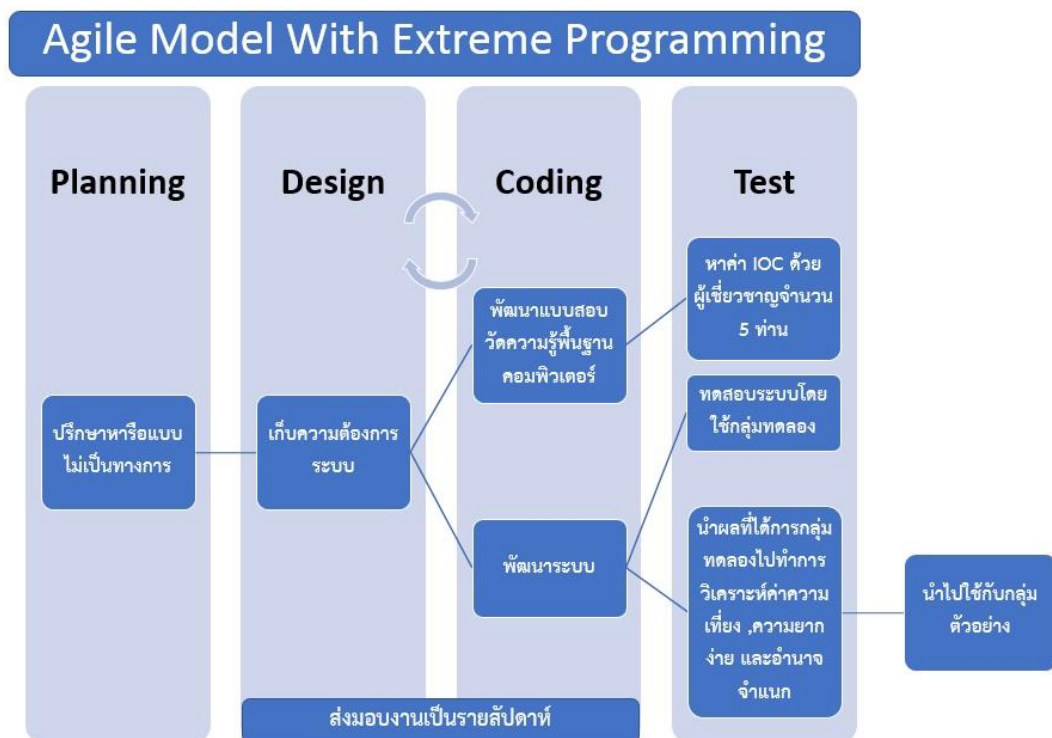
ในการพัฒนาระบบในครั้งนี้ผู้วิจัยจะพัฒนาระบบโดยใช้แบบจำลองเอจายล์ด้วยวิธี Extreme Programming ซึ่งเป็นแนวคิดของกระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์ที่เน้นการสื่อสารมากกว่าการใช้เอกสาร และใช้เวลาในการพัฒนาไม่นาน มีความรวดเร็วและประหยัดเวลา (น้ำฝน อัสวเมสิน, 2558) และสามารถปรับแก้ความต้องการให้ตรงกับผู้ใช้งานได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีความเหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้กับระบบที่มีขอบเขตขนาดเล็กมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์
2. เพื่อหาความพึงพอใจในการใช้งานระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์

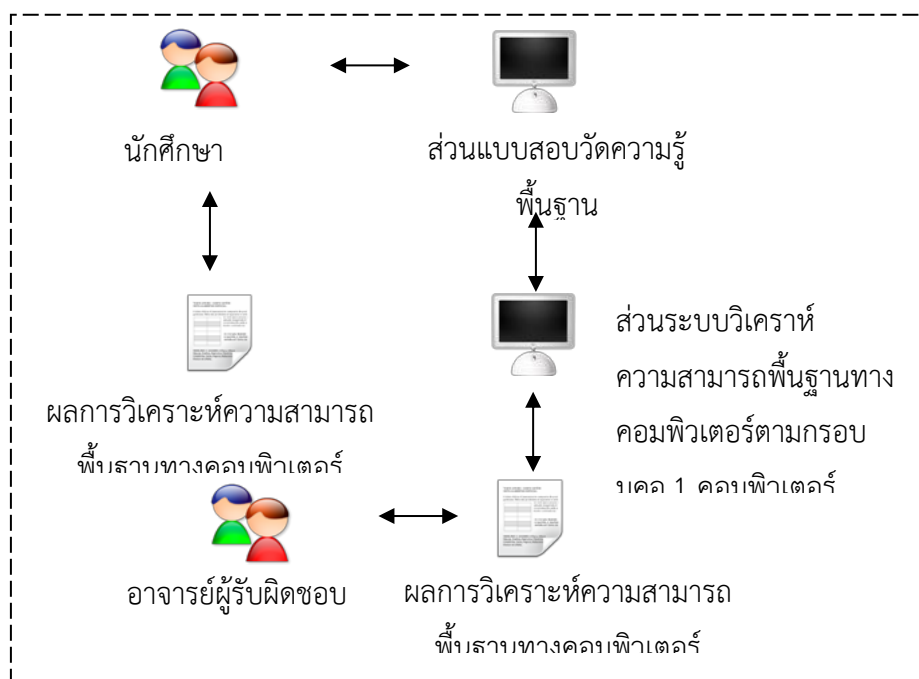
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการพัฒนาระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์นี้ใช้กระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์แบบเอจายล์ (Agile) ด้วยวิธี Extreme Programming โดยจะไม่ออกแบบทั้งหมดในคราวเดียวแต่จะออกแบบเพิ่มทีละเล็กทีละน้อย และสื่อสารกับผู้ใช้แบบไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมไม่เป็นทางการ (น้ำฝน อัสวเมธิน 2558) โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) วางแผน (Planning) 2) ออกแบบ (Design) 3) เขียนโปรแกรม (Coding) 4) ทดสอบโปรแกรม (Test)

1. วางแผน (Planning) ผู้วิจัยจะทำการนัดปรึกษาหารือแบบไม่เป็นทางการร่วมกันระหว่างผู้รับผิดชอบหลักสูตร หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตัวแทนนักศึกษา และโปรแกรมเมอร์เพื่อวางกำหนดการและกำหนดแผนงาน
2. ออกแบบ (Design) เก็บความต้องการในการพัฒนาระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์และพัฒนาระบบ และพัฒนาชุดแบบสอเพื่อใช้วัดพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ โดยการทำงานโดยจะกำหนดนัดพบปะพูดคุยเพื่อทำการส่งมอบรายเป็นรายสัปดาห์ ทั้งหมด 4 สัปดาห์ เพื่อให้ผู้ใช้ได้เห็นความคืบหน้าในการพัฒนา และส่งมอบงานเป็นระยะสั้นๆ ตามหลักของการพัฒนาซอฟต์แวร์รูปแบบเอจายล์ (Agile)
3. เขียนโปรแกรม (Coding) การพัฒนาระบบจะทำความเข้าใจกับขั้นตอนออกแบบ (Design) โดยมีการนัดพูดคุยกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องสัปดาห์ละครั้งเพื่อทำการส่งมอบงานโดยจะใช้ระบบจัดการเรียนรู้ออนไลน์ Moodle โดย

4. ทดสอบโปรแกรม (Test) โดยทดลองใช้ระบบโดยนำระบบไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง เป็นนักศึกษา
ชั้นปีที่ 3 จำนวน 25 คน เพื่อหาข้อผิดพลาดของระบบด้วยวิธีการกล่องดำ (Black Box Testing) และเพื่อทำการหา
คุณภาพแบบสอวัดความรู้พื้นฐาน โดยใช้ค่าความเที่ยงด้วยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson
Method) ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก และเมื่อได้ผลมาแล้วจะทำการคัดเลือกแบบสอบที่มีคุณภาพดี
ที่สุดให้เหลือด้านละด้านละ 20 ข้อรวมทั้งหมด 100 ข้อ เพื่อจะนำไปใช้งานจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

คุณภาพของแบบสอบ

คุณภาพของแบบสอบวัดความรู้พื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในระบบ เมื่อตัดข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ออกไป และคัดเลือกข้อที่ดีที่สุดไว้ใช้งาน แยกตามขอบเขตองค์ความรู้พื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ 5 ด้าน ตามมาตรฐาน คุณวุฒิระดับ ปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์ ด้านละ 20 ข้อรวมทั้งหมด 100 ข้อ โดยมีค่า ดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence index : IOC) ระหว่าง 0.6 – 1.0 มีค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.25 – 0.75 มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.25 – 1.0 และมีค่าความเที่ยงด้วยวิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) โดยใช้สูตร KR-20 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความเที่ยงด้วยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) ด้วยสูตร KR-20

ชุดแบบสอบวัดความสามารถพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์	ค่าความเที่ยง KR-20	ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันร่วมระหว่างการใช้วัดครั้งแรก และการใช้วัดครั้งหลัง
ด้านเทคโนโลยีเพื่องานประยุกต์	0.90	81.00 %
ด้านองค์การและระบบสารสนเทศ	0.88	77.44 %
ด้านเทคโนโลยีและวิธีการทางซอฟต์แวร์	0.89	79.21 %
ด้านโครงสร้างพื้นฐานของระบบ	0.86	73.96 %
ด้านฮาร์ดแวร์และสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์	0.86	73.96 %

แบบสอบวัดความสามารถพื้นฐานสำหรับใช้ในระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ ด้านเทคโนโลยีเพื่องานประยุกต์ มีค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงเท่ากับ 0.90 ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันร่วมระหว่างการใช้วัดครั้งแรก และการใช้วัดครั้งหลัง ซึ่งจะได้ผลเหมือนเดิมร้อยละ 81 ด้านองค์การและระบบสารสนเทศ ประยุกต์ มีค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงเท่ากับ 0.88 ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันร่วมระหว่างการใช้วัดครั้งแรก และการใช้วัดครั้งหลัง ซึ่งจะได้ผลเหมือนเดิมร้อยละ 77.44 ด้านเทคโนโลยีและวิธีการทางซอฟต์แวร์ มีค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงเท่ากับ 0.89 ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันร่วมระหว่างการใช้วัดครั้งแรก และการใช้วัดครั้งหลัง ซึ่งจะได้ผลเหมือนเดิมร้อยละ 79.21 ด้านโครงสร้างพื้นฐานของระบบ มีค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงเท่ากับ 0.86 ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันร่วมระหว่างการใช้วัดครั้งแรก และการใช้วัดครั้งหลัง

ซึ่งจะได้ผลเหมือนเดิมร้อยละ 73.96 ด้านฮาร์ดแวร์และสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์มีค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงเท่ากับ 0.86 ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันร่วมระหว่างการใช้วัดครั้งแรก และการใช้วัดครั้งหลัง ซึ่งจะได้ผลเหมือนเดิมร้อยละ 73.96

ความพึงพอใจของผู้ใช้งาน

ผู้วิจัยได้นำระบบวิเคราะห์ความสามารถพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์เพื่อปรับปรุงพื้นฐานในการเรียนในสาขาคอมพิวเตอร์ด้วยแบบจำลองเอจายล์ ไปใช้งานกับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 29 คน ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปการประเมินความพึงพอใจ ในด้านต่าง ๆ

ด้านความต้องการของผู้ใช้งาน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ด้านความต้องการของผู้ใช้งาน (Requirement Test)	4.31	0.61	มาก
2. ด้านหน้าที่ของระบบ (Functional Test)	4.42	0.58	มาก
3. ด้านการใช้งานของระบบ (Usability Test)	4.57	0.53	มาก
4. ด้านความปลอดภัย (Security Test)	4.20	0.59	มาก
สรุป	4.38	0.59	มาก

ผลการประเมินความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมผู้ใช้งานมีระดับความพึงพอใจมาก $\bar{x} = 4.38$, S.D = 0.59 เมื่อจำแนกเป็นด้านต่าง ๆ ตามระดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การใช้งานของระบบ (Usability Test) $\bar{x} = 4.57$, S.D = 0.53 ด้านหน้าที่ของระบบ (Functional Test) $\bar{x} = 4.42$, S.D = 0.58 ด้านความต้องการของผู้ใช้งาน (Requirement Test) $\bar{x} = 4.31$, S.D = 0.61 และด้านความปลอดภัย (Security Test) $\bar{x} = 4.20$, S.D = 0.59 ตามลำดับ

ผลการพัฒนาระบบ

ระบบที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถใช้วิเคราะห์ความรู้พื้นฐานทางคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นข้อมูลในการปรับพื้นฐานทางการเรียนสาขาทางด้านคอมพิวเตอร์ โดยใช้ข้อมูลของผู้ใช้งานเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์ (มคอ.1) และสอดคล้องกับมาตรฐานสากลตาม The Association for Computing Machinery (ACM), The Association for Information Systems (AIS) และ The Institute of Electrical and Electronics Engineer-Computer Society (IEEE-CS)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษา

1. ผู้วิจัยได้บูรณาการการวิจัยเข้ากับการเรียนการสอนในรายวิชาการพัฒนาโปรแกรมเพื่อการจัดการคลังข้อสอบโดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการหาคุณภาพข้อสอบ และจัดทำโครงการสอบวัดความรู้พื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ทั้งภาคทฤษฎี และการปฏิบัติจริง

2. ในการเลือกเวลาที่ใช้ในการใช้งานควรเลือกช่วงเวลาที่ไม่น้อยมีการเรียนการสอนเนื่องจากระบบที่ใช้ทำงานบนเครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งการใช้งานช่วงที่มีการใช้งานหนาแน่น จะทำให้เกิดปัญหาในการใช้งานได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาในส่วนของการฝึกทักษะเพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนหลังจาก วิเคราะห์ผลความสามารถพื้นฐานในส่วนที่ผู้เรียนยังขาดอยู่
2. ควรมีการหาคุณภาพตัวลงที่ใช้ในแบบสอบวัดความสามารถพื้นฐาน จะช่วยให้สามารถปรับปรุงคุณภาพของแบบสอบได้ง่ายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). เอกสารแนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.
- กรัณรัตน์ ธรรมรักษ์. (2559). ผลการศึกษาการใช้กระบวนการอาจารย์ในวิชาโครงงานกรณีศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมซอฟต์แวร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. The Twelfth National Conference on Computing and Information Technology. (654-659).
- กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์. (2550). การวัดการวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- กิตติ ภัคดิวัฒน์กุล. (2552). PHP. กรุงเทพฯ : เคทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์.
- กิตติ ภัคดิวัฒน์กุล. (2551). การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (System Analysis and Design) (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ : เคทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์.
- จิม บาเร็ต (2553). The Aptitude Test Workbook คู่มือทดสอบความถนัด. (พิมพ์ครั้งที่ 1). (แปลจาก The Aptitude Test Workbook โดย รัชนี อนุภีระศักดิ์). กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊ค.
- จุฑาทิพย์ ใจภักดี. (2553). กรณีศึกษาการประยุกต์ใช้ Agile ในการบริหารโครงการพัฒนาซอฟต์แวร์ประเทศไทย. การวิจัยโครงการเฉพาะ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ชัยรัตน์ รอดเคราะห์. (2555). การพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการงานปริญญานิพนธ์และสารนิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เขาวลี ตั้งศิริเสถียร. (2554). การพัฒนาระบบทดสอบความรู้พื้นฐานในการแนะนำคอร์สเรียนออนไลน์ภายใต้โครงการแคมป์สตีวเตอร์ออนไลน์. โครงการงานปัญหาพิเศษ. ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- โชติกา ภาชีผล. (2559). การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชจรี ปิตจ๊ะ. (2551). การพัฒนาระบบคลังข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ โรงเรียนลำปางพณิชยการและเทคโนโลยี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สมหวัง บุญสิทธิ์. (2551). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความแม่นยำในการวัดของแบบทดสอบอัตโนมัติที่สร้างโดยการคัดเลือกข้อคำถามวิธี Binary Programming. ปรินูญานินพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุนิสา ทองเหลือ (2556). การพัฒนาแบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (204-216).
- สุพัฒน์ สุขมกลสันต์. (2549). ธนาการข้อสอบและการทดสอบปรับเปลี่ยนด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สุมิตร ถังทอง. (2558). การพัฒนาค้างข้อสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศูนย์สรรหาและเลือกสรรสำนักงาน ก.พ. (2553). คู่มือการสร้างข้อสอบเพื่อการเลือกสรรบุคคล. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ก.พ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555). กระทรวงศึกษาธิการ. การวัดผลประเมินผล วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- น้ำฝน อัสวเมชิน. (2558). หลักการพื้นฐานของวิศวกรรมซอฟต์แวร์ (Fundamentals of Software Engineering). กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- นิตยา นาแก้ว. (2556). การพัฒนาระบบจัดการคลังข้อสอบและการสอบผ่านอินเทอร์เน็ต. วารสารวิชาการและวิจัย มทร. พระนคร ฉบับพิเศษ การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 5.
- นิรุธ อำนวยศิลป์. (2548). PHP How-to and Web-based Application Techniques. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- พิมพ์พรรณ ทิพย์แสง. (2552). การเปรียบเทียบการพัฒนาระบบโดย Agile และ Non-Agile. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไพโรจน์ ธีรธนากุล,ไพบุลย์ เกียรติโกมล และเสกสรร แยมพิณิจ. (2546). การออกแบบและการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์การสอนสำหรับ e-Learning. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2559). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรางคณา ปราษฎ์ศิลป์. (2556). ระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อการจัดการฐานข้อมูลลูกค้าประกันชีวิต ภูมิศึกษา บริษัท ไอเอ็นจี ประกันชีวิต จำกัด สาขาอุบลราชธานี. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศการเกษตรและพัฒนาชนบท คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- อัฐพร กิ่งบุ. (2548). การพัฒนาระบบคลังข้อสอบสำหรับอินเทอร์เน็ตและจีพีอาร์เอส. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน. กรุงเทพฯ : เอส ดี เพรส.
- อรยา ปรีชาพานิช. (2557). คู่มือเรียนการวิเคราะห์และออกแบบระบบ. นนทบุรี : ไอดีซี.
- Roger S. Pressman, Ph.D. Software Engineering A Practitioner's Approach: McGRAW- HILL INTERNATIONAL EDITION.

การพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว สำหรับ
โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร
Digital Media Development Green Technology for Secondary Schools in Bangkok

นิวิติ พะเทพ^{1*} (Nitivadee Pathep)

(Received: March 4, 2020; Revised: May 26, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียว สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียวสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และ 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการชมสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียวสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว และแบบสอบถามความพึงพอใจสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดราชบพิธ, โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม และโรงเรียนวัดสุวรรณาราม และ นักเรียนในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนหอวัง, โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง และโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชาจำนวน 270 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา ผลการวิจัยพบว่า ผลของการประเมินประสิทธิภาพสื่อดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการชมสื่อดิจิทัลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.03

คำสำคัญ : เทคโนโลยีสีเขียว/ โรงเรียนมัธยมศึกษา/ สื่อดิจิทัล

Abstract

The purpose of this research was to 1) develop digital media entitled Green Technology for Secondary schools in Bangkok 2) assess the efficiency of digital media entitled Green Technology for Secondary Schools in Bangkok, according to the expert's opinion and 3) assess the students' satisfaction of watching the digital media entitled Green Technology for Secondary

¹ อาจารย์ประจำสาขาคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

(Lecturer of Computer for Education, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

***Corresponding Author. E-mail: Nitivadee.pa@bsru.ac.th**

Schools in Bangkok. Tools used in the research were digital media entitled Green Technology, digital media efficiency evaluation form and digital media satisfaction questionnaire. The samples in this research were secondary school students in Bangkok under The Secondary Educational Service Area Office 1 consisting of 3 schools which are Wat Rajabopit School, Matthayom Wat Nongkhaem School and Wat Suwannaram School. The secondary school students in Bangkok under The Secondary Educational Service Area Office 2 consisting of 3 schools which are Horwang School, Donmuang Taharnargardbumrung School and Nawamintharachinuthit Bodindecha School amount 270 people, by quota sampling selection. The results showed that the efficiency of the developed digital media was rated at the highest level ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.12). The students' satisfaction of watching the digital media was found at the high level ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.03).

Keywords : Green Technology/ Secondary Schools/ Digital Media

บทนำ

สื่อดิจิทัลนับเป็นเทคโนโลยีทางการสื่อสารอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งกำลังมีบทบาทในสังคมโลกและสังคมไทยเป็นอย่างมาก โดยประเทศไทยมีการดำเนิน นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ในกลุ่มดิจิทัลเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเชื่อมต่อเพื่อที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ และในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในงานหลาย ๆ ด้าน ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับประโยชน์ที่หลากหลาย แต่เทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทั้งเรื่องการใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ที่ไม่ได้ใช้งาน ก่อให้เกิดมลพิษทางด้านสิ่งแวดล้อม ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา ทั้งการบริหารและการจัดการเรียนการสอน โดยมีหน่วยงานสนับสนุนหรือศูนย์ให้บริการด้านไอทีของสถานศึกษา ได้แก่ สำนักคอมพิวเตอร์ หรือศูนย์คอมพิวเตอร์ หรือสำนักบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งอาจจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน โดยปัจจุบันเริ่มมีการตื่นตัวและให้ความสำคัญกับปัญหาภาวะโลกร้อนมากยิ่งขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความเปลี่ยนแปลงและผันแปรของภูมิอากาศที่ขาดสมดุลทางธรรมชาติ โดยภาครัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติรายประเด็น (ปี 2560) ที่พูดถึงหัวข้อ การใช้พลังงานทดแทน , สิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นให้ผู้วิจัยให้ความสำคัญในเรื่องพลังงานทดแทน และสิ่งแวดล้อม และในส่วนของเทคโนโลยีสารสนเทศก็มีการพัฒนาให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เรียกว่าเทคโนโลยีสีเขียว ซึ่งมีแนวคิดในเรื่องการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการ การใช้พลังงาน ลดการใช้พลังงาน ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดการสร้างขยะ รวมถึงการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เคลือบด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และ บุคลากร โดยในปัจจุบันยังไม่มีทำให้ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีสีเขียวในกลุ่มเยาวชนไทยมากนัก จากปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดพัฒนาสื่อดิจิทัลเรื่อง เทคโนโลยีสีเขียว เพื่อเผยแพร่สู่เยาวชนโดยนำเสนอในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเพิ่มความรู้เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวแก่นักเรียน และวิธีการปฏิบัติตนเพื่อลดการใช้พลังงาน ปลุกฝังเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถเลือกเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และโรงเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการใช้พลังงานของอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อไป

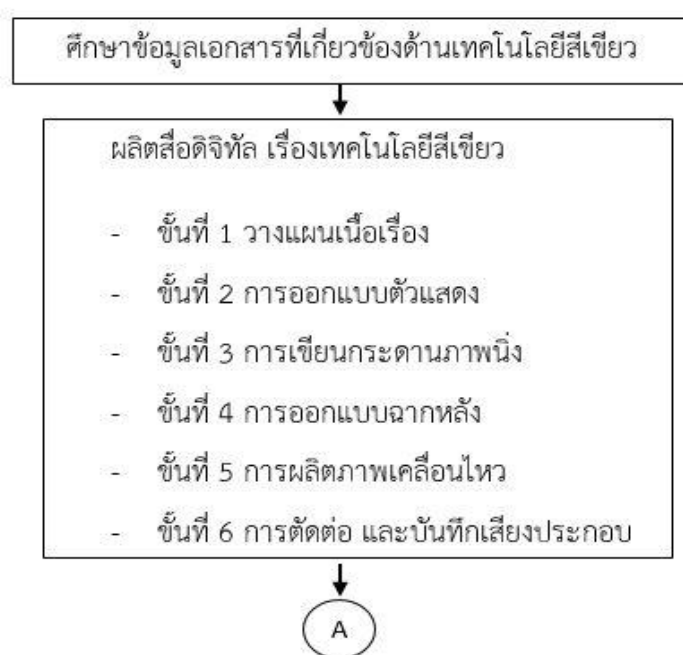
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

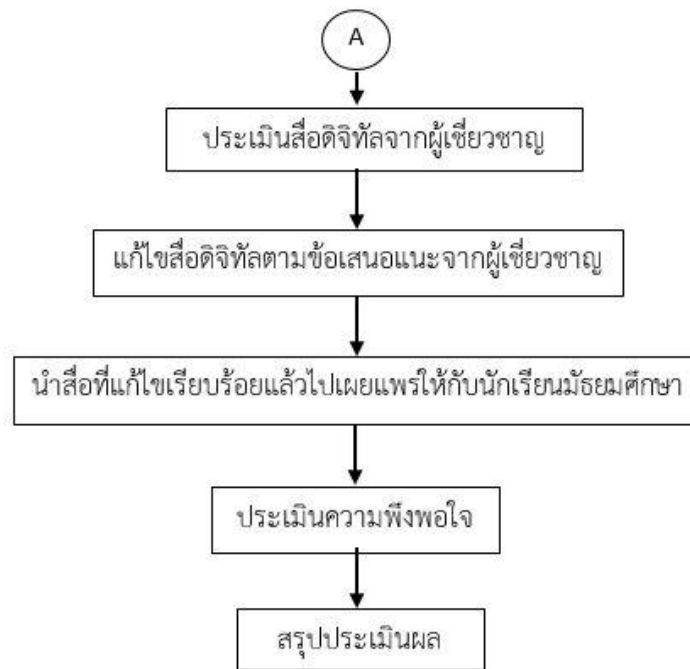
1. เพื่อพัฒนาสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียวสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียวสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการชมสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียวสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร นักเรียนในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 104,000 คน
กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดราชบพิธ, โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม, โรงเรียนวัดสุวรรณาราม และนักเรียนในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนหอวัง , โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง , โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา จำนวน 270 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 สื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว
 - 2.2 แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน
 - 2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือสามารถอธิบายออกมาเป็นภาพโดยแบ่งเป็น ขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.1 ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง จะมีข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาสื่อดิจิทัลเรื่อง เทคโนโลยีสีเขียว โดยมีเนื้อหา ดังนี้

- ความหมายของเทคโนโลยีสีเขียว
- การลดการใช้พลังงาน
- การใช้พลังงานในเชิงสิ่งแวดล้อม
- การใช้ผลิตภัณฑ์ทางเลือกที่ประหยัดพลังงาน

3.2 ผลิตสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว ดำเนินการตามขั้นตอนการผลิตสื่อดิจิทัล 6 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 วางแผนเนื้อเรื่อง

เป็นขั้นตอนการวางแผนโครงเรื่องว่าจะนำเสนอสื่อไปในทิศทางใด โดยพิจารณาถึงข้อมูลที่ได้ไปศึกษาว่ามีเนื้อหาอะไรบ้าง ทางผู้วิจัยต้องเลือกหัวข้อที่จะนำเสนอ ให้สอดคล้องกับนักเรียน เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ โดยเนื้อหาที่จะนำเสนอ คือ

1. แนะนำเรื่อง Green IT

Green IT หรือเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม คือ แนวคิดในการบริหารจัดการ และเลือกใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการใช้พลังงาน ลดการใช้พลังงาน ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ลดการสร้างขยะ รวมถึงการนำขยะอิเล็กทรอนิกส์มารีไซเคิลใหม่อีกด้วย

2. แนวทาง ปฏิบัติของ Green IT

2.1 การประหยัดการใช้งานกระดาษ

- พิมพ์เอกสารด้วยขนาดตัวอักษรที่เล็กที่สุดเท่าที่จะสามารถอ่านได้ โดยการดูตัวอย่างการพิมพ์จากโปรแกรมสั่งพิมพ์ก่อนที่จะพิมพ์ ซึ่งจะช่วยให้ลดจำนวนหน้ากระดาษที่ต้องพิมพ์ลงได้
- กระดาษที่พิมพ์แล้วให้นำกลับมาใช้งานใหม่ หรือกระดาษที่พิมพ์เพียงด้านเดียวก็ให้นำอีกด้านมาใช้งาน

- บันทึกอีเมลล์สำคัญไว้บนดิสก์แทนการพิมพ์ออกมาบนกระดาษ
- เลือกซื้อเครื่องพิมพ์ที่สามารถพิมพ์ได้ 2 หน้ากระดาษในตัวเอง

2.2 การเลือกใช้อุปกรณ์ สิ่งที่ควรพิจารณาในการเลือกซื้อหรือเลือกใช้งานอุปกรณ์ทางด้านไอที มีดังต่อไปนี้

- มีความจำเป็นในการใช้งานคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์นั้นจริงหรือไม่
- สามารถใช้ซอฟต์แวร์ทำงานแทนฮาร์ดแวร์ที่ต้องการนั้นได้หรือไม่
- เลือกซื้อเฉพาะอุปกรณ์ที่ได้รับมาตรฐานใส่ใจสิ่งแวดล้อม เช่น Energy Star, TCO, RoHS

มาตรฐานเพื่อสิ่งแวดล้อม

- เลือกซื้อจอมอนิเตอร์ที่มีขนาดใหญ่เท่าที่จำเป็นต้องใช้งานเท่านั้น
- เลือกซื้อเครื่องพิมพ์แบบอิงค์เจ็ทแทนแบบเลเซอร์ จะช่วยประหยัดพลังงานได้มากกว่าถึง

80-90% และมีคุณภาพการพิมพ์ที่เท่าเทียมกัน

- เลือกซื้อเครื่องพิมพ์ที่สามารถต่อเข้ากับระบบเครือข่าย และเปิดแชร์การใช้งานเครื่องพิมพ์ร่วมกัน
- เมื่อต้องซื้อคอมพิวเตอร์ใหม่ แนะนำให้เลือกซื้อคอมพิวเตอร์ที่มีฉลาก Green Computers

เพราะคอมพิวเตอร์ที่ติดฉลากนี้ ออกแบบมาเพื่อการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้วัสดุที่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมน้อย และวัสดุบางชนิดสามารถนำกลับมาใช้งานใหม่ได้ด้วย

2.3 การเลือก เทคโนโลยีการสื่อสารแบบทางไกล

ช่วยให้สามารถเปิดโลกของการสื่อสารได้หลายช่องทางและไร้พรมแดน ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกันง่ายขึ้นผ่านระบบที่เรียกว่า Teleconference โดยระบบนี้สามารถสื่อสารกันในลักษณะ Remote ที่ต่างฝ่ายต่างอยู่กันคนละที่ แต่พบปะ นัดหมายพูดคุย และประชุมงานร่วมกันได้แทนการออกไปเผาะลาญน้ำมัน และประหยัดเวลาการเดินทาง

2.4 การใช้งานอย่างคุ้มค่า

ส่วนและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่จะไม่สามารถนำไป Recycle ได้ แต่การใช้งานอย่างคุ้มค่าตามความเหมาะสมกับงาน ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนเครื่องคอมพิวเตอร์ทุกครั้งเมื่อมีโปรแกรมใหม่ๆ เข้ามา การดูแลรักษาให้ใช้งานได้ดีอยู่เสมอ ก็เป็นส่วนหนึ่งในการรักษาโลกร้อน

ขั้นที่ 2 การออกแบบตัวแสดง

เนื่องจากสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวนำไปเผยแพร่ให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทางผู้วิจัยจึงออกแบบตัวแสดงออกมาให้เป็นการดู เพื่อที่จะเข้าถึงนักเรียนได้ง่ายขึ้น

ขั้นที่ 3 การเขียนกระดานภาพนิ่ง

เป็นการกำหนดรูปแบบ มุมกล้อง องค์ประกอบภาพที่ลงตัว เพื่อตอบสนองจินตนาการ แสดงออกมาเป็นภาพให้เกิดความเหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนการสร้างสื่อดิจิทัล เพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่ได้วางแผนไว้ข้างต้น ซึ่งการเขียนกระดานภาพนิ่งจะเป็นเครื่องมือในการบ่งบอกถึงวัตถุประสงค์หลักในการผลิตสื่อดิจิทัล

ขั้นที่ 4 การออกแบบฉากหลัง

เป็นขั้นตอนการใส่สีลงไปในงาน เพื่อสร้างบรรยากาศการเป็นโรงเรียนและเพื่อการสื่อความหมายให้เกิดความชัดเจนและตอบสนองกับความรู้สึกของคนชม

ขั้นที่ 5 การผลิตภาพเคลื่อนไหว

เป็นการทำให้ตัวแสดงและฉากเคลื่อนไหว แสดงกิริยาอาการตามเนื้อเรื่องและกระดานภาพนิ่งที่ทางผู้วิจัยได้วางโครงเรื่องไว้ก่อนหน้านี้ โดยการผลิตภาพเคลื่อนไหวจะผลิตจากโปรแกรม Adobe Flash Player ให้ตัวแสดงมีการสื่ออารมณ์ให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกร่วมไปกับสื่อดิจิทัล

ขั้นที่ 6 การตัดต่อ และบันทึกเสียงประกอบ

เป็นขั้นตอนการนำภาพตัวแสดงและฉากที่ได้ทำการเคลื่อนไหวแล้วมาประกอบกับเสียงเพื่อสร้างให้เกิดเป็นเรื่องราวต่อเนื่อง และยังมีการตกแต่งภาพให้ดูสวยงามและเพิ่มเอฟเฟกต์ต่าง ๆ ประกอบกับจังหวะ และเวลาที่เหมาะสมจะทำให้งานมีความลงตัวมากขึ้น และเสียงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญ

3.3 ประเมินสื่อดิจิทัลจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินครั้งนี้ เป็นแบบประเมินหาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลเรื่อง เทคโนโลยีสีเขียวโดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและการสอนจำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 3 ท่านในการประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลเรื่อง เทคโนโลยีสีเขียว

3.4 แก้ไขสื่อดิจิทัลตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อนำแบบประเมินหาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบเมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญก็นำมาปรับปรุงสื่อดิจิทัลตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

3.5 นำสื่อที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเผยแพร่ให้กับนักเรียนมัธยมศึกษา

นำสื่อที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเผยแพร่ให้กับนักเรียนในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดราชบพิธ, โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม, โรงเรียนวัดสุวรรณาราม และนักเรียนในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนหอวัง , โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง , โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา

3.6 ประเมินความพึงพอใจ

เมื่อนำสื่อไปเผยแพร่ให้กับนักเรียนในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครแล้วให้นักเรียนทำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

แบบประเมินความพึงพอใจต่อการชมสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวโดยโครงสร้างแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale)

3.7 สรุปผลการประเมิน

หลังจากนำสื่อไปเผยแพร่ให้กับนักเรียนในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครแล้วดำเนินการสรุปและประเมินผล

ผลการวิจัย

การพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว สำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครมีผลการดำเนินการดังนี้

1. ผลการพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว ดำเนินการตามขั้นตอนการผลิตสื่อดิจิทัล 6 ขั้นตอน
ตัวอย่างภาพสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียว

ภาพที่ 3 แสดงตัวอย่างภาพสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินประสิทธิภาพด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมกับนักเรียน, ความถูกต้องของเนื้อหา, ความเหมาะสมในการลำดับเนื้อหา, ภาพกราฟิกสื่อสาร ความหมายได้ตรงกับเนื้อหา, ภาพกราฟิกสื่อสารความหมายได้ตรงกับเนื้อหา, ความน่าสนใจในการดำเนินเรื่องของสื่อดิจิทัล เรื่องความเหมาะสมของปริมาณเนื้อหา, ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา ด้านตัวอักษรและภาษา ขนาดของตัวอักษร, รูปแบบของตัวอักษร, สีของตัวอักษร, ความเหมาะสมของกา, จัดวางตัวอักษรหรือข้อความ, ความถูกต้องในการใช้ภาษา ด้านเรื่องภาพและเสียง ความเหมาะสมองค์ประกอบในหน้าจอ, ความเหมาะสมของเสียงประกอบ, ความสอดคล้องระหว่างภาพกับคำบรรยาย, ระดับความดังของเสียงสม่ำเสมอ, ความชัดเจนของเสียง และด้านอื่น ๆ เช่น ความสะดวกในการใช้สื่อดิจิทัล, การออกแบบโดยรวมของสื่อดิจิทัล มีความน่าสนใจ, ความเหมาะสมของการผสมผสานสื่อ ประเภทข้อความ, ภาพและเสียงของสื่อดิจิทัล โดยการนำค่าที่ได้มาจากการประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว ทุก ๆ ด้าน มาคำนวณด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อหาค่าเฉลี่ยรวมซึ่งผลที่ได้สามารถสรุปได้ว่า สื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว มีผลของการประเมินประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	Mean	S.D.	ระดับประสิทธิภาพ
1. ผลการประเมินด้าน เนื้อหา	4.89	0.23	มากที่สุด
2. ผลการประเมินด้าน ตัวอักษรและภาษา	4.60	0.42	มากที่สุด
3. ผลการประเมินด้าน ภาพและเสียง	4.72	0.27	มากที่สุด
4. ด้านอื่น ๆ	4.80	0.34	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.75	0.12	มากที่สุด

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการชมสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวกับ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร โดยประเมินตามหัวข้อดังนี้ ด้านเนื้อหา เนื้อหาที่น่าสนใจ, อธิบายเนื้อหาเข้าใจง่าย, นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาเรื่องเทคโนโลยีสีเขียว, ปริมาณเนื้อหาเหมาะสม ด้านตัวอักษรและภาษา ขนาดของตัวอักษรอ่านได้ชัดเจน, รูปแบบของตัวอักษรอ่านง่าย, สีของตัวอักษรมองเห็นชัดเจน ด้านภาพและเสียง เสียงบรรยายมีความชัดเจน, ความสอดคล้องระหว่างภาพกับคำบรรยาย, ระดับความดังของเสียงสม่ำเสมอ, ขนาดของภาพมองเห็นชัดเจน และด้านอื่น ๆ ความสะดวกในการใช้สื่อดิจิทัล, การออกแบบโดยรวมของสื่อดิจิทัลมีความน่าสนใจ, ความน่าสนใจในการดำเนินเรื่อง โดยการนำค่าที่ได้มาจากการประเมินความพึงพอใจทุก ๆ ด้านมาคำนวณด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อหาค่าเฉลี่ยรวมซึ่งผลที่ได้สามารถสรุปได้ว่า สื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวสำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร มีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการชมสื่อดิจิทัลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.03 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจต่อการชมสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียว

รายการประเมิน	Mean	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ผลการประเมินด้าน เนื้อหา	4.16	0.07	มาก
2. ผลการประเมินด้าน ตัวอักษรและภาษา	4.24	0.06	มาก
3. ผลการประเมินด้าน ภาพและเสียง	4.18	0.06	มาก
4. ด้านอื่น ๆ	4.18	0.08	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.19	0.03	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครพบว่าผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีผลของการประเมินประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประสิทธิภาพด้านเนื้อหามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 4.89 รองลงมาประสิทธิภาพด้านอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ประสิทธิภาพด้าน ภาพและเสียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และลำดับสุดท้ายคือ ประสิทธิภาพด้านตัวอักษรและภาษาผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้เชี่ยวชาญ มีผลของการประเมินประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการชมสื่อดิจิทัล เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวกับ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร โดยการนำสื่อดิจิทัลไปให้นักเรียนมัธยมศึกษาได้ดูและทำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจต่อการชมสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียว ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการชมสื่อดิจิทัลอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.19 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.03 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัช อารีราษฎร์, ผศ.ดร.ละอองทิพย์ มัทธุรศ, รศ.ดร. มนต์ชัย เทียนทอง และผศ.ดร.ดุชนิ ศุภวรรณะกุล (2558) ว่าด้วยการรับรู้และทัศนคติของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่มีต่อการดำเนินงานกรีนไอทีสำหรับสถาบันอุดมศึกษา อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาสื่อดิจิทัลเรื่องเทคโนโลยีสีเขียวในอนาคตควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสีเขียวให้มากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเอง จะได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ควรมีการจัดอบรมเรื่องเทคโนโลยีสีเขียว เพื่อให้ครูและนักเรียนได้เข้าใจในรายละเอียดมากขึ้น
3. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควร ทำแบบทดสอบก่อน/หลัง เพื่อเก็บข้อมูลของนักเรียนว่ามีความรู้เรื่องเทคโนโลยีสีเขียวมากขึ้นหลังจากที่ได้ดูสื่อดิจิทัล และเก็บข้อมูลของนักเรียนหลังจากดูสื่อดิจิทัลแล้วมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงไร

เอกสารอ้างอิง

- เคเอสซี คอมเมอร์เชียล อินเตอร์เน็ต. (2561). กรีนไอทีคืออะไร. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2561 จาก <http://www.ksc.net/greenit/>.
- ทรงยศ สุริรัตน์. (2533, พฤษภาคม-สิงหาคม). กรีนไอที : เทคโนโลยีสารสนเทศที่พอเพียงและยั่งยืน, วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เทวา คำปาเชื้อ. (2552, มกราคม-มิถุนายน). เทคโนโลยีสารสนเทศสีเขียว. วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ. : 63-68.
- ธรรมปพน ลีอำนาจโชค. (2550). INTRO TO ANIMATION: คู่มือการเขียนแอนิเมชัน. กรุงเทพฯ : ฐานบุ๊คส์.
- รัช อารีราษฎร์, ผศ.ดร.ละอองทิพย์ มัทธูรศ, รศ.ดร. มนต์ชัย เทียนทอง และผศ.ดร.ดุชนิ ศุภวรรธนะกุล. (2558, กรกฎาคม-ธันวาคม). การศึกษาการรับรู้และทัศนคติในการดำเนินงานกรีนไอทีสำหรับสถาบันอุดมศึกษา
กรณีศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่.
- วิกิ ปรัชญพทธี. (2561). ความหมายของกรีนไอที. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561 จาก http://compcenter.bu.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=72&Itemid=172.
- Likert, Rensis. (1932). A Technique for Measurement of Attitude. *Achieves of Psychology*: 1-55.

การศึกษาพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของเพศชาย
(ชายแท้, เกย์ และ ไบเซ็กชวล)

The Study of Behavior in Dating Applications Using among Thai Men
(Heterosexual Men, Gays and Bisexuals)

พีระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์¹ (Peerasek Borisudbuathip)

อนุพงศ์ สุขเกษม^{1*} (Anupong Sukkasem)

ดร.วัยวุฒิ อยู่ยง² (Waiyawut Yoonisil, Ph.D.)

(Received: March 5, 2020; Revised: May 25, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของเพศชาย 2) เพื่อเปรียบเทียบการเปิดเผยตัวตนบนแอปพลิเคชันหาคู่ของกลุ่มเพศชาย 3) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการนัดหมายจากการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่กับกลุ่มเพศชาย และ 4) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางเพศจากการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่กับกลุ่มเพศชาย กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเพศชายที่ใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล จำนวน 128 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นแบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ การใช้งานทั่วไป การเปิดเผยตัวตน และพฤติกรรมทางเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ และการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ใช้งานเพศชายส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการเล่น 5 ถึง 20 นาที ต่อวัน เมื่อพิจารณาในแต่ละวันจะพบว่าทั้งสามกลุ่มนั้นจะใช้เวลาในช่วงวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ โดยใช้เวลาในช่วง 21.00-00.00 น. และเล่นในบ้านหรือห้องพักของตนเป็นส่วนใหญ่ 2) การเปรียบเทียบการเปิดเผยตัวตนบนแอปพลิเคชันหาคู่ของกลุ่มเพศชาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล พบว่า ในทุกประเด็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสัมพันธ์ของการนัดหมายจากการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่กับกลุ่มเพศชายทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางเพศของกลุ่มเพศชายทั้ง 3 กลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : แอปพลิเคชันหาคู่/ ชายแท้/ เกย์/ ไบเซ็กชวล

¹ นักวิชาการอิสระ (Independent scholar)

² อาจารย์ประจำสาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(Lecturer, Curriculum Research and Development Programme, Graduate School, Srinakharinwirot University)

*Corresponding Author: kunshy.baicha@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study dating applications using male users 2) compare identity disclosure on dating applications in male user groups 3) investigate the relation between the appointment and male users and 4) investigate the relation between sex behavior while using the dating application and male user groups The samples were 3 groups of 128 male users include heterosexual men, gays and bisexuals. The research tool was an online questionnaire about dating application using divided into 3 parts i.e. general using, identity disclosure and sex behavior. Data were analyzed by using percentage and Chi-square test. The research results showed as follows. 1) Most of male users used dating applications for 5-20 mins/day, Friday-Sunday, 9.00 p.m. – 12.00 a.m., at home or dorm 2) The identity discloser on date applications of 3 male user groups including heterosexual men, gays and bisexuals were different at .05 level of statistical significance 3) The appointment by using dating applications was related to 3 male user groups was at .05 level of statistical significance and 4) The sex behavior of the 3 male user groups was not significantly related to using dating application.

Keywords : Dating Applications/ Heterosexual Men/ Gays/ Bisexuals

บทนำ

บนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปจนมนุษย์แทบจะตามไม่ทัน ปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อเพื่อการทำมาค้าขายกับผู้คนใหม่ ๆ ได้มีการพัฒนาตามความแพร่หลายของระบบอินเทอร์เน็ต ก่อนที่ระบบอินเทอร์เน็ตจะแพร่หลายนั้น ผู้คนหาเพื่อนใหม่ แลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านการเขียนจดหมาย จากการที่นำข้อมูลที่อยู่ของตัวเองไปฝากไว้ตามนิตยสารต่าง ๆ เช่น ศาสดาคนเศร้า จนถึงยุคที่อินเทอร์เน็ตพัฒนา ผู้คนจึงหันมาใช้สื่อสังคมออนไลน์ในโปรแกรมสนทนา (chat) ตามเว็บไซต์ต่าง ๆ หรืออย่างโปรแกรมที่ใคร ๆ ก็รู้จักเช่น MSN, Sanook QQ จนกระทั่งผ่านมา ณ ยุคปัจจุบัน อุปกรณ์สื่อสารที่แทบทุกคนจะต้องมีเพื่อพกพาอย่างสมาร์ทโฟน (smartphone) รูปแบบการหาเพื่อนใหม่มีการเปลี่ยนไปมีการพัฒนา แอปพลิเคชันต่าง ๆ สำหรับการค้นหาเพื่อนใหม่โดยเฉพาะ เช่น Tinder, Beetalk, Blued, Hornet เป็นต้น (Soonjan, et al., 2019)

แอปพลิเคชันหาคู่มีมากมายให้ผู้คนได้เลือกใช้ ประโยชน์ของการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ทำให้ผู้คนได้ทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ตามหาคนพิเศษเพื่อมาเป็นคู่ชีวิต มีความรวดเร็ว แค่เพียงมีโทรศัพท์มือถือที่เป็นสมาร์ทโฟนก็สามารถดาวน์โหลดแอปพลิเคชันมาใช้งานได้ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาหรือสถานที่ ไม่ต้องเขินอายเวลาที่อยากจะทำความรู้จักกับใครสักคน หรือค้นหากลุ่มคนที่มีรสนิยมเดียวกัน มีความต้องการเหมือนกันเพื่อร่วมกิจกรรมบางอย่าง หรืออาจจะใช้เพื่อฝึกภาษาที่สองหรือสาม (Suwatjanapornpong, et al., 2019)

จากการสำรวจพบว่า การสำรวจพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของคนไทย พบว่า 40% ของคนไทยมีการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ ซึ่งในจำนวนนี้ประมาณ 47% เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ (พรเทพ เสง, 2561) ในขณะที่

ที่แอปพลิเคชัน Omi แอปพลิเคชันที่เพิ่งเปิดตัวได้ไม่นาน ได้มียอดดาวน์โหลดกว่าสองล้านในประเทศไทย นอกจากนี้ยังพบว่าคนไทยใช้แอปพลิเคชันเพื่อการหาเพื่อนใหม่เดือนละสิบล้านคน (Brand Buffet, 2019) หากพิจารณาจากเพศสภาพแล้ว มีการสำรวจเกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชัน Tinder ซึ่งถือว่าเป็นแอปพลิเคชันยอดนิยม พบว่าผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นผู้ชายถึง 62% ซึ่งมากกว่าผู้หญิงที่มีเพียง 38% (Marketing Oops, 2015)

แต่ในอีกมุมหนึ่งแอปพลิเคชันหาคู่ถูกนำไปใช้ในการค้นหาคนที่ถูกใจเพื่อนัดหมายมีเพศสัมพันธ์ หรือเกิดปัญหาจากการถูกล่อลวงจากกระบวนการใช้แอปพลิเคชัน (Arsa & Choemprayong, 2016) มีตัวอย่างจากการรายงานข่าวของ Springnews (2018) และ Matichon Online (2018) ว่ามีหญิงสาวถูกล่อลวงให้เสียทรัพย์ให้กับผู้ชายที่พบในแอปพลิเคชันหาคู่ ซึ่งหากพิจารณาจริง ๆ ปัญหาการถูกล่อลวงล้วนเกิดจากผู้ชายเป็นผู้ก่อเหตุ นอกจากนี้แอปพลิเคชันหาคู่ถูกนำไปใช้ในการค้นหาคนที่ถูกใจเพื่อนัดหมายมีเพศสัมพันธ์ งานวิจัยของ Boonchutima และคณะ (2016) ได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยกับกลุ่มชายรักชายที่ใช้แอปพลิเคชันหาคู่จำนวน 222 คน พบว่าในจำนวนดังกล่าว 116 คน (52.25%) มีการนัดหมายเพื่อไปมีเพศสัมพันธ์ จากข้อมูลของงานวิจัยอาจมองต่อไปได้ว่า ปัญหาที่อาจจะตามมาคือการติดต่อโรคต่าง ๆ ทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งงานวิจัยของ Boonchutima และคณะ (2016) เช่นเดียวกัน พบว่ากลุ่มชายรักชายที่ใช้แอปพลิเคชันหาคู่พบว่ามี 10.4% ไม่ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ผ่านทางทวารหนัก จากจำนวน 106 คน นอกจากนี้ข้อมูลจากงานวิจัยฉบับนี้ยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ไม่เคยผ่านการตรวจเชื้อ HIV จำนวน 37.3% และไม่เคยผ่านการตรวจเชื้อโรคที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ อีก 44.6% นอกจากนี้ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์ในหมู่วัยรุ่นชายและหญิงยังพบว่า วัยรุ่นชายมีการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการหาคู่และนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์มากกว่าวัยรุ่นหญิง (Darawuttimaprakorn, 2015)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่ามีปัญหาบางอย่างที่เป็นปัญหาทางสังคมจากการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของกลุ่มเพศชาย ทั้งชายแท้ (ผู้ชายที่ชื่นชอบผู้หญิงเท่านั้น) เกย์ (ผู้ชายที่ชื่นชอบผู้ชายเท่านั้น) และไบเซ็กชวล (ผู้ชายที่ชื่นชอบได้ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย) เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานทั่วไป การเปิดเผยตัวตน การนัดหมายและพฤติกรรมทางเพศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้งานใช้แอปพลิเคชันหาคู่ทั่วไปของกลุ่มเพศชาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และ ไบเซ็กชวล
2. เพื่อเปรียบเทียบเปิดเผยตัวตนบนแอปพลิเคชันหาคู่ของกลุ่มเพศชาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล
3. เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการนัดหมายผ่านการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่กับกลุ่มเพศชาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล
4. เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางเพศจากการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่กับกลุ่มเพศชาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพศวิถี (Sexuality)

ปัจจุบันเพศไม่ได้มีแค่ชายกับหญิง ตามแนวคิดเรื่องเพศวิถี (Sexuality) สามารถแบ่งบุคคลออกเป็นได้ 3 กลุ่ม คือ การรักเพศตรงข้าม(Heterosexuality) การรักเพศเดียวกัน (Homosexuality) และ การรักสองเพศ (Bisexuality) สำหรับเพศชายมีการแบ่งตามแนวคิดของเพศของวิถีจะสามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ (Straight) คือ ผู้ชายที่รักผู้หญิงเท่านั้น และยังมีกลุ่มที่สังคมไทยใช้คำว่าเพศที่สาม สำหรับเพศชายมีหลากหลายคำ เช่น เกย์ (Gay) คือ ผู้ชายที่รักผู้ชายเท่านั้น และ ไบหรือไบเซ็กชวล (Bisexual) ผู้ชายที่รักทั้งผู้ชายและผู้หญิง หรือคำอื่น ๆ ผู้ชายข้ามเพศ ตั๊ด กระเทย สาวประเภทสอง หรือคำทับศัพท์ในภาษาอังกฤษ ควีเอร์ (Queer) คือกลุ่มคนที่ไม่ต้องการจำกัดวิถีชีวิตหรือตัวตน ต้องการรื้อถอนความคิดเดิม ๆ ที่แยกคนออกเป็นแต่ละเพศ (Thonkrajai, online) แต่สำหรับงานวิจัยนี้ จะศึกษากับกลุ่มเพศชายที่นิยามตนเองว่า ชายแท้ เกย์ และ ไบเซ็กชวล เท่านั้น

การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์หรือแอปพลิเคชันหาคู่ (Dating Applications)

กระบวนการใช้การสื่อสารออนไลน์ หรือการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่หลาย ๆ โปรแกรม โดยหลัก ๆ แล้วจะมีกระบวนการอยู่ 2 อย่าง ดังนี้

1) การแสดงตัวตนหรือบอกสิ่งที่ต้องการ

แอปพลิเคชันหาคู่เป็นเครื่องมือที่ทำให้เราได้พบปะผู้คนอย่างหลากหลาย ผู้ใช้งานสามารถเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการทั้งในเรื่องของหน้าตา เชื้อชาติ การศึกษา หน้าที่การงาน ตลอดจนลักษณะต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต และยังสามารถที่จะระบุความต้องการของตัวเองว่าจะได้เพื่อนใหม่เพื่อที่จะเป็นคู่ชีวิต คบหาแบบจริงจัง พูดคุยกันแบบเล่น ๆ หรือมีความสัมพันธ์กันแค่ชั่วคราว ตัวอย่างแอปพลิเคชัน Tinder ที่ค่อนข้างนิยมเป็นอย่างมาก ลักษณะการใช้งานคือ ผู้ใช้งานจะเห็นภาพแสดงตัวตนของผู้ใช้งานคนอื่น เมื่อผู้ใช้งานนั้นรู้สึกชอบหรือถูกใจผู้ใช้งานอีกฝ่ายก็จะทำการปิดขวา และหากไม่ถูกใจก็จะทำการปิดซ้ายที่สมาร์ตโฟน หากผู้ใช้งานทั้งสองฝ่ายต่างถูกใจ Tinder จะทำการจับคู่ (match) ให้ทั้งสองฝ่ายได้มีโอกาสได้ทำความรู้จักกันซึ่งกันและกัน จะเห็นว่าผู้ใช้งานจะถูกใจผู้ใช้งานคนอื่น หรือผู้ใช้งานคนอื่นจะมาถูกใจและต้องการสานสัมพันธ์ต่อกับเราก็คือเมื่อผู้ใช้งานได้เห็นการแสดงตัวตนของผู้ใช้คนอื่นผ่านโปรไฟล์ ที่ได้แสดงในแอปพลิเคชันทั้งรูปภาพและข้อความ กลุ่มผู้ใช้งานสามารถเลือกนำเสนอ ใบหน้า สรีระ หรือ อวัยวะเพศ เพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของผู้ใช้คนอื่นที่มามีภาพโปรไฟล์ของตน นอกจากนี้หากผู้ใช้งานอยากนำเสนอตนเองเพิ่มเติม ผู้ใช้งานสามารถนำเสนอตัวเองผ่านข้อความที่โปรไฟล์เพื่อบอกลักษณะของคนที่ตนเองต้องการพูดคุยงานวิจัยของ Soonjan และคณะ (2019) และ Arsa และ Choemprayong (2016) ได้ศึกษาการใช้ภาษาในข้อความโปรไฟล์ของกลุ่มชายรักชาย พบว่า ส่วนใหญ่จะระบุลักษณะของผู้ใช้งานคนอื่นที่ต้องการหรือไม่ต้องการที่จะสนทนาด้วย เช่น ขอไม่อ้วนไม่แก่, ตอบคนที่มียุโรปเท่านั้น, ระบุถึงบทบาททางเพศ รวมไปถึงการระบุถึงความต้องการ หาแฟน หาเพื่อนคุย หรือหาเพื่อนชู้ชั่วคราว

2) การค้นหาบุคคลที่มีลักษณะที่ต้องการ เพื่อพูดคุยทำความรู้จัก

ผู้ใช้งานเห็นหน้าตา ข้อความ หรือสิ่งที่ผู้ใช้งานคนอื่นนำเสนอผ่านโปรไฟล์ แต่ละแอปพลิเคชันมีการใช้งานที่โดดเด่นแตกต่างกันออกไป แต่จุดร่วมกันในแต่ละแอปพลิเคชันคือการค้นหาชายหนุ่มที่อยู่ใกล้เพื่อทำความรู้จักกัน นัดพบ สานสัมพันธ์เป็นคู่รัก หรือเพื่อการนัดหมายสำหรับการเป็นคู่นอนเพียงข้ามคืน ผู้ใช้งานจะเริ่มค้นหา

ผู้ใช้งานอื่นตามลักษณะที่ตนถูกใจจากภาพและข้อความที่โปรไฟล์ จากนั้นจึงทำการสนทนาเพื่อทราบลักษณะของคู่สนทนาโดยเริ่มส่งข้อความหาอีกฝ่ายด้วยการทักทายหรือส่งรูปภาพสติ๊กเกอร์เพื่อเป็นการเริ่มต้นบทสนทนา มีการศึกษารูปแบบการสนทนาของกลุ่มชายรักชาย คนกลุ่มนี้หลังจากเข้าสู่การทักทายก็จะเริ่มเจาะประเด็นเกี่ยวกับอีกฝ่ายซึ่งจะถามเกี่ยวกับแหล่งที่อยู่ รสนิยมทางเพศเป็นแบบใด ลักษณะทางร่างกาย ถามจุดประสงค์ของการเล่นแอปพลิเคชันว่าหาเพื่อน หาแฟนหรือหาเพศสัมพันธ์ชั่วคราว อาจจะขอรูปภาพคู่สนทนาในกรณีที่คู่สนทนาไม่ได้แสดงหรือใช้ภาพตนเองบนโปรไฟล์หรือภาพของลับเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศให้อีกฝ่าย บทสนทนาอาจสิ้นสุดลงเมื่อต่างฝ่ายต่างไม่ถูกใจซึ่งกันและกันหลังจากการพูดคุย หรืออาจจะสนทนากันต่อและมักจะคุยเรื่องเพศ พูดคุยให้อีกฝ่ายหลงใหลแล้วจึงชักชวนกันไปมีเพศสัมพันธ์และโดยส่วนใหญ่เมื่อเพศสัมพันธ์จบลงก็มักจะไม่ได้พูดคุยเพื่อสานสัมพันธ์ต่อ (Arsa & Choemprayong, 2016 and Soonjan, et al., 2519)

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาเกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของเพศชาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน 1) ด้านการใช้งานทั่วไป โดยเป็นการถามเกี่ยวกับแอปพลิเคชันที่ใช้ใช้งาน เวลา วัน สถานที่ที่ใช้ใช้งานแอปพลิเคชัน 2) ด้านการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว และ 3) ด้านการนัดหมายและพฤติกรรมทางเพศ โดยเป็นการถามเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย การตรวจโรค การกินยาป้องกัน และการใช้สารเสพติด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มเพศชาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล ที่ใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มเพศชายที่ใช้งานแอปพลิเคชันในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 128 คน แบ่งเป็นชายแท้ 18 คน เกย์ 88 คน และไบเซ็กชวล 22 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน 2562 จนถึง 16 พฤศจิกายน 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ซึ่งมีข้อคำถาม 3 ประเด็น คือ การใช้งานทั่วไป การเปิดเผยตัวตน และการนัดหมายและพฤติกรรมทางเพศ โดยปรับปรุงข้อคำถามจากงานวิจัยของ Boonchutima และคณะ (2016) ผู้วิจัยได้สำรวจโดยได้นำลิงค์ของแบบสอบถามไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ Pantip.com, Facebook และ Twitter โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 128 คน จำแนกเป็นชายแท้ 18 คน เกย์ 88 คน และไบเซ็กชวล 22 คน ซึ่งเป็นผู้ใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน จนถึง 16 พฤศจิกายน 2562

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square (χ^2) one variable case) สำหรับการเปรียบเทียบการเปิดเผยตัวตนผ่านแอปพลิเคชันหาคู่ สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-

Square (χ^2) test for K independent samples) ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ของการนัดหมายและพฤติกรรมทางเพศของกลุ่มเพศชายที่เป็นประชากรในการวิจัย และสถิติ Cramer's V สำหรับการคำนวณหาขนาดความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

เบื้องต้นนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มเพศชายที่ใช้งานแอปพลิเคชันในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 128 คน จำแนกเป็นชายแท้ 18 คน เกย์ 88 คน และไบเซ็กชวล 22 คน โดยมีอายุอยู่ในช่วง 27 ปีขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

ตาราง 1 รายละเอียดผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มเพศชาย	ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชายแท้	18-20	3	2.3
	21-23	3	2.3
	24-26	1	0.8
	27-29	8	6.3
	30 ปีขึ้นไป	3	2.3
รวม		18	14.1
เกย์	18-20	3	2.3
	21-23	16	12.5
	24-26	12	9.4
	27-29	26	20.3
	30 ปีขึ้นไป	31	24.2
รวม		88	68.8
ไบเซ็กชวล	18-20	1	0.8
	21-23	5	3.9
	24-26	5	3.9
	27-29	9	7.0
	30 ปีขึ้นไป	2	1.6
รวม		22	17.1
รวมทั้งหมด		128	100.0

1. การใช้แอปพลิเคชันหาคู่ทั่วไปของกลุ่มเพศชาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้งานแอปพลิเคชัน Tinder มากที่สุด (57%) เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มแล้วพบว่า กลุ่มชายแท้ ใช้งานแอปพลิเคชัน Tinder มากที่สุด (83.3%) กลุ่มเกย์ใช้งานแอปพลิเคชัน Hornet มากที่สุด (61.4%) และกลุ่มไบเซ็กชวลใช้งานแอปพลิเคชัน Twitter มากที่สุด (72.7%) เมื่อพิจารณาระยะเวลาในการเล่นผู้ใช้งานเพศชายส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการเล่น 5 ถึง 20 นาที เมื่อพิจารณาตามกลุ่มเพศพบว่า กลุ่มชายแท้และกลุ่มเกย์ จะใช้เวลา 5-20 นาที ในขณะที่กลุ่มไบเซ็กชวลส่วนใหญ่จะใช้เวลามากกว่า 20 นาที เมื่อพิจารณาในแต่ละวันจะพบว่าทั้งสามกลุ่มนั้นจะใช้เวลาในช่วงวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ โดยใช้เวลาในช่วง 21.00-0.00 น. โดยภาพรวมนั้นจะส่วนใหญ่จะใช้งานแอปพลิเคชันในบ้านหรือห้องพักของตนเอง แต่เมื่อพิจารณาตามกลุ่มแล้วกลุ่มชายแท้ส่วนใหญ่จะใช้งานแอปพลิเคชันทั้งในบ้านหรือห้องพัก สถานศึกษา และที่ทำงาน ในขณะที่กลุ่มเกย์และไบเซ็กชวลจะใช้งานแอปพลิเคชันทั้งในบ้านหรือห้องพักของตนเป็นส่วนใหญ่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6

ตาราง 2 แอปพลิเคชันที่ใช้

แอปพลิเคชัน	กลุ่มเพศชาย						รวม	
	ชายแท้ (18 คน)		เกย์ (88 คน)		ไบเซ็กชวล (22 คน)			
	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน ชายแท้)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน เกย์)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของจำนวน ไบเซ็กชวล)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ)
Tinder	15	83.3	46	52.3	12	54.5	73	57.0
Facebook	5	27.8	36	40.9	15	68.2	56	43.8
Instagram	4	22.2	24	27.3	14	63.6	42	32.8
Twitter	-	-	25	28.4	16	72.7	41	32.0
Jack’d	-	-	18	20.5	4	18.2	22	17.2
Grindr	-	-	24	27.3	4	18.2	28	21.9
Hornet	-	-	54	61.4	10	45.5	64	50.0
BLUED	1	5.6	42	47.7	13	59.1	56	43.8
SKOUT	3	16.7	6	6.8	2	9.1	11	8.6
Glowlr	-	-	12	13.6	2	9.1	14	10.9
อื่น ๆ (WeChat, Vero ฯลฯ)	3	16.7	21	23.9	6	27.3	29	22.7

ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง

ตาราง 3 ระยะเวลาในการใช้งานแต่ละครั้ง

แอปพลิเคชัน	กลุ่มเพศชาย						รวม	
	ชายแท้ (18 คน)		เกย์ (88 คน)		ไบเซ็กชวล (22 คน)			
	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน ชายแท้)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน เกย์)	จำนวน (คน)	(ร้อยละของ จำนวน ไบเซ็กชวล)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ)
น้อยกว่า 5 นาที	5	27.8	16	18.2	1	4.5	22	17.3
ระหว่าง 5 ถึง 20 นาที	8	44.4	43	48.9	8	36.4	59	46.5
มากกว่า 20 นาที	5	27.8	29	33.0	13	59.1	47	36.7

ตาราง 4 วันที่ใช้งานแอปพลิเคชัน

วันที่ใช้งาน แอปพลิเคชัน	กลุ่มเพศชาย						รวม	
	ชายแท้ (18 คน)		เกย์ (88 คน)		ไบเซ็กชวล (22 คน)			
	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน ชายแท้)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน เกย์)	จำนวน (คน)	(ร้อยละของ จำนวน ไบเซ็กชวล)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ)
อาทิตย์	15	83.3	85	96.6	22	100.0	122	95.3
จันทร์	10	55.6	56	63.6	17	77.3	83	64.8
อังคาร	10	55.6	57	64.8	17	77.3	84	65.6
พุธ	10	55.6	58	65.9	17	77.3	85	66.4
พฤหัสบดี	10	55.6	58	65.9	17	77.3	85	66.4
ศุกร์	14	77.8	72	81.8	20	90.9	106	82.8
เสาร์	15	83.3	84	95.5	22	100.0	121	94.5

ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง

ตาราง 5 ช่วงเวลาที่ใช้งานแอปพลิเคชัน

ช่วงเวลาที่ ใช้งานแอปพลิเคชัน	กลุ่มเพศชาย						รวม	
	ชายแท้ (18 คน)		เกย์ (88 คน)		ไบเซ็กชวล (22 คน)			
	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน ชายแท้)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน เกย์)	จำนวน (คน)	(ร้อยละของ จำนวนไบ เซ็กชวล)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ)
06.00 – 09.00 น.	3	16.7	15	17.0	4	18.2	22	17.2
09.00 – 12.00 น.	5	27.8	20	22.7	2	9.1	27	21.1
12.00 – 15.00 น.	6	33.3	26	29.5	2	9.1	34	26.6
15.00 - 18.00 น.	4	22.2	29	33.0	2	9.1	35	27.3
18.00 – 21.00 น.	2	11.1	60	68.2	2	9.1	64	50.0
21.00 – 00.00 น.	16	88.9	60	68.2	15	68.2	91	71.1
00.00 – 03.00 น.	9	50.0	25	28.4	6	27.3	40	31.3
03.00 – 06.00 น.	1	5.6	7	8.0	0	0.0	8	6.3

ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง

ตาราง 6 สถานที่ใช้งานแอปพลิเคชัน

สถานที่ ใช้งานแอปพลิเคชัน	กลุ่มเพศชาย						รวม	
	ชายแท้ (18 คน)		เกย์ (88 คน)		ไบเซ็กชวล (22 คน)			
	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน ชายแท้)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน เกย์)	จำนวน (คน)	(ร้อยละของ จำนวนไบ เซ็กชวล)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ)
บ้าน, หอพัก	17	94.4	81	92.0	21	95.5	119	93.0
สถานศึกษา	17	94.4	19	21.6	1	4.5	37	28.9
ที่ทำงาน	17	94.4	35	39.8	9	40.9	61	47.7
ห้างสรรพสินค้า	7	38.9	39	44.3	10	45.5	56	43.8
ร้านอาหาร, ร้านกาแฟ	4	22.2	26	29.5	6	27.3	36	28.1
อื่น ๆ (ญาติ, เดินทางออก ต่างจังหวัด ฯลฯ)	0	0.0	3	3.4	2	9.1	5	3.9

ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง

2. ผลการเปรียบเทียบการเปิดเผยตัวตนบนแอปพลิเคชันหาคู่ของกลุ่มเพศชาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล พบว่า การเปิดเผยตัวตนผ่านแอปพลิเคชันหาคู่ ใช้ภาพใบหน้าตัวเองเป็นภาพโปรไฟล์ บอกชื่อเล่นจริง บอกชื่อ-นามสกุลจริง บอกที่อยู่ของตัวเอง บอกชื่อสถานศึกษาหรือสถานที่ทำงาน และการให้ข้อมูลช่องทางติดต่ออื่น ๆ ของทั้ง 3 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตาราง 7 การเปิดเผยตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน

การเปิดเผย ตัวตน	กลุ่มเพศชาย						รวม		χ^2
	ชายแท้ (18 คน)		เกย์ (88 คน)		ไบเซ็กชวล (22 คน)				
	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน ชาย แท้)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน เกย์)	จำนวน (คน)	(ร้อยละของ จำนวนไบ เซ็กชวล)	จำนวน (คน)	(ร้อย ละ)	
ใช้ภาพใบหน้า ตัวเองเป็นภาพ โปรไฟล์	16	88.9	71	80.7	13	59.1	100	78.1	63.99*
บอกชื่อเล่นจริง	12	66.7	55	62.5	9	40.9	76	59.4	88.29*
บอกชื่อ- นามสกุลจริง	4	22.2	9	10.2	1	4.5	14	10.9	11.00*
บอกที่อยู่ของ ตัวเอง	1	5.6	12	13.6	1	4.5	14	10.9	21.27*
บอกชื่อ สถานศึกษาหรือ ที่ทำงานของตน	14	77.8	48	54.5	12	54.5	74	57.8	81.18*
ให้ข้อมูลช่อง ทางการติดต่อ อื่น ๆ (เบอร์ โทรศัพท์, อีเมล ID Line, Facebook)	8	44.4	44	50.0	17	77.3	69	53.9	98.52*

p < .05 (ตอบได้มากกว่า 1 อย่าง)

3. ผลการตรวจความสัมพันธ์ของการนัดหมาย

ผ่านการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของกลุ่มเพศชาย 3 กลุ่ม ได้แก่ ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล พบว่า การนัดหมายผ่านการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพศชายทั้ง 3 กลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 17.79$, $df = 4$) โดยกลุ่มชายแท้จะมีการนัดหมายเพื่อพบเจอกันเท่านั้นเป็นส่วนใหญ่ ส่วนกลุ่มเกย์จะมีการนัดหมายเพื่อไปมีเพศสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่ และในกลุ่มไบเซ็กชวลจะมีทั้งแบบไม่มีการนัดหมายและมีการนัดหมายเพื่อไปมีเพศสัมพันธ์ในจำนวนที่ไม่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตาราง 8 การนัดหมายผ่านการใช้งานแอปพลิเคชัน

การนัดหมาย ผ่านการใช้งาน แอปพลิเคชัน	กลุ่มเพศชาย						รวม		χ^2
	ชายแท้ (18 คน)		เกย์ (88 คน)		ไบเซ็กชวล (22 คน)				
	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน ชาย แท้)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน เกย์)	จำนวน (คน)	(ร้อยละของ จำนวนไบ เซ็กชวล)	จำนวน (คน)	(ร้อย ละ)	
ไม่มีการนัด หมาย	7	38.8	30	34.1	10	45.5	47	36.7	17.79*
นัดหมายเพื่อ พบเจอกัน เท่านั้น	10	55.6	17	19.3	2	9.1	29	22.7	
นัดหมายเพื่อไป มีเพศสัมพันธ์	1	5.6	41	46.6	10	45.5	52	40.6	

*p < .05, Cramer's V = 0.26

4. ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางเพศจากการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่กับกลุ่มเพศชายทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวลนั้น จากข้อมูลในตารางที่ 8 จะเห็นว่าผู้ใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย มีการนัดหมายเพื่อไปมีเพศสัมพันธ์จำนวน 52 คน ซึ่งคิดเป็น 40.6% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ผู้วิจัยจึงจำนวนคนดังกล่าวเพื่อไปวิเคราะห์พฤติกรรมทางเพศต่อ พบว่า พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย การตรวจเชื้อ HIV การตรวจเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ (STI) การกินยา PREP (Pre-Exposure Prophylaxis) และ การใช้สารเสพติด ของกลุ่มเพศชายทั้ง 3 กลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 9 ดังนี้

ตาราง 9 พฤติกรรมทางเพศของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน (52 คน)

พฤติกรรมทางเพศ	กลุ่มเพศชาย						รวม		χ^2
	ชายแท้ (1 คน)		เกย์ (41 คน)		ไบเซ็กชวล (10 คน)				
	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน ชายแท้)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน เกย์)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน ไบ เซ็กชวล)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ)	
การใช้ถุงยางอนามัย									
ใช้ทุกครั้ง	1	100.0	25	61.0	5	50.0	31	59.6	2.44
ใช้บางครั้ง	-	-	14	34.0	5	50.0	19	36.5	
ไม่ใช้เลย	-	-	2	4.9	-	-	2	3.8	
การได้รับการตรวจ เชื้อ HIV ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา									
ได้รับการตรวจ	-	-	20	48.8	7	70.0	27	51.9	2.55
ไม่ได้รับการตรวจ	1	100.0	21	51.2	3	30.0	25	48.1	
การได้รับการตรวจ เชื้อโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์อื่น ๆ (STI) ในช่วง 6 เดือน ที่ผ่านมา									
ได้รับการตรวจ	-	-	18	43.9	5	50.0	23	44.2	0.93
ไม่ได้รับการตรวจ	1	100.0	23	56.1	5	50.0	29	55.8	
การกินยา Prep (Pre-Exposure Prophylaxis)									
กินยา	-	-	6	14.6	4	40.0	10	19.2	3.58
ไม่ได้กินยา	1	100.0	35	85.4	6	60.0	42	82.4	

พฤติกรรมทางเพศ	กลุ่มเพศชาย						รวม		χ^2
	ชายแท้ (1 คน)		เกย์ (41 คน)		ไบเซ็กชวล (10 คน)				
	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน ชายแท้)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน เกย์)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ ของ จำนวน ไบ เซ็กชวล)	จำนวน (คน)	(ร้อยละ)	
การใช้สารเสพติด ระหว่างการมี เพศสัมพันธ์									
ใช้สารเสพติด	-	-	3	92.7	-	-	3	5.8	0.86
ไม่ใช้สารเสพติด	1	100.0	38	7.3	10	100.0	49	94.2	

อภิปรายผล

1. กลุ่มตัวอย่างมีการใช้งานแอปพลิเคชัน Tinder มากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มแล้วพบว่า กลุ่มชายแท้ส่วนใหญ่ใช้งานแอปพลิเคชัน Tinder กลุ่มเกย์ส่วนมากใช้งานแอปพลิเคชัน Hornet มากที่สุด ในขณะที่กลุ่มไบเซ็กชวลใช้งานแอปพลิเคชัน Twitter เป็นส่วนใหญ่ โดยความโดดเด่นทั้ง 3 แอปพลิเคชันนั้น อย่าง Tinder มีลักษณะการใช้งานคือผู้ใช้งานจะเห็นภาพแสดงตัวตนของผู้ใช้งานคนอื่น เมื่อผู้ใช้งานนั้นรู้สึกชอบหรือถูกใจผู้ใช้งานอีกฝ่ายก็จะทำการปิดขวา และหากไม่ถูกใจก็จะทำการปิดซ้ายที่สมาร์ทโฟน หากผู้ใช้งานต่างถูกใจซึ่งกันและกัน Tinder จะทำการจับคู่ (match) ให้ทั้งสองฝ่ายได้มีโอกาสได้ทำความรู้จักกันซึ่งกันและกัน Tinder ออกแบบมาให้ทุกคนสามารถใช้งานได้ เพราะสามารถตั้งค่าตามความต้องการได้ว่าสนใจผู้ชาย ผู้หญิง หรือทั้งสองเพศ จึงทำให้แอปพลิเคชันนี้ค่อนข้างเป็นที่นิยมในทุกกลุ่มเพศ มีความปลอดภัยสูงเนื่องจากการเชื่อมต่อกับ Facebook แต่ในขณะ Hornet ถูกสร้างมาสำหรับในหมู่เกย์โดยเฉพาะ มีความคล่องตัวในการใช้งาน และสุดท้าย Twitter สื่อสังคมออนไลน์ที่ปัจจุบันมากมายไปดูลิขสิทธิ์โอเพ่นเปย์สือ จึงเป็นอีกแอปพลิเคชันหนึ่งที่ถูกนำมาใช้สำหรับการหาคู่ในการมีเพศสัมพันธ์

การใช้งานทั่วไปทั้งด้านอื่น ๆ ทั้งด้านระยะเวลาและสถานที่ยังพบว่า ระยะเวลาที่ใช้ส่วนใหญ่จะใช้งานอยู่ที่ประมาณ 5 – 20 นาที ซึ่งเป็นเวลาที่ไม่นานสอดคล้องกับแนวคิดบทบาททางเพศว่าเพศชายจะตัดสินใจทุกอย่างรวดเร็ว มีความเป็นอิสระ (Bem, 1981 as cited in Chitayasothorn, 2008) มีการใช้งานช่วงวันศุกร์ เสาร์ และวันอาทิตย์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นวันที่ผู้คนได้พักผ่อนจากการทำงาน และอยู่ในช่วง 21.00–00.00 น. เพราะเป็นช่วงเวลาที่ผู้คนส่วนใหญ่มักจะอยู่ในสถานที่พักผ่อน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าสถานที่ใช้งานแอปพลิเคชันส่วนใหญ่กลุ่มเพศชายที่ใช้งานแอปพลิเคชันมักจะใช้งานที่บ้านและหอพักเป็นหลัก

2. การเปิดเผยตัวตนผ่านแอปพลิเคชันหาคู่ ของชายแท้ เกย์ และไบเซ็กชวล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตารางที่ 7 จะพบว่ากลุ่มชายแท้จะมีการเปิดเผยตัวตนที่มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยยังมีพื้นที่ปิดกั้น เกย์หรือไบเซ็กชวลที่ไม่ได้เปิดเผยตัวตนต่อสังคม

ว่ามีรสนิยมทางเพศเป็นอย่างไรนั้นจะมีความระมัดระวังในการเปิดเผยตัวตนผ่านแอปพลิเคชันเช่นกัน เพราะหากความลับถูกเปิดเผย อาจส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงานและภาพลักษณ์ทางสังคม ขณะที่กลุ่มไบเซ็กชวลซึ่งเป็นกลุ่มที่ชอบหรือมีความรักได้ทั้งสองเพศ หากเป็นกลุ่มไบเซ็กชวลที่แต่งงานมีครอบครัวแล้ว ก็จะมีมีความระมัดระวังในการเปิดเผยข้อมูลของตัวเองเพื่อไม่ให้ครอบครัวรู้หากมีความสัมพันธ์กับผู้ชายด้วยกัน

3. การนัดหมายผ่านการใช้งานแอปพลิเคชันหากมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพศชายทั้ง 3 กลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากตารางที่ 8 จะพบว่ากลุ่มชายแท้จะมีการนัดหมายเพื่อพบเจอกันเท่านั้น แต่เกย์และไบเซ็กชวลโดยส่วนใหญ่จะมีการนัดหมายเพื่อไปมีเพศสัมพันธ์ ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า เพศสภาพของความเป็นชายที่ตรงกับเพศกำเนิดสามารถที่จะแสดงออกได้อย่างชัดเจนในสังคม ทำให้เพศชาย เมื่อมีความต้องการทางเพศจะสามารถนัดหมายได้อย่างหลากหลายมากกว่า โดยไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ออปพลิเคชันในการนัดหมายเท่านั้น ส่วนเกย์ และไบเซ็กชวล โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่ได้เปิดเผยตัวตนมากเท่าใดนัก จึงจำเป็นต้องใช้ออปพลิเคชันในการหาคู่เพื่อเป็นทางเลือกหลักในการนัดหมายก่อนที่จะมาพบเจอกัน

4. พฤติกรรมทางเพศในทุก ๆ ด้าน ของกลุ่มเพศชายทั้ง 3 กลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เรื่องพฤติกรรมทางเพศเป็นเรื่องส่วนบุคคล แม้ผลการวิจัยนี้จะแสดงว่าพฤติกรรมทางเพศไม่ได้เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพศชายที่นำมาศึกษา แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีการใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ เพราะจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยมีถึงร้อยละ 40.6 ที่ใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อเหตุผลดังกล่าว งานวิจัยของ Tomaszewska and Schuster (2019) พบว่ากลุ่มผู้ใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่มีความเสี่ยงในพฤติกรรมทางเพศ (Risky Sexual Behavior) มากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษารั้งนี้ของผู้วิจัยพบผู้ไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งจากการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าร้อยละ 40 และยังพบจำนวนผู้กินยาป้องกันก่อนการสัมผัสเชื้อเอชไอวี หรือ PrEP (Pre-Exposure Prophylaxis) ร้อยละ 19.2 คนเหล่านี้อาจมีความเชื่อว่ายาชนิดนี้สามารถต้านเชื้อเอชไอวีได้ จึงไม่จำเป็นที่จะต้องใส่ถุงยางอนามัย นอกจากนี้ข้อมูลจากงานวิจัยของ Tomaszewska and Schuster (2019) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าผู้ใช้งานแอปพลิเคชันไม่เคยผ่านการตรวจเชื้อเอชไอวี มีจำนวนร้อยละ 37.3 และไม่เคยผ่านการตรวจเชื้อโรคที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ อีกร้อยละ 44.6 (Boonchutima, et al., 2016) โดยกลุ่มเพศชายผู้ใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ในงานวิจัยนี้ มีการเข้ารับการตรวจเชื้อ HIV ในระดับใกล้เคียงกัน คือ ได้รับการตรวจในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 51.9 และไม่ได้รับการตรวจในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 48.1 ซึ่งเป็นปัญหาที่น่ากลัวอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในบางโรค ช่วงแรกอาจจะยังไม่แสดงอาการ และการไม่ใช้ถุงยางอนามัยและการไม่เข้ารับการตรวจเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ รวมทั้ง HIV อาจจะเป็นคนที่แพร่โรคไปยังบุคคลอื่นจำนวนมาก (Super Spreader) ได้อีกด้วย มีงานวิจัยที่มีการศึกษาพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยกับกลุ่มเยาวชนชายรักชายในจังหวัดชลบุรี พบว่ามากกว่าร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่าง 117 คนที่มีเพศสัมพันธ์แบบชั่วคราวไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ปัญหาที่ตามมาคือความเสี่ยงในการติดเชื้อ HIV การแพร่ระบาดของเชือดังกล่าวยังคงมีอย่างต่อเนื่อง และยังละเลยในการดูแลป้องกันตัวเอง นอกจากนี้จากการสำรวจในปี 2560 ของกรมควบคุมโรคยังพบว่าในกลุ่มเพศชายที่มีเพศสัมพันธ์กับเพศชายด้วยกันยังมีการติดเชื้อ HIV ในระดับสูงด้วย ทั้งนี้จากการศึกษาพฤติกรรมทางเพศของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน ยังพบว่าประเด็นการใช้ถุงยางอนามัย ประสพการณ์ทางเพศ และการพูดคุยเรื่องผลเลือดเป็นประเด็นที่อยากจะพูดคุย (Srisuriyawet and Homsin, 2017)

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของกลุ่มเพศชายควรนำไปสู่การปลูกฝังค่านิยมทางเพศ ธรรมรงค์ด้วยการพหุคูณทางอนามัยและใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้ปรากฏการณ์ดังกล่าวควรนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน หรือบุคคลทั่วไป ในการปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับเพศศึกษา เพศสภาพ เพศวิถีอย่างถูกต้อง และยกระดับเรื่องเพศให้เป็นความรู้ในทางวิชาการ อีกทั้งควรมีการศึกษาการใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ในปัจจุบันต่อไป เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการหาทางป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาในอนาคตได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้ควรมีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการตลาด เพื่อสร้างสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการ ของกลุ่มที่ใช้งานแอปพลิเคชันหาคู่ของเพศชาย

เอกสารอ้างอิง

- ปภัสรา อาษา และ ทรงพันธ์ เจริมประยงค์. (2559). สารสนเทศสื่อรัก: รูปแบบสารสนเทศดิจิทัลส่วนบุคคลในบริบทการหาคู่ออนไลน์ของชายรักชาย. สารสนเทศศาสตร์. 35(1) : 24-52.
- ดุลยา จิตตะยโสธร. (2551). บทบาททางเพศ: ในทัศนคติของนักจิตวิทยา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 28(1) : 195-208.
- นิพนธ์ ดารารุฒิมาประกรณ์. (2558). วัยรุ่นใช้สื่อออนไลน์อย่างไรในการหาคู่. ความหลากหลายของประชากรและสังคมในประเทศไทย ณ ปี 2558. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชีรา ทองกระจ่าย. (ม.ป.ป.). ความเท่าเทียมกันทางเพศสภาพ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/82427-8.pdf>
- ธัญพร สุวัจนพรพงศ์ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันหาคู่ออนไลน์ของกลุ่มผู้หญิงวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. งานประชุมระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562.
- เมธี สุญจันท์และคณะ. (2562). ภาษาและสัญลักษณ์การใช้ในกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ผ่านแอปพลิเคชันของกลุ่มเกย์ในจังหวัดกำแพงเพชร. รายงานการประชุมวิชาการเครือข่ายนักศึกษาคณาจารย์พัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ CSD สัมพันธ์ ครั้งที่ 18 “พลังสังคมกับพัฒนาที่ยั่งยืน”. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารเรื่องเพศและพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มเยาวชนชายรักชาย จังหวัดชลบุรี. พยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 29(2) : 62-75.
- มติชนออนไลน์. (2561). สาวสุดซ่าหนุ่มโสดรู้จักในแอปหาคู่ หลอกโอนเงินกว่าครึ่งล้าน รู้ทีหลังมีครอบครัวแล้วซึ่งหนีให้ใช้นี้บัตรลำพัง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2562, จาก https://www.matichon.co.th/local/crime/news_1266275.

- พรเทพ เสง. (2561). **หาคู่ดิจิทัลออนไลน์ หนุ่มสาวไทยนิยมชมชอบ**. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2562, จาก <https://www.posttoday.com/life/healthy/556899>.
- Arsa, P & Choemprayong, S. (2016). **Matching information: type of personal digital information in a context of gay men online dating**. Journal of information science. 35(1): 24-52. (In Thai)
- Chitayasothorn, D. (2008). Sex roles: A psychological perspective. University of the Thai chamber of commerce journal. 28(1): 195-208.
- Darawuttimaprakorn, N. (2015). **How teens social media to find sexual partners**. The diversity of population and social in Thailand in 2015. Nakhonprathom: Institute for population and social research, Mahidol University. (in Thai)
- Thonkrajai, C. (n.d.). **Gender Equality** Online. Retrieved January 17, 2020, from <https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/82427-8.pdf>
- Suwatjanapornpong, T. et al. (2019). **Factors affecting acceptance and behaviors of using online dating applications of working women in Bangkok**. The national conference Rangsit University 2019. (In Thai)
- Soonjan, M. et al. (2019). **Language and symbols used in the relationship making process through the gays dating applications Kamphaeng Phet province**. The 18th national and 1st international community social development (CSD) “Power of the civil society and sustainable development”. Srisaket. Srisaket Rajabhat University. (In Thai)
- Srisuriyawet, R. & Homsin, P. (2017). **Relationship between sexual communication and condom use behavior among young Thai men who have sex with men (MSM) in Chonburi Province**. Journal of nursing science Chulalongkorn University. 29(2): 67-75. (In Thai)
- Matichon Online. (2018). **Unlucky girl transferred more than a half of million baht to a swindler from dating application, leaving a big debt to her**. Online. Retrieves November 17, 2019, from https://www.matichon.co.th/local/crime/news_1266275.
- Heng, P. (2018). **Find the digital online couple – young Thai admire**. Online. Retrieved November 17, 2020, from <https://www.posttoday.com/life/healthy/556899>.
- Brandbuffet. (2019). **Omi – New dating application, emphasize popular of online couple finding trend**. Online Retrieved November 17, 2019, from <https://www.brandbuffet.in.th/2019/05/omi-new-dating-app-trends-popular-2019/>.
- Brandbuffet. (2562). **Omi แอปหา “คู่เดท” น้องใหม่ ดอกหญ้าเทรนด์หาคู่ออนไลน์ยังฮิต**. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2562, จาก <https://www.brandbuffet.in.th/2019/05/omi-new-dating-app-trends-popular-2019/>.
- Marketing Oops. (2015). **secretly look, Tinder dating application using behavior of single**

- Person. Online.** Retrieved November 17, 2019, from
<https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/what-to-know-about-tinder-in-5-charts/>
- Marketing Oops. (2558). **แอบส่องพฤติกรรมคนโสดที่ใช้ Tinder แอปฯ หาคู่เดท.** ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2562, จาก <https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/what-to-know-about-tinder-in-5-charts/>
- Springnews. (2018). **Believe sweet words, girl report, was trick by dating application boy, Lose over THB 600,000.** Online, Retrieved November 17, 2562, from
<https://www.springnews.co.th/crime/399384>
- Springnews. (2561). **เชื่อกำหวานบอกรัก “สาว” แจ้งความโดนหลอกจากแอปหาคู่หลอกกว่า 6 แสน.** ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2562, จาก <https://www.springnews.co.th/crime/399384>
- Boomchutima S. and Other. (2016). **Gays dating applications: information discloser and sexual behavior.** J Health Res. 30(4). 231-239.
- Tomaszewska P. and Schuster I. (2019). **Comparison sexuality-relates cognitions, sexual behavior, and acceptance of sexual coercion in dating app users and non-users.** Springer.

การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ที่มีต่อการเรียน
วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้าย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

A Study of Results of Activities Learning by using Team Games Tournament toward
Mathematics Learning on Similarity of Matthayomsuksa 3 Students

พลพล ดำวัฒน์^{1*} (Phalapon Damwat),

นันทพร ชื่นสุพันธ์รัตน์² (Nantaporn Chuensupantharat)

(Received: March 5, 2020; Revised: May 25, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT 2) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT และ 3) ศึกษาความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม ทั้งหมด 39 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาคัดเลือกห้องเรียนที่มีนักเรียนคละความสามารถ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความคล้าย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT จำนวน 4 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้าย ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค TGT เรื่อง ความคล้าย จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระจากกัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (Pre-service teacher, Mathematics Programme, Faculty of Science and Technology, Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (Supervisor, Mathematics Department, Faculty of Science and Technology, Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

* Corresponding Author. E-mail: nantaporn.chuen@gmail.com

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคงทนในการเรียน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT/ ความพึงพอใจ/ ความคงทนในการเรียน/ ความคล้าย

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study mathematical learning achievement of the students through Team Games Tournament (TGT) 2) study satisfaction of learning mathematics through Team Games Tournament (TGT) and 3) study retention of mathematical learning of the students through Team Games Tournament (TGT). The samples included in 39 students of Matthayomsuksa 3 academic year 2019 at Chanpradittaram Wittayakom School selected by using purposive sampling and on mixed ability class basis. The instruments used in data collection involved 4 TGT lesson plans, 20 items of 4- multiple choice mathematical achievement test on Similarity and 10 items of the satisfaction questionnaire of learning through Team Games Tournament (TGT) on Similarity. The data were statistically analyzed by using mean, standard deviation and t-test for dependent sample.

The results of the research were as follows.

1. The post-learning mathematical achievement of Matthayomsuksa 3 students through Team Games Tournament (TGT) was higher than its counterpart at .05 level of significance.
2. The satisfaction of learning mathematics through Team Games Tournament (TGT) of Matthayomsuksa 3 students was at the high level,
3. The Matthayomsuksa 3 students had retained their mathematical knowledge for 2 weeks after learning through Team Games Tournament (TGT).

Keywords: Team Games Tournament (TGT)/ Satisfaction/ Retention/ Similarity

บทนำ

การศึกษาไทยในปัจจุบันสภาวะการณ์และสมรรถนะในเวทีนานาชาติยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจและยังล้าหลังกว่าหลายประเทศ ทั้งด้านโอกาส คุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา การจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการทดสอบ การประเมินคุณภาพและมาตรฐาน ด้านส่งเสริมสวัสดิการและวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น รวมทั้งการลงทุนงบประมาณเพื่อการศึกษาไม่พอสมควรและมากกว่าหลายประเทศในเอเชียด้วยกัน ตลอดจนมีภาพลักษณ์ดี ๆ บางประการ เช่น มีเด็กไทยชนะเลิศการแข่งขันโอลิมปิก

วิชาการหลายครั้ง ในช่วงหลายปีมานี้ก็ตาม รวมทั้งการอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาด้านทักษะของนักเรียนจนเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการบ้างแล้วก็ตาม แต่ภาพที่ปรากฏก็คล้ายภาพลวงตา เนื่องจากเป็นภาพเล็กของกลุ่มเล็ก ๆ ที่มีภาพใหญ่ของประเทศ ทำให้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ดังนั้น หากไม่มีการวางภาพอนาคตที่ชัดเจนและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เป็นที่เชื่อว่า แนวโน้มสภาการณ์และสมรรถนะการศึกษาไทยจะเป็นไปอย่างล่าช้า ดังสภาพที่ปรากฏและอาจจะตกต่ำลงเรื่อย ๆ ต่อไปอันจะนำไปสู่การขาดความสามารถในการแข่งขันและไม่มีความสุขในที่สุด (พิณสุตา สิริธรรังศรี, 2552, น.108) ดังนั้นการพัฒนาการศึกษาควรจะต้องจัดให้นักเรียนเกิดความรู้ และสามารถที่จะนำไปปรับใช้ได้ในอนาคต โดยเริ่มจากการที่ครูผู้สอนจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจและทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้มากที่สุด

จากการที่ผู้วิจัยได้ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ชั้นสังเกตการสอน และชั้นทดลองสอนพบว่า นักเรียนของโรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม ขาดความรู้พื้นฐาน ความสนใจในการเรียน มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ และมีปัญหาในการทำงานเป็นทีม เนื่องด้วยนักเรียนที่เก่ง จะพยายามที่จะทำให้ตนนั้นมีคะแนนที่สูงโดยไม่สนใจนักเรียนที่อ่อนกว่า จึงเชื่อว่างานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น และช่วยให้นักเรียนเกิดการทำงานเป็นทีมมากขึ้น โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT มาช่วยในการเรียนการสอน เพราะในปัจจุบันการเล่นเกมนั้นเป็นที่สนใจในทุกเพศทุกวัยโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น และการแข่งขันในเกมนั้นจะทำให้เกิดความท้าทายที่จะเรียนรู้มากขึ้น

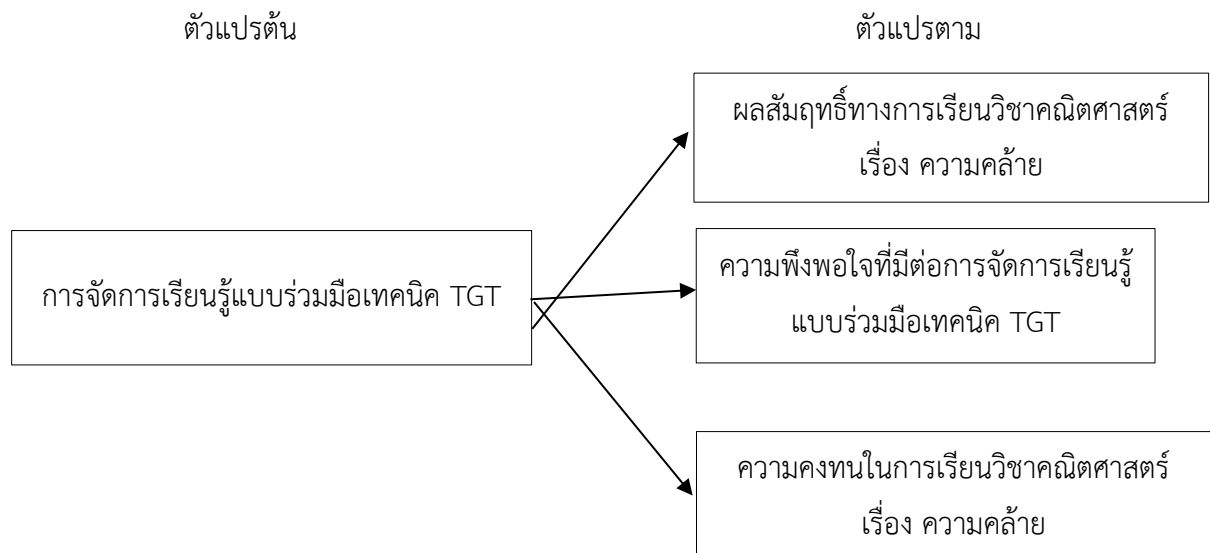
การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดให้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 4-6 คน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันรับผิดชอบงานในกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดเป็นความสำเร็จของกลุ่ม (ทราภรณ์ อนุทุม, 2558, น.21) โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมืออีกรูปแบบหนึ่งคล้ายกันกับเทคนิค STAD ที่แบ่งนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันออกเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน กลุ่มละประมาณ 4 - 5 คน โดยกำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้แข่งขันกันในเกมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้แล้ว ทำการทดสอบความรู้ โดยการใช้เกมการแข่งขัน คะแนนที่ได้จากเกมการแข่งขันของสมาชิกแต่ละคนในลักษณะการแข่งขันตัวต่อตัวกับทีมผู้อื่น นำเอามาบวกเป็นคะแนนรวมกับของทีม ผู้สอนจะต้องใช้การสอนโดยเทคนิคเสริมแรง เช่น ให้รางวัล คำชมเชย เป็นต้น ดังนั้นสมาชิกกลุ่มจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จในกลุ่มของตนเอง (สุวิทย์ มูลคำ, 2557, น.64)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเทคนิคที่เกี่ยวกับเกมการแข่งขันมาปรับใช้ในการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหา และมีความรู้สึกที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์มากขึ้น โดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เป็นกิจกรรมการแข่งขันการตอบคำถามในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน คะแนนที่ได้จากการแข่งขันของสมาชิกในกลุ่มตัวต่อตัวกับทีมอื่นนำมาบวกเป็นคะแนนทีม ในการแข่งขันผู้สอนต้องใช้เทคนิคเสริมแรง เช่น การให้รางวัลแก่นักเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งนี้ จะเลือกใช้วิธีที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมกับผู้อื่น โดยต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อที่จะทำให้ทีมของตนเองชนะในการแข่งขัน การแข่งขันแบบเกมจะช่วยเพิ่มความท้าทายแล้วช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ก่อนเรียนกับหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังจากเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental research) ใช้แผนแบบการวิจัยกลุ่มเดียว แบบประเมินก่อนและหลัง (One group pretest-posttest design) ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐ์รามวิทยาคม แขวงบางดวน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/7 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐ์รามวิทยาคม แขวงบางดวน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้องเรียน ทั้งหมด 39 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาคัดเลือกห้องเรียนที่มีนักเรียนคละความสามารถ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความคล้าย โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทฤษฎี หลักการ งานวิจัยและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการสอนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT คู่มือครูสาระการเรียนรู้พื้นฐานคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงศึกษาธิการ

1.2. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้าย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คาอธิบายรายวิชาและการประเมินผลการเรียนรู้

1.3. ศึกษาเอกสาร หนังสือที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT

1.4. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด เรื่อง ความคล้าย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.5. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความคล้าย โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 แผน ทั้งหมด 15 คาบ

1.6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ชัดเจนและความเป็นไปได้ในการใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.7. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อพิจารณาความเหมาะสม และหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของข้อคำถาม โดยใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Scale)

1.8. นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจนกระทั่งผ่านเกณฑ์การประเมินตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป โดยคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

1.9. จัดพิมพ์แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองจริงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้าย ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1. ศึกษาเอกสาร วิธีการสร้างแบบทดสอบ วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การวัดและประเมินผลการเรียนคณิตศาสตร์และการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

2.2. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด เรื่อง ความคล้าย

2.3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้าย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ต้องการจริงจำนวน 20 ข้อ

2.4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้าย ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.5. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องของข้อสอบโดยใช้สูตรหาค่า IOC กำหนดค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

โดยผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ ซึ่งจากการตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบ พบว่ามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 จำนวน 29 ข้อ

2.6. นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม ไม่ใช้กลุ่มทดลองจำนวน 34 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความคล้าย มาแล้ว

2.7. นำคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาคุณภาพข้อสอบ โดยวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก ซึ่งพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบ จำนวน 20 ข้อ

2.8. นำข้อสอบจำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์โดยใช้สูตร KR-20 พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.77

2.9. จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ใช้เป็นเครื่องมือทดสอบนักเรียน

3. แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT

แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT เรื่องความคล้าย จำนวน 10 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT

3.2. สร้างแบบวัดความพึงพอใจโดยเขียนข้อความที่ครอบคลุมต่อความรู้สึkfพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT จำนวน 15 ข้อต้องการใช้จริง 10 ข้อแล้วนำเสนอต่ออาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงเพื่อพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขให้เหมาะสม

3.3. นำแบบวัดความพึงพอใจที่ได้แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและหาคุณภาพแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของข้อคำถาม โดยใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Scale)

3.4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อที่มีคุณภาพ จำนวน 10 ข้อ ที่ผ่านเกณฑ์ 3.51 ขึ้นไป

3.5. จัดพิมพ์แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ที่ผ่านการคัดเลือกแล้วเพื่อไปใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยทำการชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ให้เข้าใจถึงรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT
2. ทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความคล้าย แล้วบันทึกผลไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ดำเนินการทดลองสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนใช้เวลาในการทดลองจำนวน 4 สัปดาห์ และสังเกตการทำแบบฝึกหัด ใบงาน การเล่นเกมหรือร่วมกิจกรรมการแข่งขันวิชาการ
4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองดำเนินการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกับก่อนเรียนนำคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนมาเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเพื่อทดสอบสมมุติฐาน
5. สอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT เรื่อง ความคล้าย
6. เมื่อผ่านไป 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบครั้งที่ 2 เพื่อนำไปทดสอบความคงทนของนักเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ความคล้าย โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test (Dependent Sample)
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์หาความคงทนของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT โดยใช้ t-test (Dependent Sample)

ผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ก่อนเรียนกับหลังเรียน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ก่อนเรียนกับหลังเรียน

ผลการเรียน	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	39	5.05	1.65	38	10.89*
หลังเรียน	39	9.38	2.17	38	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.65 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.17 และเมื่อเปรียบเทียบค่า t ที่คำนวณและค่าวิกฤตของ t ตาราง พบว่า ค่า t ที่ได้จากการคำนวณ มีค่ามากกว่า t วิกฤตของตาราง แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยฝึกให้ข้าพเจ้ามีความคิดอย่างมีระบบ	3.90	0.84	มาก
2. ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	3.88	0.82	มาก
3. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ข้าพเจ้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	3.78	0.80	มาก
4. ข้าพเจ้าชอบทำงานเป็นกลุ่ม	3.60	1.08	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้	3.60	0.87	มาก
6. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้น	3.73	0.93	มาก
7. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ข้าพเจ้ามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆมากขึ้น	3.93	0.97	มาก
8. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้าสนใจในการเรียนรู้คณิตศาสตร์มากขึ้น	3.80	0.99	มาก
9. เวลาในการจัดกิจกรรมการแข่งขันแบบทีมมีความเหมาะสม	3.68	0.94	มาก
10. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเข้าใจในเนื้อหามากกว่าการเรียนปกติ	3.58	0.93	มาก
เฉลี่ย	3.74	0.92	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีคะแนนความพึงพอใจสูงสุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยฝึกให้ข้าพเจ้ามีความคิดอย่างมีระบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเข้าใจในเนื้อหามากกว่าการเรียนปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ระหว่างหลังเรียนและหลังจากเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์

ผลการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D	df	t
หลังเรียน	39	9.38	2.17	38	-1.00
สัปดาห์ 2	39	9.13	1.56	38	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.17 และคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.56 และเมื่อเปรียบเทียบค่า t ที่คำนวณได้และค่าวิกฤตของ t ตาราง พบว่า ค่า t ที่ได้จากการคำนวณ มีค่าอยู่ในช่วงของ t วิกฤตของตาราง แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและหลังจากเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 นั่นคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคงทนในการเรียนหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของทราภรณ์ อนุทุม (2558, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีรัตน์ ศรี (2557, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ TGT เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกเหนือจากนี้ การทำแบบทดสอบย่อยท้ายคาบสอนยังอาจจะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น และมีการทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ จนส่งผลให้เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 3.74 ซึ่งอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของทราภรณ์ อนุทุม (2558, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT อยู่ในระดับมากที่สุด นอกเหนือจากนี้ นักเรียนที่ได้รับการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ชอบการจัดกิจกรรมแบบการแข่งขันกัน แต่ไม่ชอบการเรียนรู้แบบกลุ่ม จึงส่งผลให้ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT อยู่ในระดับมาก

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคงทนในการเรียน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของอารีรัตน์ ศิริ (2557, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ TGT เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคงทนต่อการเรียนรู้หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ TGT นอกเหนือจากนี้ จากการสังเกตระหว่างการทดลองวิจัยหลังจากที่เรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ พบว่านักเรียนได้มีการทบทวนเนื้อหาบทเรียน เพื่อที่จะสอบปลายภาคเรียนที่ 1 ซึ่งวันที่ทำการทดสอบหลังจากที่เรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ เป็นวันเดียวกับที่โรงเรียนมีการสอบ ปลายภาคเรียนที่ 1 จึงทำให้นักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.56 ซึ่งไม่แตกต่างจากการทดสอบหลังเรียน นักเรียนจึงมีความคงทนในการเรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ครูควรแนะนำทำความเข้าใจกับนักเรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนเพื่อจะได้ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง และในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้
2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ครูควรสร้างบรรยากาศเพื่อจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วย ตนเองมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุดและทั่วถึงทุกคน โดยให้นักเรียนได้ใช้ทักษะในการทำงาน ร่วมกันและการใช้ความรับผิดชอบในการทำกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น
3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ครูควรจำกัดเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค TGT กับการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค TGT ในเนื้อหาอื่น ๆ เช่น พื้นที่ผิวและปริมาตร ระบบสมการ ความน่าจะเป็น เป็นต้น รวมถึงเนื้อหาในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย
3. ควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กับนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ทราภรณ์ อนุทุม. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TGT. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- พิณสุตา สิริรังศรี. (2552). รายงานการวิจัย เรื่อง ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10 – 20 ปี. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2557). กลยุทธ์...การสอนคิดเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาคพิมพ์.
- อารีรัตน์ ศิริ. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของคณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ TGT เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่

Women's Roles in the Modern World

ดร.สุริวัลย์ สุธรรม^{1*} (Suriwan Sutham, Ph.D.)

(Received: March 5, 2020; Revised: May 17, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้กล่าวถึง สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่ ในความหลากหลายทางมิติทั้งทางชนบประเพณีแบบดั้งเดิม และข้ามผ่านไปสู่ในบทบาทหน้าที่ของโลกสมัยใหม่ ในแง่มุมบริบทของสตรีเพศว่ามีสิ่งใดเป็นแรงกระตุ้นและขับเคลื่อน การปลูกความคิดและศักยภาพ การมีตัวตนทางสังคมนำไปสู่บทบาทใหม่ในยุคร่วมสมัยอย่างมีอิสรภาพที่แท้จริงอย่างไร ข้างต้น ภายใต้ปัจจัยสำคัญและองค์ประกอบที่มีผลให้สตรีเพศนั้นถูกยกระดับสถานะทางสังคมแล้วจริงหรือไม่ หรือเป็นเพียงส่วนประกอบที่ถูกพูดถึงสัญลักษณ์ความเสมอภาคการให้ตัวตนเป็นเพียงการต่อรองทางสังคม อำนาจอ่อน (Soft power) หมายถึง ที่เป็นการใช้อำนาจโดยยึดหลักจิตวิทยา การไม่บังคับ คือ การสร้างแรงจูงใจในความร่วมมือร่วมใจ และการถูกยกย่องทางสังคม โจเซฟ เนย์ เป็นผู้พัฒนาแนวคิดจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นแนวคิดอาศัยแทรกซึมให้มีส่วนร่วมมากกว่าการบังคับ รับสนองนโยบายทางการเมือง วัฒนธรรม การต่อรองระหว่างประเทศ การถูกผลักดันให้อยู่ในสถานะจำยอม จึงไม่น่าจะเป็นทางออกที่ดีในโลกสมัยใหม่ ความทับซ้อนและย้อนแย้งจึงเกิดคำถามในบทบาทหน้าที่อีกครั้ง

สตรีเพศที่ได้รับการยอมรับในจุดที่สูงสุดของสังคมเบื้องหน้า คือความพึงประสงค์หรือไม่ หรือกำลังถูกบิดเบือนในอำนาจเชิงนโยบายอยู่เบื้องหลัง การผูกขาดชุดความคิดตามชนบในภาวะการณ์ปัจจุบัน สตรีเพศมีมุมมองทัศนคติที่เป็นส่วนเติมเต็มของสังคมว่าเป็นสิ่งสำคัญ และถูกขับเคลื่อนมาไกลจนเรียกได้ว่า ถูกยอมรับในภาพเบื้องหน้าของสังคม คำเรียกแทนค่าสรรพนาม “สตรีเพศ” นั้นเป็นวาทกรรม ยังถูกใช้และมีการตีความหลากหลายต่างมุมมองทางสังคม จนมาถึงในยุคสมัยใหม่ที่ต้องหยุดมอง และคิดทบทวนวาทกรรมอีกครั้ง

คำสำคัญ : สตรีเพศ/ บทบาท/ โลกสมัยใหม่/ วาทกรรม

Abstract

This academic article discusses the role of women in the modern world in various dimensions both the tradition and the modern world through the women's perspectives regarding the motivation and propelling to awaken thoughts and potentials, how social existence to a new role of contemporary era makes the truly freedom. Whether the important factors and elements

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

(Lecturer, Department of Art Education, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

*Corresponding author. E-mail: suriwansutham1985@gmail.com

effect the women's social raising status or not, or it is just a component of the equal symbol, or just for the social negotiation. "Soft power" means the use of power according to non-compulsory psychology to create motivation of cooperation and social praise. Joseph Nye from Harvard University, developed the idea, having participation rather than enforcement, and responding to the political and cultural policy as well as international negotiation. To push women under a servitude state which is not a good solution in the modern world. Overlapping and contradiction of the women's roles lead to new questions once more.

Women have been counted as the highest point of the advanced society, this is the women's desires or it is being distorted by the policy power behind the scenes. Moreover, conceptual monopoly by tradition in the current situation, women have an important perspective for fulfillment the society and driving society forward to gain the society's acceptance. The term "Women" is still interpreted with various meanings through different social perspectives until the modern world, we need to review and rethink the discourse once again.

Keywords : Women's roles / Modern World/ the Discourse

บทนำ

ความหมายว่าเพศนั้นมีเส้นแบ่งบาง ๆ ระหว่างกายภาพภายนอก ที่เชื่อมต่อไปสู่วิถีแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี การขีดเส้นของคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งถูกปลูกฝังประสบการณ์ด้วยแหล่งที่มาของ ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา และนี่คือขอบเขตที่กำหนดมาหรือปฏิบัติต่อการมาอย่างยาวนาน "สตรีเพศ" เป็นสรรพนามที่ใช้เรียกผู้หญิงที่ไม่ได้ถูกแบ่งแยกให้เห็นถึงสรีระภายนอก แต่เป็นวาทกรรมแทนค่าในภาษาที่งดงาม คล้ายกับถูกยกย่องทางสถานะทางสังคม ในยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของสตรีเพศได้ขับเคลื่อนไปตามกาลเวลา และสถานการณ์การทับซ้อนสังคมการทำหน้าที่แทนกันและกันในภาวะฉุกเฉินไม่ปกติ ในยุคที่เกิดสงครามผู้ชายที่เป็นกองกำลังสำคัญ ต้องออกไปทำหน้าที่ ผู้หญิงจึงมีบทบาทมากขึ้นในฐานะแม่และแรงงาน แรงงานหมายถึงการออกมาทำงานในหน้าที่ที่ผู้ชายรับผิดชอบ ในมุมมองที่แตกต่างซึ่งสตรีเพศนั้นทำได้ดี และมีศักยภาพมากกว่าการยอมรับจึงเกิดขึ้น การแทนที่ในตำแหน่งที่เคยเป็นของผู้ชายจึงถูกปฏิบัติ เช่น หน้าที่ในอุตสาหกรรม

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมมุมมองและทบทวนในบทบาทหน้าที่ ว่าสตรีเพศนั้นต้องเตรียมตัวเพื่อรับทราบถึงการเปลี่ยนแปลง ที่สังคมยอมรับในจุดที่สูงที่สุดในสิทธิความเสมอภาคนั้น ได้เลยผ่านมาแล้ว และปัจจุบันมีความจริงทุกอย่างที่กล่าวมาหรือไม่อย่างไร จึงเป็นที่มาในนันททัศนะและได้กล่าวถึงบทความที่ว่าด้วย "สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่" (Women's Role in the Modern World) ถูกพูดถึงอย่างมากในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม การเข้ามามีบทบาทและสิทธิในด้านต่าง ๆ แม้แต่ยังมีอีกฝ่ายที่ใช้ชนบดดั้งเดิมที่ชายเป็นใหญ่ก็ตาม ในยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มในทิศทางที่ดีขึ้น หลายสถานะทางสังคมที่เห็นบทบาทสตรีมีมากขึ้นและประสบความสำเร็จในทุกอาชีพการงาน ธุรกิจ การเมือง นักเคลื่อนไหวทางสังคม ศิลปิน นักเขียน ฯลฯ

พื้นที่ในโลกสมัยใหม่การแข่งขัน ที่ต่างจัดเอาศาสตร์กลยุทธ์ที่ไม่เคยมีมาก่อน มาต่อสู้ด้วยกันในโลกแห่งสังคมโซเชียลมีเดีย (Social Media) มิติแห่งการรับรู้ที่แตกต่างออกไป การบริโภคในรูปแบบใหม่ การเข้ามามีบทบาททำให้สตรีเพศ ต้องถอดบทเรียน (Take Lessons) ที่ผ่านในจุดที่ได้รับการยอมรับสูงสุดมาแล้วอีกครั้ง

บทบาทของสตรีเพศในหลายสถานะสะท้อนไปถึงการแปรเปลี่ยน วงจรทางสังคม การกิน การอยู่อาศัย การอุปโภคบริโภค รสนิยมที่ถูกปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว หน้าที่ของสตรีเพศทางสังคมทั้งเป็นแม่และกำลังแรงงานที่ต้องขยับตนเอง เพื่อหาเลี้ยงชีพทัดเทียมกับผู้ชาย บางคนมีการงานทางสังคมที่ดี มีหน้าที่มาทางสังคมและบทบาทที่ยิ่งใหญ่ในฐานะความเป็นแม่ของลูก และอยู่บ้านยังมีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ ของบ้าน สะท้อนให้เห็นถึงสัญชาตญาณของความเป็นเพศ

โลกสมัยใหม่แห่งความทัดเทียม สตรีเพศยังต้องแข่งขันหมุนวนไปตามกระแสสังคมนิยม ความจริงและความลวงที่ต้องอาศัยการเรียนรู้และประสบการณ์ เพื่อหลีกเลี่ยงการตกหลุมพราง จากกลุ่มคนที่ไม่เชื่อเรื่องแห่งความทัดเทียม ถูกทำให้เชื่อในฐานะของความเป็นเพศที่ผู้ชายนั้นมีกำลังเหนือกว่าเพียงกายภาพ แม้โลกจะนำไปสู่ความล้ำหน้าและทันสมัยก็จะมีอีกด้านที่มองสตรีเพศนั้นอ่อนแอกว่า และในอีกด้านที่สตรีเพศนั้นก็ใช้เพียงมายาเปลือกนอก (ความสวยความงาม) ในการล่อลวงเพื่อสร้างความสนใจ เรียกร้องเพื่อให้หลง ลือในโลกสมัยใหม่ที่ช่วยปิดบังอำพราง ปกปิดตัวตนอีกด้านไว้ ทำให้เกิดความทับซ้อนในรูปแบบใหม่ ความคลาดเคลื่อนที่พึงต้องระวังที่จะก่อปัญหาในด้านต่าง ๆ ความทัดเทียม และความเสมอภาคนั้นกำลังเกิดบรรทัดฐานใหม่ ชุดความคิดใหม่ และกลุ่มคนที่อยู่ในโลกสมัยใหม่ จะมีวิธีการกำหนดรูปแบบ บทบาทหน้าที่ของสตรีเพศในมิติของสังคม “สื่อเสรีนิยมโซเชียลมีเดีย” (Social Liberalism) คำจำกัดความอธิบายความหมายคือ ทุกคนนั้นใช้สื่อและมีสิทธิ์อย่างเสรีภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากต่อการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสตรีเพศในสภาวะการปัจจุบัน

สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่ (Gender Women in the Role of the Modern World)

สตรีเพศที่ถูกเรียก สร้างขึ้นมาจากวาทกรรมความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง อาจไม่ใช่เรื่องของเพศสภาพภายนอกอีกต่อไป ในทศวรรษที่ 2410 ในสมัยรัชกาลที่ 4 ถึง รัชกาลที่ 6 อิทธิพลครอบงำของวาทกรรม “ความทันสมัย” ที่ชาตินิยมยุโรปใช้สร้างความชอบธรรมในยุคของการล่าอาณานิคม ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงในแนวทางการปฏิบัติตามเพศ ที่ตั้งคำถามต่ออุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ชัดต่อความเชื่อเดิมของสังคมไทย เช่น การรับอุดมการณ์ผิวเดียวเมื่อยเดียวเข้ามาใช้โดยเริ่มกับแวดวงข้าราชการบริพาร การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้สังคมไทยเข้าสู่การถกเถียง เรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Suwadee T.Patana, 1994)

ค่านิยมดั้งเดิม ถือว่าการมีเมียมากเป็นสิ่งแสดงความมั่งคั่ง และอำนาจวาสนาของชนชั้นสูง สตรีเพศจะได้รับคำสอนจากวรรณกรรมเกี่ยวข้องกับการสร้างภาพลักษณ์ผู้หญิง เช่น กฤษณาสมนน้อย สวัสดิรักษา สุภาพิศสอนหญิงของสุนทรภู่ ให้อำนาจกับบรรณนิบัติสามีและบำรุงตน ให้มีคุณสมบัติเป็นนางสนมด้วยเหตุนี้สมญาลูกเอาหน้า (ปราณี วงษ์เทศ, 2559)

จากข้อความข้างต้น ตามทัศนะของผู้เขียน คล้ายกับเป็นการสร้างชุดความคิดความเชื่อเดิมในแบบสังคมไทยมาอย่างช้านาน หน้าที่ของสตรีเพศมีเพียงด้านเดียว (ภรรยาที่ดี) ไร้อำนาจในการต่อรอง มีหน้าที่รับผิดชอบงานบ้านงานเรือน จนบางครั้งคล้ายทาสในครัวเรือน การเตรียมหุงหาอาหาร การเลี้ยงบุตร ตลอดจน

การปรนนิบัติสามี ซึ่งเป็นการผูกขาดในบทบาทหน้าที่ในความเป็นเพศหญิง ในยุคสมัยก่อนที่ผู้ชายเป็นใหญ่ ที่มีความเชื่อเรื่องผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุของผู้เป็นบิดา มีกรรมสิทธิ์สามารถแสดงเจตนา ยกให้กับชายผู้มีอำนาจได้ก็ได้และบุตรสาวไม่สามารถแสดงการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ตามความเชื่อที่ว่า บุตรสาวนั้นมีความกตัญญูและมีบุญอันประเสริฐที่ได้ ตอบแทนผู้มีพระคุณ แต่สำหรับในกรณีชนชั้นล่างในชนบทนั้น จะไม่นิยมมีภรรยาหลายคน เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยและไม่มีความจำเป็นอื่นใดที่จะต้องมีการมีภรรยาหลายคน เพราะชนชั้นล่างนั้นทำไร่ทำนาช่วยสามีในการทำมาหากิน ทำให้เธอมีอำนาจและบทบาทในการตัดสินใจในครอบครัวที่มากกว่าภรรยาในชั้นสูงในระดับหนึ่ง (พีรพล อัสวาทะพิทักษ์, 2560)

ภาพที่ 1 ภาพประกอบแสดง หน้าที่ของสตรีเพศจากชุดความคิด “กุลสตรี”

ความเชื่อในแบบสังคมไทย สตรีเพศผู้เป็นภรรยาและบุตรต้องคอยปรนนิบัติพิทักษ์ผู้เป็นพ่อและสามี
ที่มา : Peerapon Assawatheppitak. (2560). ประวัติศาสตร์ของความไม่เท่าเทียมระหว่าง “ชาย” และ “หญิง” ในสังคมไทย. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <http://peeraponassawatheppitak>.

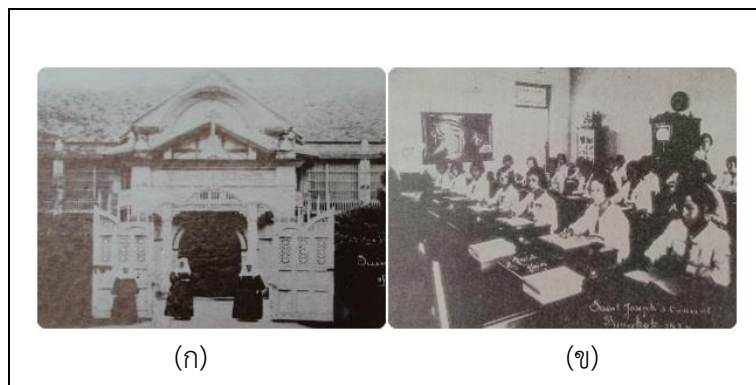
บทบาทในสตรีเพศ

บทบาทในสตรีเพศ ภาพลักษณ์ของสตรีเพศในสังคมไทย ถูกสะท้อนออกมาในหลากหลายมิติเห็นได้จากในสังคมภาพกว้าง และสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันหลักและเป็นสถาบันแรกในการอบรมเลี้ยงดูบุตร การอบรมสั่งสอน จะเห็นได้ว่าครอบครัวในสังคมไทยนั้นมีความนิยมและชุดความคิด ความเชื่อทางวัฒนธรรมบางประการ ที่มีความเหมือนกันในการที่จะพยายามทำหน้าที่ “สร้างภาพลักษณ์” โดยมีกรอบเรื่องเพศสภาพและเพศสรีระคอยกำกับควบคุมอยู่ ภาพลักษณ์ภายนอกของสตรีเพศเป็นดังบทบาทแรกๆ ที่ซึ่งมีความแตกต่างจากเพศชาย เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างเพศชายและเพศหญิง

บทบาทหน้าที่สตรีเพศและการศึกษา การเรียนรู้ของสตรีเพศในสมัยก่อนต้องอาศัยประสบการณ์จากคนในครอบครัวเริ่มจากการบ้านการเรือนที่ได้จากแม่หรือยายเป็นผู้คอยอบรมสั่งสอน รวมไปถึงการตัดเย็บเสื้อผ้า สตรีเพศในสมัยก่อนน้อยคนนักที่จะอ่านออกเขียนได้ เพราะหนังสือที่เรียนเกี่ยวกับเรื่อง การบวก ลบ คูณ หาร งานฝีมือ งานศิลปะ และงานช่าง ฯลฯ แหล่งศึกษานั้นอยู่ในวัด มีเพียงชายเท่านั้นที่จะมีโอกาสได้เล่าเรียน สตรีเพศที่ได้รับการศึกษาจะเป็นลูกหลานเจ้านายในวัง ถึงมีโอกาสได้เล่าเรียนจนอ่านออกเขียนได้

สตรีเพศที่ได้รับการศึกษา ซึ่งสมัยนั้นนั้นการศึกษาจะเน้นทางด้านภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสเป็นหลัก ส่วนในด้านวิชาการมีทั้งวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ จริยธรรม วาดเขียน ดนตรี

และงานฝีมือ หลังจากนั้นมาการศึกษาที่มีเพียงลูกหลานเหล่าราชวงศ์ ก็เริ่มแพร่ขยายมาสู่บรรดาหบดี
ข้าราชการและพ่อค้า ได้ส่งส่งบุตรหลานของตนให้ได้รับการศึกษา (ภาพที่ 2)

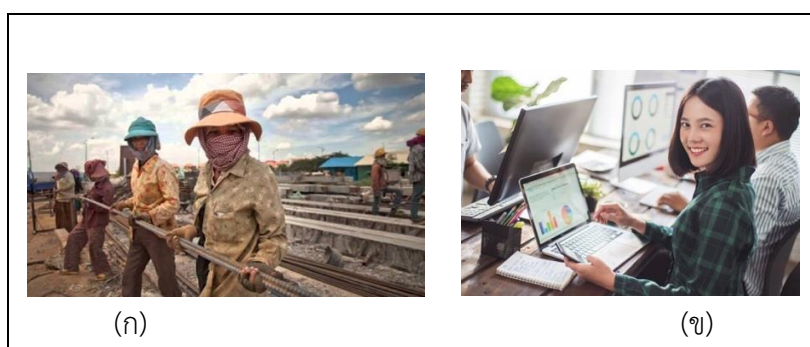
ภาพที่ 2 ภาพประกอบ แสดงกลุ่มสตรีเพศที่ได้รับการศึกษา

(ก) โรงเรียนคอนเวนต์เก่าแก่ในประเทศไทย โรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์ในปี 2448

(ข) ช่วงแรกโรงเรียนรับนักเรียนจากบุตรและธิดาชาวยุโรป ที่เข้ามาทำนกอภัยในประเทศไทย

ที่มา : Yuwede. (2561). โรงเรียนเก่าแก่ที่สุดของไทย ชาย - หญิง.

เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <https://teen.mthai.com>

ภาพที่ 3 ภาพประกอบ สตรีเพศได้รับบทบาทหน้าที่ในการทำงานในยุคที่อุตสาหกรรมกำลังพัฒนา

(ก) แสดงภาพสตรีเพศที่ประกอบอาชีพชนชั้นกรรมชีพ (ข) แสดงภาพสตรีเพศที่ประกอบอาชีพพนักงาน
ออฟฟิศ

ที่มา : Chgna. (2563). ทำน่งทำงานสุดอันตราย ทำลายสุขภาพพนักงานออฟฟิศ.

เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.cigna.co.th>

บทบาทสตรีเพศในสังคม

โอกาสทางสังคมที่สตรีเพศได้รับ และบทบาทหน้าที่ในการทำงานในยุคที่อุตสาหกรรมกำลังพัฒนา มีสตรีเพศบางส่วนที่ขาดโอกาสในการศึกษา ต้องออกมาทำงานใช้แรงงาน ถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่ในบางตำแหน่งที่เป็นของผู้ชาย สตรีเพศที่มีโอกาสได้รับการศึกษาสามารถเลือกที่ทำงานได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นการยกระดับ หนีจากการใช้แรงงาน และได้รับโอกาสพัฒนาตนเองตามความสามารถในตำแหน่งที่สูงขึ้น ความเจริญก้าวหน้านี้ ทำให้สตรีเพศ ผู้ยอมรับในบริบทแวดล้อมของชายมากยิ่งขึ้น บางคนได้ก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ในยุคที่สตรีเพศมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น จะเห็นการแทรกซึมอยู่ในแวดวงทางการเมือง แต่ยังคงเป็นเพียงสัญลักษณ์และเครื่องมือ การสร้างภาพลักษณ์เพื่อรับใช้อุดมการณ์ เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเป็นรัฐชาติ

ให้มีความเป็นปึกแผ่นเข้มข้นขึ้นอีกครั้ง หลังสงครามโลก ครั้งที่สอง รัฐบาลทหารของจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยมีท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ภริยาเป็นแกนนำในการสร้างภาพลักษณ์สตรีเพศ เชิดชูความเป็นดอกไม้ของชาติ (ผู้หญิงเปรียบเสมือนความงาม ความอ่อนโยน) ที่มีความสวย สุภาพเรียบร้อย และการแต่งกายประณีต รัฐสร้างภาพลักษณ์ “ผู้หญิงไทยที่ดี” ผู้ธำรงรักษาคุณค่าความดีงามของครอบครัว และประเทศชาติ ในฐานะแม่และเมียที่ดี (Paweena Subhimaros, 2006)

บทบาทของสตรีเพศที่ยืนอยู่เคียงข้างผู้นำสร้างชุดความคิดและรูปแบบธรรมเนียมปฏิบัติ การสร้างแบบอย่างถือว่าเป็นวัฒนธรรมอันดีในการแสดงออกทางกายภาพภายนอก มีผู้คนในสังคมให้การยอมรับและเชิดชู แต่มาภายหลังที่ฉาบเคลือบแฝงมาได้สถานะภาพลักษณ์ที่ตรงตามครรลอง การกล่อมเกลาด้วยเสียงเพลง การปลุกฝังค่านิยม ความจงรักภักดี ให้อยู่ในกรอบของความคิดที่ดี ที่มีบุคคลนั้นได้วางไว้ เสมือนได้ตกอยู่ในสภาวะจำยอมทางสังคม

ภาพที่ 4 ภาพประกอบ (ก) ภาพลักษณ์ในเชิงอุดมการณ์ (ข) ภาพลักษณ์ในเชิงอุดมคติและมายา

ที่มา : ประชาชาติธุรกิจ. (2560). ผู้หญิงในโลกบริหาร “เราต้องปิดจุดอ่อนเพื่อสร้างจุดแข็ง”. เข้าถึงเมื่อ 9

พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/csr-hr/news-87659>

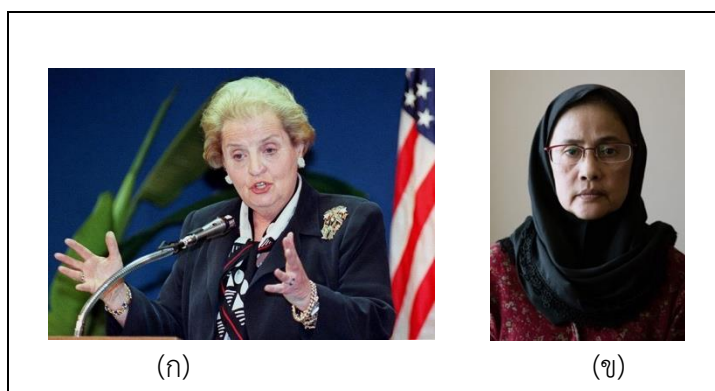
ที่มา : Mthai. (2012). สาวเอ็กซ์ๆ ในผับเกาหลี แพคกระเป๋ามาแต่งกัน. เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2563.

เข้าถึงได้จาก <https://picpost.mthai.com/view/36123>

ผู้เขียนขออธิบายให้เห็นมิติที่ทับซ้อนของสตรีเพศ มี 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

ภาพลักษณ์ในเชิงอุดมการณ์ เหล่านี้ถูกขับเคลื่อนด้วยอุดมการณ์ชาตินิยม ผ่านเพลง และหนังสือที่แต่งขึ้น ส่งผลให้เกิดความชอบธรรม ในการที่สังคมจะควบคุมพฤติกรรมทางเพศและภาพลักษณ์ภายนอกของสตรีเพศ ไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทางได้อย่างแยบยล

ภาพลักษณ์ในเชิงอุดมคติและมายา ภาพโฆษณาการแทนค่าสตรีเพศในเรื่องรสนิยมความสวยงาม การเน้นในเรื่องของรูปร่าง หน้าตา ภาพลักษณ์ที่แสดงถึงความเย้ายวน เชิญชวน (ภาพเปลือย - ความเซ็กซี่) และเป็นประเด็นสำคัญที่มุ่งไปสู่ความเข้าใจ ให้สตรีเพศเป็นตัวแสดง และถูกวางในตำแหน่งวัตถุทางเพศ การถูกบิดเบือน และย้อนแย้งจากการสร้างภาพลักษณ์อันดี ตามอุดมการณ์ที่สังคมคาดหวัง

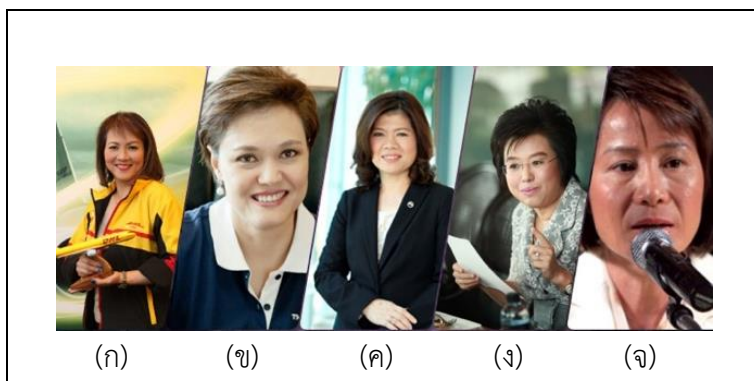
ภาพที่ 5 ภาพประกอบ แสดงภาพสตรีเพศที่เป็นนักการเมือง และแสดงภาพสตรีเพศนักสิทธิมนุษยชน

(ก) แสดงภาพสตรีเพศที่เป็นนักการเมือง แมเดลิน ยานา คอร์เบล อัลไบรต์ (Madeleine Jana Korbel Albright) (ข) แสดงภาพสตรีเพศนักสิทธิมนุษยชน อังคณา นีละไพจิตร

ที่มา : ThoughtCo. (2019). **Biography of Madeleine Albright: First Female US Secretary of State.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.thoughtco.com>

ที่มา : ธนดิษ ศรียานงค์, ภัทรพร บุญนำอุดม. (2562). **อังคณา นีละไพจิตร ความจริงอันคลุมเครือ ความเกลียดชังยังปรากฏในกระบวนการสร้าง “เหยื่อ” ให้กลายเป็น “ผู้ร้าย”.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563.

เข้าถึงได้จาก <https://adaybulletin.com/talk-conversation-angkhana-neelaphajit/26800>

ภาพที่ 6 ภาพประกอบแสดงภาพสตรีเพศที่เป็นผู้นำองค์กร

- (ก) ชนัญญารักษ์ เพ็ชรรัตน์ กรรมการผู้จัดการ DHL express (ประเทศไทย) และภาคพื้นอินโดจีน
- (ข) ศุภจี สุธรรมพันธุ์ ตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บมจ.ไทยคม (INTUCH)
- (ค) เกศรา มัญชุศรี ตำแหน่ง กรรมการและผู้จัดการ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- (ง) สุพัตรา เป้าเปี่ยมทรัพย์ ตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร กลุ่มบริษัท ยูนิลีเวอร์ (ประเทศไทย)
- (จ) ศุภลักษณ์ อัมพุช ตำแหน่งรองประธานกรรมการบริหารอาวุโส บริษัท เดอะมอลล์กรุ๊ป จำกัด

ที่มา : Terrabkk. (2563). 5 ผู้บริหารหญิงที่บทบาทในประเทศไทย.

เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.terrabkk.com>

บทบาทของสตรีเพศในภาวะผู้นำ

ในปัจจุบันสตรีเพศได้กล่าวขึ้นมา อยู่ในฐานะนักบริหารที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น การยอมรับในวุฒิภาวะทางสังคม ผลงานเป็นที่ประจักษ์การการันตี อย่างโดดเด่น แต่ในอีกมุมที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มีความเห็นที่เป็นข้อขัดแย้งและเป็นประเด็นสำคัญ คอยเฝ้ามองและตั้งข้อโต้แย้งทางทัศนคติ จึงทำให้เห็นถึงข้อสังเกตในการดำเนินงาน บทสนทนา หรือผู้ร่วมงานที่เป็นผู้ชาย ยังมองผู้หญิงเพียงกายภาพภายนอก และเกิดประเด็นข้อคำถามที่รวบรวมมาดังนี้ การตัดสินใจ การเข้าสังคม การพูดในที่สาธารณะ ข้อจำกัดทางกายภาพ ผู้ชายที่มีชุดความคิดว่าชายเป็นใหญ่ มักมีคติและตัดสินใจตามความคิดเห็นส่วนบุคคลที่บอกว่า สตรีเพศนั้น มักคิดเล็กคติน้อย กับการตัดสินใจในเรื่องใหญ่ มีความลังเล และซับซ้อน การเข้าสังคม การพูดคุยกต่อร่อนนั้นจะมีเรื่องของอารมณ์และความรู้สึกร่วมอยู่ด้วย เช่น การสั่งงานหรือจะใช้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นผู้ชาย จะมีความอดัดอดพอสสมควร หรือจะเป็นข้อจำกัดทางกายภาพ ที่มีรอบเดือน ตั้งครรภ์ คลอดบุตร อาจทำให้เสียโอกาสในการทำงานหรือแสดงออกได้ไม่เต็มที่

ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนขออธิบายให้เห็นชัดจำกัดด้านการทำงานของสตรีเพศ (ตามความเชื่อเดิม) แต่ยังมีในส่วนดีไม่น้อยที่คอยสนับสนุนให้องค์กรขับเคลื่อนได้อย่างสมดุล ความประนีประนอม ความไม่แข็งกร้าว จนเกินไปของสตรีเพศ การติดต่อสื่อสารโดยใช้วาจาศิลป์ การไม่ชี้ขาดในเรื่องที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ อาจจะทำให้ดีและประสบผลสำเร็จ สตรีเพศกับการเป็นผู้นำในสังคม ปัจจุบันเริ่มเห็นการเข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้น ทั้งการเป็นผู้นำในการบริหารองค์กรระดับกรรมการบริษัท ผู้บริหารระดับสูง - ระดับกลาง ปัจจุบัน

สังคมไทยค่อนข้างเปิดกว้างมากขึ้น ที่ให้สตรีเพศและผู้ชายมีสถานะที่เท่ากัน (บางส่วนเท่านั้น) แต่ในบางประเทศยังมีการจำกัดสิทธิบางประการของสตรีเพศอยู่ จึงเป็นสิ่งที่ทำให้สตรีเพศไม่ได้มีโอกาสที่จะแสดงศักยภาพของตนเองออกมาได้อย่างเต็มที่ จะเห็นได้ว่า สถิติระบุว่า ประเทศไทยมีอัตราส่วนของสตรีเพศเป็นตำแหน่ง Manager อยู่ในลำดับที่ 3 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอันดับที่ 64 ของโลก แต่ก็ยังมีจำนวนของสตรีเพศและตัวเลขที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับผู้ชาย (International Labour Organization, 2015)

ตารางแสดงอัตราส่วนของสตรีเพศในตำแหน่งผู้จัดการ Women with management experience
International Labour Organization ระบุว่า อัตราส่วนของสตรีเพศในตำแหน่งผู้จัดการ (Manager) ประเทศไทยอยู่ลำดับที่ 3 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอันดับที่ 64 ของโลก (คิดเป็นร้อยละ 28.2) แต่ก็ยังมีจำนวนตัวเลขที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ชาย

Women with management experience

Over the last 20 years women have been filling the ranks of management particularly at middle and even senior management levels (see Table 4 below).

Table 4: Women's percentage share of all managers, ILO, Latest years until 2012

Rank	Country	Year	%	Rank	Country	Year	%	Rank	Country	Year	%
1	Jamaica	2008	59.3	36	Canada	2012	36.2	69	Czech Rep.	2012	26.2
2	Colombia	2010	53.1	37	Namibia	2004	36.0	70	Italy	2012	25.8
3	Saint Lucia	2004	52.3	38	Sweden	2012	35.5	71	Greece	2012	25.1
4	Philippines	2012	47.6	39	Bolivia	2009	35.1	72	Guinea	2010	23.9
5	Panama	2012	47.4	40	Portugal	2012	34.6	73	Chile	2012	23.6
6	Belarus	2009	46.2	41	Azerbaijan	2012	34.2	74	Mauritius	2012	23.4
7	Latvia	2012	45.7	41	U.K.	2012	34.2	75	Macedonia	2012	23.1
8	Guatemala	2012	44.8	42	Georgia	2007	34.0	76	Viet Nam	2009	23.0
9	Bahamas	2009	44.4	42	Rwanda	2012	34.0	77	Albania	2009	22.5
10	Moldova	2012	44.1	43	Venezuela	2012	33.4	78	Ethiopia	2012	22.1
11	Uruguay	2011	43.9	44	H.K., China	2012	33.2	79	Malaysia	2012	21.5
12	Bermuda	2010	43.5	44	Switzerland	2012	33.2	80	Liberia	2010	21.4
13	Barbados	2004	43.4	45	Slovakia	2012	33.1	81	Indonesia	2010	21.2
14	Trinidad & Tob.	2010	43.1	46	Estonia	2012	32.8	82	Zimbabwe	2011	20.6
15	United States	2008	42.7	47	Ireland	2012	32.6	83	Uganda	2009	20.2
16	Cayman Is.	2012	42.4	48	Belgium	2012	32.4	84	Cambodia	2010	18.0
17	Mongolia	2012	41.9	49	Kyrgyzstan	2012	32.3	84	Luxembourg	2012	18.0
18	Belize	2005	41.3	49	Paraguay	2012	32.3	85	China	2005	16.8
19	Aruba	2010	41.0	50	Norway	2012	32.2	86	Tanzania	2006	16.5
19	Nicaragua	2006	41.0	51	Mexico	2012	32.1	87	Cyprus	2012	15.8
20	Seychelles	2011	40.8	52	Israel	2012	31.8	88	Yemen	2010	15.2
21	New Zealand	2008	40.0	53	Macau, China	2012	31.4	89	Kosovo	2012	14.8
22	Iceland	2012	39.9	53	Romania	2012	31.4	89	Tunisia	2012	14.8
22	Ukraine	2012	39.9	53	Singapore	2008	31.4	90	Iran, Is. Rep.	2010	14.6
23	Ecuador	2012	39.7	54	South Africa	2012	31.3	91	Palestine	2012	14.4
24	France	2012	39.4	55	Germany	2012	31.1	92	Kuwait	2005	13.9
25	Russian Fed.	2012	39.1	56	Argentina	2012	31.0	93	Maldives	2010	13.4
26	Ghana	2010	39.0	57	Austria	2012	30.0	94	Morocco	2008	12.8
26	Slovenia	2012	39.0	57	Spain	2012	30.0	95	Turkey	2012	12.2
27	Lithuania	2012	38.8	58	Finland	2012	29.7	96	Japan	2012	11.1
28	Botswana	2010	38.6	59	Peru	2012	29.3	97	Korea, Rep.of	2012	11.0
28	Domin.Rep.	2012	38.6	60	Serbia	2012	29.1	98	Syria	2007	10.2
28	Hungary	2012	38.6	61	Netherlands	2012	29.0	99	U.A.E.	2008	10.0
29	Cuba	2010	38.1	62	Vanuatu	2009	28.5	100	Egypt	2012	9.7
30	Poland	2012	37.8	63	Denmark	2012	28.4	101	Oman	2000	9.3
31	Brazil	2012	37.3	63	Sri Lanka	2012	28.4	102	Lebanon	2007	8.4
32	Kazakhstan	2010	37.2	64	Thailand	2012	28.2	103	Saudi Arabia	2008	7.1
33	El Salvador	2012	37.1	65	Costa Rica	2012	27.9	104	Qatar	2007	6.8
34	Madagascar	2010	36.6	66	Bhutan	2012	27.6	105	Bangladesh	2011	5.4
35	Bulgaria	2012	36.4	66	Croatia	2012	27.6	106	Jordan	2004	5.1
35	Kiribati	2010	36.4	67	Montenegro	2012	27.3	107	Algeria	2004	4.9
36	Australia	2012	36.2	68	Malta	2012	27.0	108	Pakistan	2008	3.0

Source: ILO Statistical Database, employment by occupation: managers, June 2014.
Total 126 countries (ISCO 08 and ISCO 08) (ranking 1-108 with 14 sets of two countries and two sets of three countries having the same percentage share, marked in blue).

* Data for USA from the US Bureau of Labor Statistics, Management Occupations from Household Survey Data, 2012, Washington.

สตรีเพศกับโลกสมัยใหม่

โลกยุคสมัยใหม่หลังจากที่สตรีเพศได้ลุกขึ้นเรียกร้องสิทธิ จนได้สิทธิเท่าเทียมกับผู้ชายแล้ว ผลที่ตามมา ก็คือ สตรีเพศหลายคนเลือกจะทำให้ได้ครบทั้งหน้าที่ (ในบ้าน) คือ ทำอาหาร ดูแลบ้าน เลี้ยงลูก และหน้าที่ สตรีเพศยุคใหม่ (โลกภายนอก) คือ ทำงานออฟฟิศ ก่อตั้งบริษัท มีการศึกษาในระดับสูง ปริญญาโท ปริญญาเอก

เรียกได้ว่า สตรีเพศก้าวออกมาจากโลกในบ้านหรือหลังบ้าน มาสู่โลกภายนอกที่ติดเทียมกับผู้ชายอย่างสง่างามเผย
หลายคนทำหน้าที่นี้ได้ไม่แพ้ผู้ชาย แต่สิ่งที่ตามมาคือ ความเครียดที่เพิ่มตามมาแบบไม่รู้ตัว ทั้งต้องห่วงงานที่ตนเอง
รับผิดชอบในที่ทำงานก็ต้องทำให้ได้เต็มที่ ส่วนงานในบ้านก็ต้องไม่ขาดตกบกพร่อง หลายคนเลยเลือกที่เมื่อ
แต่งงานแล้ว พอมีบุตรก็ขอเว้นวรรคการทำงาน สักสามถึงปีห้าปีจนบุตรเข้าโรงเรียน ส่วนบางคนไม่สามารถทำได้
อาจด้วยเรื่องเศรษฐกิจหรืองานที่คั่งค้าง เลยเข้าสู่กระบวนการเหมือนคนที่มียานเต็มเวลาสองงานด้วยกัน (ทั้งงาน
บ้านและงานในที่ทำงาน) เหตุการณ์นี้ มักเกิดขึ้นกับสตรีเพศในวัยสามสิบขึ้นไป

ภาพที่ 7 ภาพประกอบ (ก) ภาพสตรีเพศที่เป็นแม่บ้านแม่เรือน (ข) ภาพสตรีเพศที่ทำงานนอกบ้านดูทันสมัย

ที่มา : Pantip Official. (2560). ระหว่างผู้หญิงที่ขยันทำงานหาเงินแต่ไม่ขยันทำงานบ้าน

กับผู้หญิงที่ขยันทำงานบ้านแต่ไม่ทำงานหาเงินคุณจะเลือกอะไร?

เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <https://facebook.com/pantipdotcom>

ปัจจุบันสตรีเพศ เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในหลายบริบทในหน่วยงานหรือองค์กร ทั้งทางด้านธุรกิจ
การเมือง เทคโนโลยี และสังคมมากขึ้น มีการผลักดัน ส่งเสริม และเปิดรับความสามารถของผู้หญิงในแต่ละวงการ
มากขึ้น สร้างคำถามที่ว่าสังคมยอมรับบทบาทของผู้หญิงอย่างเท่าเทียมหรือไม่ ? แต่ในความเป็นจริงแล้วยังมีความ
แตกต่างอยู่มากระหว่างเพศชายและเพศหญิง ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ ตลาดงานทางด้านเทคโนโลยีที่
กำลังต้องการบุคลากรเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก และขาดแคลนจำนวนแรงงานเพศชายและเพศหญิง
แต่มีช่องว่างทางความคิดและความเชื่ออยู่อย่างหนึ่งว่า “ผู้ชายเหมาะกับเทคโนโลยีมากกว่า” ฉะนั้นงานด้าน
เทคโนโลยี งานด้านวิศวกรรม รวมทั้งงานช่างประเภทต่าง ๆ จึงถูกมองว่า เป็นงานของผู้ชายแบบผูกขาด

ความเชื่อนี้ฝังอยู่ข้างในหัวลึก จนแทบจะแยกจากความจริงไม่ออก หากดูตัวเลขในตลาดแรงงานแล้ว
ไม่ว่าจะต่างประเทศหรือแม้แต่ประเทศไทยเอง งานเหล่านี้ก็ยังมีสัดส่วนของผู้ชายมากกว่าผู้หญิงอยู่ดี รวมไปถึง
งานกิจกรรมทางสังคม งานแสดงเทคโนโลยีต่าง ๆ ล้วนถูกจัดมาเพื่อกลุ่มของเพศชายมากกว่า แม้ว่าปัจจุบันจะมี
นักเรียนหญิงที่เข้ามาเรียนทางด้านนี้เพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่พวกเขาก็ไม่ได้ใช้ความรู้ที่เรียนมาเพื่อใช้ในการทำงาน
ด้านนี้ ช่องว่างขนาดใหญ่ระหว่างจำนวนของทั้งสองเพศยังมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยอันเนื่องมาจากความเชื่อ
ความรู้สึกไม่มั่นใจของสตรีเพศเอง บวกกับความคิดที่ว่าสตรีเพศไม่เก่งเทคโนโลยี หรือเมื่อสตรีเพศเข้ามาทำงาน
แล้วกลับไม่ได้รับการยอมรับ หรือได้รับค่าตอบแทนที่แตกต่างกัน อีกทั้งนโยบายการรับคนขององค์กรบางแห่ง
อาจันทอนอาชีพทางเทคโนโลยีของสตรีเพศอยู่บ้าง จนดูเหมือนว่างานหลายอย่างไม่เปิดกว้างสำหรับสตรีเพศ

ซึ่งความเป็นจริงแล้ว หากองค์กรขาดสตรีเพศ ย่อมส่งผลให้ขาดแง่มุมทางทัศนคติ และพลังแห่งการสร้างสรรค์ ต่อองค์กรหรือหน่วยงาน ที่จะพัฒนาไปอย่างน่าเสียดาย

Joseph Nye นักวิชาการชั้นนำได้เสนอกรอบความคิดที่ระบุว่า “อำนาจอ่อน หรือ อำนาจละมุน” (Soft Power) หมายถึง อำนาจในการชักจูง หรือโน้มน้าวประเทศอื่นให้ปฏิบัติ โดยการสร้างเสน่ห์ ภาพลักษณ์ ความชื่นชม และความสมัครใจพร้อมที่จะร่วมมือกันต่อไป อำนาจแบบนี้จะได้รับการยอมรับมากกว่า อำนาจแข็ง (Hard Power) หรืออำนาจแข็งบังคับอย่างอำนาจทหาร

อำนาจอ่อน (Soft Power) มีส่วนประกอบด้านทรัพยากรสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) วัฒนธรรม (Culture) 2) ค่านิยม (Values) และ 3) นโยบายต่างประเทศ (Foreign Policy) (Joseph Nye, 2004)

หากองค์กรหรือหน่วยงานได้ใช้กรอบแนวคิดนี้ ที่มีต่อสตรีเพศจะทำให้เกิดกระบวนการในทางความคิด และแนวปฏิบัติไปในทิศทางที่เป็นผลบวกอย่างประณีตประนอม ได้เห็นถึงคุณค่าในศักยภาพทุกมิติ ที่เป็นดังพลัง อำนาจอ่อนละมุน สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่ บทบาททั้งสามประการนี้ น่าจะครอบคลุมและอนุมานได้ถึงความคิดความอ่านและความเข้าใจ ที่จะทำให้สตรีเพศก้าวข้ามขอบเขตชุดความคิดในความเสมอภาค

สตรีเพศกุมอำนาจในการจับจ่าย

ปัจจุบันสตรีเพศมีการใช้จ่ายและการตัดสินใจในการเลือกซื้อของอุปโภคบริโภคสูงขึ้น ซึ่งสังเกตเห็นได้จาก ช่างของเครื่องใช้ตามท้องตลาดเป็นของสตรีเพศเป็นส่วนใหญ่ ตั้งแต่กลุ่มวัยเรียน กลุ่มคนทำงาน และกลุ่มแม่บ้าน ขอยกตัวอย่างผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มในเครื่องดับเพลิงไฟฟ้า โดยมายด์แชร์และคันธาร์ อินไซต์ (ประเทศไทย) เปิดผลวิจัย Winning Women เผยแนวทางสำหรับนักการตลาดที่ต้องการที่จะเข้าถึงและเอาชนะใจกลุ่ม ผู้บริโภคผู้หญิงยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดร.อาภาภัทร บุญรอด ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กล่าวว่านักการตลาดและแบรนด์ต่าง ๆ จะให้ความสำคัญกับกลุ่มที่มีอิทธิพลด้านกำลังซื้อกลุ่มสตรีเพศสูงมาก เพราะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทั้งสังคมและการทำงาน รวมทั้งในฐานะผู้บริโภคที่มีความต้องการที่หลากหลาย ในมุมของการเป็นผู้บริโภค พบว่า สตรีเพศเป็นผู้ตัดสินใจหลักในการซื้อสินค้าหลากหลายกลุ่ม เช่น สินค้าร้านขายของชำ (Grocery) สตรีเพศเป็นคนซื้อมากถึง 89% เรื่องการตัดสินใจท่องเที่ยว 79% และที่น่าสนใจ คือ เรื่องการเงิน สัดส่วนคิดเป็น 78% โดยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทั่วโลก การตัดสินใจของผู้หญิงในด้านต่าง ๆ มาจากบทบาทในปัจจุบันที่ถือเป็น “ผู้บริหารจัดการ” และเป็นจุดเชื่อมโยงคนในบ้าน ปัจจุบันสตรีเพศทำงานนอกบ้านมากขึ้น และมีสัดส่วนการรับตำแหน่งบริหารขององค์กรมากขึ้นในเอเชีย 69% ของสตรีเพศ คือคนที่ควบคุมการเงินภายในบ้าน ขณะที่ประเทศไทยและจีน มีสัดส่วน 82% ปัจจุบันสตรีในจีน 76% มีความต้องการเป็นผู้นำขององค์กรขณะที่สหรัฐอเมริกาอยู่ที่ 52% หากสามารถเข้าใจกลุ่มสตรีเพศได้ ก็จะเข้าถึงทั้งสตรีเพศและผู้ชายได้ทั้งหมด เพราะเธอคือคนที่เป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจซื้อ (Positioning, 2562)

ภาพที่ 8 ภาพประกอบแสดงภาพสตรีเพศจับจ่ายซื้อของ
ที่มา : นลินทิพย์ ภัคศรีกุลกำธร. (2562). เดอะมอลล์ กรุ๊ป จัดเทศกาลช้อปปิ้งยิ่งใหญ่แห่งปี
Bangkok Shopping Festival 2019 อัปเดตโปรโมชั่นแรงตลอดเดือนพฤศจิกายน,
เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้ จาก <https://positioningmag.com>

สตรีเพศบทบาทที่เปลี่ยนไป

บทบาทที่เปลี่ยนไปของสตรีเพศ ทั้งด้านสังคมและธุรกิจโดยสตรีเพศยุคสมัยใหม่ ซึ่งเป็นผู้ที่ใส่ใจในความก้าวหน้าทางอาชีพและเริ่มรับหน้าที่สำคัญในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ทางธุรกิจ แต่เนื้อหาโฆษณาส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ยังถูกผลิตขึ้นตามความเชื่อแบบเดิม (ที่ให้ความสำคัญกับผู้ชาย) การวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์โฆษณาในเวทีประกวดเมืองคานส์ ตั้งแต่ปี 2006 – 2016 ของ Kantar Insights พบว่า โฆษณาที่ได้รับรางวัล ยังเป็นโฆษณาที่มีทัศนคติกีดกันทางเพศ (Gender Bias) กล่าวคือ ผู้ชายมีบทบาทมากกว่าผู้หญิง 7 เท่า เห็นภาพของชายมากกว่าผู้หญิง 4 เท่า และชายถูกแสดงให้เห็นถึงความฉลาด 62% เช่นเดียวกับโฆษณาในเอเชีย พบว่า 78% ยังมีประเด็นทัศนคติแบบเหมารวมเชิงเพศ (Gender Stereotype) กับสตรีเพศอยู่ คือ เนื้อหาโฆษณายังอิงกับหลักคิดแบบเดิม ๆ เช่น เนื้อหาที่เกี่ยวกับสตรีเพศจะแสดงให้เห็นถึงความอ่อนโยน การทำตัวน่ารัก ขณะที่ผู้ชายจะเป็นภาพโฆษณาที่แสดงให้เห็นถึงความแข็งแรง ดุดัน มุ่งมั่น กระตือรือร้น (Positioning, 2562)

ภาพที่ 9 ภาพประกอบแสดงภาพสตรีเพศ ดาราฮอลลีวูด
ที่มา : Sara M Moniuszko and Cara Kelly. (2561). Harvey Weinstein scandal:
A complete list of the 87 accusers. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563.
เข้าถึงได้ <https://www.usatoday.com/story/life/people/2017>

สตรีเพศบทบาทที่เปลี่ยนไป การแลกเปลี่ยนที่มากขึ้นของวัฒนธรรมสากล การขยายตัวของเศรษฐกิจและเทคโนโลยีมีส่วนกระตุ้นอย่างมาก ที่ส่งผลให้เกิดการผสมผสาน การถูกกลืน หรือการแทรกแซง ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งเรื่องของรสนิยม อาหาร เสื้อผ้า และการเสพสื่อ (Mass Media) ในรูปแบบความบันเทิง ข่าวสาร การเมือง หรือแม้แต่ศิลปวัฒนธรรม ทั้งหมดนี้ มีส่วนกระตุ้นเร้าโดยตรง และส่งผลให้เห็นอย่างชัดเจนในการสวมบทบาท หน้าที่ รวมไปถึงชุดความคิด วิธีคิด ทศนคติต่อการการพัฒนาศักยภาพตนเองของสตรีเพศทั้งภายนอกและภายใน นำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบ การยกระดับให้ดูดีเทียมหรือความเสมอภาพที่แสดงออกให้เห็นถึงความทันสมัย หรือความร่วมสมัย ส่วนในแง่มุมที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนาไปในทิศทางที่ดี ทำให้สตรีเพศรู้เท่าทันสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และตระหนักถึงความสำคัญ สามารถปรับเปลี่ยนตนเอง และนำไปใช้ในบทบาทหน้าที่การงาน ส่วนในทิศทางที่เป็นลบ สตรีเพศนั้นอาจสูญเสียความเป็นตัวตน อัตลักษณ์ (วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมและความเป็นรากเหง้า) ที่สะท้อนถึงความเป็นชาติ สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่ อาจต้องใช้ประสบการณ์ในการรับรู้และเลือก สิ่งที่เป็นคุณค่าและมูลค่า ต่อการเปลี่ยนแปลง

สรุป

สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่ รอยต่อของประวัติศาสตร์ที่เคลื่อนไปในบทบาทหน้าที่ของสตรีเพศ ต้องถูกคิดและเผาคอยย้ำเตือนการทบทวนจากช่วงระยะ ที่เปลี่ยนผ่านเข้าไปสู่โลกสมัยใหม่ ได้พบว่า ปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลพวงมาจากยุคแรกของสังคมของสตรีเพศ จากปัจจัยทางการเมือง นโยบายภาครัฐ วาทกรรม อัตราเร่งเพื่อการพัฒนา รวมไปถึงการสร้างขอบเขตแบบประเพณีนิยม ได้สร้างความเชื่อและกล่อมเกลากลุ่มผู้หญิงพฤติกรรม ให้ปฏิบัติตามแนวคิดของรัฐ เนกเช่นหลักสูตรกิจกรรมทางการศึกษา เพลงที่มีเนื้อหากล่อมเกลาค่านิยมในเรื่องของวัตถุเป็นนโยบายของสังคมจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่กำหนด ความสัมพันธ์ระหว่างเพศในสังคมที่แม้จะทำให้สตรีเพศ ได้เข้าสู่พื้นที่สาธารณะมากขึ้นเป็นลำดับ นัยยะของการเปลี่ยนแปลงในบทบาทหน้าที่ของสตรีเพศโลกสมัยใหม่ ที่ยังคงต้องทบทวน ติดตามและเฝ้ามอง นำไปสู่การตระหนักรู้ความเป็นเพศสถานะในทุกมิติ

ผู้เขียนมีเจตนาแสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่เคยเกิดขึ้น เรื่องราวของสตรีเพศที่ส่งผลต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงในบริบทของสังคมใหม่ เพื่อกระตุ้นให้ตระหนักและถูกคิด รวมไปถึงเกิดมุมมอง วิธีคิดต่อเหตุการณ์จริงและมายาที่ถูกแฝงมาในภาพของกายภาพภายนอก จนไม่สามารถแยกออกจากกันอย่างเป็นระบบได้ ผู้เขียนใช้ทักษะในการตีความ ที่มุ่งไปสู่การหยาบยกเชิงเปรียบเทียบ เพื่อสร้างประเด็นในคุณค่าของสตรีเพศในยุคสมัยใหม่

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การปรับตัวของสตรีเพศในยุคสมัยใหม่ เทคโนโลยีและการพัฒนาในสังคมไซเบอร์ บทบาทหน้าที่ใหม่ ที่สนับสนุนสตรีเพศในทุกด้าน และเปิดโอกาสเธอให้สามารถพัฒนาตนเองไปจนถึงการเป็นผู้นำ (ยุคสมัยใหม่) จากการรวบรวมข้อมูล ผู้เขียนพบว่า สตรีเพศนั้นยังคงสถานะที่มีภาพลักษณ์อยู่ 2 ประเด็นคือ 1) ภาพลักษณ์ในเชิงอุดมการณ์ 2) ภาพลักษณ์ในเชิงอุดมคติและมายา ที่ได้กล่าวไว้ในเนื้อหาของบทบาทสตรีเพศในสังคมข้างต้น ผู้เขียนให้ข้อเสนอแนะในบทบาทหน้าที่ ที่เปลี่ยนแปลงไปทุกช่วงเวลาและในโลกสมัยใหม่ คือพื้นที่ที่อิสรภาพและเสรีในการแสดงออก สตรีเพศต้องทบทวนและตระหนักถึงความสำคัญ ความหมายต่อคุณค่าของชีวิต

กรอบความคิดเดิมจากวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ ที่ดำรงอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือสตรีเพศ ซึ่งเป็นเพียงการใช้สัญชาตญาณในการตัดสินทางกายภาพภายนอกเท่านั้น (ชุดความคิดเดิม) ไม่ได้หายไปไหนแต่ยังคงหยั่งรากลึกภายในจิตใต้สำนึก ซึ่งยังดำรงอยู่แต่ไม่สามารถมองเห็นได้และยึดถือการปฏิบัติมาจนกลายเป็นเรื่องคุ้นชิน ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเทคโนโลยีได้เข้ามาแทรกเรื่องราวของความทัดเทียมระหว่างเพศ และถึงแม้ว่าสังคมจะพัฒนาไปมากมายหลายด้านเพียงใด แต่กรอบคิดและวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ก็ยังคงดำรงอยู่ในสังคม ทำให้เห็นสถานภาพของสตรีเพศอยู่ในสถานะที่เรียกร่องความเสมอภาค

สตรีเพศในบทบาทของโลกสมัยใหม่ ผู้เขียนได้อ้างอิงถึงกรอบแนวคิดไว้ในเนื้อหา ซึ่งขอหยิบยกมาแสดงให้เห็นว่า เป็นสาระสำคัญในข้อเสนอแนะ คือ กรอบความคิดของ Joseph Nye ที่ได้กล่าวถึง “อำนาจอ่อนหรือ อำนาจละมุน” (Soft Power) หมายถึง อำนาจในการชักจูง การสร้างภาพลักษณ์ ความชื่นชม และความสมัครใจพร้อมที่จะร่วมมือ เป็นการกำหนดเป้าหมาย แผนงานที่สอดคล้องกับเป้าหมาย แทรกเส้นทแยงและคุณค่าที่หลากหลายในทางวัฒนธรรม การสนับสนุนต่อยอด และบูรณาการทรัพยากรทั้งสามด้าน ทั้งทางวัฒนธรรม ค่านิยม และระดับนโยบาย รวมไปถึงการสร้างค่านิยมองค์กรที่สนับสนุนทั้งเพศชายและเพศหญิง น่าจะมีส่วนช่วยสนับสนุนการสร้างคุณค่าจากเนื้อหา ที่จะทำให้สตรีเพศก้าวข้ามผ่านชุดความคิดในความเสมอภาค

เอกสารอ้างอิง

- กอบกุล อิงคุทานนท์. (2537). **ผู้หญิงกับอำนาจที่แปรเปลี่ยน**. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2538). **ผ้าขาวม้า ผ้าจีน กางเกงใน และ ฯลฯ: ว่าด้วยประเพณีความเปลี่ยนแปลงและเรื่องสรรพสาระ**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ปราณี วงษ์เทศ (2559). **เพศและวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นาตาแฮก.
- ปิแยร์ บุติเยอ. (2550). **เขียน ชนิตา เสี่ยมไพศาลสุข แปล นพพร ประชากุล บรรณาธิการ. เศรษฐกิจของทรัพย์สินเชิงสัญลักษณ์**. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- Nye, Jr., Joseph S. (2004). **Soft Power: The Means to Success in World Politics**. New York: Public Affairs, 2004.
- Suwadee T. Patana. (1994). **Polygamy or Monogamy: The Debate on Gender Relation in Thai Society, 1913-1935**. Paper to be presented at the 13th IAHA Conference, Sophia University, Tokyo, September 5-9, 1994.

เอกสารอ้างอิงออนไลน์

- ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ. (2560). **แนวคิดสตรีนิยมและขบวนการทางสังคมของผู้หญิงในประเทศไทย: วิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อถกเถียงและยุทธศาสตร์**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <http://library.fes.de/pdf>

- นลินทิพย์ ภัคศรีกุลกำธร. (2562). **เดอะมอลล์ กรุ๊ป จัดเทศกาลช้อปปิ้งยิ่งใหญ่แห่งปี Bangkok Shopping Festival 2019** อัปเดตโปรโมชั่นแรงตลอดเดือนพฤศจิกายน, เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก <https://positioningmag.com>
- พีรพล อัสวาทเทพพิทักษ์. (2560). **เมื่อการเปลี่ยออกของหญิงไทยในอดีตเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ: ว่าด้วยเรื่องการเปลี่ยออกของสตรีไทยในอดีต**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <http://peeraponassawatheppitak.blogspot.com>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ Soft Power ของไทย**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://aseanwatch.org/wpcontent/uploads/2018/10/ข้อเสนอแนะนโยบาย-soft-power-revised.pdf>
- ธนดิษฐ์ ศรียานงค์, ภัทรพร บุญนำอุดม. (2561). **อังคณา นีละไพจิตร ความจริงอันคลุมเครือ ความเกลียดชังยังปรากฏในกระบวนการสร้าง “เหยื่อ” ให้กลายเป็น “ผู้ร้าย”**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <https://adaybulletin.com>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2560). **ผู้หญิงในโลกบริหาร “เราต้องปิดจุดอ่อนเพื่อสร้างจุดแข็ง”**. เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/csr-hr/news-87659>
- Chgna. (2563). **ทำนั้ทำงานสุดอันตราย ทำลายสุขภาพพนักงานออฟฟิศ**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.cigna.co.th>
- Mthai. (2012). **สาวเอ็กซ์ๆ ในผับเกาหลี แพคกระเป๋าไปต้งกั้กัน**. เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://picpost.mthai.com/view/36123>
- Insight. (2562). **มายด์แชร์ ผนึกกำลัง คันทาร์ เผยผลวิจัย WINNING WOMEN**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <http://www.groupmthailand.com/insightm/home/view/84>
- Pantip Official. (2560). **ระหว่างผู้หญิงที่ขยันทำงานหาเงินแต่ไม่ขยันทำงานบ้านกับผู้หญิงที่ขยันทำงานบ้านแต่ไม่ทำงานหาเงินคุณจะเลือกอะไร?**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <https://twitter.com/pantip1996/status>
- Peerapon Assawatheppitak. (2560). **ประวัติศาสตร์ของความไม่เท่าเทียมระหว่าง “ชาย” และ “หญิง” ในสังคมไทย**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <http://peeraponassawatheppitak.blogspot.com/2017/03/blog-post.html>
- Positioning. (2562). **“ฉีกกฎโฆษณาแบบเดิม” สัมเรื่องเพศไปเลย หากต้องการเข้าถึงผู้ทรงอิทธิพล “ผู้หญิงยุคใหม่”**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <https://positioningmag.com/1243814>
- Sara M Moniuszko and Cara Kelly. (2561). **Harvey Weinstein scandal: A complete list of the 87 accusers**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.usatoday.com/story/life/people/2017>
- Terrabkk. (2563). **5 ผู้บริหารหญิงที่บทบาทในประเทศไทย**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.terrabkk.com/news>

Thought Co. (2561). **Biography of Madeleine Albright: First Female US Secretary of State.**

เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก

<https://www.thoughtco.com/biography-of-madeleine-albright>

Yuwedee. (2561). **โรงเรียนเก่าแก่ที่สุดของไทย ชาย – หญิง.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563.

เข้าถึงได้จาก <https://teen.mthai.com/education>

การปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครูในสถาบันการผลิตครู

A Cultivation of Code Professional Ethics in the Teachers' Institutes

รศ.ดร.ทยาตา รัตนภิณโณวานิช^{1*} (Assoc.Prof.Thayata Rattanaphinyiwanich, Ph.D.),

ผศ.ดร.ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว² (Asst.Prof.Piyaporn PhumKaew, Ph.D.),

รศ.ดร.มนตรี แย้มกลีกร³ (Assoc.Prof.Montri Yamkasikorn, Ph.D.)

(Received: March 8, 2020; Revised: May 14, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

ครูถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประเทศ หากประเทศใดมีครูที่มีความรู้ มีความสามารถในการสอนก็จะทำให้ประเทศนั้นมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ความสามารถ สถาบันการผลิตจึงต้องผลิตและพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ มีสมรรถนะในการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้ว ยังต้องเป็นต้นแบบที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

จรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นกฎเกณฑ์ในวิชาชีพ และเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมภายในของบุคคล มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานในวิชาชีพ การปฏิบัติว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่สมควรปฏิบัติเพื่อให้เกิดการควบคุมในวิชาชีพที่ทุกคนยอมรับและปฏิบัติตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครูจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่สถาบันการผลิตครูจะต้องปลูกฝังและพัฒนาให้กับนักศึกษาครู เพื่อที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีในการเอาใจใส่ การให้ความรู้ การรักษาระเบียบวินัย การแสดงกริยามารยาท การสอนคุณธรรมให้กับผู้เรียน และการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้นักศึกษาครูเกิดความรักและศรัทธาในวิชาชีพ อันจะก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีงาม ได้รับความไว้วางใจจากสังคม ชุมชน

คำสำคัญ : จรรยาบรรณ/ จรรยาบรรณวิชาชีพครู/ การปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพ/ สถาบันการผลิตครู

Abstract

Teacher is considered as an important part of the national strengthening. In any countries, teachers with teaching competency make the qualified human resources. The teacher institutes,

¹ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
(Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University)

³ ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(Senior Expert, Office of TheTeacher Civil Service Commission and Educational Personnel Commission)

*Corresponding Author. E-mail: Jutima81@gmail.com

therefore, are required to produce and develop teachers' professional standards, namely teaching competency and enhancing students' learning through a wide range of methods, and they must be models of morality, virtues, and professional ethics, as well.

Professional Ethics are both a professional criterion and a tool for regulating the individual internal conducts under the purpose of professional normalization and the guideline of acceptance and practice. Consequently, it is significant that pre-service teachers have to be cultivated with such a code as a pathway to form exemplary teachers regarding awareness, knowledge providing, disciplines, etiquettes, morality, and professional conviction. This makes and gains the positive image, and trusting connections among the community.

Keywords : Code of Ethics / Code of Professional Ethics / Cultivation of Professional Ethics / Teachers' Institutes

บทนำ

ในการปฏิรูปวิชาชีพครู ซึ่งเป็นการพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถคุณลักษณะที่มีคุณภาพ และมาตรฐานวิชาชีพ ตามหลักการประกันคุณภาพการศึกษาของกรมสามัญศึกษาในด้านปัจจัย คือ ครู ที่ระบุใน มาตรฐานที่ 2 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบทบาท หน้าที่ของครูในการพัฒนานักเรียน คือ การมีความรัก เอื้ออาทรเอาใจใส่ ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การมีมนุษยสัมพันธ์และสุขภาพจิตที่ดี พร้อมทั้งจะแนะนำและร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียน แสดงให้เห็นว่า ครู ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพ คือ นอกจากจะทำหน้าที่ครูผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนแล้วยังต้องทำหน้าที่อื่น ๆ ที่เป็นการสนับสนุนหรือพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพทั้งดี เก่ง และมีความสุข ดังนั้น การจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพนั้น องค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญคือ “ครู” ครู เป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ เป็นผู้ชี้แนะแนะแนวทางแก่เยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี ของประเทศชาติ (พรรณฉวี ประยูรพรหม.2551:1) ครูยังเป็นผู้นำแนวคิดหรือนโยบายการศึกษาลงสู่ระดับ ปฏิบัติในระดับห้องเรียนโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และครูยังเป็นผู้บ่มเพาะผู้เรียน ซึ่งอนาคตจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศให้มีความเพียบพร้อม ทั้งองค์ความรู้และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

การจัดการศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์เป็นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตครู ซึ่งครูถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประเทศ หากประเทศใดมีครูที่มีความรู้ มีความสามารถในการสอนก็จะทำให้ประเทศนั้นมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ความสามารถ แต่ปัจจุบันพบว่าประเทศไทยเอง ยังประสบปัญหาเรื่องคุณภาพของครู จากการศึกษาของดวงเดือน พะยอมหอม (2548:178) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรม ครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยม พบว่า ครูยังมีความบกพร่องในด้านความสุภาพเรียบร้อย ด้านการควบคุมอารมณ์ การพูด การแสดงกิริยาท่าทางต่อผู้อื่น และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้บริหาร ซึ่ง วิทยากร เชียงกุล (2544:87 ; กระทรวงศึกษาธิการ.2544 : 2) พบว่า ครูที่ผลิตออกมามีคุณภาพต่ำ แนวโน้มความรู้ความสามารถทางวิชาการ

ต่ำ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และครูยังขาดความตระหนักในหน้าที่ครู ไม่อุทิศเวลาในการอบรมสั่งสอนนักเรียนอย่างเต็มที่ แสวงหาผลประโยชน์จากนักเรียน และครูชอบใช้อารมณ์ และแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวกับนักเรียน ละทิ้งหน้าที่ และเข้าสอนไม่ตรงเวลา จากการศึกษาของ พรตณณ เพชรวิวรรธ (2546: 141) ลักษณะของครูที่นักเรียนไม่ประทับใจ คือ ทำโทษโดยไม่ฟังเหตุผล ใช้คำพูดที่หยาบคาย ดุถูกนักเรียน รวมถึงการมีข่าวเสื่อมเสียด้านความประพฤติ ยาเสพติด ขู่สาวหรือพฤติกรรมทางเพศอื่น ๆ ซึ่งการกระทำของครูจะส่งผลโดยตรงต่อสภาพจิตใจของนักเรียน และอาจส่งผลให้นักเรียนทำตามหรือเลียนแบบ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของพฤติกรรมก้าวร้าวและรุนแรงของนักเรียนนักศึกษาในปัจจุบัน (ทศนา แคมมณี.2550 : 45)

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ครูบางส่วนยังขาดจรรยาบรรณวิชาชีพ นอกจากนี้ พเยาว์ เนตรประชา (2555: 5) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินการของสถาบันการผลิตครูในปัจจุบัน พบว่า 1) ไม่มีการนำคุณลักษณะจริยธรรมวิชาชีพ มากำหนดเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม 2) ขาดการวางแผนที่ชัดเจน และสอดคล้องระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักศึกษา 3) กิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมยังไม่หลากหลายและขาดการมีส่วนร่วมของนักศึกษา 4) การสอดแทรกด้านจริยธรรมในรายวิชาต่าง ๆ ยังไม่ถูกกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน 5) การจัดโครงการพัฒนาจริยธรรมยังขาดความต่อเนื่องไม่มีการกำหนดตัวบ่งชี้และพฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านจริยธรรมของสถาบันอย่างเด่นชัด สถาบันการผลิตครูจึงจะต้องหันกลับมาทบทวนการผลิตครู นอกจากจะผลิตครูให้มีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะในการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้ว ครูยังต้องเป็นต้นแบบที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สถาบันการผลิตครูจึงต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่สำคัญนี้ กล่าวคือ ทำอย่างไรให้ได้คนดี คนเก่งมาเรียนครู และทำให้เป็นครูดี ครูเก่ง เพราะเมื่อนักศึกษาจบไปเป็นครูที่เก่งเพียงอย่างเดียว แต่ขาดคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพก็ไร้ประโยชน์ต่อผู้เรียน การศึกษาในหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สถาบันการผลิตครูจึงควรปลูกฝังให้นักศึกษาครูได้ซึมซับถึงจิตสำนึกในวิชาชีพครูเพื่อให้ครูเป็นวิชาชีพแห่งคุณธรรมและจริยธรรมอย่างแท้จริง

ความหมายของจรรยาบรรณวิชาชีพ

จริยธรรม (Ethics) เป็นคำที่มาจากคำว่า “จริยะ” แปลว่า ความประพฤติ หรือ กิริยาที่ควรประพฤติ (ราชบัณฑิตยสถาน.2556:303) กับคำว่า ธรรม ซึ่งหมายถึง คุณความดี ดังนั้น เมื่อนำคำว่า “จริยะ” กับ “ธรรม” มาสนธิเป็นคำว่า “จริยธรรม” จึงแปลว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

จริยธรรม เมื่อนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มวิชาชีพ เรียกว่า จรรยาบรรณ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.2547:5) พระราชวรมุณี (2541 : 71-72) ได้กล่าวว่าจรรยาบรรณ เป็นส่วนย่อยของจริยธรรม จริยธรรมคือหลักแห่งความประพฤติที่ดีงาม โดยมีคุณธรรมซึ่งหมายถึงสิ่งที่ดีในจิตใจเป็นสิ่งที่ควบคุม จริยธรรม ดังนั้นจริยธรรมกับคุณธรรมจึงต้องไปด้วยกัน

วิชาชีพ หมายถึง อาชีพที่ต้องอาศัยวิชาความรู้ที่มีความก้าวหน้าหรือความชำนาญในระดับสูง รวมทั้งการฝึกฝนที่มีความเฉพาะเจาะจง

จรรยาบรรณวิชาชีพครู (Code of Professional Ethics) คือ หลักความประพฤติหรือข้อปฏิบัติในการประพฤติที่ดีของครู ที่พึงปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ครูได้ ยึดถือปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นถึงจริยธรรมปลูกฝัง

และเสริมสร้างให้ครูมีจิตสำนึกบังเกิดขึ้นในตนเองเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง และมุ่งหวังให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูได้ยึดถือ เพื่อรักษาชื่อเสียงและส่งเสริมเกียรติคุณ และสาขาวิชาชีพของตน (จุติมา รัตนพล แสนย์. 2559)

จากการศึกษาความหมายของจรรยาบรรณ สามารถจำแนกความหมายของจรรยาบรรณได้เป็น 3 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 จรรยาบรรณ หมายถึง หลักการและเหตุผลที่พิจารณาเกี่ยวกับการกระทำ หลักแห่งความประพฤติ การพิจารณาตัดสินคุณธรรมจริยธรรม บนพื้นฐานการกระทำ เช่น คุณความดี หลักคำสอนของศาสนา (โกวิท ประวาลพุกษ์ และภณิดา คุสกุล. 2549: 6; พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต) 2538: 88)

แนวทางที่ 2 จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลพฤติกรรม หรือการกระทำ ที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานของสมาชิกอาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่เขียนก็ได้ (ธร สุนทรายุทธ, 2553 :63)

แนวทางที่ 3 จรรยาบรรณ หมายถึง ข้อกำหนด กฎเกณฑ์อันเป็นบรรทัดฐาน หรือแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ยึดถือ โดยผลสัมฤทธิ์ต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความดีงาม ความสงบสุข และความเจริญในตัวตน และวิชาชีพ และจะต้องสอดคล้องถูกต้องไม่ขัดกับคุณธรรมและศีลธรรม (จุติมา รัตนพล แสนย์. 2559; รัตนวดี โชติกพนิช. มปป.: 94; ธร สุนทรายุทธ, 2553:77)

สรุปได้ว่า จรรยาบรรณวิชาชีพครู คือข้อความที่ใช้เป็นหลักในการประพฤติที่ดีและแนวทางปฏิบัติที่ดีงามในการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูได้ยึดเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตน

ในปี พ.ศ.2556 ครุสภาได้ประกาศข้อบังคับครุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 โดยยกเลิกข้อบังคับครุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ของวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามมติคณะกรรมการครุสภา โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการครุสภาจึงออกข้อบังคับครุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดย แบ่งออกเป็น 5 หมวด 9 ข้อ ซึ่งแต่ละหมวดมีรายละเอียดดังนี้

หมวด 1 จรรยาบรรณต่อตนเอง

ข้อ 7 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

หมวด 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

ข้อ 8 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

หมวด 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

ข้อ 9 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า

ข้อ 10 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัย ที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ข้อ 11 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

ข้อ 12 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ

ข้อ 13 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับ หรือ ยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

หมวด 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

ข้อ 14 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

หมวด 5 จรรยาบรรณต่อสังคม

ข้อ 15 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพครู

จรรยาบรรณวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อผู้ประกอบวิชาชีพดังนี้

1. ความสำคัญต่อตนเอง จรรยาบรรณวิชาชีพทำให้บุคคลมีพฤติกรรมดีงาม มีทัศนคติที่ดี มองโลกในแง่บวก มีน้ำใจช่วยเหลือ เอื้ออาทรต่อกัน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานด้วยความรักงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราทำให้เกิดความเสียสละ ไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน
2. ความสำคัญต่อส่วนรวม จรรยาบรรณวิชาชีพช่วยควบคุมมาตรฐานการประกอบอาชีพและ จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ ทำให้เกิดทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคมมีระเบียบวินัย มีน้ำใจเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน สามารถอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข ทั้งชีวิตครอบครัวและการทำงาน สังคมปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ ลดปัญหาความขัดแย้ง การคดโกง ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อวิชาชีพ สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย
3. ความสำคัญต่อองค์กรหรือหน่วยงาน จรรยาบรรณวิชาชีพมีความสำคัญต่อการสร้างมาตรฐานพฤติกรรม ทำให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตนตามขอบเขตของจรรยาบรรณในวิชาชีพ ช่วยควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ สมาชิกในองค์กรมีหลักจรรยาบรรณในการทำงาน จะช่วยให้องค์กรหรือหน่วยงานประสบความสำเร็จ

ประโยชน์ของจรรยาบรรณวิชาชีพ

จรรยาบรรณวิชาชีพครู มีประโยชน์ต่อผู้ประพฤติปฏิบัติตนตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพดังนี้

1. เกิดความเคารพพรีกและนับถือจากศิษย์และประชาชนทั่วไป
2. ได้รับการยกย่องสรรเสริญ เกิดความเลื่อมใสศรัทธาจากบุคคลทั่วไป และเป็นที่เคารพเชื่อฟังของลูกศิษย์
3. ได้รับความไว้วางใจ ความไว้วางใจจะทำให้บุคคลเกิดความอบอุ่นใจ กล้าแสดงความรู้สึกรัก ความคิดเห็นช่วยเหลือเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ครูที่บุคคลทั่วไปไว้วางใจ จะเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีกับผู้อื่นทำให้ได้รับการยอมรับในเจตนาดี ปรารถนาดีต่อสังคมโดยรวม
4. ได้รับความร่วมมือในการทำงานและการช่วยเหลือจากเพื่อนครู ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่

5. ทำให้ครูประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความเจริญก้าวหน้า และมีความมั่นคงในอาชีพ

แนวทางการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพครู

1. การพัฒนาตนเอง

นักศึกษาครูสามารถพัฒนาตนเองทางจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้วยวิธีการดังนี้

1) สร้างวินัยในตนเอง เป็นความสามารถในการควบคุมตนเองหรือความสามารถที่จะยับยั้งเป็นตัวของตัวเองที่จะกระทำความดีและป้องกันการทำความไม่ดี พยายามเอาชนะความปรารถนาที่เป็นอกุศลและปฏิบัติตามโดยสม่ำเสมอ ในสิ่งที่ได้วิเคราะห์แล้วว่าดีในจริยธรรมของสังคมโดยมีศีลธรรมของศาสนาเป็นแกนกลาง

2) ความรับผิดชอบ ชื่อตรงต่อหน้าที่ของตนเอง ชื่อสัตย์ สุจริต โดยไม่ต้องมีใครควบคุม

3) ยึดหลักมุ่งอนาคตมากกว่าปัจจุบัน รู้จักควบคุมตนเองให้อดได้ รอได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่นระดับการบำบัดความต้องการในปัจจุบันของตนเพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมาหรือความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต

4) การพัฒนาตนเองโดยการพิจารณาตนเองและเข้าใจตนเอง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เราสามารถประเมินคุณค่า ประสิทธิภาพหรือผลของการกระทำต่าง ๆ ด้วยเหตุผลตามความเป็นจริงและสามารถที่จะมองเห็นเหตุจูงใจในการกระทำของตนเองว่า มีข้อดีอะไร และมีข้อเสียอะไรที่ต้องพัฒนาปรับปรุง

5) พัฒนาจิตด้วยหลักของการ เจริญสติภาวนาเพื่อเพิ่มสมรรถภาพทางจิตและประสิทธิภาพในการคิด การใช้ปัญญาคิดวิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรองด้วยตนเองในสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามหลักธรรมชาติและยึดหลักความจริงซึ่งจะทำให้ลดละความยึดมั่นและความอยากที่ไม่เหมาะสม

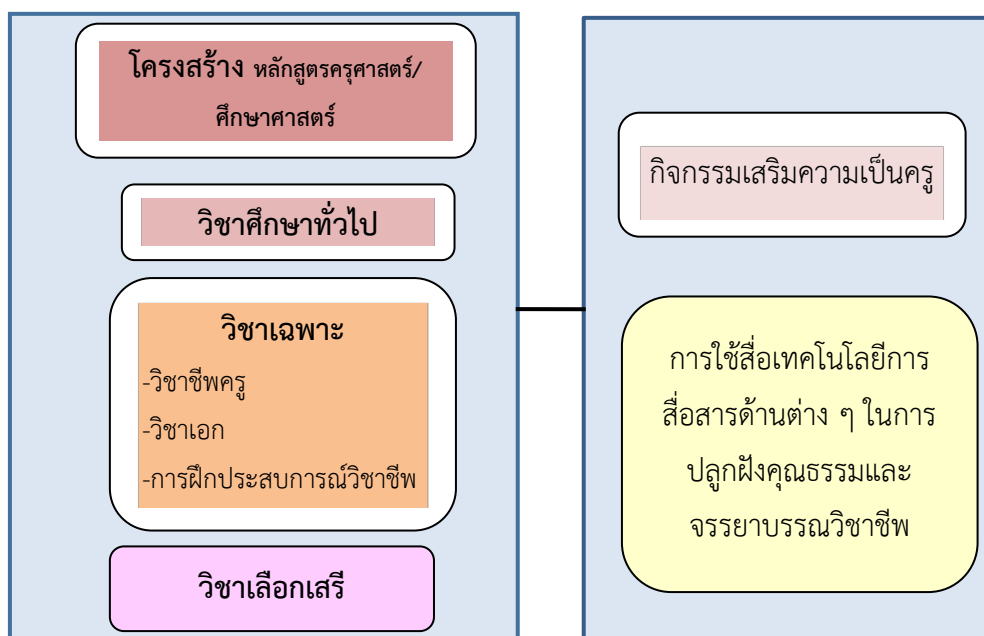
6) หาวิธีการในการพัฒนาตนที่เหมาะสมสำหรับตนเองที่สามารถปฏิบัติได้และเป็นที่ยอมรับของสังคม และการแก้ไขปรับปรุงตนเองในส่วนที่บกพร่อง

จากการศึกษาของ สัจจกานต์ คชนทร์พนาไพร (2560: บทคัดย่อ) พบว่าแนวทางการส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่สำคัญ คือ 1) การสร้างเจตคติที่ดี ความตระหนักและเข้าใจในวิธีการปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณ วิชาชีพและการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครู 2) การเรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้ครูรู้และเข้าใจข้อกำหนดเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพมาตรฐานการปฏิบัติตน และแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณ วิชาชีพครู และ 3) การฝึกปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณ วิชาชีพ มาตรฐานวิชาชีพ และแบบแผนพฤติกรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2. การปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครู

การศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญในการหล่อหลอมทางสังคม สถาบันการศึกษา (สถาบันการผลิตครู) จึงมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความประพฤติของผู้เรียน และสำคัญเช่นเดียวกับการหล่อหลอมจากครอบครัว เพราะในสถาบันการศึกษามีเพื่อนร่วมเรียน และมีอาจารย์ที่ต้องติดต่อสัมพันธ์ ซึ่งนักศึกษาจะได้เห็นตัวอย่างความประพฤติของเพื่อนร่วมเรียน ตัวแบบพฤติกรรมจากอาจารย์ผู้สอน แต่ตัวแบบจากอาจารย์ผู้สอนของสถาบันการศึกษาจะมีอิทธิพลมากกว่าตัวแบบพฤติกรรมจากเพื่อน เพราะอาจารย์ผู้สอนของสถาบันการศึกษาเป็นผู้ให้การศึกษาโดยตรง อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษารู้วิชาการตามปรัชญาการศึกษาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ซึ่งรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียน ไม่ว่าจะรายวิชานั้นนักศึกษาจะชอบหรือไม่ รวมถึงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาครูจึงจะสำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงมีอิทธิพลต่อการกล่อมเกลாத่างด้านจิตใจและพฤติกรรมของนักศึกษา สำหรับโครงสร้างหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่สถาบันการผลิตครูในประเทศไทย มีโครงสร้างของหลักสูตร ดังภาพที่ 1

ภาพที่1 แผนผังหลักสูตรการผลิตครูในสถาบันการผลิตครู

วิชาศึกษาทั่วไป มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้าง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมโลก ปัญหาสังคม เข้าใจตนเองและผู้อื่น นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มีความรู้และตระหนักในคุณค่าของ ศิลปะและวัฒนธรรม วิชาศึกษาทั่วไปต้องการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่ไปกับวิชาชีพ เพื่อให้ นักศึกษาเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้ชีวิตในสังคม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2550:60) ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป ควรเน้นการสอนให้ปฏิบัติจริงเพื่อเข้าถึงธรรมชาติความเป็นมนุษย์ สอดแทรกคุณธรรม จรรยาบรรณและเชื่อมโยงสู่จริยธรรมในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ นักศึกษาคิดเปรียบเทียบและบูรณาการความรู้กับชีวิตจริง

วิชาเอก นอกจากที่จะเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาครูเป็นครูที่ดี จะต้องเสริมทักษะความรู้รอบตัว ธรรมชาติ สภาพสังคม เรียนรู้บทบาทการอยู่ร่วมกันในสังคม การเรียนรู้ บทบาทและหน้าที่ ที่เหมาะสมของการเป็นครู การมีคุณธรรมนั้น สามารถเรียนรู้ได้จากการเรียนการสอนใน รายวิชาและกิจกรรมเสริม ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรนำเสนอบทบาทที่เหมาะสมและ สอดแทรกแนวคิดคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพไปด้วย

วิชาชีพครู จุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ การสร้างอุปนิสัยและคุณธรรมทางสังคม เพื่อให้ นักศึกษาครู ปฏิบัติตามแบบแผนของสังคม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกศิษย์ในอนาคต ผู้เรียนซึมซับการปฏิบัติจากต้นแบบ เสริมสร้างบุคลิกภาพความเป็นครู ด้วยตัวอย่างที่ดีงามจากอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้

นักศึกษาครูมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู บ่มเพาะคุณงามความดี ความรักและเมตตาต่อผู้อื่น ซึ่งนักศึกษาจะได้เรียนรู้การตนเองและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยจิตใจที่ดีงาม

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การบูรณาการองค์ความรู้ทั้งหมดในวิชาเอกมาใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และปฏิบัติงานในหน้าที่ครู จุดมุ่งหมายของการศึกษา คือเพื่อให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจหน้าที่ครู ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน มีพฤติกรรมและทักษะเกี่ยวกับการสอนและการทำงานในหน้าที่ครู

กิจกรรมเสริมความเป็นครู สถาบันการผลิตครูจะต้องเน้นการปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพให้กับนักศึกษาครูตั้งแต่รับเข้าศึกษาในชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีสุดท้าย โดยจะต้องมีกิจกรรมเสริมความเป็นครูให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สถาบันการผลิตครูจะต้องมีกระบวนการในการพัฒนานักศึกษาครู ในการสอนคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ต้องใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือ อาจารย์และนักศึกษาต้องออกไปทำกิจกรรม การทำจิตอาสา หรืออาสาสมัคร รวมถึงกิจกรรมที่เสริมสร้างความรักชาติ ศาสนา และชุมชนท้องถิ่น นอกเหนือจากชมรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัย นักศึกษาครูจะได้พัฒนาคุณธรรมและฝึกภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพไปพร้อมกัน นักศึกษาจะได้ซึมซับและเรียนรู้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้นักศึกษาวางแผนชีวิตและอาชีพของตนเองได้ ตลอดจนการใช้ความถนัดส่วนตัวให้เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ ชุมชนและสังคม จึงจะเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพที่ได้ผล

การใช้สื่อเทคโนโลยีการสื่อสารด้านต่าง ๆ ในการปลูกฝังคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

ปัจจุบันมีสื่อเทคโนโลยีการสื่อสารด้านต่าง ๆ ในการปลูกฝังคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตัวอย่างเช่น สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ร่วมกับบริษัท วิสโดมไวท์ ได้ทำการผลิตสื่อที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครูทั้ง 5 ด้าน ซึ่งเป็นละครเรื่องสั้น และได้เผยแพร่ผ่านสื่อระบบ TrainFlix เพื่อการปลูกฝังคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ นักศึกษาสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดทั้งวัน และมีโอกาสเข้าถึงได้อย่างเต็มที่

สื่อการศึกษาทั้งด้านความรู้ทางวิชาการและคุณธรรม จริยธรรม จะต้องมีความหลากหลาย รวมทั้งเทคนิคการสอนที่หลากหลายเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกคิดและปฏิบัติจริง เช่น การเขียนบทความ การเล่านิทาน การประดิษฐ์อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น เนื่องจากสื่อมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังค่านิยมของบุคคลทำให้เกิดการคล้อยตาม หรืออยากปฏิบัติทดลองโดยไม่รู้ตัว

บทบาทของบุคลากรในสถาบันการผลิตครูต่อการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครู

ครูที่ดี คือผู้ที่ให้ทั้งชีวิต และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้วยบริสุทธิ์ใจ ครูจะเป็นผู้ที่รับภาระหนักในการอบรมบ่มสอนนักเรียน และพบว่าการอบรมนั้นจำกัดอยู่เพียงความรู้ทางวิชาการ มีครูเป็นส่วนน้อยที่จะอบรม สอนคุณธรรม มารยาท และวินัยต่อตนเองและผู้อื่น ผู้ปกครองได้มอบภาระทั้งหมดให้ครู จึงดูเหมือนว่าครูเป็นช่องทางเดียวที่อบรมสั่งสอนเด็ก ความสำเร็จในกระบวนการศึกษาอยู่ที่เกราะคุ้มกันเด็ก ครูเปรียบเสมือนเกราะคุ้มกันที่คอยอบรมสั่งสอน ทั้งทางร่างกายจิตใจ รวมถึงวัฒนธรรมและระเบียบกฎเกณฑ์ในสังคม (พระเดิมแท้ ชาวหินฟ้า

และคณะ, 2551:163) ในการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครู ผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครูให้กับนักศึกษาครูมีดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพครู

บทบาทของผู้บริหารในการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพให้กับนักศึกษาครูในสถาบันการผลิตครูนั้นเป็นรองจากอาจารย์ผู้สอน เพราะมีความรับผิดชอบหลักในการะงานการบริหาร ผู้บริหารจะมีบทบาททั้งโดยตรงและทางอ้อม กล่าวคือ ผู้บริหารจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้กับคณาจารย์และบุคลากรทุกคนในสถาบัน และการเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบาย การให้คณาจารย์และนักศึกษาได้มีโอกาสในการทำกิจกรรม เสริมความเป็นครู และกิจกรรมการส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพครู

ความสำเร็จด้านการเรียนและการดำรงชีวิตของผู้เรียน คือ ความสำเร็จที่แท้จริงของผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การจะสร้างความสำเร็จ ดังกล่าวได้ จะต้องอาศัยพลังความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การประยุกต์ใช้จรรยาบรรณในสถาบันการศึกษา ผู้บริหารจะได้ประโยชน์ในแง่คิดด้านความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงแนวปฏิบัติที่ผู้บริหารพึงปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างกัลยาณมิตร บทบาทของผู้บริหารในการสร้างเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพมีดังนี้

- 1) ส่งเสริม สนับสนุน การขับเคลื่อนระบบจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 2) สร้างขวัญกำลังใจ มีความเมตตากรุณา และพัฒนาบุคลากร สนับสนุนสื่อการสอนที่เหมาะสม
- 3) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ แก่นักศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 4) ประสานสัมพันธ์ และสร้างเครือข่ายการดำเนินงานจากทุกภาคส่วน
- 5) นิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล

2. บทบาทของอาจารย์ผู้สอนในการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครู

อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ทศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมและคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน บทบาทของอาจารย์ผู้สอนในการส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพ อาจารย์จึงมีบทบาทสำคัญที่สุดในการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครูแก่นักศึกษา เพราะเป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา เห็นพัฒนาการของนักศึกษา อาจารย์จึงมีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพให้กับนักศึกษา และยังใกล้ชิดกับนักศึกษา ทำให้นักศึกษาได้เลียนแบบพฤติกรรมที่ดีของครูไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ทางวิชาการ ช่วยอบรมนักศึกษาให้มีคุณลักษณะของครูที่ดี มีคุณธรรม รวมทั้งการดูแลช่วยเหลือนักศึกษาให้สามารถก้าวข้ามปัญหาและอุปสรรค มีคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ และได้รับความเชื่อถือทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและวิชาชีพ อันจะก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีงาม ได้รับความไว้วางใจจากสังคม ชุมชน และเป็นการป้องกันหรือลดการกระทำผิดที่อาจเกิดขึ้น และยังช่วยให้นักศึกษาแต่ละคนไปสู่เป้าหมายปลายทางตามความมุ่งหวังของตนเอง และความคาดหวังของสังคมเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาไป ก็จะเป็นครูที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพต่อไป อาจารย์ผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- 1) ปฏิบัติงานในฐานะบุคลากรหลักในการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพ

- 2) เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักศึกษา เสียสละเวลาในการบ่มเพาะนักศึกษา
- 3) คิดค้นวิธีการสอนที่หลากหลาย โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติจริงของนักศึกษาเพื่อให้การจัดการเรียนรู้คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) สร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีความอบอุ่น ความรัก ความสามัคคี การเคารพ ยกย่องให้เกียรติร่วมประชุมปรึกษาปัญหาเมื่อนักศึกษาเกิดปัญหา

3. บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครู

อาจารย์ที่ปรึกษาเปรียบเสมือนผู้ทำหน้าที่ผู้ปกครองให้กับนักศึกษา มีหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือให้นักศึกษาและเป็นผู้ที่คอยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพให้กับนักศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) การรู้จักนักศึกษาเป็นรายบุคคล โดยการรวบรวมข้อมูล จัดทำข้อมูลให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ดำเนินการดูแลให้ความช่วยเหลือนักศึกษา ตามขั้นตอน และกระบวนการของสถาบัน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาทั้งของคณะ สโมสรนิสิต และสำนักกิจการนักศึกษา โดยจัดกิจกรรม โครงการ โครงการงาน ส่งเสริมพัฒนานักศึกษาให้รู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองมีทักษะในการดำรงชีวิตและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย
- 3) สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจปลอดภัย และตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน สร้างพื้นที่การเรียนรู้และการทำความดี เกิดความร่วมมือและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 4) แจ้งข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา เช่น โอกาสและแนวทางในการศึกษาต่อ และการหารายได้เสริม การประกอบอาชีพ การสร้างเสริมประสิทธิภาพในการเรียน การปรับตัวในมหาวิทยาลัย การคบเพื่อน เป็นต้น
- 5) ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การทำงานร่วมกันเป็นทีม การอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ และพัฒนาในด้าน การเรียน สังคม อารมณ์ ให้เกิดความงอกงามอย่างมีบูรณาการ นักศึกษาได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ระบายความคับข้องใจ ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปรึกษาปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาชู้สาว ปัญหายาเสพติด เป็นต้น มีแนวทางแห่งการทำความดี ให้ความสำคัญต่อการทำจิตอาสาเพื่อส่วนรวม
- 6) บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน ประเมินผลและจัดทำรายงาน

4. บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครู

อาจารย์นิเทศก์ เป็นอาจารย์จากสถาบันการผลิตครู มีหน้าที่กำกับติดตาม ประเมินสนับสนุน ให้ความรู้ เทคนิค วิธีการ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการชั้นเรียน การควบคุมชั้นเรียน การวัดและประเมินผลผู้เรียน รวมทั้งการนำหลักจิตวิทยาและการแนะแนวไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์จะต้องบูรณาการความรู้จากห้องเรียนไปสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียน อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทในการส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพครูดังนี้

- 1) เทคนิค วิธีการสอน และเครื่องมือ เพื่อการรู้จักและเข้าใจผู้เรียน รวมทั้งการคัดกรองจัดกลุ่มผู้เรียน เช่น การใช้ระเบียบสละแบบทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์

2) ให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับธรรมชาติและลักษณะของผู้เรียนประเภทต่าง ๆ และเสนอแนะแนวทางในการดูแลช่วยเหลือส่งเสริมและการพัฒนาผู้เรียน

3) ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพคำปรึกษา (Counseling) แก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

4) ประสานงาน (Coordinating) กับผู้เกี่ยวข้องทั้งจากสถาบันการผลิต และสถานศึกษา เป็นระบบ “เครือข่าย” ในการดำเนินงานและการดูแลบ่มเพาะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

5) บันทึกหลักฐานการนิเทศและประเมินผลรายงานการฝึกประสบการณ์

5. บทบาทของครูพี่เลี้ยงในการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพครู

โรงเรียน เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติการสอนที่มีความเหมาะสมที่สุดที่จะทำให้ นักศึกษาครูได้ฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และมีความพร้อมในด้านบุคลากร ซึ่งเป็นครูประจำการได้รับการแต่งตั้งจากสถานศึกษา ให้ทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยงจะช่วยให้ นักศึกษาได้เรียนรู้งานในหน้าที่ครูจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และยังเป็นเป้าหมายด้านจิตใจที่เป็นธรรมชาติให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้เลียนแบบพฤติกรรมที่ดีของครูไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้การปฏิบัติงานจริง การที่ครูพี่เลี้ยงมีความขยัน มีความรัก ความอ่อนน้อมถ่อมตน ให้บริการต่าง ๆ หรือจัดทำโครงการ กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน มีจิตอาสาช่วยเหลือสังคม จะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1) ให้คำแนะนำนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เกี่ยวกับภารกิจด้านการสอน งานธุรการ งานโครงการพิเศษ งานวิชาการชั้นเรียน การควบคุมชั้นเรียน โดยปฏิบัติงานกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนมอบหมายให้ดูแล ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร เอื้ออาทร และเอาใจใส่ เข้าร่วมประชุม เพื่อร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาตามโอกาส

2) ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมการสอน การสังเกตและประเมินผล การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ให้คำแนะนำอย่างสร้างสรรค์เป็นกันเอง ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

3) สร้างความสัมพันธ์ ให้ความสำคัญในการรับฟัง ยอมรับ และเคารพต่อประสบการณ์ ความคิดเห็น สร้างความรู้สึกไว้วางใจ ที่จะแสดงออกถึงความรู้ ประสบการณ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรู้จากประสบการณ์

4) เพิ่มเติมแนวคิด ประสบการณ์ความรู้ การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมผู้เรียน ข้อสังเกต สะท้อนแนวทางการปฏิบัติ การให้ข้อคิดในการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน การดูแลผู้เรียนอย่างยุติธรรม ทัวถึง

5) บันทึกผลการฝึกประสบการณ์และข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การพัฒนานักศึกษาครูให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาแล้ว

สถาบันการผลิตครูจะต้องดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาคู เนื่องจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการติดต่อสื่อสาร กระแสของระบบทุนนิยม เป็นเหตุให้เกิดการตักตวงทรัพยากรธรรมชาติจนโลกเสียภาวะสมดุล นอกจากทำลายทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ยังกัดเซาะวิถีอันดีงามในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะจริยธรรมของบุคคล

จรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นกฎเกณฑ์ในวิชาชีพ และเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมภายในของบุคคล มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานในวิชาชีพ การปฏิบัติว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่สมควรปฏิบัติเพื่อให้เกิดการควบคุมในวิชาชีพที่ทุกคนยอมรับ และปฏิบัติตาม บุคคลใดประพฤติผิดจรรยาบรรณ เช่น ละเมิดประพฤติดังสังคมก็จะลงโทษและไม่พึงจะอยู่ในวิชาชีพนั้น ๆ จรรยาบรรณวิชาชีพครูจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่สถาบันการผลิตครูจะต้องปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพให้กับนักศึกษาคู เพื่อที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีในการเอาใจใส่ ให้ความรู้ ระเบียบวินัย กิริยามารยาท สอนคุณธรรมให้กับผู้เรียน และพาผู้เรียนทำกิจกรรม จะทำให้นักศึกษาคูเกิดความรักและศรัทธาในวิชาชีพ อันจะก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีงาม ได้รับความไว้วางใจจากสังคม ชุมชน และเป็นการป้องกันหรือลดการกระทำผิดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ท้ายที่สุดหากผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพครูทำงานภายใต้กรอบจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นอย่างดีแล้ว จะช่วยสังคมได้อย่างมหาศาล เนื่องจากสถาบันการผลิตครูเป็นสถาบันการศึกษาที่จะต้องกล่อมเกลานักศึกษาคู ตามความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถาบันการผลิตครูในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติตนของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลจะมีส่วนช่วยให้วิชาชีพครูมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. สถาบันการผลิตครูและโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีการนำจรรยาบรรณวิชาชีพไปเป็นพันธกิจและนโยบายในการพัฒนานักศึกษาคู ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาคุณภาพคน และคุณภาพการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ทั้งนี้สภาพการณ์ปัจจุบันการพัฒนาครูรุ่นใหม่ต้องสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ให้ก้าวหน้าต่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พร้อมกับการเติมเต็ม ความคิดสร้างสรรค์ การผลิตนวัตกรรม วิจัย และพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เพื่อสร้างเกราะป้องกันให้กับผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากไซเบอร์ รวมถึงการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม

สถาบันการผลิตครูจึงควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการนำจรรยาบรรณวิชาชีพครูไปเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาคู และจรรยาบรรณทางวิชาชีพโดยวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาพฤติกรรมครูในสังคมไทย ทั้งนี้จะต้องเป็นนโยบายที่เป็นรูปธรรมนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และที่สำคัญจะต้องเป็นนโยบายจากการมีส่วนร่วมจากองค์กรทุกภาคส่วน ทั้งสถาบันการผลิต หน่วยงานผู้ใช้ครู องค์กรวิชาชีพครู

2. สร้างกลไกการขับเคลื่อน

1) องค์กรวิชาชีพ เป็นหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลัก ในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การทำงานแบบบูรณาการ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน รวมถึงการแสวงหา

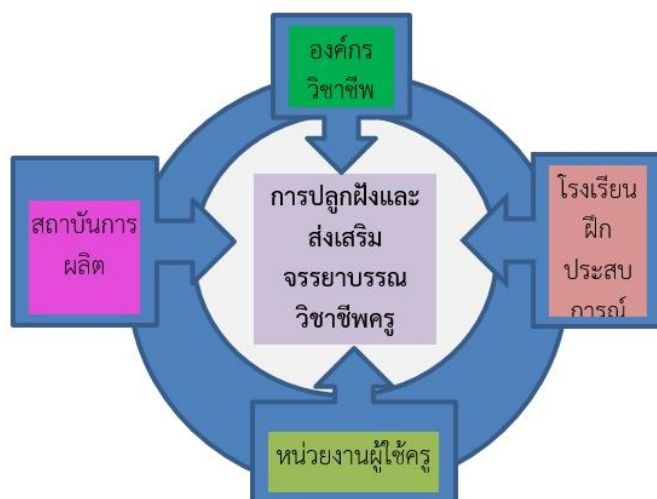
และระดมแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2) สถาบันการผลิตครู ควรมีการสร้างรูปแบบ ต้นแบบหรือแกนนำ สื่อบุคคล กิจกรรมการดำเนินงานในรูปแบบการมีส่วนร่วมของนักศึกษาครู คณาจารย์ ทั้งในคณะ คณะร่วมผลิต และสาขาวิชา

3) โรงเรียนฝึกประสบการณ์ สร้างเสริมและเป็นต้นแบบในการพัฒนาจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

4) หน่วยงานผู้ใช้ครู กำหนดแนวนโยบายในการพัฒนา เพิ่มบทบาทในการเผยแพร่รณรงค์ จัดอบรม/สัมมนาบุคลากร ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สร้างทัศนคติทางบวกต่อความสำคัญของคุณธรรม และจรรยาบรรณทางวิชาชีพที่มีต่อสังคม รวมถึงการแสวงหาและระดมแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพครู รวมถึงมีแผนงานในการส่งเสริมวิจัยและสร้างองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้หรือขยายผล

ทั้งนี้องค์กรต่าง ๆ จะต้องประสานการขับเคลื่อนร่วมกันดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์กรที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพครู

3.การรณรงค์

1) สถาบันการผลิตครูควรมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการสร้างเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยประยุกต์ใช้แนวคิดทางการตลาด นิเทศศาสตร์ การสื่อสาร หรือแนวคิดอื่น ๆ ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) วางแผนการรณรงค์ ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายการผลิตครู การเสนอประเด็นคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3) สถาบันการผลิตครู ควรมีการบูรณาการเนื้อหาวิชาด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูทุกหลักสูตร ทุกสาขาวิชา หรือสอดแทรกเข้ากับเนื้อหาวิชา และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยมีเครื่องมือและตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพครู และนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงาน รวมถึงการนำไปใช้พิจารณาปรับนโยบายให้มีความเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรกช วิชัย. (2551). การพัฒนาแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา และความยุติธรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่พะเยา เขต 1. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กฤษณา ผ่องสุวรรณ.(2540). การศึกษาผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพด้านการสอน จริยศึกษาของครูระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โกวิท ประวาลพุกษ์และภณิดา คูสกุล. (2549). “พัฒนาการของจริยศึกษา” ในเอกสารการสอนชุดจริยศึกษา, (หน้า 6-7).นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จุติมา รัตนพลแสนย์. (2559). การพัฒนาแบบวัดจริยธรรมวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์.รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ดวงเดือน พะยอมหอม. (2548). การศึกษาพฤติกรรมการสอนพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธ สุนทรายุทธ. (2553). การบริหารจัดการเชิงจิตวิทยา: หลักการประยุกต์ และ กรณีศึกษา.กรุงเทพฯ: บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรณณวี ประยูรพรหม. (2551). การพัฒนาแบบวัดความถนัดทางวิชาชีพครูไทย. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์ดุขภูมิบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พเยาว์ เนตรประชา. (2555). การพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพครูของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาด้วยการวิจัยเชิงบูรณาการ. ปรินญาณิพนธ์ดุขภูมิบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยวัดผลและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรตณน เพชรวิวรรธ. (2546). การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พระเดิมแท้ ชาวหินฟ้า รัชมี กฤษณมิช สุวิดา แสงสีหนาท. (2551). การศึกษาแนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านระบบการศึกษา : กรณีศึกษามูลนิธิอริยเจ้า ไต้หวัน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- พระเมธธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2538). จรรยาบรรณของข้าราชการ. กรุงเทพฯ:มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระราชวรณูณี(ประยูร ธรรมจิตโต). (2541). คุณธรรมสำหรับนักบริหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:มูลนิธิพุทธธรรม.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2550). หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป หลักการและวิธีดำเนินการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนวดี โชติกพนิช.(มปป.). จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู CU 503.ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

วิทยากร เชียงกูร. (2544). **ทางรอดของประเทศไทย :ปฏิวัติกรอบวิธีคิดและระบบการเรียนรู้ใหม่**. กรุงเทพฯ: เรือนปัญญา.

สุชาดา จิตพิทักษ์.(2541). **การกำหนดพฤติกรรมมนุษย์**. กรุงเทพฯ : สารมวลชน.

สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ. (2545). **คู่มือการวัดทางจิตวิทยา**. กรุงเทพฯ : เมติคัล มีเดีย

สัจจานท์ คเชนทร์พนาไพร. (2560). **ตัวบ่งชี้จริยบรรณวิชาชีพครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร. ศึกษาศาสตร်สาร. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 1, ฉบับที่3. 28-40.**

Kohlberg, L. (1975). **Development of Moral Character and Moral Ideology**. New York: McGraw - Hill.

Shaffer, D. (1999). **Developmental Psychology: Childhood and Adolescence**. 5th ed. Pacific Grove: Brooks/Cole.

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน สาขาวิชาภาษาไทย
ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน
The Circumstances of Thai Teaching and Learning Activities of Undergraduate Chinese Students
Majoring Thai Language at Universities in Yunnan Province, People's Republic of China

Miss Yinfei Chen^{1*},

ผศ.ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์² (Asst.Prof.PanupongUdomsilp, Ph.D.),

ผศ.ดร.อัศวินธ์ เรืองรอง³ (Asst.Prof.AkhawitRuengrong, Ph.D.)

(Received: March 8, 2020; Revised: May 24, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาจีนชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาไทยที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 655 คน ในมหาวิทยาลัย 16 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการเรียนการสอน นักศึกษามีการเข้าชั้นเรียนทุกครั้งและผู้สอนมีการแนะนำความรู้นอกตำราเรียนเป็นอย่างมาก กิจกรรมที่จัดในห้องเรียนจะเน้นด้านทักษะการแปลและการเขียนมากกว่าด้านทักษะการพูด การอ่านและการฟัง กิจกรรมนอกห้องเรียนเน้นด้านการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและด้านการฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาไทย ทั้งนี้การดูภาพยนตร์ ละครไทย และฟังเพลงไทยเป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่นักศึกษาเคยร่วมมากที่สุด สำหรับสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนประกอบด้วยสื่อประเภทต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา ซึ่งตำราเรียนเป็นสื่อที่ใช้มากอันดับแรก ส่วนวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนของรายวิชามีภูมณฑลอย่างชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ทั้งนี้การวัดผลจากการปฏิบัติในห้องเรียนเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับแรก

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย/ นักศึกษาจีน/ มณฑลยูนนานสาธารณรัฐประชาชนจีน

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
(Student of M.A. (Thai), Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University)

² อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทนิพนธ์หลัก อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
(Advisor, Program in Thai, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University)

³ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทนิพนธ์ร่วม อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
(Co-Advisor, Program in Thai, Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

Abstract

This research study aimed to study the Thai teaching and learning activities situations of Chinese students majoring Thai language, the Bachelor of Arts program at universities in Yunnan Province, People's Republic of China. The population included 655 fourth year Chinese students who studied in the Thai Language Program in the first semester of the 2018 academic year among 16 universities. The data was collected by a questionnaire as an instrument and the statistics used in data analysis were percentage, means, and standard deviation.

The results were found that students always attend classes and extracurricular knowledge were utmost provided. The class activities were more emphasized on translation and writing skills than speaking, reading, and listening skills. The activities arranged outside class consisted of art and culture learning and the practicum of Thai language. Moreover, watching movies, Thai dramas, and listening to Thai music were the most out-of-class activities that students have attended. Various types of classroom teaching materials were implemented appropriately to achieve the learning objectives, and the syllabus textbook was most commonly used. With respect to the evaluation of the learning, the defined rules applied appropriately to the content. Extracurricular practice is an assessment method that students were initially most interested.

Keywords: Thai language teaching and learning activities/ Chinese students/ Yunnan Province/ People's Republic of China.

บทนำ

ประเทศไทยกับประเทศจีนมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดอันยาวนาน ศูนย์ข้อมูลแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาชนจีน ศูนย์สถิติแห่งโครงการ 1 แถบ 1 เส้นทาง (The State Information Center The Belt and Road Big Data Center, 2017: 3) ได้ให้ข้อมูลว่า ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยเป็น 1 ใน 5 ประเทศอันดับแรกที่มีความร่วมมือทางการค้าอย่างใกล้ชิดกับประเทศจีนในโครงการ 1 แถบ 1 เส้นทาง โดยรวมกับประเทศสิงคโปร์ อินเดีย รัสเซีย และโปแลนด์ และในอนาคตประเทศจีนกับประเทศไทยจะมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น โครงการ 1 แถบ 1 เส้นทาง (One Belt and One Road) เป็นข้อริเริ่มสำคัญทางนโยบายของประเทศจีน มุ่งผลักดันพลังทางเศรษฐกิจและช่วยสร้างความใกล้ชิดเพิ่มมากขึ้นระหว่างจีนกับประเทศบนแนวพื้นที่เศรษฐกิจ ในเส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 จะมุ่งเชื่อมต่อประเทศจีนกับประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นหลัก (สมยศ ศุภกิจไพบูลย์, 2560: 342-346) ส่วนเส้นทางสายไหมตอนใต้หรือเส้นทางหลวง R3A เป็นเส้นทางจากกรุงเทพมหานครไปยังนครคุนหมิง มณฑลยูนนานประเทศจีน ทำให้ประเทศไทยกับมณฑลยูนนานมีเส้นทางคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมถึงการค้าเสรีแบบ ASEAN+3 จึงทำให้มณฑลยูนนานเป็นแหล่งสำคัญที่เป็นประตูเชื่อมโยงภาคตะวันตกของจีนสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ภัทรพงศ์ เจริญกิจจารุกร, 2559: 109-209) ดังนั้นประเทศ

จีนกับประเทศไทยจึงมีความสัมพันธ์และมีการร่วมมือในโครงการต่าง ๆ รวมถึงความสัมพันธ์ทางการทูต การศึกษา การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ ส่งผลให้เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศจีนอีกด้วย จากข้อมูลที่ได้สำรวจจากการประกาศผลการอนุมัติมหาวิทยาลัยเปิดสาขาวิชาระดับปริญญาตรี ของกระทรวงศึกษาธิการแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Ministry of Education of the People's Republic of China, 2000-2019) พบว่า นับจนถึงปี 2562 ในประเทศจีนมีมหาวิทยาลัย 48 แห่งได้รับอนุมัติเปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ซึ่งมณฑลยูนนานมีจำนวนมหาวิทยาลัยเปิดสอนภาษาไทยมากที่สุดรวมทั้งสิ้น 20 แห่ง รองลงมาคือเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง (กวางสี) รวมทั้งสิ้น 9 แห่ง (Chen, 2562:128)

การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด และมีแนวโน้มจะมีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น การสอนภาษาไทยในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2489-2523 เป็นเวลา 30 กว่าปี มีมหาวิทยาลัยเพียง 4 แห่งเปิดสอนภาษาไทย การรับนักศึกษามีจำนวนจำกัดรุ่นละประมาณ 10-15 คนเท่านั้น ส่วนใหญ่เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างเดียว อาจารย์เป็นศูนย์กลาง มีจำนวนผู้เรียนน้อยมาก ในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2524-2558 ประเทศจีนได้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเปิดประเทศ มหาวิทยาลัยจึงเปิดสอนภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น และมีการจัดหลักสูตรในรูปแบบต่าง ๆ มีทั้งหลักสูตรวิชาเอกภาษาไทยที่สอนคู่กับภาษาอังกฤษหรือวิชาเลือกอื่น ๆ มีวิชาเอกภาษาไทยสอนคู่กับสาขาวิชาอื่น ๆ และมีโครงการการศึกษาระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทยอีกหลายแบบ สำหรับสื่อการเรียนการสอนก็มีความหลากหลาย ตำราเรียนถือเป็นสื่อสำคัญ และมีการปรับเนื้อหาและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนจีน นอกจากนี้คณาจารย์ยังมีบทบาทสำคัญในการสอน ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการสอนของคณาจารย์อย่างมาก (Lin, 2558: 28-43)

กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการศึกษา เป็นการกระทำโดยผู้เรียนและผู้สอนปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งเป็นวิธีทางนำผู้เรียนไปสู่จุดประสงค์ในการเรียนที่ต้องการ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้กันโดยทั่วไป ได้แก่ การรายงาน การเล่นเกมบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การสัมภาษณ์ การเชิญวิทยากร การเล่านิทาน เป็นต้น (สุพิน บุญชูวงศ์, 2538:35,38) เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อผลการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงหลักการบางประการ คือต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรกับจุดประสงค์การสอน เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนและลักษณะของเนื้อหาวิชา เวลาจัดกิจกรรมต้องมีลำดับขั้นตอน มีความน่าสนใจและใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม ให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม แล้วใช้วิธีการที่ทำทลายความคิดความสามารถของผู้เรียน มีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน และเป็นกันเอง และมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้ง(อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553: 73-76)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็มีส่วนสำคัญที่สร้างความสนใจและแรงจูงใจแก่ผู้เรียนชาวจีน เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ ในสาขาวิชาภาษาไทย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น มีทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน ปี เยอ (Bi Ye. 2013: 21) ได้กล่าวว่า ในกระบวนการเรียนการสอน ถ้าพึ่งพากิจกรรมในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวจะไม่พอที่รับรองคุณภาพการเรียน จึงต้องจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนเสริม เพื่อส่งเสริมการเรียนภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนยกระดับทักษะการใช้ภาษาไทยและเพิ่มความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจของชาวต่างชาติในการเรียนภาษาไทย พบว่า ปัจจัยด้านการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนภาษาไทยมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่าถ้าผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ก็จะทำให้ชาวต่างชาติมีแรงจูงใจในการเรียนภาษาไทยมากขึ้น มีกำลังใจในการเรียน มีความพยายามพัฒนาตนเอง อันจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาไทย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนควรสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และมุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด (พรณทิพา ไชยชนะ. 2553)

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนภาษาไทย และในประเทศจีนโดยเฉพาะมณฑลยูนนาน มีมหาวิทยาลัยเปิดสอนภาษาไทยเป็นจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมและความต้องการในการเรียนภาษาไทย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพการเรียนภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีนสาขาวิชาภาษาไทยระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อศึกษาว่าสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาชาวจีน ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 จากมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งสิ้น 16 แห่ง

กลุ่มประชากร

ผู้วิจัยได้เดินทางลงพื้นที่ไปยังมณฑลยูนนาน ประเทศจีน เก็บข้อมูลในช่วงเวลา วันที่ 8 ตุลาคม ถึง วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2561 นักศึกษาที่ทำแบบสอบถามเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 รหัสนักศึกษา 58 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ในมหาวิทยาลัยในมณฑลยูนนาน 16 แห่ง จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 655 คน เป็นชาย 76 คน เป็นหญิง 579 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย
2. สร้างเครื่องมือแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบผสมกันระหว่างปลายปิด (Close-ended Form) กับปลายเปิด (Open-ended Form) ซึ่ง

แบบปลายปิดจะมีทั้งแบบตรวจสอบรายการ (Check - list) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบปลายเปิดจะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบอย่างอิสระ

3. นำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของเนื้อหา
4. ติดต่อกับมหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยจะไปเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำไปใช้กับประชากรในการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาชาวจีน สาขาวิชาภาษาไทยระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีผลรายละเอียดดังนี้

1.1 สภาพวิธีการเรียนภาษาไทย (ผลปรากฏดังตารางที่ 1) พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการเรียนของตนเองมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ การเข้าชั้นเรียนทุกครั้ง ($\bar{X}=4.57$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนัดเรียนกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ($\bar{X}=4.09$) รองลงมาคือ การตั้งใจเรียนในชั้นเรียนและทบทวนบทเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X}=3.95$) การเรียนผ่านเทคโนโลยี Internet Web Youtube เป็นต้น ($\bar{X}=3.92$) การศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง ($\bar{X}=3.88$) การเน้นทำงานที่ได้รับมอบหมายจากชั้นเรียน และการพูดคุยกับคนไทยอยู่เป็นประจำเพื่อฝึกภาษา ($\bar{X}=3.73$) เท่ากัน

ตารางที่ 1

ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการเรียนของตนเอง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. เข้าชั้นเรียนทุกครั้ง	4.5710	.72150	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. นัดเรียนกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	4.0947	.86216	เห็นด้วย
3. ตั้งใจเรียนในชั้นเรียนและทบทวนบทเรียนอยู่เสมอ	3.9527	.88093	เห็นด้วย
4. เรียนผ่านเทคโนโลยี Internet Web YouTube เป็นต้น	3.9221	.88742	เห็นด้วย
5. ศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง	3.8840	.89441	เห็นด้วย
6. เน้นทำงานที่ได้รับมอบหมายจากชั้นเรียน	3.7313	.87149	เห็นด้วย
7. พูดคุยกับคนไทยอยู่เป็นประจำเพื่อฝึกภาษา	3.7313	1.07992	เห็นด้วย
รวม	3.9839	.88540	เห็นด้วย

1.2 สภาพวิธีการสอนภาษาไทย (ผลปรากฏดังตารางที่ 2) พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการสอนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้สอนมีการแนะนำความรู้นอกตำราเรียน ($\bar{X}=4.11$) รองลงมาคือ มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม ($\bar{X}=4.09$) มีการบ้านหรือแบบทดสอบ ($\bar{X}=4.02$) มีการพูดคุยกับนักศึกษาทั้งชั้นเรียน ($\bar{X}=3.99$) มีการทบทวน

เนื้อหาเดิม ($\bar{X}=3.89$) มีการเกริ่นนำเนื้อหาใหม่ ($\bar{X}=3.85$) มีการใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบในการสอน ($\bar{X}=3.83$) มีการอธิบายด้วยภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ ($\bar{X}=3.80$) มีการพูดคุยกับนักศึกษาเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=3.43$) และมีการอธิบายด้วยภาษาจีนเกิน 50% ($\bar{X}=3.42$)

ตารางที่ 2

ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการสอน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. แนะนำความรู้นอกตำราเรียน	4.1191	.82647	เห็นด้วย
2. เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม	4.0916	.83364	เห็นด้วย
3. มีการบ้านหรือแบบทดสอบ	4.0214	.84203	เห็นด้วย
4. พูดคุยกับนักศึกษาทั้งชั้นเรียน	3.9954	.85042	เห็นด้วย
5. ทบทวนเนื้อหาเดิม	3.8947	.84024	เห็นด้วย
6. เกริ่นนำเนื้อหาใหม่	3.8580	.90682	เห็นด้วย
7. ใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบในการสอน	3.8366	.90995	เห็นด้วย
8. อธิบายด้วยภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่	3.8061	.89201	เห็นด้วย
9. พูดคุยกับนักศึกษาเป็นรายบุคคล	3.4351	1.04559	เห็นด้วย
10. อธิบายด้วยภาษาจีนเกิน 50%	3.4214	.91178	เห็นด้วย
รวม	3.8479	.88589	เห็นด้วย

1.3 สภาพการจัดกิจกรรมในห้องเรียน(ผลปรากฏดังตารางที่ 3)พบว่า กิจกรรมที่จัดในห้องเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับจัดบ่อย ($\bar{X}=3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กิจกรรมด้านทักษะการแปล ($\bar{X}=4.17$) รองลงมาคือ กิจกรรมด้านทักษะการเขียน ($\bar{X}=3.86$) กิจกรรมด้านทักษะการพูด ($\bar{X}=3.81$) กิจกรรมด้านทักษะการอ่าน ($\bar{X}=3.69$) กิจกรรมด้านทักษะการฟัง-การดู ($\bar{X}=3.48$) ตามลำดับ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมที่จัดในห้องเรียนภาษาไทยจะเน้นทักษะการแปลเป็นอย่างมาก รองลงมาคือ การเขียน การพูด การอ่าน และการฟัง-การดู

ตารางที่ 3

ความถี่ของกิจกรรมที่จัดในห้องเรียน วิชาภาษาไทยในประเทศไทย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านทักษะการฟัง-การดู	3.4837	1.03472	จัดบ่อย
1.1 ฟังบทสนทนา	4.0260	.86254	จัดบ่อย
1.2 ดูภาพยนตร์	3.5282	1.08452	จัดบ่อย
1.3 ฟังเพลง	3.4412	1.00419	จัดบ่อย

1.4 ฟังข่าว	3.3710	1.07149	จัดบางครั้ง
1.5 ดูสารคดี	3.0519	1.15088	จัดบางครั้ง
2. ด้านทักษะการพูด	3.8117	1.00001	จัดบ่อย
2.1 ฟีกออกเสียง	4.0336	.92968	จัดบ่อย
2.2 ฟีกสนทนา	4.0076	.95859	จัดบ่อย
2.3 พูดสุนทรพจน์	3.3939	1.11178	จัดบางครั้ง
3. ด้านทักษะการอ่าน	3.6937	.92715	จัดบ่อย
3.3 อ่านตีความ	3.8473	.91432	จัดบ่อย
3.2 อ่านวิเคราะห์	3.7563	.90874	จัดบ่อย
3.1 อ่านจับใจความ	3.7344	.92682	จัดบ่อย
3.4 อ่านประเมิน	3.4366	.95872	จัดบ่อย
4. ด้านทักษะการเขียน	3.8620	.97429	จัดบ่อย
4.1 เขียนตามคำบอก	4.0672	.92951	จัดบ่อย
4.2 แต่งประโยค	4.0198	.92265	จัดบ่อย
4.3 เขียนสรุปความ	3.4992	1.07070	จัดบ่อย
5. ด้านทักษะการแปล	4.1705	.89951	จัดบ่อย
5.1 แปลข้อความ	4.3023	.81476	จัดบ่อยมาก
5.2 แปลคำศัพท์	4.1832	.93030	จัดบ่อย
5.3 แปลเอกสาร	4.0260	.95347	จัดบ่อย
รวม	3.7625	.97243	จัดบ่อย

1.4 สภาพการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน (ผลปรากฏดังตารางที่ 4) พบว่า นักศึกษาเห็นว่าในกิจกรรมด้านการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่นักศึกษาเคยเข้าร่วมมากที่สุดอันดับแรกคือ การดูภาพยนตร์ ละครไทย และฟังเพลงไทย (97.4%) รองลงมาคือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยและเทศกาลไทยต่าง ๆ (91.5%) การทัศนศึกษา (52.2%) การรำไทย (42.1%) และการแสดงละคร (21.8%) ในกิจกรรมด้านฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาไทยที่นักศึกษาเคยเข้าร่วมมากที่สุดอันดับแรกคือ การฟังบรรยายหัวข้อต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาไทย ประเทศไทย หรือที่เกี่ยวข้อง (76.0%) รองลงมาคือ การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ต (75.7%) การฝึกงานในประเทศไทย (73.4) การฝึกปฏิบัติการล่าม (64.9%) การจับคู่พี่เลี้ยงกับนักศึกษาชาวไทย (60.9%) การประกวดการใช้ภาษาไทย (47.2%) และการร่วมกิจกรรมชมรมภาษาไทย(35.4%)

ตารางที่ 4

กิจกรรมนอกห้องเรียนวิชาภาษาไทยที่นักศึกษาเคยเข้าร่วม	ความถี่	ร้อยละ
1. กิจกรรมด้านการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม		

1.1 ดุภาพยนตร์ ละครไทย และฟังเพลงไทย	638	97.4
1.2 กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เทศกาลไทยต่าง ๆ	599	91.5
1.3 การทัศนศึกษา	342	52.2
1.4 การรำไทย	276	42.1
1.5 การแสดงละคร	143	21.8

2. กิจกรรมด้านฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาไทย

2.1 การฟังบรรยายหัวข้อต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาไทย ประเทศไทย หรือที่เกี่ยวข้อง	498	76.0
2.2 การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ต	496	75.7
2.3 การฝึกงานในประเทศไทย	481	73.4
2.4 การฝึกปฏิบัติการล่าม	425	64.9
2.5 การจับคู่พี่เลี้ยงกับนักศึกษาชาวไทย	399	60.9
2.6 การประกวดการใช้ภาษาไทย	309	47.2
2.7 การร่วมกิจกรรมชมรมภาษาไทย	232	35.4

1.5 สภาพการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน (ผลปรากฏดังตารางที่ 5) พบว่า สำหรับสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ใช้ในวิชาภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับใช้มาก ($\bar{X}=3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สื่อและอุปกรณ์ที่มีการใช้มาก ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ ($\bar{X}=4.17$) รองลงมาคือ สื่อประสม ($\bar{X}=3.83$) และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}=3.76$) ส่วนสื่อและอุปกรณ์ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับใช้ปานกลางคือ สื่อวัสดุ ($\bar{X}=3.32$)

ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ใช้ในวิชาภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สื่อที่ใช้ในชั้นเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา ($\bar{X}=4.18$) รองลงมาคือ สื่อช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาไทยได้ ($\bar{X}=4.02$) สื่อเหมาะสมกับระดับความสามารถการใช้ภาษาไทยของนักศึกษา ($\bar{X}=3.97$) สื่อช่วยเพิ่มเติมความสนใจในการเรียน ($\bar{X}=3.75$) และสื่อมีความทันสมัย ($\bar{X}=3.66$)

ตารางที่ 5

ความถี่การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
1. สื่อสิ่งพิมพ์	4.1752	.88792	ใช้มาก
1.1 ตำราเรียน	4.6763	.68109	ใช้มากที่สุด
1.2 แบบฝึกหัด	4.3786	.80338	ใช้มากที่สุด
1.3 หนังสือทั่วไป	3.9313	1.02410	ใช้มาก

1.4 เอกสารประกอบการสอน	3.7145	1.04312	ใช้มาก
2. สื่อวัสดุ	3.3218	1.06980	ใช้ปานกลาง
2.1 กระดานไวท์บอร์ดกระดานดำ	4.3069	.91146	ใช้มากที่สุด
2.2 วัตถุของจริง	3.0443	1.08768	ใช้ปานกลาง
2.3 บัตรคำ บัตรรูปภาพ	3.0061	1.16392	ใช้ปานกลาง
2.4 โปสเตอร์ความรู้ต่างๆ	2.9298	1.11617	ใช้ปานกลาง
3. สื่อประสม	3.8302	.94577	ใช้มาก
3.1 คลิปวิดีโอทัศน์	4.0611	.86696	ใช้มาก
3.2 ภาพนิ่ง	3.8122	.94327	ใช้มาก
3.3 เพลง	3.7405	.96092	ใช้มาก
3.4 ภาพยนตร์	3.7069	1.01195	ใช้มาก
4. สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.7642	1.00275	ใช้มาก
4.1 คอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย	4.3008	.91684	ใช้มากที่สุด
4.2 รายการวิทยุโทรทัศน์	3.2275	1.08866	ใช้ปานกลาง
รวม	3.5225	.97282	ใช้มาก

ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสื่อและ อุปกรณ์การเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ คิดเห็น
1. สื่อที่ใช้ในชั้นเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์ รายวิชา	4.1802	.82279	เห็นด้วย
2. สื่อช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาไทยได้	4.0275	.86160	เห็นด้วย
3. สื่อเหมาะสมกับระดับความสามารถการใช้ ภาษาไทยของนักศึกษา	3.9725	.84367	เห็นด้วย
4. สื่อช่วยเพิ่มเติมความสนใจในการเรียน	3.7573	1.01698	เห็นด้วย
5. สื่อมีความทันสมัย	3.6656	.96401	เห็นด้วย
รวม	3.9206	.90181	เห็นด้วย

1.6 สภาพวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน(ผลปรากฏดังตารางที่ 6)พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการวัดผลการเรียนวิชาภาษาไทยที่ชอบโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับชอบมาก ($\bar{X}=3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ข้อที่อยู่ในระดับชอบมาก ได้แก่ การปฏิบัตินอกห้องเรียน ($\bar{X}=4.06$) รองลงมาคือ การสัมภาษณ์ในห้องเรียน ($\bar{X}=4.05$) การเข้าห้องเรียน($\bar{X}=3.96$) การตอบคำถามในชั้นเรียน ($\bar{X}=3.85$) ทำการบ้าน ($\bar{X}=3.70$) ทดสอบย่อย ($\bar{X}=3.52$) การสอบปลายภาค ($\bar{X}=3.40$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่อยู่ในระดับชอบปานกลาง ได้แก่ การเขียนรายงาน ($\bar{X}=3.27$) และการสอบกลางภาค ($\bar{X}=3.23$)

สำหรับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการวัดและประเมินผลโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวัดและประเมินผลของรายวิชามีกฎเกณฑ์ชัดเจน ($\bar{X}=4.06$) รองลงมาคือ การวัดผลสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ($\bar{X}=3.99$) การวัดผลช่วยนักศึกษาวัดความรู้ความเข้าใจที่ได้จากชั้นเรียน ($\bar{X}=3.98$) การวัดผลจากกิจกรรมต่าง ๆ มีสัดส่วนคะแนนที่เหมาะสม ($\bar{X}=3.91$) และการวัดผลต่าง ๆ ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาตั้งใจเรียน ($\bar{X}=3.90$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6

วิธีการวัดผลการเรียนวิชาภาษาไทยในประเทศจีนที่ นักศึกษาชอบ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ คิดเห็น
1. การปฏิบัตินอกห้องเรียน	4.0656	.93372	ชอบมาก
2. การสัมมนาในห้องเรียน	4.0504	.83989	ชอบมาก
3. การเข้าห้องเรียน	3.9634	.98235	ชอบมาก
4. การตอบคำถามในชั้นเรียน	3.8534	.88819	ชอบมาก
5. ทำการบ้าน	3.7023	.94573	ชอบมาก
6. ทดสอบย่อย	3.5206	.92491	ชอบมาก
7. สอบปลายภาค	3.4015	.99648	ชอบมาก
8. การเขียนรายงาน	3.2702	.99783	ชอบปานกลาง
9. สอบกลางภาค	3.2397	1.01470	ชอบปานกลาง
รวม	3.6741	.94709	ชอบมาก

ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการวัดและการ ประเมินผล	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
1. การวัดและประเมินผลของรายวิชามีกฎเกณฑ์ชัดเจน	4.0626	.85531	เห็นด้วย
2. การวัดผลสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	3.9969	.85670	เห็นด้วย
3. การวัดผลช่วยนักศึกษาวัดความรู้ ความเข้าใจที่ได้ จากชั้นเรียน	3.9847	.83120	เห็นด้วย
4. การวัดผลจากกิจกรรมต่าง ๆ มีสัดส่วนคะแนนที่ เหมาะสม	3.9160	.84988	เห็นด้วย
5. การวัดผลต่าง ๆ ช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาตั้งใจเรียน	3.9038	.88389	เห็นด้วย
รวม	3.9728	.85540	เห็นด้วย

สรุปผล

จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นคำถามทั้งแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะโดดเด่นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาขาวิชาภาษาไทยในสถาบันอุดมศึกษา มณฑลยูนนาน ปรากฏว่า วิธีการเรียนการสอนภาษาไทยหลายแบบ นักศึกษานำเข้าชั้นเรียนทุกครั้งเป็นหลัก

และการมีปฏิสัมพันธ์พูดคุยสื่อสารกับคนไทยโดยตรงทำให้ได้รับประโยชน์มากที่สุด การแนะนำความรู้นอกตำราเรียนเป็นวิธีการสอนที่ผู้สอนใช้มากที่สุดและทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์มากที่สุด ในกระบวนการสอนผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาโดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามเป็นส่วนมาก และมีการพูดคุยกับนักศึกษาเป็นทั้งชั้นเรียนมากกว่าเป็นรายบุคคล ยังมีการใช้ทั้งภาษาจีนและภาษาไทยประกอบในการสอนโดยใช้ภาษาไทยอธิบายมากกว่าการอธิบายด้วยภาษาจีน ทำให้เห็นว่าการสอนแบบบรรยายที่ยึดผู้สอนเป็นหลักทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์มากที่สุดและแสดงว่าผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ นอกจากนี้กิจกรรมในห้องเรียนเน้นจัดทักษะการแปลเป็นหลัก รองลงมาคือทักษะการเขียน การพูด การอ่าน และการฟัง แต่กิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์มากที่สุดคือทักษะการพูด รองลงมาคือทักษะการแปล การฟัง การเขียน และการอ่าน ส่วนในกิจกรรมนอกห้องเรียน นักศึกษาเคยดูภาพยนตร์ละครไทยกับฟังเพลงไทย และเคยฟังบรรยายหัวข้อต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาไทยประเทศไทยหรือที่เกี่ยวข้องมากที่สุด ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยเทศกาลไทยต่าง ๆ และการฝึกงานในประเทศไทยเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาได้รับประโยชน์มากที่สุด สื่อและอุปกรณ์ประกอบใช้ในการสอนมีความหลากหลาย ตำราเรียนเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้มากที่สุดวิธีการวัดผลการเรียนภาษาไทยที่นักศึกษาชอบมากที่สุดคือการปฏิบัติในห้องเรียน เพราะสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง

อภิปรายผล

หลักสูตรภาษาไทยในประเทศจีนได้พัฒนาผ่านมามากหลายทศวรรษ และมีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและนโยบายของมหาวิทยาลัย จากการสำรวจข้อมูลเห็นว่าหลักสูตรภาษาไทยในมณฑลยูนนานประเทศจีนมีลักษณะโดดเด่นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายประการ ในขณะเดียวกันจากข้อมูลการลงพื้นที่ มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาพิจารณาและอภิปรายผลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนสาขาวิชาภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวจีนในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในประเทศจีนจะเน้นทักษะการแปลมากที่สุด รองลงมาคือทักษะการเขียน การพูด การอ่าน และการฟัง แต่กิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์มากที่สุดคือด้านทักษะการพูด รองลงมาคือทักษะการแปล การฟัง การเขียน และการอ่าน แสดงให้เห็นว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับทักษะการแปลการพูดและการฟังมากกว่าการเขียนและการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับผลที่พบในบทความของสิระ สมนาม และคนอื่นๆ (2552:83) ว่า ทักษะการเรียนภาษาไทยที่นักศึกษาชาวจีนชอบมากที่สุดคือทักษะการพูด รองลงมาได้แก่ทักษะการฟัง มีส่วนน้อยชอบทักษะการอ่านและเขียน แต่การให้ความสำคัญกับทักษะการแปลเป็นประเด็นผลการวิจัยเรื่องนี้ที่แตกต่างกับบทความดังกล่าวถึงข้างต้น ซึ่งนักศึกษาแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ต้องการเพิ่มรายวิชาการแปลการล่ามไทย เช่น การแปลเชิงปฏิบัติ เทคนิคการแปลเชิงธุรกิจการค้า การแปลข่าวสารด้านเหตุการณ์การเมืองในปัจจุบัน การล่ามแบบพูดพร้อม การล่ามแบบพูดตาม การล่ามเฉพาะทางด้านธุรกิจ การเมือง และการท่องเที่ยว ฯลฯ รวมถึงเพิ่มกิจกรรมด้านการแปลในห้องเรียน เช่น การแปลเอกสารต่าง ๆ ที่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศจีนและไทย การฝึกเทคนิคการแปลเชิงปฏิบัติที่เป็นการแปลสด การฝึกการล่ามแบบพูดพร้อมในห้องปฏิบัติการล่าม การฝึกการล่ามจากเอกสาร (Sight Translation) และล่ามจากการฟัง หรือเลือกบทสนทนาหรือบทอ่านขนาดสั้นให้นักศึกษาแปลในขณะที่ฟัง สะท้อนให้เห็นว่า

นักศึกษามุ่งเน้นฝึกทักษะการแปลให้มีการพัฒนามากขึ้น เพื่อยกระดับศักยภาพที่สูงรองรับอาชีพต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยในอนาคต ดังสอดคล้องกับหลี่ หย่าจิ้ง (Li, 2015:21) ที่กล่าวว่า จุดประสงค์ปลายทางของนักศึกษาในการเรียน คือการประกอบอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ตนเองเรียน ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนควรคำนึงถึงความต้องการในการดำเนินอาชีพของผู้เรียน ซึ่งเนื้อหาที่เรียนนอกจากเน้นความรู้พื้นฐานแล้วยังต้องเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอีกด้วย จึงจะได้ผลิตบุคลากรที่มีความสามารถและใช้ภาษาไทยสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์จริง

2. นอกจากทักษะการแปลแล้ว ทักษะการพูดการฟังก็เป็นทักษะที่นักศึกษาให้ความสำคัญและต้องการให้เพิ่มวิชาเรียนและกิจกรรม ดังนั้น กิจกรรมในห้องเรียนที่นักศึกษาต้องการเพิ่มมากที่สุดคือกิจกรรมการฝึกสนทนา โดยพูดคุยสื่อสารกับนักศึกษาไทยที่แลกเปลี่ยนเรียนในประเทศจีน สนทนาแบบกะทันหันหรือฝึกพูดในสถานการณ์จำลอง เรียนร้องเพลงและการพากย์เสียงคลิปวีดิทัศน์สั้นเพื่อฝึกและแก้ไขการออกเสียง หรือให้เวลาผู้เรียน 10-15 นาทีซักถาม นอกจากนี้ นักศึกษายังต้องการเพิ่มกิจกรรมนอกห้องเรียนที่สื่อสารกับคนไทยมากที่สุด โดยสร้างโอกาสจัดประชุมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษาจีน-ไทย พร้อมสร้างกลุ่มสนทนากันผ่านโปรแกรมทางอุปกรณ์เคลื่อนที่ รวมถึงให้นักศึกษาจีนเป็นผู้นำเที่ยวพานักศึกษาไทยไปทัศนศึกษาตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือจัดงานฉลองเทศกาลไทยด้วยกัน จัดกิจกรรมชมรมภาษาไทย จับคู่พี่เลี้ยงกับนักศึกษาชาวไทย เล่นเกมแบบไทย ตลอดจนเพิ่มกิจกรรมการฝึกงานในประเทศไทยและการฝึกปฏิบัติการล่าม การประกวดการใช้ภาษาไทย และการฟังบรรยายเกี่ยวกับภาษาไทย สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาเน้นการเรียนผ่านประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวว่า กิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรง ประสบการณ์ที่สร้างขึ้นมากหรือได้กำหนดให้ และกิจกรรมทัศนศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อประสาทสัมผัสต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ให้แก่ตนเองได้ กิจกรรมจากการเห็นจากการได้ยินเป็นกิจกรรมมีประโยชน์ทางโสตสัมผัสมากกว่าตาหรือประสาทสัมผัสอื่น ๆ ซึ่งเป็นขั้นที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้เรื่องเสียง (รุ่งทิพา จักรกร, 2527:25-27)

3. วัฒนธรรมไทยมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย นักศึกษาจีนมีความต้องการเพิ่มวิชาวัฒนธรรมไทย สะท้อนให้เห็นว่าวัฒนธรรมไทยช่วยสร้างความสนใจแก่นักศึกษาในการเรียน และทำให้นักศึกษาได้เข้าใจบริบทสังคมประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การปฏิบัติกิจกรรมทางวัฒนธรรมจึงเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาต้องการให้จัดเพิ่มในห้องเรียนมากที่สุด ทั้งจัดเทศกาลวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อเรียนความเป็นมาของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมไทยดั้งเดิม จัดทำอาหารไทยขึ้นชื่อ ดังเช่น ต้มยำกุ้ง รวมถึงกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการรำไทย การแต่งชุดไทยและเดินโชว์ การละเล่นไทย มวยไทย และศิลปะการแต่งหน้าของไทย ตลอดจนกิจกรรมทำหัตถกรรมที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมเช่นการทำกระทง นอกจากนี้แล้ว นักศึกษายังต้องการให้จัดกิจกรรมนอกห้องเรียนเพิ่มเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยเทศกาลไทยต่าง ๆ มากที่สุด โดยการจัดกิจกรรมนิทรรศการประเพณีวัฒนธรรมไทย จัดศูนย์การแลกเปลี่ยนทางภาษาและวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาจีน-ไทย จัดกิจกรรมเรียนรู้อาหารและสถานที่สำคัญของไทย จัดถนนคนเดินไทย และการแสดงละครไทย ซึ่งสามารถสังเกตได้ว่า กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยเทศกาลไทยต่าง ๆ เป็นกิจกรรมด้านการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมที่มีจำนวนนักศึกษาเคยเข้าร่วมมากถึงอันดับที่ 2 และยังเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาได้รับประโยชน์มากที่สุดและต้องการให้จัดเพิ่มเติม แสดงว่ากิจกรรมด้านการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นปัจจัยส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจและเข้าถึงสังคมวัฒนธรรมไทยมากขึ้น และเป็นอิทธิพลต่อการหลอมรวม

วัฒนธรรมสู่การพัฒนาทักษะภาษา สอดคล้องกับคำกล่าวของ สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532:14-15) การใช้ความรู้ทางภาษาคือการประสานความรู้ในตัวภาษาและความเข้าใจในวัฒนธรรมด้วยกันอย่างกลมกลืน การไม่สนใจในเรื่องสังคมวัฒนธรรมและความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของภาษาที่เหมาะสมในการสื่อสารก็ย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการใช้ภาษาให้มีประสิทธิภาพ การสอนภาษาไปพร้อมกับการสอนวัฒนธรรมจึงไม่เพียงดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังทำให้ผู้เรียนมีใจกว้าง มองโลกในแง่ดี ยอมรับสิ่งที่แปลกไปจากตน มีผลต่อความเข้าใจภาษาดีกว่าการเรียนรู้ตัวภาษาเพียงอย่างเดียว

4. นักศึกษามีความต้องการในการเพิ่มสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน และวิธีการวัดผลการเรียนในยุคที่เต็มไปด้วยสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่นี้ นักศึกษาไม่เพียงต้องการสื่อแบบดั้งเดิมเท่านั้น แต่ยังต้องการสื่อสมัยใหม่ประกอบในการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาไทย สื่อวัตถุของจริงที่เป็นสิ่งของมีเอกลักษณ์ของประเทศไทยเป็นสื่อที่นักศึกษาต้องการเพิ่มมากที่สุด เช่น ชุดไทย อาหารไทย ผลิตภัณฑ์ไทย ดนตรีไทย ของใช้ในชีวิตประจำวันของไทย นอกจากนี้ยังมีความต้องการเพิ่มสื่อบัตรคำ บัตรรูปภาพ โปสเตอร์ความรู้ หนังสือภาษาไทย หนังสือพิมพ์ภาษาไทย เอกสารประกอบการสอน แบบฝึกคัดลายมือภาษาไทย และภาพยนตร์ คลิปวีดิทัศน์ที่เกี่ยวกับเนื้อหาสาระการเรียนหรือเกี่ยวกับประเทศไทย รวมถึงต้องการเพิ่มเพลงและเสียงบันทึก ข้อมูลข่าวสารภาษาไทยเกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองปัจจุบันหรือเกี่ยวกับอุบัติเหตุ ตลอดจนเพิ่มห้องปฏิบัติการทางภาษา (Sound lab) วิทยุ และคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย และเพิ่มสื่อบุคคลที่เป็นนักศึกษาไทย หรือผู้สอนชาวไทยในบทความวิจัยเรื่องสถานภาพงานวิจัยด้านการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้วิเคราะห์สถานภาพงานวิจัยด้านการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยนับตั้งแต่ปี 2545-2555 จำนวน 61 เรื่องพบว่าวัตถุประสงค์ของงานวิจัยมุ่งไปหาประสิทธิภาพและการสร้างแบบเรียนแบบฝึกเป็นสำคัญ และยังปรากฏงานในลักษณะนำเทคโนโลยีมาสร้างบทเรียนสร้างแบบฝึกหรือสร้างสื่อประสม เมื่อพิจารณาจากภาพรวมคำสำคัญของงานวิจัยในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมาจึงมุ่ง “สร้าง” หรือ “ผลิต” สื่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีความหลากหลาย (พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ, 2559:207-222) แสดงให้เห็นว่าบทความวิจัยดังกล่าวมีผลปรากฏว่าในงานวิจัยด้านการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติส่วนใหญ่นิยมสร้างสื่อประเภทแบบเรียนแบบฝึก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผู้วิจัยสำรวจและพบว่านักศึกษาจีนต้องการให้เพิ่มสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ เอกสารประกอบการสอนต่าง ๆ เพียงแต่ว่านักศึกษาต้องการสื่อวัตถุของจริงมากที่สุด เนื่องจากสื่อวัตถุของจริงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของประเทศไทย สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้จากนามธรรมเป็นรูปธรรมทำให้นักศึกษารับและเข้าใจทั้งทักษะภาษาและวัฒนธรรมไทยง่ายขึ้น

5. วิธีการวัดผลการเรียนที่นักศึกษาต้องการเพิ่มจะเน้นเพิ่มวิธีการทดสอบการพูดมากที่สุด โดยสนทนากับผู้สอนชาวไทย การสร้างบทสนทนาพูดคุยกันระหว่างเพื่อน การแสดงละครพูด และการล่าม นอกจากนี้ยังต้องการให้เพิ่มวิธีการปฏิบัตินอกห้องเรียนโดยฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง การฝึกงาน และการปฏิบัติทางสังคม แล้วมีการเพิ่มวิธีการเขียนสรุปความจากการเรียนรู้ เขียนสรุปแสดงความคิดเห็นจากการทัศนศึกษาเรียนรู้ทางวัฒนธรรม เพิ่มวิธีการทำงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย เช่น รายงานเป็นกลุ่ม ทำกิจกรรมกลุ่ม ทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียนเป็นกลุ่ม และประเมินผลงานกลุ่ม เพิ่มวิธีการวัดผลด้านทัศนคติและพฤติกรรมในการเรียน การทำงานแข่งขันในชั้นเรียน และการให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพิ่มวิธีการฟังข่าว ฟังเพลง โดยนำข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับประเทศไทยเป็นการทดสอบ

เพิ่มวิธีการนำเสนอรายงาน โดยให้ผู้เรียนเลือกหัวข้อเกี่ยวกับประเทศไทยที่ตนเองสนใจแล้วนำเสนอผลงาน จากรูปแบบวิธีการวัดผลต่าง ๆ ที่นักศึกษาต้องการให้เพิ่มแสดงให้เห็นว่าในกระบวนการเรียนการสอน นอกจากการทดสอบข้อเขียนทั่วไปแล้วยังมีรูปแบบวิธีการวัดผลอื่น ๆ อย่างหลากหลายที่ครอบคลุมการวัดทักษะความสามารถ การใช้ภาษาไทยทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อเพิ่มสีสันในการเรียนและสร้างแรงกระตุ้นให้นักศึกษามีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนพร้อมคิดทบทวนตนเองในการเรียน สอดคล้องกับคำกล่าวว่า การวัดผลการเรียนสามารถทำให้ผู้สอนทราบประสิทธิภาพการสอนของตน ทราบรูปแบบวิธีการสอนและกิจกรรมที่ได้ผล รวมถึงรู้จุดเด่นจุดด้อยของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้สภาพการเรียนของตนเองและหาทางแก้ไขข้อผิดพลาด(สมคิด กอมนี, 2547:173-176)

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการทำงานวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาเฉพาะประเด็น เช่น การเรียนการสอนด้านวัฒนธรรม ด้านภาษาไทยเฉพาะทางของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยระดับปริญญาตรี เพื่อหาประสิทธิภาพในการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้ในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- พรณทิวา ไชยชนะ. (2553). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจของชาวต่างชาติ ในการเรียนภาษาไทย. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). สถานภาพงานวิจัยด้านการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 12(2), 207-222.
- ภัทรพงศ์ เจริญกิจจารุกร. (2559, เมษายน-มิถุนายน). เส้นทางสายไหมตอนใต้กับยุทธศาสตร์ One Belt and One Road กับโอกาสทางการค้าของไทย The Southern Silk Road, The One Belt and One Road Strategy Trade Opportunity for Thailand. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 36(2), 109-209.
- รุ่งทิวา จักรกร. (2527). วิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมคิด กอมนี. (2547). ยุทธศาสตร์การสอน : เอกสารประกอบการสอนวิชา ศึกษา 361 ยุทธศาสตร์การสอน = ED 361 teaching strategies (ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมยศ ศุกกิจไพบูลย์. (2560). จีน-ไทยผูกพันฉันพี่น้อง. กรุงเทพฯ ย้อนรอย.
- สิระ สมนาม, และ คนอื่นๆ. (2552, ธันวาคม 51-พฤษภาคม 52). ลักษณะการเรียนรู้และกลวิธีการเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ณ สถาบันอุดมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 2(2), 80, 83.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2538). หลักการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). **การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: ภาควิชามัธยมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). **หลักการสอน** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Chen, Y. F. (2562). **สภาพการเรียนรู้ภาษาไทยด้านหลักสูตรของนักศึกษาชาวจีน สาขาวิชาภาษาไทย ระดับ
ปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ณ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน**. ใน การประชุมวิชาการ
นานาชาติเกาหลีสึกษา-ไทยศึกษา ครั้งที่ 6 เรื่อง “ไทย-เกาหลี พหุลักษณะทางวัฒนธรรมในบริบทสังคม
ดิจิทัล” ระหว่างวันที่ 25-27 กรกฎาคม 2562 ณ โรงแรมธมมรินทร์ ธนา (น. 125-145). ตีพิมพ์:
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- Lin, X. M. (2558). **การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน: อดีต ปัจจุบัน
อนาคต**. ใน ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาษา วรรณคดีไทย
และการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ : การเรียนรู้และสร้างสรรค์จากสังคมไทยสู่สังคมโลก ครั้งที่
2 : การประชุมวิชาการระดับชาติ วันที่ 25-26 มิถุนายน 2558 ณ โรงแรม Swissotel te Concorde
Bangkok (น. 28-43). กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- Bi, Y. (2013). 关于泰语教学的几点思考. *Academy*(7), 21.
- Li, Y. J. (2015). 以市场需求为导向的地方泰语教学改革探究 - 以曲靖师范学院为例. *English on Campus*(6), 21.
- The State Information Center The Belt and Road Big Data Center. (2017). **Big Data Report of
Trade Cooperation Under The Belt and Road Initiative** Retrived from
cn/wcm.files/upload/CMSydylgw/201703/201703241243039.pdf

แนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่นของประชากรกลุ่ม Millennial

The Trend of Millennial Population's Free Independent Travelers to Japan

วรัญญา วิไลรัมย์^{1*} (Waranya Vilairasmee),

ดร.อดิพล เอื้อจรัสพันธุ์² (Adipon Euajaruspahn, Ph.D.)

(Received: March 10, 2020; Revised: May 18, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

บทความนี้เขียนขึ้นเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่นของคนรุ่นใหม่คือกลุ่ม Millennial โดยการศึกษาแรงจูงใจ ทักษะ พฤติกรรม และปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของประชากรไทยกลุ่ม Millennial ผ่านแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจในการท่องเที่ยว แนวคิดทัศนคติในการเดินทางท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว และแนวคิดพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว โดยแนวโน้มในการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่นของประชากรกลุ่ม Millennial แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมในการท่องเที่ยวที่เกิดจากความเชื่อมโยงของสาเหตุทั้งแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลต้องการออกเดินทาง ร่วมกับทัศนคติที่มาจากการรับรู้และประสบการณ์ที่มีต่อสถานที่ต่าง ๆ นั้น ที่สัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออกเดินทาง นำไปสู่พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว ประกอบกับความหลากหลายมิติของประเทศญี่ปุ่นสามารถตอบโจทย์นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะกลุ่ม Millennial ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิต (lifestyle) เป็นปัจเจกชนมีความแตกต่างหลากหลาย จึงนิยามวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง ดังนั้น พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของคนกลุ่มนี้จึงสะท้อนความเป็นตัวตนของแต่ละคน

คำสำคัญ : การเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง/ แรงจูงใจ/ ทักษะ/ พฤติกรรม

Abstract

The purpose of this article is to analyze the trend for free independent travelers (FIT), the new generation, Millennial group, in Japan. Motivation, attitudes, and behaviors were examined, including the concept of motivation for tourism, attitudes about traveling, and factors influencing

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

(Master's degree student, Management of Cultural Heritage and Creative Industries program, College of Innovation, Thammasat University)

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อาจารย์ดร. ประจำวิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

(Lecturer, College of Innovation, Thammasat University)

***Corresponding Author. E-mail: adiponman@gmail.com**

****บทความวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องแรงจูงใจที่ให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยตนเอง**

travel decisions and behavioral concepts of traveling. This implied that sample tourism behavior was influenced by motivational travel incentives as well as attitudes deriving from perceptions and experiences towards attractions which affecting travel decisions leading to travel conducts. Different dimensional aspects of Japan that meet Millennial tourists' needs, especially, the various individual lifestyles of the sample group, make them plan for being Free Independent Travelers (FIT). Therefore, this sample tourist group reflected individual identities of each FIT.

Keywords : Free Independent Travelers (FIT)/ Motivation/ Attitude/ Behavior

บทนำ

การท่องเที่ยวคือการเดินทางจากที่อยู่อาศัยถาวรไปสู่ที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความเต็มใจ ไม่ใช่เพียงเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้น ซึ่งยังรวมไปถึงวัตถุประสงค์อื่น ๆ มากมาย แม้ว่าวัตถุประสงค์จะแตกต่างกัน แต่ถือว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543, น. 4 อ้างถึงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) การท่องเที่ยวนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของเศรษฐกิจและสังคมของหลายประเทศและสำคัญในระดับนานาชาติ

ในปัจจุบันกลุ่มประชากรที่เข้ามามีบทบาทสำคัญคือประชากรกลุ่ม Millennial ที่เกิดในปี ค.ศ.1980 – 2000 ที่กลายมาเป็นแรงงานหลักในระบบเศรษฐกิจทั่วโลก และยังมีกำลังในการใช้จ่ายใช้สอย เข้ามาเป็นตัวหลักในการตลาดของแบรนด์ต่าง ๆ โดยเป็นลูกค้าที่มียอดค่าใช้จ่ายสูงสุด (Top Spenders) ที่เข้ามาแทนกลุ่มเจนเนอเรชั่นก่อน ๆ ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นกำลังซื้อที่สำคัญในไม่กี่ปีข้างหน้า เนื่องจากคนกลุ่มนี้มีช่วงอายุ 19 - 39 ปี ในปัจจุบันกลุ่ม Millennial กลายเป็นประชากรโลกกลุ่มใหญ่ ที่มีส่วนสำคัญและมีอิทธิพลทำให้เกิดกระแสความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยเฉพาะรสนิยมและรูปแบบการดำเนินชีวิต ธุรกิจต่างหันมาให้ความสนใจ ศึกษาพฤติกรรมของคนกลุ่ม Millennial เพื่อปรับเปลี่ยนกลยุทธ์มาตอบสนองรองรับกับความต้องการของคนกลุ่มนี้ นอกจากนั้น Badgeville ได้มีการศึกษาพฤติกรรมของคนกลุ่ม Millennial พบว่าประชากรกลุ่ม Millennial เป็นประชากรที่เติบโตเร็วที่สุดสำหรับด้านการเดินทาง โดยนิยมเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง หรือ FIT ที่ย่อมาจาก “Free Independent Traveler” คือการที่นักท่องเที่ยวออกแบบจัดการการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง (ชญาสินี วงษ์ชัย, 2559)

ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว (2562) ได้นำเสนอสถิตินักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางด้วยตนเองไปยังต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2561 พบว่า คนไทยนิยมท่องเที่ยวในประเทศแถบเอเชียมากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 ที่ 9.83% โดยประเทศที่คนไทยนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวมากที่สุดนั้นคือประเทศญี่ปุ่น ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาถึง 19.26% แม้ว่าจะมีจำนวนวันเดินทางและค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากที่สุดในบรรดาประเทศแถบเอเชียก็ตาม โดยกระแสการท่องเที่ยวนั้นเปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ ทำให้เป็นประเด็นสำคัญที่น่าสนใจในการศึกษาถึงแรงจูงใจ ทศนคติ พฤติกรรม และปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่ม Millennial ต้องการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่น

สำหรับในเบื้องต้นมีความจำเป็นที่ต้องเข้าใจในรายละเอียดของการท่องเที่ยว ทั้งเรื่องของความหมายของการท่องเที่ยว การแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวตามประเด็นต่าง ๆ เพื่อที่จะได้เข้าใจบริบทของการเดินทางท่องเที่ยวที่นำไปสู่ความเข้าใจประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

ความหมายและรูปแบบของการเดินทางท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวคือการเดินทางจากที่อยู่อาศัยถาวรไปสู่ที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความเต็มใจ ไม่ใช่เพียงเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้น ซึ่งยังรวมไปถึงวัตถุประสงค์อื่น ๆ มากมาย เช่น เพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรมและภาษา เยี่ยมชมศิลปะ สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ เพื่อความสนใจพิเศษ เพื่อชมการแข่งขันกีฬาหรือการแข่งขันกีฬา เพื่อติดต่อทางธุรกิจหรือประชุมสัมมนาต่าง ๆ เพื่อเดินทางไปเยี่ยมเยียนเพื่อนและญาติ เป็นต้น แม้ว่าวัตถุประสงค์ที่กล่าวไปข้างต้นนั้นจะแตกต่างกัน แต่ถือว่าการท่องเที่ยวทั้งสิ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543, น. 4 อ้างถึงใน บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

การท่องเที่ยวสามารถแบ่งได้หลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับจะเลือกแบ่งโดยใช้เกณฑ์ใดหรือเชื่อมโยงกับเรื่องใด ถ้าหากแบ่งการท่องเที่ยวโดยดูจากนักท่องเที่ยวตามถิ่นที่อยู่เป็นตัวกำหนด แบ่งได้เป็น 3 ประเภทได้แก่นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourism) เป็นนักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในประเทศนั้น ๆ เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศนั้น ต่อมาคือนักท่องเที่ยวเข้าประเทศ (Inbound Tourism) เป็นนักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ และเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอีกประเทศหนึ่ง และประเภทสุดท้ายคือนักท่องเที่ยวออกนอกประเทศ (Outbound Tourism) หมายถึง นักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในประเทศหนึ่ง และออกเดินทางท่องเที่ยวไปอีกประเทศหนึ่ง (Leonard J. Lickorich and Carson L Jenkins 1997, น.36 อ้างถึงใน Tourism Industry DPU, 2553) โดยในบทความนี้เป็นการศึกษานักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยตนเอง เป็นการศึกษาประชากรไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศญี่ปุ่น ดังนั้นจึงมุ่งศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวออกนอกประเทศ (Outbound Tourism) เท่านั้น

การเดินทางท่องเที่ยวสามารถแบ่งจากลักษณะของนักท่องเที่ยวในการจัดรูปแบบวิธีการเดินทางท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็น การท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่มคณะ และการท่องเที่ยวด้วยตนเอง (สุวัจน์ จุฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุทใส, 2544) โดยการท่องเที่ยวแบบกลุ่มคณะเรียกว่า GIT ที่ย่อมาจาก Group Individual Travelers คือการท่องเที่ยวโดยใช้บริการจากบริษัทนำเที่ยว (Package Tour) ซึ่งเป็นการเดินทางแบบเป็นกลุ่ม โดยที่บริษัทนำเที่ยวจะวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวและจัดการสิ่งต่าง ๆ ในการเดินทางให้และกำหนดราคารวมทุกอย่างแบบเหมาจ่าย ในทางตรงกันข้ามกับการท่องเที่ยวด้วยตนเองหรือเรียกว่า FIT ที่ย่อมาจาก Free Independent Traveler คือการที่นักท่องเที่ยวออกแบจัดการการเดินทางท่องเที่ยวทุกขั้นตอนด้วยตนเอง ทั้งนี้ในการเลือกสถานที่จุดหมายปลายทาง การโดยสารยานพาหนะ สถานที่พัก ไปยังที่ใดเมื่อใด ใช้เวลากับสถานที่และกิจกรรมต่าง ๆ นานเท่าใด เลือกคุณภาพของสินค้าและบริการตามความต้องการและรสนิยม รวมถึงเหมาะสมกับงบประมาณนั้นขึ้นอยู่กับจัดการของนักท่องเที่ยวแต่ละคน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องรับผิดชอบในการเดินทางท่องเที่ยววันนั้น ๆ ด้วยตนเอง การท่องเที่ยวในลักษณะนี้จะมีความอิสระมาก สามารถยืดหยุ่นสิ่งต่าง ๆ ในการเดินทางได้ตามความต้องการหรือสถานการณ์ที่พบเจอ นักท่องเที่ยวจึงสามารถเรียนรู้สัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

ได้อย่างละเอียดลึกซึ้งตามความสนใจ ซึ่งทำให้การเดินทางมีคุณภาพและตรงกับไลฟ์สไตล์ของแต่ละบุคคล การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้จึงเป็นที่นิยมในประชากรกลุ่ม Millennial ที่สามารถออกแบบการเดินทางได้เพื่อให้ตรงกับความต้องการของตนเอง (สวัณน์ จุฑากรณ์ และ จริญญา เจริญสุทใส, 2552) นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะแอปพลิเคชัน (Application) ที่อำนวยความสะดวกต่างในการเดินทางด้วยตนเอง เช่น สามารถจองเที่ยวบิน จองที่พัก จองร้านอาหารได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพานายหน้าหรือเอเจนซีอีกต่อไป

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวคือการเดินทางจากที่อยู่อาศัยถาวรไปสู่ที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความเต็มใจ ที่มีวัตถุประสงค์มาจากหลายสาเหตุ การท่องเที่ยวสามารถแบ่งประเภทได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับว่าเชื่อมโยงกับด้านใด หากจัดประเภทจากลักษณะการเดินทางแบ่งได้เป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้บริการบริษัทนำเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่มคณะและการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดยบทความนี้จะเน้นที่จะทำความเข้าใจกับการท่องเที่ยวด้วยตนเอง เฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวออกนอกประเทศ (Outbound Tourism) ที่ไปยังประเทศญี่ปุ่น ในการเดินทางท่องเที่ยวนั้นมักมีสาเหตุที่เป็นสิ่งกระตุ้น อาทิเช่น แรงจูงใจ ทัศนคติ และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ที่จะกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

แรงจูงใจทำให้เกิดความประสงค์ในการออกเดินทางท่องเที่ยว

แรงจูงใจในการท่องเที่ยว เป็นแรงขับเคลื่อนหรือสิ่งกระตุ้นให้เกิดการกระทำด้วยความเต็มใจ ซึ่งการกระทำในที่นี้คือการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อตอบรับเป้าหมายวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล ซึ่งแรงจูงใจนั้นจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไป ทั้งในการเลือกสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว แรงจูงใจนั้นจะเป็นสิ่งที่ผลักดันให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางมากขึ้น (ธรา สุขศิริ, 2559, น. 14)

แรงจูงใจเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นจากภายนอก ซึ่งแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันออกไป แรงจูงใจเป็นตัวกำหนด หรือส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคสินค้าและบริการ รวมถึงพฤติกรรมที่แสดงออกด้านสังคมที่แตกต่างกันอีกด้วย แรงจูงใจในการท่องเที่ยวนั้นได้มีนักวิชาการจำแนกไว้อย่างหลากหลาย

Cromton (1979 อ้างถึงใน ธรา สุขศิริ, 2559, น. 15) ได้นำเสนอแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ที่เรียกว่าแรงจูงใจที่มองไม่เห็น (Hidden Agenda) ที่ประกอบไปด้วย การหลบหนีจากภาวะแวดล้อมเดิม ๆ การค้นหาตัวตนและเรียนรู้ตัวเอง การพักผ่อน ต้องการการยอมรับนับถือ ต้องการกลับไปสู่สภาพแวดล้อมเดิม ต้องการสร้างความสนิทสนมทั้งเพื่อนและครอบครัว และการส่งเสริมการเข้าสังคมกับผู้อื่น

Swarbrooke (1999 อ้างถึงใน ธรา สุขศิริ, 2559, น. 16) ได้เสนอแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย แรงจูงใจทางด้านร่างกายหรือทางกายภาพ แรงจูงใจทางด้านสังคมและวัฒนธรรม แรงจูงใจเพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนเอง แรงจูงใจเฉพาะบุคคล การท่องเที่ยวเพื่อแสดงสถานภาพ และการท่องเที่ยวเพื่อเติมเต็มความรู้สึกบางอย่าง

Rutledge, Pearce และ Morrison (1998 อ้างถึงใน ธรา สุขศิริ, 2559, น. 17) ได้นำเสนอแนวคิดแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวมีดังนี้ แรงจูงใจที่จะได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว แรงจูงใจที่จะได้ผูกมิตรกับคนในพื้นที่

แรงจูงใจที่จะสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ แรงจูงใจที่จะกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว แรงจูงใจที่จะไปพักผ่อนตากอากาศ แรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมที่สนใจเฉพาะด้าน แรงจูงใจที่จะไปทำกิจกรรมด้านสุขภาพ แรงจูงใจที่จะได้รับความปลอดภัยและการปกป้อง แรงจูงใจที่ได้รับการยอมรับนับถือจากสังคม และแรงจูงใจที่จะให้รางวัลชีวิตแก่ตนเอง

จากงานวิจัยเรื่องแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยตนเอง (วรัญญา วิไลรัมย์, 2562) พบว่า แรงจูงใจที่เป็นประเด็นน่าสนใจของกลุ่ม Millennial ที่เดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่นด้วยตนเองนั้น (1) แรงจูงใจที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากสังคม กล่าวคือการไปท่องเที่ยวเพื่อถ่ายรูป โดยในปัจจุบันช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มีอิทธิพลมากในปัจจุบัน ใคร ๆ ก็สามารถบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ได้ โดยการลงรูปภาพหรือวิดีโอให้ผู้อื่นได้รับรู้ ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจต่อตนเอง การลงรูปในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศนั้น เปรียบเป็นการอวดอย่างหนึ่งที่แสดงถึงสถานภาพและตัวตนของบุคคลนั้น นอกจากนั้นยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวให้กับผู้อื่นที่ได้รับรู้เรื่องราวการท่องเที่ยวนั้น ๆ อีกเช่นกัน

อย่างต่อมาคือ (2) แรงจูงใจที่จะสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือต้องการไปสัมผัสวิถีชีวิตประจำวันของคนญี่ปุ่น ว่าในหนึ่งวันว่าคนญี่ปุ่นใช้ชีวิตอย่างไร รวมถึงต้องการไปสัมผัสประเพณีเทศกาลต่าง ๆ ในแต่ละช่วง แต่ละฤดู รวมไปถึงวัฒนธรรมด้านอาหาร ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละพื้นที่ในญี่ปุ่น และ (3) แรงจูงใจที่จะได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว คือต้องการไปเจอบรรยากาศ สภาพอากาศในฤดูต่าง ๆ ต้องการเจอสภาพแวดล้อมทั้งทางบ้านเมืองหรือทางธรรมชาติของประเทศญี่ปุ่น จากที่เคยเห็นแต่ในภาพถ่าย ละคร ซีรีส์ การ์ตูน ทำให้ต้องการอยากไปเห็นบรรยากาศและสถานที่ของจริง แรงจูงใจเหล่านี้ส่งผลให้การเลือกประเทศในการเดินทางท่องเที่ยวจะต้องเป็นประเทศญี่ปุ่นเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีแรงจูงใจที่มีบทบาทในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่ม Millennial นั่นคือ (4) แรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมเฉพาะด้าน เนื่องจากกลุ่ม Millennial ไม่นิยมท่องเที่ยวที่มีการกำหนดการเดินทางท่องเที่ยวจากทัวร์แบบเดิม ๆ คือพักที่โรงแรม เที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของสถานที่นั้น (Landmark) ชื้อของที่ร้านขายของฝาก การท่องเที่ยวรูปแบบนี้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Millennial ได้อีกต่อไป กลุ่ม Millennial นั้นมีความชอบที่ไม่เหมือนกัน จึงต้องการเลือกสถานที่ กิจกรรมต่าง ๆ ในการท่องเที่ยวตามความสนใจของตนเอง โดยประเทศญี่ปุ่นนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีฤดูกาลที่ไม่มีในเมืองไทย และมีทำให้บางคนมีแรงจูงใจท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่นเพื่อทำกิจกรรมที่ไม่สามารถทำได้ในเมืองไทย ตัวอย่างเช่น เล่นสกี เดินป่า แห่ออนเซ็น ถ่ายรูปทำโปสการ์ด (Postcard) ไปแต่งตัวแฟชั่นในฤดูหนาว เป็นต้น (ชญาณีน วัชชัย, 2559 อ้างถึงใน วรัญญา วิไลรัมย์, 2562)

ประกอบกับผลงานวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยตนเอง (FIT: Free Independent Traveler) ของคนไทย (ศรารวรรณ ไชยสุทธิเมธิกุล, 2557) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่ม Millennial โดยแรงจูงใจที่ทำให้เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยตนเองนั้นคือเพื่อความท้าทายค้นหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่ และสิ่งที่ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการเดินทางคือกิจกรรมและความสนใจ เช่น เดินทางท่องเที่ยวเพื่อสามารถถ่ายรูปในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ต้องการเดินทางเพื่อไปช้อปปิ้ง หรือการเดินทางเพื่อที่จะได้สัมผัสวัฒนธรรมใหม่

แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวนั้นจึงเป็นสาเหตุแรกที่ทำให้เกิดพฤติกรรมในการออกเดินทางท่องเที่ยว แรงที่เป็นตัวขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดพฤติกรรมการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวแต่ละคนจะมีเป้าหมายความต้องการที่แตกต่างกันออกไปส่งผลให้พฤติกรรมในการท่องเที่ยวไม่เหมือนกัน นอกจากแรงจูงใจที่เป็นสาเหตุทำให้แต่ละบุคคลออกเดินทางท่องเที่ยวแล้ว ทศนคติก็ยังเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่สัมพันธ์กัน โดยเมื่อมีแรงจูงใจที่ทำให้ต้องการท่องเที่ยว ร่วมกับทัศนคติที่มีต่อสถานที่หรือประเทศต่าง ๆ จะแสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรมในการท่องเที่ยว จึงจำเป็นจะต้องเข้าใจประเด็นของทัศนคติในการท่องเที่ยวร่วมด้วย

ทัศนคติต่อการเดินทางท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่น

นักวิชาการจากต่างประเทศและในประเทศไทยได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า โรคิชส์ (1970, น. 112 อ้างถึงใน ธรา สุขศิริ, 2559, น. 25) ได้ให้คำนิยามคำว่า “ทัศนคติ” ไว้ว่า ทัศนคติเป็นการรวบรวมความเชื่อที่มีต่อบางสิ่งบางอย่างหรือเรื่องราวต่าง ๆ ผลที่ได้จากความเชื่อนั้นจะเป็นตัวบ่งชี้แนวโน้มของแต่ละบุคคลที่มีปฏิกิริยาโต้ตอบไปในทางที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ และสุภาพ ประภาสวดี (2554, น. 9) อธิบายว่า “ทัศนคติ” หมายถึง ความรู้สึกและความคิดของแต่ละบุคคลที่มีต่อบางสิ่งบางอย่าง ว่ามีท่าทีอย่างไร มีความรู้สึกไปในทางที่ดีหรือไม่ดี พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นพ้องหรือต่อต้าน ซึ่งทัศนคติเป็นมุมมองความรู้สึกที่มีต่อวัตถุ

จากการให้คำนิยามความหมายของทัศนคติ ทัศนคติของนักท่องเที่ยวจึงหมายถึง ความคิดรวมกับความรับรู้ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งสถานที่ เหตุการณ์ รวมถึงบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางลพ ทัศนคติส่งผลให้เกิดแนวโน้มความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อสิ่งนั้น ๆ หากเกิดความประทับใจจะมีแนวโน้มที่จะเกิดการเดินทางท่องเที่ยวที่นั่น ๆ อีกในอนาคต

วีระพล สุทธิพร และ เฉลียว แก่นจันทร์ (2538) ได้นำเสนอปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติ มี 2 ประการ ได้แก่ ประการแรกคือประสบการณ์ (Experience) คือการได้พบเจอกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ โดยตรง (Direct Experience) และการที่นักท่องเที่ยวได้รับรู้ ได้ยิน ได้ฟัง ได้ดู ถือเป็นการประสบการณ์โดยอ้อม (Indirect Experience) และปัจจัยประการที่สองคือค่านิยม (Value) สภาพแวดล้อมที่ต่างกันจะส่งผลให้ค่านิยมมีความหลากหลาย มีความเป็นปัจเจก

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองของกลุ่ม Millennial คือ ทัศนคติ การมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศญี่ปุ่นด้านการท่องเที่ยวในมุมต่าง ๆ ได้แก่ทัศนคติต่อบ้านเมืองในประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือบ้านเมืองเป็นระเบียบ สะอาดเรียบร้อย ในประเทศญี่ปุ่นนั้นมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ประเทศญี่ปุ่นมีโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง เช่น ห้องน้ำที่สะอาดและมีจำนวนเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว พื้นที่ต่าง ๆ มีความเป็นระเบียบ มีมาตรฐานของบ้านเมืองและมีความปลอดภัยสูง แม้ว่าจะเดินทางด้วยตนเองคนเดียวหรือเดินทางกับครอบครัวสามารถได้รับความปลอดภัย ทัศนคติต่อคนญี่ปุ่นที่มีระเบียบวินัย รักษากฎระเบียบ มีน้ำใจพร้อมให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว ทัศนคติต่อการคมนาคมในประเทศญี่ปุ่นเดินทางได้ง่ายสามารถจองตั๋วแล้วเดินทางได้เลย เนื่องจากมีการยกเว้นการขอวีซ่า ทั้งยังมีระบบขนส่งมวลชนในประเทศมีความทั่วถึง ทำให้เดินทางได้ง่ายและสะดวกมาก แม้จะไม่ได้เดินทางโดยรถทัวร์ในรูปแบบกรุ๊ปทัวร์ก็ตาม จากภาพลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นของประเทศญี่ปุ่นเหล่านี้ทำให้เกิดการรับรู้ จากการบอกเล่า หรือจากประสบการณ์

การเดินทางที่ผ่านมาก็ตาม ล้วนทำให้เกิดทัศนคติที่ดีและเกิดความประทับใจในประเทศญี่ปุ่น ทำให้มีแนวโน้มที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่นอีกในอนาคต (วรัญญา วิไลรัมย์, 2562) ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญเรือน พุ่มจำเนียร (2554) เรื่องปัจจัยที่มีผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยตนเองนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 26-35 ปีซึ่งอยู่ในประชากรกลุ่ม Millennial พบว่าความประทับใจในการเดินทางครั้งล่าสุดส่งผลให้มีผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในอนาคต

สรุปได้ว่าทัศนคติของนักท่องเที่ยว คือความคิดเชื่อมโยงกับความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยว ทั้งจากประสบการณ์ที่พบเจอในระหว่างการเดินทางโดยตรง และจากการรับรู้โดยผ่านการบอกต่อ ทำให้เกิดเป็นทัศนคติที่มีทางบวกและทางลบ ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้จากภายนอก แต่จะแสดงออกในรูปของพฤติกรรมการท่องเที่ยว หากมีทัศนคติไปในทางที่ดีส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่เดิมซ้ำอีกในอนาคต ในการเดินทางท่องเที่ยวนั้นจะมีสาเหตุจากแรงจูงใจและทัศนคติในการท่องเที่ยว และยังเกี่ยวข้องกับเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออกเดินทางท่องเที่ยวที่จะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่น

ปัจจัยที่ส่งผลให้เดินทางท่องเที่ยวมีหลากหลาย ตามแนวคิดของวิภา วัฒนพงศ์ชาติ (2542, น.8) ได้อธิบายและแบ่งเป็นปัจจัยหลักไว้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากร เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว ได้แก่

1.1 อายุ แต่ละช่วงวัยจะส่งผลให้ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ช่วงวัยเด็กมักจะเดินทางท่องเที่ยวไปกับครอบครัว ช่วงวัยรุ่นมักจะไปท่องเที่ยวกับเพื่อนฝูง ชอบความท้าทาย ต้องการหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ช่วงวัยทำงานมักจะเดินทางไปกับคู่รัก เดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนจากการทำงาน ช่วงผู้สูงอายุมักจะเดินทางกับลูกหลาน เดินทางท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ

1.2 รายได้ มีความสัมพันธ์ต้องบประมาณในการท่องเที่ยว เรื่องเงินมีผลโดยตรงต่อการท่องเที่ยว เมื่อมีรายได้มากทำให้มีเงินสำหรับใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้นตาม ทำให้การตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวสะดวกมากขึ้น รายได้หรือเงินมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์ต่อการบริโภคสินค้าและบริการ งบประมาณของการท่องเที่ยวในแต่ละประเทศไม่เท่ากัน ทำให้การตัดสินใจเลือกการท่องเที่ยวเป็นตามรายได้และความเหมาะสมของแต่ละบุคคล

โดยงานวิจัยเรื่องแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่นด้วยตนเองพบว่าคนที่ตัดสินใจเลือกเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่นนั้นเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่สูงมาก สอดคล้องกับรายได้ ทำให้มีกำลังที่สามารถใช้จ่ายในการท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้ หรือแม้ว่าเปรียบเทียบในช่วงเวลานั้นพบว่าค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่นมีความสมเหตุสมผลและราคาถูกกว่าประเทศอื่น ๆ ด้วย (วรัญญา วิไลรัมย์, 2562)

1.3 การศึกษา การเรียนรู้ทำให้มีความรู้ที่กว้างขวางขึ้นและมีความรู้หลายด้าน ตัวอย่างเช่น มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ อย่างภาษาญี่ปุ่น จึงทำให้เกิดการตัดสินใจเดินทางไปประเทศญี่ปุ่นได้ง่ายขึ้น เนื่องจากสามารถสื่อสารกับคนในพื้นที่ได้ ดังนั้นจึงส่งผลให้การเดินทางสะดวกมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

2. ปัจจัยส่วนบุคคล แต่ละบุคคลมีสาเหตุส่วนตัวทั้งเรื่องของเวลา โดยที่เวลาสำหรับการเดินทางท่องเที่ยวของแต่ละบุคคลมีไม่เท่ากัน ไม่ตรงกัน ทั้งนี้ยังอยู่กับการประกอบอาชีพและสถานภาพ เรื่องของความชอบ อย่างบางคนชอบความอิสระ สนใจด้านใดเป็นพิเศษ จะตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง เรื่องความตั้งใจนั้น แม้ว่าในบางคนที่มีเวลาและเงิน เหลือสำหรับการท่องเที่ยว แต่อาจไม่เพียงพอที่ทำให้เกิดการตัดสินใจในการท่องเที่ยว หากบุคคลนั้นไม่มีความสนใจหรือตั้งใจในการท่องเที่ยว ความตั้งใจนั้นส่วนหนึ่งมาจากการแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว

ปัจจัยส่วนบุคคลต่อการเดินทางท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่นด้วยตนเอง สามารถแบ่งเป็นด้านความชอบและเหตุผลส่วนตัว กล่าวคือบางคนมีความชื่นชอบและสนใจประเทศญี่ปุ่นอยู่แล้ว เช่น ชื่นชอบการ์ตูน วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต อาหาร สินค้าผลิตภัณฑ์ สภาพอากาศ นิสัยของคน และเทคโนโลยี ทำให้ตัดสินใจเดินทางไปประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากต้องการไปสัมผัสด้วยตนเองว่าสิ่งที่ชื่นชอบและสนใจจริงแล้วนั้นเป็นอย่างไร และเหตุผลส่วนตัว อย่างเช่นมีคนรู้จักอยู่ในประเทศญี่ปุ่นทำให้เลือกเดินทางไปเนื่องจากรู้สึกปลอดภัยมากกว่าไปประเทศที่ไม่มีคนรู้จักอยู่เลย หรือบางคนได้มีโอกาสไปประเทศญี่ปุ่นเนื่องจากเคยติดตามพ่อที่ไปทำงานในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งทำให้เกิดความชอบและประทับใจ หลังจากนั้นจึงตัดสินใจเลือกเดินทางไปญี่ปุ่นด้วยตนเองบ่อย ๆ จะเห็นได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลนี้เป็นปัจจัยลำดับต้น ๆ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้สามารถไปชมหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตรงตามความสนใจของแต่ละคน (วรัญญา วิไลรัมย์, 2562)

3. ปัจจัยภายในของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย

3.1 ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว จุดหมายปลายทางที่เป็นตัวเลือกของนักท่องเที่ยวในการเดินทาง มีคุณค่าโดดเด่นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปเยือน ซึ่งสามารถตอบรับนักท่องเที่ยวได้ตรงกับความสนใจในแต่ละด้าน เช่น ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ เป็นต้น จึงถือเป็นสินค้าด้านการท่องเที่ยว (Tourism Product)

โดยประเทศญี่ปุ่นนั้นมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากและแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวในเมืองที่เป็นย่านการค้า นอกเหนือจากแนวคิดปัจจัยภายในของแหล่งท่องเที่ยว ของวิภา วัฒนพงศ์ชาติ ในด้านทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ยังมีด้านอื่น ๆ อีกคือ ด้านระยะทางที่อยู่ไม่ไกลจากเมืองไทย ด้านสภาพภูมิอากาศที่มีฤดูกาลที่หลากหลาย แต่ละฤดูนั้นมีบรรยากาศและเทศกาลแตกต่างกัน รวมไปถึงงานอีเวนต์ที่จัดขึ้นเฉพาะช่วงใดช่วงหนึ่ง ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ตามความชอบของแต่ละคน (วรัญญา วิไลรัมย์, 2562)

3.2 ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อความปลอดภัยตลอดการเดินทาง นักท่องเที่ยวจะพิจารณาถึงความปลอดภัยในการตัดสินใจเลือกจุดหมายปลายทาง ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีนโยบายรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความปลอดภัยสูงต่อคนทุกช่วงวัย มีการรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพทำให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมต่อนักท่องเที่ยวไทยน้อย ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ต้องกังวลเรื่องอาชญากรรมต่าง ๆ (วรัญญา วิไลรัมย์, 2562)

3.3 โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยทั่วไปรัฐบาลเป็นฝ่ายจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสร้างความสะดวกสบายให้กับประชาชนของประเทศนั้นและนักท่องเที่ยวจากต่างชาติไปเยือน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนเป็นผู้จัดหาบริการรองรับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว สิ่งที่มาจากรัฐคือระบบคมนาคม ทั้งยานพาหนะและเส้นทางการเดินทางที่มีความทันสมัย สร้างความปลอดภัยและความสะดวกสบายต่อนักท่องเที่ยวในการเดินทาง รวมถึงการอำนวยความสะดวกเรื่องการเดินทางวีซ่าเข้าประเทศสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกที่มาจากทางเอกชน คือธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศญี่ปุ่นคือมีบ้านเมืองที่สะอาด ระบบคมนาคมทั่วถึง การเดินทางภายในประเทศสะดวกรวดเร็วเดินทางง่าย ทำให้อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยตนเอง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มาจากภาครัฐคือเรื่องของการงดเว้นวีซ่าและการคืนภาษีหรือ Tax Free ที่มีขั้นตอนไม่ซับซ้อน ลดความยุ่งยาก ทำให้ผู้คนเดินทางได้ง่ายมากยิ่งขึ้น และสิ่งทีมาจากภาคเอกชนคือมีบริการด้าน Personal Assistant ที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยตนเอง ทำให้การเดินทางในประเทศญี่ปุ่นสะดวก แม้เดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองก็ตาม (วรัญญา วิไลรัมย์, 2562) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศเกาหลีหรือญี่ปุ่น ของธัญชนก แวแก้ว (2557) พบว่าปัจจัยหลักที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวนั้นคือนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการงดเว้นวีซ่า และเช่นเดียวกับงานวิจัยของหทัยรัตน์ ทับเคลียว (2558) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่าปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจท่องเที่ยวได้แก่ปัจจัยด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านคมนาคม

3.4 ประชาสัมพันธ์และการโฆษณา จากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในประเทศญี่ปุ่นนั้นมีการทำแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย มีการนำเสนอข้อมูลโฆษณาในการท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม เป็นสาเหตุสำคัญต่อการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่น ทั้งนี้ยังส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ในการท่องเที่ยวของประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย

ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของประเทศญี่ปุ่น เช่น นำเสนอข้อมูลข่าวสารในการท่องเที่ยวผ่านสื่อโทรทัศน์หรือเว็บไซต์ ทำให้ในมุมมองภาพลักษณ์ของประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีชื่อเสียง ทำให้เกิดความสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปท่องเที่ยวที่ประเทศญี่ปุ่น ตลอดจนข้อมูลข่าวสารในการท่องเที่ยวเหล่านี้ช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง ส่งผลให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวได้ง่ายยิ่งขึ้น (วรัญญา วิไลรัมย์, 2562)

4. ปัจจัยภายนอกของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย สถานการณ์ทางสังคมเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวจะแปรเปลี่ยนไปตามเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือหากเศรษฐกิจดีจะทำให้คนเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ในทางกลับกันหากเศรษฐกิจไม่ดีจะทำให้การเดินทางท่องเที่ยวลดลง นอกจากนี้ยังรวมไปถึงสถานการณ์ทางการเมือง

หากประเทศไหนมีความวุ่นวายมีความไม่แน่นอนทางการเมืองก็จะส่งผลเสียโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจ ทั้งยังเป็นผลให้ประเทศนั้นเกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบ ซึ่งส่งผลเสียต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอีกด้วย

จากแนวคิดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวจะเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรโดยลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวจะเปลี่ยนแปลงไปตามอายุ รายได้มีความสัมพันธ์ต้องบประมาณในการท่องเที่ยว และหากมีความรู้ด้านต่าง ๆ จะส่งผลให้การเดินทางท่องเที่ยวสะดวกมากยิ่งขึ้น ปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องมีเวลา มีเงินและความชอบความสนใจในการเดินทางท่องเที่ยว รวมไปถึงปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของแหล่งท่องเที่ยว แต่ละปัจจัยเหล่านี้ยังสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ นอกจากนี้ในการตัดสินใจท่องเที่ยวนั้นในบางคนอาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยเดียว และบางคนอาจมีสาเหตุในการเดินทางมาจากหลายปัจจัยที่ต่างกันเหล่านี้ ทำให้เกิดพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนกัน จากประเด็นที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นนำไปสู่พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่ม Millennial

เลิศพร ภาระสกุล (2555, น. 159) ได้อธิบายความหมายของพฤติกรรมในการท่องเที่ยว ไว้ว่า เป็นการตอบสนองเป้าหมายและความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยว โดยการแสดงออกหรือการกระทำใด ๆ ซึ่งธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นจะต้อง ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันและเปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ ดังนั้นจะต้องวางแผนนโยบายกลยุทธ์ เพื่อเป็นแรงจูงใจนักท่องเที่ยวให้มาใช้บริการ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจสูงสุดกลับไป

นักท่องเที่ยวกลุ่ม Millennial มีพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวไม่เหมือนกับกลุ่มเจนเนอเรชันก่อน ๆ ที่ผ่านมา จากการศึกษาวิจัยตลาดจากบริษัท YouGov ของประเทศอังกฤษ ได้อธิบายว่า กลุ่ม Millennial เป็นกลุ่มเจนเนอเรชันที่จำนวนประชากรมีตัวเลขสูงสุด และในทางเดียวกันนั้นมีความนิยมในการเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุด ประชากรกลุ่ม Millennial นั้นชื่นชอบการวางแผนการจัดการต่าง ๆ ด้วยตนเอง ชอบความท้าทาย รักความเป็นส่วนตัว ไม่ชอบการตีกรอบหรือถูกกำหนด ดังนั้นจึงไม่นิยมไปเที่ยวโดยบริษัทนำเที่ยวหรือผ่านเอเจนซีอีกต่อไป กลุ่ม Millennial จะวางแผนการท่องเที่ยวด้วยตนเอง ตั้งแต่การหาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่มากกว่ากลุ่มเจนเนอเรชันอื่น ๆ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบปัจจัยและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อวางแผนการเดินทาง สถานที่ กิจกรรมให้เหมาะสมกับ lifestyle และรสนิยมของตนเอง กลุ่ม Millennial เป็นประชากรที่เติบโตขึ้นมาพร้อมกับอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยี มีทักษะในการใช้งานสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีได้ดี ทำให้การจัดการต่าง ๆ สะดวกขึ้น ด้วยการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านสมาร์ทโฟน ตั้งแต่การจองตั๋วเครื่องบิน จองที่พัก รวมถึงการทำธุรกรรมต่างๆ จากข้อมูลของ YouGov พบว่าประชากรกลุ่ม Millennial ในประเทศอังกฤษ มีพฤติกรรมในการจองการเดินทางท่องเที่ยวผ่านช่องทางออนไลน์มากถึง 62% นอกจากนี้ยังมีแอปพลิเคชันที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากกลุ่ม Millennial ที่จะช่วยให้วางแผนการเดินทางเป็นเรื่องง่ายที่สามารถออกแบบการท่องเที่ยวให้เฉพาะเจาะจงตามความต้องการของแต่ละคนได้ เช่น Airbnb เป็นแอปพลิเคชันที่สามารถจองที่พัก โดยจะได้สัมผัสกับคนในพื้นที่ ได้พูดคุยกับเจ้าของบ้าน ได้อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น ๆ ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อกันกับวัฒนธรรมอย่างแท้จริง และ Google Trips เป็นแอปพลิเคชันที่รวบรวมความสามารถ

ต่าง ๆ ตั้งแต่การจองตั๋วเครื่องบิน จองที่พัก แนะนำสถานที่ ร้านอาหารต่าง ๆ กำหนดจุดหมายปลายทางในการเดินทาง ทำให้สามารถวางแผนการเที่ยวในแต่ละวันได้ รวมถึงสามารถบอกเส้นทางการเดินทางได้ นอกจากนี้ยังมีแอปพลิเคชันอีกมากมายที่อำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง (Chyutopia, 2556)

ในการศึกษาพฤติกรรมนั้นการท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่นของประชากรกลุ่ม Millennial นั้น มีการวางแผนการเดินทางและหาข้อมูลต่าง ๆ ล่วงหน้าเป็นการเตรียมตัวก่อนออกเดินทาง โดยการเลือกเมืองที่เป็นจุดหมายปลายทางเลือกตามความชอบและความสนใจ ที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจคือ คนที่มีแรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมเฉพาะด้านอย่างเช่น การเล่นสกี จะเลือกเมืองที่มีหิมะและมีสถานที่เล่นสกี บางคนชอบความเป็นเมือง ชอบช้อปปิ้ง จะเลือกเมืองใหญ่ๆ อย่างโตเกียวและโอซาก้าที่มีแหล่งช้อปปิ้งมากมาย บางคนมีแรงจูงใจที่สัมผัสวัฒนธรรมญี่ปุ่น ไม่ชอบความเป็นเมืองมากจะเลือกเมืองแถบคันไซอย่างเมืองเกียวโตที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรม และส่วนใหญ่ถ้าเคยไปเมืองไหนแล้วชอบจะเลือกไปเมืองนั้นซ้ำ เนื่องจากมีทัศนคติที่ดีจนเกิดความประทับใจ รู้สึกคุ้นเคย เคยเดินทางมาก่อนทำให้ไม่กลัวหลงทาง ไม่ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม แม้ว่าจะเที่ยวเมืองเดิมซ้ำ ก็ไม่เบื่อ รู้สึกสนุกสนานทุกครั้งที่ได้ท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่น ในการเลือกสถานที่เลือกตามความสนใจที่มีความหลากหลาย เช่น สถานที่ท่องเที่ยว Landmark สถานที่ท่องเที่ยวแนววัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยวแนวประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยวแนวธรรมชาติ แหล่งช้อปปิ้ง ตลอดจนตามรอยการ์ตูน เป็นต้น โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะร่วมเดินทางกับบุคคลที่มีไลฟ์สไตล์ไปในทางเดียวกัน หรือถ้ามีความสนใจต่างกันในการเดินทางนั้นมีการแยกกันเดินทางเพื่อต่างคนต่างเดินทางไปทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ การเลือกที่พักของกลุ่ม Millennial เนื่องจากเดินทางด้วยตนเองจึงเลือกที่พักที่ติดรถไฟ ซึ่งเดินทางด้วยรถไฟเป็นหลัก เพื่อความสะดวกในการเดินทาง ซึ่งต่างจากการเที่ยวกับกรุ๊ปทัวร์คือพักอยู่นอกเมืองและไม่ติดสถานีรถไฟเนื่องจากเดินทางโดยรถไฟอยู่แล้ว และประเภทของที่พักที่มีหลากหลายมากขึ้นทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกตามความต้องการและราคาที่เหมาะสมกับแต่ละคน

จากงานวิจัยเรื่องแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยตนเอง (วรัญญา วิไลรัมย์, 2562) พบว่านักท่องเที่ยวกลุ่ม Millennial นอกจากหาข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ยังเป็นกลุ่มคนที่นิยมเล่น Social Media มากเมื่อเปรียบเทียบกับคนกลุ่มเจนเนอเรชันอื่น ๆ กลุ่ม Millennial จะถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้พบเจอในช่องทาง Social Media โดยเฉพาะเวลาออกไปท่องเที่ยว จะมีการ Check-in ตามสถานที่ที่ไป บอกเล่าเรื่องราวผ่านรูปภาพ วิดีโอ ตั้งแต่ที่พัก อาหาร การเดินทาง กิจกรรมสถานที่ เป็นต้น เป็นการรีวิวประสบการณ์การท่องเที่ยว นำเสนอเส้นทางการเดินทาง สถานที่ท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ ดังนั้นจึงง่ายต่อการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศด้วยตนเอง นำไปสู่การรับรู้ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจและทัศนคติต่อการท่องเที่ยว ทำให้เกิดเป็นกระแสการท่องเที่ยวตาม ๆ กัน ในทางตรงกันข้ามหากพบเจอเหตุการณ์ในการเดินทางที่ไม่ดีและมีการบอกเล่าประสบการณ์ที่ไม่ดีนั้นต่อ จะทำให้คนหลีกเลี่ยงที่จะไม่ไปเจอสิ่งเหล่านั้นอีก

สอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศเกาหลีหรือญี่ปุ่น ของชญชนก แวแก้ว (2557) พบว่าส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ซึ่งยังเป็นกลุ่ม Millennial โดยนักท่องเที่ยวรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ตมากกว่ารับรู้ผ่านคำแนะนำในการท่องเที่ยวจากคนรู้จัก

กลุ่ม Millennial ยังได้คุณค่าและประโยชน์จากการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่น คือได้เรียนรู้ในการวางแผนจัดการสิ่งต่าง ๆ เรียนรู้ตนเองและได้พัฒนาตนเองมากขึ้น จากการคิดและลงมือทำด้วยตนเอง การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องพบเจอระหว่างการเดินทาง ได้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ได้มุมมองใหม่ ๆ ทั้งการใช้ชีวิต ธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มาจากความคิดสร้างสรรค์ของคนญี่ปุ่น และด้านจิตสำนึกจากความมีวินัยและความเป็นระเบียบของคนญี่ปุ่น

จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Millennial ที่เดินทางด้วยตนเองนั้น มาจากแรงจูงใจและทัศนคติทำให้พฤติกรรมในการเดินทางนั้นไปในทิศทางไหน ตั้งแต่การเลือกเมือง เลือกสถานที่ท่องเที่ยว เลือกที่พัก กิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างการเดินทาง ยังสอดคล้องกับความชอบและความสนใจ ในประเทศญี่ปุ่นมีธุรกิจท่องเที่ยวที่หลากหลาย สามารถตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Millennial ที่มีความแตกต่างกันไปได้อย่างครอบคลุม ทำให้ตรงกับไลฟ์สไตล์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ส่งผลให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ได้รับความนิยมในการเป็นจุดหมายปลายทางสำหรับการเดินทาง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่ม Millennial

บทสรุป

บทความเรื่องแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองในประเทศญี่ปุ่นของประชากรกลุ่ม Millennial แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมในการท่องเที่ยวที่เกิดจากความเชื่อมโยงของสาเหตุทั้งแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลต้องการออกเดินทาง ร่วมกับทัศนคติที่มาจากการรับรู้และประสบการณ์ที่มีต่อสถานที่ต่าง ๆ นั้นที่สัมพันธ์กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออกเดินทาง นำไปสู่พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่นมีภาพลักษณ์ที่ดีในทุกด้านโดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้ไปสู่ทัศนคติด้านบวกเกิดเป็นความประทับใจต่อการท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ปัจจัยด้านต่าง ๆ ของประเทศญี่ปุ่นยังช่วยอำนวยความสะดวกต่อการท่องเที่ยวด้วยตนเองในทุกด้าน ทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เดินทางได้ง่ายและสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น เพียงแค่มีสมาร์ตโฟนก็สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้แล้ว ต่างจากกลุ่มเจนเนอร์เรชันก่อน ๆ ที่มองว่าการเดินทางด้วยตนเองในต่างประเทศนั้นยากลำบากจึงเลือกเดินทางกับกรุ๊ปทัวร์ นอกจากนี้ในหลากหลายมิติของประเทศญี่ปุ่นนั้น ไม่ว่าจะเป็น แหล่งท่องเที่ยว ภูมิอากาศ ฤดูกาล วัฒนธรรม สื่อภาพยนตร์ การ์ตูน สินค้าเฉพาะ และอื่น ๆ อีกมากมายที่สามารถตอบโจทย์นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะกลุ่ม Millennial ที่มีไลฟ์สไตล์ (Lifestyle) ที่เป็นปัจเจกชน มีความแตกต่างหลากหลายจึงนิยมวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง ดังนั้น พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของคนกลุ่มนี้จึงสะท้อนความเป็นตัวตนของแต่ละคน ตั้งแต่การเลือกจุดหมายปลายทาง เลือกตัวเครื่องบิน เลือกที่พัก เลือกกิจกรรมต่าง ๆ ในระหว่างการเดินทาง เลือกสินค้าและบริการ เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนสามารถบอกเล่าไลฟ์สไตล์ (Lifestyle) ที่แปลกใหม่ของแต่ละคนได้

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญเรือน พุ่มจำเริญ. (2554). **ปัจจัยที่มีผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยตนเอง**. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชญานิน วังซ้าย. (27 พฤศจิกายน 2562). **Keep Calm and Understand Gen Y**. สืบค้นจาก <http://www.etatjournal.com/web/menu-read-tat/menu-2016/menu-42016/751-42016-gen-y>
- ธรา สุขศิริ. (2559). **แรงจูงใจและทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อคุณลักษณะด้านสภาพแวดล้อมและการจัดการการท่องเที่ยว ในอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา**. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- ธัญชนก แวแก้ว. (2557). **พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปประเทศเกาหลีหรือญี่ปุ่น**. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เลิศพร ภาระสกุล. (2556). **พฤติกรรมนักท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรัญญา วิไลรัมย์. (2562). **แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่นด้วยตนเอง**. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). สาขาวิชาการจัดการมรดกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรัญญา วิไลรัมย์. (2562). **แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่นด้วย**
- วิภา วัฒนพงศ์ชาติ. (2542). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี**. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วีระพล สุทธิพร, และเฉลียว แก่นจันทร์. (2538). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์การชุมชนโครงการวนศาสตร์ชุมชนบนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่**. กรุงเทพฯ: สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้.
- ศรารวรรณ ไชยสุทธิเมธิกุล. (2557). **การศึกษากระบวนการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยตนเอง (FIT: Free Independent Traveler) ของคนไทย**. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว. (22 สิงหาคม 2562). **สถิติและรายจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศด้วยตนเองในช่วงปี 2561**. สืบค้นจาก <https://intelligencecenter.tat.or.th/articles/7987>
- สุภาพ ประภาสวัสดิ. (2554). **ทัศนคติและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวแบบวันเดียว ณหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ของประชากรเขตกรุงเทพมหานคร**. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุวัฒน์ จูธารณ, และจริญญา เจริญสุกใส. (2552). **แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หทัยรัตน์ ทับเคลียว. (2558). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย**. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). หลักสูตรบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- Chyutopia. (26 ธันวาคม 2556). รู้จักกับประชากรรุ่นใหม่กลุ่ม Millennials ที่มีเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่ 5. สืบค้นจาก <https://thumbsup.in.th/2013/12/rise-of-millennials/>
- Tourism Industry DPU. (17 มิถุนายน 2553). ความหมาย ความสำคัญของการท่องเที่ยว. สืบค้นจาก <http://tourismindustrydpu002acare.blogspot.com/2010/06/lectur.ht>

ภาพแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ

จากบทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคต

The Representative Image of His Majesty King Bhumipol Adulyadej the Great
from Condolences Songs on His Passing Away

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิวัฒน์ สุธรรมดี¹* (Asst. Prof. Apiwat Suthamdee, Ph.D.)

(Received: March 10, 2020; Revised: May 15, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาในการนำเสนอภาพแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากบทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคตจำนวน 50 เพลง ผลการศึกษาพบว่า บทเพลงสร้างสรรค์ขึ้นด้วยกลวิธีทางภาษาที่หลากหลายแต่สอดคล้องประสานกันทั้งนี้กลวิธีทางภาษาที่โดดเด่นได้แก่ แก่นเรื่อง ภาพพจน์ และสัญลักษณ์ กลวิธีเหล่านี้ก่อให้เกิดภาพแทนสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ พระราชาผู้เป็นที่รักยิ่งของปวงประชา พระราชาผู้ทรงงานหนัก พ่อของแผ่นดิน และ พระผู้จุติมาจากฟ้า ภาพแทนเหล่านี้สื่อความหมายทางวัฒนธรรมว่า ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ประเสริฐ พระองค์จึงทรงเป็นบุคคล “ต้นแบบ” ที่จะสถิตอยู่ในหัวใจคนไทยตลอดกาล

คำสำคัญ : ภาพแทน/ กลวิธีทางภาษา/ เพลงแสดงความอาลัยการสวรรคต

Abstract

This research aims at studying language usage techniques and the representative image of His Majesty King Bhumipol Adulyadej the Great. Data are collected from 50 condolences songs. The results shows that songs are composed by using various harmonious techniques. Major techniques are Themes, Figures of Speeches and Symbols. These create 4 types of representative images which are Beloved King, Hard Working King, Father of the Land, and the Great one from heaven. These representative images imply cultural significances that King Rama the Ninth is the ‘prototype’ and will be still in Thai people’s hearts and remembrance forever.

Keywords : Representative Image / Language Usage Techniques / Condolences Songs

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

(Lecturer in the department of Thai language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

*Corresponding author. E-mail: suthamdee@yahoo.com

**กิตติกรรมประกาศ: งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

บทนำ

ภายหลังการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2559 รัฐได้เข้าบริหารจัดการสื่อ โดยอนุญาตให้สื่อต่าง ๆ นำเสนอเฉพาะรายการที่ผลิตจากส่วนกลาง ระยะแรก ๆ รายการที่ส่วนกลางนำเสนอ มักเป็นรายงานข่าวเกี่ยวกับพระราชพิธีพระบรมศพ และสารคดีต่าง ๆ ที่เนื่องกับชีวประวัติและพระราชกรณียกิจ เมื่อสื่อหลักทั้งวิทยุโทรทัศน์ถูกควบคุม ประชาชนจำนวนหนึ่งจึงใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางในการติดตามข่าวสารและแสดงความรู้สึก วิธีหนึ่งคือ ประพันธ์และขับร้องเพลงที่มีเนื้อหาแสดงความอาลัยในการสวรรคต นักร้อง นักแต่งเพลง และค่ายเพลงได้ใช้สื่อออนไลน์คือ “ยูทูบ” เป็นช่องทางที่สำคัญในการเผยแพร่ผลงานออกสู่สาธารณชน พร้อมกันนั้นก็จัดทำมิวสิกวิดีโอประกอบเพลงที่ประพันธ์และขับร้องขึ้นใหม่ ภาพประกอบมิวสิกวิดีโอส่วนใหญ่เป็นภาพประมวลเหตุการณ์ที่ประชาชนออกมาแสดงความอาลัยในการเคลื่อนพระศพ **ต่อมาบทเพลงเหล่านี้เป็น “ช้อยกเว้น” สามารถนำเสนอและเผยแพร่ในสถานวิทยุโทรทัศน์ได้โดยไม่ขัดต่อนโยบายส่วนกลาง** เพลงแสดงความอาลัยการสวรรคตจึงเป็นทั้ง “เรื่องเล่า” ทั้งในแง่ “ข้อเท็จจริง” และ “อารมณ์” ของผู้คนในสังคม

บทเพลงแสดงความอาลัยในการสวรรคตเป็นเพลงที่แต่งขึ้นอย่างฉับพลัน แต่งขึ้นเพราะความโศกเศร้าและอาลัยในฐานะที่ศิลปินนักร้องเป็นคนไทยคนหนึ่ง มิได้หวังผลเชิงธุรกิจ ไม่มีค่าย ไม่มีการประชาสัมพันธ์ ในบรรดาบทเพลงเหล่านี้ เพลง “ฉันเกิดในรัชกาลที่ 9” ประพันธ์และขับร้องโดย เสก โลโซ เป็นบทเพลงแรกที่เผยแพร่ในโลกออนไลน์ บทเพลงนี้เผยแพร่ครั้งแรกในวันที่ 15 ตุลาคม 2559 หลังการเสด็จสวรรคตเพียง 2 วันเท่านั้น บทเพลงดังกล่าวได้รับความนิยมในโลกออนไลน์อย่างรวดเร็ว มีประชาชนเข้าไปฟังนับล้านครั้งในเวลาไม่กี่วัน ยังผลให้นักแต่งเพลงและนักร้องคนอื่น ๆ สร้างสรรค์ผลงานเพลงในลักษณะเดียวกันนี้ เช่น เพลงพ่อภูมิพล ขับร้องโดย แอ๊ด คาราบาว (เผยแพร่ 17 ตุลาคม 2559) เพลงเล่าสู่หลานฟัง ขับร้องโดย สลา คุณวุฒิ (เผยแพร่ 18 ตุลาคม 2559) เพลงลูกขอสัญญา ขับร้องโดย Big Ass, ตูน บอดี้แสลม และนักร้องร่วมคนอื่น ๆ (เผยแพร่ 24 ตุลาคม 2559) หลังจากนั้นก็มีบทเพลงแสดงความอาลัยเผยแพร่ออกมาจำนวนมาก ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของปรากฏการณ์เพลงแสดงความอาลัยคือ **“การปลดแอกแนวเพลง”** กล่าวคือ เพลงที่เผยแพร่ออกไป ไม่จำกัดอยู่ที่แนวเพลงใดแนวเพลงหนึ่ง จึงมีทั้งเพลงลูกทุ่ง เพลงเพื่อชีวิต เพลงไทยสากล และเพลงพื้นบ้าน บทเพลงเหล่านี้ประสานกลมกลืน มุ่งนำเสนอพันธกิจเดียวกัน คือ แสดงความรัก ความโศกเศร้า และความอาลัยที่มีต่อการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

บทเพลงเป็นรูปแบบหนึ่งของวรรณกรรม มี “ภาษา” เป็นองค์ประกอบสำคัญ ภาษาในบทเพลงไม่ใช่ภาษาธรรมดา แต่เป็นภาษาที่ผ่านการเลือกสรรอย่างประณีตเพื่อ “เล่า” เรื่องราวให้ครบถ้วนสมบูรณ์และประทับใจในเนื้อที่จำกัด บทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคตได้บรรลุภารกิจในการสร้าง “ความประทับใจ” แก่ชาวไทยดังปรากฏว่า หลาย ๆ เพลงมีประชาชนเข้าไปกดรับฟังกว่า 10 ล้านครั้ง เช่น เพลงพ่อภูมิพล เพลงเล่าสู่หลานฟัง เพลงพระราชานินทาน เป็นต้น

ความประทับใจและความนิยมของผู้ฟังที่มีต่อบทเพลง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะ “สาระ” ที่บทเพลงนั้น ๆ นำเสนอ “ต้องใจ” บทเพลงเหล่านี้แต่งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ชัดเจนคือ เพื่อแสดงความอาลัยต่อในหลวงรัชกาล

ที่ 9 จึงน่าสนใจว่าสาระที่ต้องใจประชาชนนั้นนำเสนอ “ภาพแทน” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในลักษณะใด อีกทั้งมี “กลวิธีในการนำเสนอภาพแทน” อย่างไร

ด้วยเหตุที่บทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคตเป็น “ปรากฏการณ์สำคัญหนึ่ง” ในสังคมไทย อีกทั้งสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ที่คนไทยต้องจดจำ ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาวิเคราะห์บทเพลงดังกล่าวจำนวน 50 เพลง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลคือ ประการแรก เป็นบทเพลงที่แต่งขึ้นใหม่และเผยแพร่ภายใน 30 วัน หลังจากการสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ 9 (เผยแพร่ระหว่าง 14 ตุลาคม - 13 พฤศจิกายน 2559) ประการต่อมา เป็นบทเพลงที่มีจำนวนผู้รับชมรับฟังตั้งแต่ 30,000 ครั้งขึ้นไป ทั้งนี้บทเพลงทั้ง 50 เพลงประกอบด้วยเพลงไทยสากล เพลงลูกทุ่ง เพลงเพื่อชีวิต และเพลงพื้นบ้าน ทั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีศาสตร์แห่งการเล่าเรื่อง (Narratology) ภาษาวรรณศิลป์ และภาพแทน (Representation) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษา และวิเคราะห์ภาพแทนในหลวงรัชกาลที่ 9 ซึ่งนำเสนอผ่านบทเพลง

กลวิธีทางภาษาในบทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคตในหลวงรัชกาลที่ 9

กลวิธีทางภาษาที่โดดเด่นในบทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคตที่ผู้วิจัยจะนำเสนอในบทความนี้ได้แก่ แก่นเรื่อง ภาพพจน์ และสัญลักษณ์ ดังนี้

1. แก่นเรื่อง

แก่นเรื่อง คือ แนวคิดสำคัญของเรื่องที่ผู้แต่งมุ่งสื่อสารไปถึงผู้อ่าน แก่นเรื่องจะแฝงอยู่ในเหตุการณ์ การกระทำ และคำพูดของตัวละคร เมื่อเนื้อเรื่องดำเนินมาถึงจุดจบจะเห็นว่าเรื่องให้ข้อสรุปอย่างไร (อิรวดี ไตลังคะ, 2530: 66-67) แก่นเรื่องในเพลงแสดงความอาลัยฯ มีดังนี้

1.1 แก่นเรื่อง “พระราชผู้เป็นที่รักยิ่งของปวงประชา”

แก่นเรื่องแบบนี้เล่าถึงความโศกเศร้า ความอาลัยของประชาชนเมื่อทราบข่าวการสวรรคต บทเพลงในกลุ่มนี้มุ่งนำเสนอ “**ความสะเทือนใจ**” ให้ภาพของประชาชนที่รอคอยข่าวการสวรรคตอย่างใจจดใจจ่อ เมื่อนายกรัฐมนตรีออกมาประกาศยืนยัน ผู้คนต่างร่ำไห้ ความเจ็บกันเข้าครองแผ่นดิน เป็นช่วงเวลาที่เต็มไปด้วยความทุกข์ เหตุที่คนไทยทุกข์ระทมมากก็เพราะพระผู้เสด็จสู่ฟากฟ้า นั้นเป็นที่รักของปวงประชา บทเพลงในกลุ่มนี้จึงมุ่งพรรณนา**ความรู้สึกและบรรยายเหตุการณ์การสวรรคตอย่างละเอียด** ตัวอย่างบทเพลงที่นำเสนอแก่นเรื่อง “พระราชผู้เป็นที่รักยิ่งของปวงประชา” เช่น เพลงดวงแก้วดับขันธ เพลงร่มโพธิ์ทองของแผ่นดิน เพลง 13 ตุลาคม หนึ่งทুমตรง เพลงดวงแก้วดับขันธ เพลงฟ้าร้องไห้ ฯลฯ ตัวอย่างเนื้อเพลงดังนี้

“กี๋หมื่นแสนล้านจะสรรไดหา	ทุกข์เวทนาอาโหมใจไทย
ระงมอาดูรน้ำตาร่วงไหล	พ่อคู่สวรรคาลัย
ทวยราษฎร์ร่ำไห้	พิลาปปฐพี
13 ตุลา ต้องจารึกโศก	ละอื้นทั้งโลกปวงประชาชี

ดวงแก้วด้ขัณฑ์ลัณพ้อไทยนี้

ม่านฟ้าเปลี่ยนสี

จากเจ็ดสิบปีที่ครองราชย์มา

รัฐจักร เกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไป แต่ใจลูกสลาย เพราะพ่อจากไปครานี้ ชั่ววินนัรณครกาล

ดวงแก้วด้ขัณฑ์, 2560: ออนไลน์

เพลงดวงแก้วด้ขัณฑ์พรรณนาความโศกเศร้า ความอาลัย ความสะเทือนใจของคนไทยต่อการสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ 9 ให้ภาพว่า พระองค์ทรงเป็นที่รักยิ่งของปวงชนชาวไทย การเสด็จสวรรคตของพระองค์แม้จะเป็นไปตามวัฏจักรของโลก แต่สำหรับชาวไทยแล้ว สิ่งนี้ “ยากที่จะยอมรับ” และผู้คน “ใจสลาย”

1.2 แก่นเรื่อง “พระราชผู้ทรงงานหนัก”

แก่นเรื่องนี้มุ่งเล่าถึงพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็นการบรรยาย “ภาพจำ” ที่คนไทยทั้งประเทศเห็นพระองค์เสด็จไปทรงงานยังที่ต่าง ๆ ทั่วแผ่นดินไทย พระเมตตาของพระองค์ที่มีต่อประชาชนชาวไทยเป็นไปอย่างทั่วถึง ทั้งชาวเขา ชาวบ้าน ผู้ยากไร้ และชาวเมือง เพลงกลุ่มนี้มักกล่าวถึงโครงการพระราชดำริสำคัญ ๆ เช่น ชั่งหัวมัน แก้มลิง ฝนหลวง ฯลฯ ในตอนท้ายของบทเพลงจะเชิญชวนให้คนไทย “ตามรอยเท้า” ของพระองค์ท่าน คือ ให้ร่วมกันสืบสานโครงการต่าง ๆ ที่ในหลวงได้ทรงคิดค้นไว้ บทเพลงมักกล่าวด้วยว่าพ่อเหนื่อยมาาก ถึงเวลาแล้วที่พระองค์ท่านจะได้ทรงพักพระอิริยาบถและเสด็จกลับคืนสู่ฟากฟ้า ตัวอย่างเพลงที่นำเสนอแก่นเรื่อง “พระราชผู้ทรงงานหนัก” ได้แก่ เพลงพ่อภูมิพล ใต้ร่มบารมี เทวดาเดินดิน สิ่งดี ๆ ที่พ่อสอน พลังแสงอาทิตย์ ฯลฯ ตัวอย่างเนื้อเพลงดังนี้

“พ่อท่องไปไกลไกลทุกถิ่น	เหยียบพื้นดินทุกตารางนิ้ว
จากยอดดอยยอดภูสูงลิ่ว	ถึงชายเลนชายป่าโกงกาง
นำแนวทางที่คิดไว้ก่อน	เข้าไปสอนไปบอกไปสร้าง...
...หนักเท่าไรไม่เคยคิดบ่น	ประชาชนต้องสุขสบาย
ยอมทุ่มเทพระวรกาย	แลกกับครองแผ่นดินโดยธรรม...
เราขอตามรอยพ่อ	ตามเบื้องพระยุคลบาท
จอมกษัตริย์นักปราชญ์	ผู้หยาดเหงื่อหลังรดโลมดิน

พ่อภูมิพล, 2560: ออนไลน์

เพลงพ่อภูมิพลเล่าถึงการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ว่า พระองค์ทรง “เหยียบพื้นดินทุกตารางนิ้ว” คือ เสด็จไปทรงงานในทุกที่ จากขุนเขาบนยอดดอยทางเหนือจรดป่าชายเลนทางใต้ บทเพลงสื่อว่าพระองค์ทรงช่วยเหลือพสกนิกรโดยมิได้เลือกชนชั้นวรรณะ พระองค์ทรงงานอย่าง “ทุ่มเทพระวรกาย” คือ ตั้งใจ มุ่งมั่นอดทน กระทั่ง “หยาดเหงื่อหลังรดโลมดิน” คนไทยทุกคนต่างรู้ว่าพระองค์ทรงเหน็ดเหนื่อยเพื่อผืนแผ่นดินนี้เพียงใด

1.3 แก่นเรื่อง “พ่อของแผ่นดิน”

แก่นเรื่องนี้มีเนื้อหาเล่าโดยใช้ความเปรียบว่าประเทศไทยคือ “บ้านหลังใหญ่” ในหลวงรัชกาลที่ 9 คือ “พ่อ” ประชาชนทุกคนเป็น “ลูก” ในบ้านหลังนี้ บทเพลงมักเล่าว่า บ้านหลังใหญ่นี้ขาดที่พึ่งแล้ว ลูก ๆ จะต้องรักกัน สามัคคีกัน ทำตามคำสอนของพ่อ และร่วมกันผ่านวันคืนที่โหดร้ายนี้ไปได้ (ซึ่งต่างต้องให้

กำลังใจซึ่งกันและกัน) บทเพลงกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ใช้ภาษาง่าย ๆ ไม่ค่อยปรากฏคำราชาศัพท์ ทั้งนี้เพื่อให้เรื่องราวที่ลูก ๆ กำลังเล่าเป็นเรื่องในครอบครัว มีความใกล้ชิด มักใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “ลูก” และเรียกในหลวงรัชกาลที่ 9 ว่า “พ่อ” อีกทั้งยังปรากฏคำที่แสดงความใกล้ชิดประหนึ่งลูกพูดกับพ่อจริง ๆ เช่น “ขอให้พ่อหลับให้สบาย” “พ่อไม่ต้องห่วง ลูก ๆ สัญญาว่าจะอยู่ต่อไปให้ได้” เป็นต้น ตัวอย่างเพลงที่นำเสนอแก่นเรื่อง “พ่อของแผ่นดิน” ได้แก่ เพลงลูกขอสัญญา ด้วยรักของพ่อ วันที่พ่อไม่อยู่ รักพ่อสุดหัวใจ ฯลฯ ตัวอย่างเนื้อเพลงดังนี้

“บ้านหลังนี้เคยมีพ่ออยู่ จะช่วยกันดูแล ประชาชนทั้งปวง กว่า 70 ปี ที่พ่อทำงานหนัก เป็นบุญเพียงไหน ได้เกิดเป็นลูกพ่อในชาตินี้ พ่อแค้นนอนหลับ เพียงพ่อพักผ่อน	อยากให้พ่อได้รับรู้ พ่อไม่ต้องห่วง จะไม่ยอมให้ใครมาทำร้ายบ้านเรา สอนให้ลูก ๆ รักผูกพันและสามัคคี ลูกจะเป็นคนดี ทดแทนคุณพ่อ ขอให้พ่อหลับตานอนพัก ถวายภักดี”
---	--

เพื่อพ่อ, 2560: ออนไลน์

“เพลงเพื่อพ่อ” เล่าเชิงอุปมาว่าประเทศไทยคือ “บ้าน” โดยมีในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็น “พ่อ” บ้านที่สูญเสียพ่อ ลูก ๆ ย่อมขาดความมั่นคงทางใจ อย่างไรก็ตาม เพื่อทดแทนคุณพ่อ ให้พ่อจากไปอย่างหมดห่วง ลูก ๆ สัญญาว่าจะรัก สามัคคีกัน จะช่วยกันดูแล ป้องป้อง “บ้านหลังใหญ่” หรือ “ประเทศไทย” แทนพ่อ บทเพลงกลุ่มนี้ใช้ภาษาที่สื่อถึงความใกล้ชิด เรียบง่าย ๆ คล้ายภาษาสนทนาของผู้คนในชีวิตจริง

2. การใช้ภาพพจน์

สุจิตตรา จงสถิตวัฒนา (2549: 37) อธิบายว่า ภาพพจน์ (Figure of Speech) คือ คำหรือกลุ่มคำที่เกิดจากกลวิธีการใช้คำ เพื่อให้เกิดภาพที่แจ่มชัดขึ้นและลึกซึ้งขึ้นในใจของผู้อ่านและผู้ฟัง ภาพพจน์เป็นผลของการใช้คำอย่างมีศิลปะโดยกลวิธีการเปรียบเทียบ ซึ่งมีต่าง ๆ กัน

ผู้วิจัยพบว่า “บทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคต” ปรากฏการใช้ภาพพจน์อย่างหลากหลาย ส่งผลให้บทเพลงเหล่านี้สื่อความได้อย่างลึกซึ้งกินใจ ให้ “ภาพ” และ “ความหมาย” ที่ชัดเจน ภาพพจน์ที่ปรากฏมีทั้งอุปมา อุปลักษณ์ อติพจน์ และบุคลาธิษฐาน **แต่ที่โดดเด่นที่สุด คืออติพจน์ และบุคลาธิษฐาน** ในบทความนี้จึงจะนำเสนอรายละเอียดเฉพาะภาพพจน์ที่โดดเด่นที่สุด 2 แบบ ดังนี้*

*ด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ในบทความวิจัย ผู้วิจัยจึงไม่สามารถนำเสนอภาพพจน์ได้ครบทุกประเด็น ผู้ที่สนใจสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

2.1 ภาพพจน์แบบอติพจน์

อติพจน์ (Hyperbole) คือภาพพจน์เปรียบเทียบเกินความจริง การกล่าวเกินจริงนี้ต้องเกินจริงกระทั่งเป็นจริงตามคำพูดนั้นไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ภาพพจน์เกินจริงเป็น “จริง” ได้ในความรู้สึก

การใช้อติพจน์ปรากฏมากในบทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคต ทั้งนี้อาจเพราะการพรรณนาตามธรรมดาไม่เข้มข้นหรือลึกซึ้งเพียงพอสำหรับการถ่ายทอดความรู้สึกวิปโยคที่เกิดขึ้นในใจคนไทย

เพลง “เทวดากลับฟ้า” ใช้อดีตพจน์เพื่อพรรณนาความรู้สึกของคนไทยในวันที่ 13 ตุลาคม 2559 ซึ่งเป็นวันที่ ในหลวงรัชกาลที่ 9 สวรรคตว่า วันนั้น น้ำตาคนไทยไหลท่วมแผ่นดิน ทุกถิ่นที่เจ็มนองไปด้วยน้ำตา เสียงสะอื้นให้ ของประชาชนดังก้องไปถึงฟ้า แม้กระทั่งสายฝนที่ตกลงมา ก็ “หล่นปนน้ำตา” ของคนไทยที่ร้องให้ด้วยความโศกศัลย์ จริงอยู่ที่การร้องไห้จนน้ำตาท่วมแผ่นดินจะเป็นไปไม่ได้ในความจริง อย่างไรก็ตาม ข้อความดังกล่าวเป็นจริงได้ในความรู้สึกสำหรับชาวไทยที่กล่าวได้ว่าเสียใจมากที่สุดในชีวิตครั้งหนึ่ง ตัวอย่างเนื้อเพลงดังนี้

“13 ตุลา คนไทยน้ำตาไหลท่วมแผ่นดิน
ทั่วขวานทองทุกท้องถิ่น
ฟ้าคงได้ยินเสียงสะอื้นให้...
ฝนหลังสังเฝ้า หล่นปนน้ำตาไหลริน
70 ล้านไทย หัวใจแทบสิ้น
ทั่วทั้งแผ่นดิน เจ็มนองน้ำตา”

เทวดากลับฟ้า, 2560: ออนไลน์

การใช้อดีตพจน์เพื่อพรรณนาความโศกเศร้าเสียใจยังปรากฏอีกในหลายเพลง น่าสนใจว่า บทเพลงเหล่านั้นใช้คำอย่างเจาะจงว่า ผู้ที่หัวใจกำลังจะแหลกสลาย น้ำตาไหลนองไปทุกที่นั่น คือ “คนไทย” หรือ “ชาวไทย” เพลง “น้ำตาไม่หยุดไหลชาวไทยคิดถึงพ่อ” และ เพลง “พ่อของฉัน” เป็นตัวอย่างหนึ่งที่พรรณนาในลักษณะดังกล่าว เนื้อเพลงบางตอนดังนี้

“หยดน้ำตาคนไทยไม่ยอมหยุดไหล
วันที่หัวใจชาวไทยแหลกสลาย
70 ปีที่ร่มเย็น พ่อเป็นดั่งต้นไม้ใหญ่
ปกคลุมทั่วผืนดินไทย...”

น้ำตาไม่หยุดไหลชาวไทยคิดถึงพ่อ, 2560: ออนไลน์

“ดินฟ้านี้ยังร้องไห้
น้ำตาคนไทยหลังไปทุกที่
ในหลวงที่เราจงรักภักดี
บัดนี้พระองค์เสด็จสู่แดนสวรรค์..”

พ่อของฉัน, 2560: ออนไลน์

เพลง “ภาพจำ” ใช้อดีตพจน์ที่มีลีลาต่างไปจากบทเพลงอื่น คือ “คนเกลือบนหยาดน้ำตา” ข้อความดังกล่าวเกินจริงแต่ให้ภาพที่แสดงถึงความโศกเศร้าอาดูรอย่างท่วมท้นได้ดี

“โอ...พ่อจากไปแล้ว

โอ...ไม่มีพ่อแล้ว

ฟ้ายังมีดินหม่น ผนโพรยกระหน่ำ

เพลงเศร้า

ดินยังคำหม่น

คนเกลือกบนหยาดน้ำตา

ภาพจำ, 2560: ออนไลน์

ผู้วิจัยพบว่า การใช้อติพจน์เป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของบทเพลงแสดงความอาลัย **การสวรรคต** อีกทั้งยังปรากฏจำนวนมากในเพลงที่เป็นกรณีศึกษาทุก ๆ แนวเพลง ผู้วิจัยวิเคราะห์หว่านการที่บทเพลงปรากฏการใช้อติพจน์หรือการกล่าวเกินจริงมาก เป็นเพราะอติพจน์สามารถถ่ายทอดความรู้สึก “สุดขีด” ซึ่งถ้อยคำธรรมดาไม่อาจถ่ายทอดได้ดีพอ อติพจน์ในบทเพลงกลุ่มนี้ไม่ว่า น้ำตาท่วมแผ่นดิน คนเกลือกบนหยาดน้ำตา ล้วนแสดงให้เห็นว่าภาวะที่ใจกำลังแหลกสลาย สื่อถึงทุกข์อันใหญ่หลวงอันเกิดจากการพลัดพราก

2.2 ภาพพจน์แบบบุคลาธิษฐาน

ภาพพจน์แบบบุคลาธิษฐาน (Personification) คือ ภาพพจน์ที่เกิดจากการเปรียบเทียบ โดยนำสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิตแต่ไม่ใช่คน มากล่าวถึงราวกับเป็นคน

เพลง “ฟ้าร้องไห้” ใช้ภาพพจน์แบบบุคลาธิษฐาน โดยบุเรื่อว่า คนไทยทั้งประเทศโศกเศร้า ความทุกข์ ความหม่นหมองคล้าย ๆ ปกคลุมอยู่ทุกทั่วหัวระแหง แม้แต่ “ฟ้าก็ยังร้องไห้” เหมือนเข้าใจความรู้สึกคนไทย การบอกว่า “ฟ้าร้องไห้” เป็นการใช้บุคลาธิษฐาน เพราะธรรมชาติฟ้าเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ไม่อาจเสียใจ ดีใจได้ อย่างไรก็ตาม ในมโนทัศน์คนไทย ฟ้าคือความยิ่งใหญ่ เป็นที่สถิตของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อาทิ พระอินทร์ ธรรมชาติแล้ว ฟ้าย่อมปล่อยวางให้ทุกอย่างเป็นไปตามวัฏจักร การใช้บุคลาธิษฐานพรรณนาว่า “ฟ้าร้องไห้” สื่อให้เห็นว่า เหตุการณ์การสวรรคตเป็นเหตุการณ์สำคัญ สร้างความสะเทือนใจไปทั่วแดนดินถิ่นฟ้า อีกนัยหนึ่ง การใช้บุคลาธิษฐาน “ฟ้าร้องไห้” ยังสื่อถึงความประเสริฐ ความดีงาม ของในหลวงรัชกาลที่ 9 ด้วย เนื้อเพลงบางตอนดังนี้

“...เสียงครวญคร่ำไปทั่วขวานทอง

ความหม่นหมองครอบครองอยู่ทั่วไทย

แม้แต่ฟ้าก็ยังร้องไห้

เหมือนรู้ใจ คนไทยอาลัยอาวรณ์”

ฟ้าร้องไห้, 2560: ออนไลน์

ล้าลอง “แผ่นดินฮ้องไห้อาลัยพ่อหลวง” ปรากฏการใช้อติพจน์ว่า “แผ่นดินเศร้า ตะเวียยังหมองหม่น” หมายถึง แผ่นดินรู้สึกโศกเศร้า และพระอาทิตย์ก็รู้สึกหม่นหมอง การให้ธรรมชาติซึ่งไม่มีชีวิตจิตใจทำกริยาอาการประหนึ่งมีชีวิตนี้จึงเป็น “อติพจน์” น่าสนใจว่า สิ่งที่ผู้ประพันธ์นำมาพรรณนาว่าโศกเศร้า คือ **แผ่นดิน ตะวัน** ล้วนเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ แผ่นดินและพระอาทิตย์จะโศกเศราก็ต่อเมื่อยามที่ผู้ที่ยิ่งใหญ่ เช่น พระโพธิสัตว์ หรือผู้มีบุญญาธิการล่วงลับ เนื้อเพลงบางตอนดังนี้

**“บัดนี้พ่อเฮลาลับลวงพระองค์ท่านภูมิพล
ประชาชนทั้งปวงห้วงอาลัยพระองค์
แต่แผ่นดินเศร้า ท้องฟ้าเป็นสีเทา
ตะเว็นนั้นยังหมองหม่น.....”**

จำลองแผ่นดินฮ้องให้อาลัยพ่อหลวง, 2560: ออนไลน์

อดีตจันที่ปรากฏในบทเพลงไม่ว่าจะเป็น “ฟ้าร้องไห้” “แผ่นดินเศร้า” “ตะวันหม่นหมอง” เป็นการนำธรรมชาติซึ่งยิ่งใหญ่ และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตมนุษย์มาพรรณนาให้สิ่งเหล่านั้นรู้สึกหรือกระทำอาการร่วมกันกับมนุษย์ คือ รู้สึกโศกเศร้า เสียใจ ร้องไห้ หมองเศร้า สื่อว่า ไซ้เพียงแต่มนุษย์ คือ คนไทยเท่านั้นที่โศกเศร้าเสียใจ แต่สิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่ามนุษย์ก็พลอยโศกเศร้าไปด้วย

3. การใช้สัญลักษณ์

สุจิตรา จงสถิตวัฒนา (2549, 47-48) อธิบายว่า สัญลักษณ์ในบริบทของการศึกษาวรรณคดี หมายถึง การใช้สิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่งโดยต้องใช้กลวิธีการเปรียบเทียบ เช่น ดวงอาทิตย์เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ ดอกไม้งามเป็นสัญลักษณ์ของหญิงสาว สัญลักษณ์มีทั้งที่เป็นลักษณะเฉพาะและลักษณะสากล การสร้างสัญลักษณ์ในวรรณคดีสัมพันธ์กับลีลาของกวีแต่ละบุคคล อิทธิพลทางขนบวรรณศิลป์ และวัฒนธรรมที่หล่อเลี้ยงกวี

สัญลักษณ์สำคัญแทนในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ปรากฏในบทเพลงได้แก่ ฟ้า ดวงแก้ว และเทวดา ดังนี้

3.1 ฟ้า

“ฟ้า” ครอบคลุมอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล ไร้จุดสิ้นสุด มนุษย์มีชีวิตรอยู่ภายใต้ท้องฟ้า นอกจากนี้คนไทยยังเชื่อว่าสวรรค์อยู่บนฟ้า ผู้มีบุญจึงมาจากฟ้า ในบทเพลงแสดงความอาลัยปรากฏการใช้คำว่า “ฟ้า” เป็นสัญลักษณ์ของพระมหากษัตริย์หรือในหลวงรัชกาลที่ 9 ตัวอย่างเนื้อเพลง “พ่อภูมิพล” บางตอนดังนี้

“วัน 13 ตุลา ฟ้าดับ

พ่อนอนหลับจากเราไป

น้ำตาถูกท่วมทันดวงใจ

สุดอาลัยพ่อภูมิพล”

พ่อภูมิพล, 2560: ออนไลน์

3.2 ดวงแก้ว

“ดวงแก้ว” เป็นชื่อของ “ดาวฤกษ์สวาทิ” อีกความหมายหนึ่งของดวงแก้ว คือ “ผู้เป็นที่รัก” หรือ “ผู้เป็นแสงสว่างให้ชีวิต” ในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็น “กษัตริย์ที่ประชาชนรักยิ่ง” รักเพราะศรัทธาในคุณความดีที่พระองค์ทรงสั่งสมมาตลอดพระชนม์ชีพ พระราชกรณียกิจต่าง ๆ รวมถึง “คำสอน” เช่น ความพอเพียง เป็นต้น “แสงสว่าง” ที่จะทำให้คนไทยดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงในยุคทุนนิยม เพลง “ดวงแก้ว ดับขันธ” และ เพลงขอ “พ่อหลวงของแผ่นดิน” ปรากฏการใช้ “ดวงแก้ว” เป็นสัญลักษณ์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 เนื้อเพลงบางตอนดังนี้

“13 ตุลาคมต้องจารึกโศก
 สะอื้นทั้งโลกปวงประชา
ดวงแก้วดับขันธสิ้นพ่อไทยนี้
 ม่านฟ้าเปลี่ยนสี
 70 ปี ที่ครองราชฎ์มา”

ดวงแก้วดับขันธ, 2560: ออนไลน์

“13 ตุลา เวลาบ่ายสาม
 ทั่วทุกเขตคาม สยามสะอื้น
ดวงแก้วดับแดก ไปลับบ่พื้น...”

เพลงขอพ่อหลวงของแผ่นดิน, 2560: ออนไลน์

3.3 เทวดา

ตามความเชื่อในระบอบเทวราชา พระมหากษัตริย์คืออวตารของพระนารายณ์ที่จุติมาเพื่อ
 ดูแลมนุษยโลก และควบคุมเหตุการณ์ในโลกให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย หากอิงกับศาสนาพุทธ พระมหากษัตริย์คือ
 พระโพธิสัตว์ที่จุติมาเพื่อบำเพ็ญบารมี ภายหลังการสวรรคต พระโพธิสัตว์จะเสด็จกลับไปยังสวรรค์ชั้นดุสิต ดังนั้น
 ไม่ว่าจะมองด้วยมุมของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูที่สัมพันธ์กับการปกครองแบบเทวราชา หรือมองในมุมของพุทธ
 ศาสนา พระมหากษัตริย์ย่อมเป็น “เทวดา” องค์หนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในบริบทการใช้ภาษาทั่วไป ไม่ปรากฏการใช้
 คำว่า “เทวดา” เป็นสัญลักษณ์ของ “พระมหากษัตริย์” มากนัก ต่างจากบทเพลงแสดงความอาลัยเนื่องใน
 การสวรรคตที่ปรากฏการใช้คำว่า “เทวดา” แทน “ในหลวงรัชกาล ที่ 9” จำนวนมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า
 เป็นเพราะคนไทยเชื่อว่า เมื่อในหลวงรัชกาลที่ 9 สวรรคตแล้ว พระองค์จะเสด็จกลับเป็นทวยเทพหรือเทวดา
 อีกครั้ง

ตัวอย่างบทเพลงที่ใช้คำว่า “เทวดา” เป็นสัญลักษณ์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้แก่ เพลง
 “รักพ่อสุดหัวใจ” และ “อยู่บนฟ้านะพ่อจ๋า” เนื้อเพลงบางตอนดังนี้

“รักกัน รักกันหมั่นทำความดี
 ถ้อยคำคำนี้ คำที่พ่อเคยตรัสไว้
เทวดาของลูก หลับนะหลับให้สบาย
 ลูกจะทำความดีถวาย ในหลวงของปวงประชา”

รักพ่อสุดหัวใจ, 2560: ออนไลน์

“อิจฉาฟ้าเอาเทวดากลับไป
 ก็ภูมิใจ เกิดมาได้มีท่าน
 ขอตามรอยความดี รักพ่อคือรักกัน
 พ่อกลับสวรรค์ ลูกนั้นจะทำความดี”

อยู่บนฟ้านะพ่อจ๋า, 2560: ออนไลน์

ภาพแทนในหลวงรัชกาลที่ 9 จากบทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคต

Hall (1997, 2003) อธิบายว่า ภาพแทน คือการประกอบสร้างความหมายผ่านภาษา (หรือสัญลักษณ์) เพื่อนำเสนอภาพสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในความคิด การนำเสนอภาพในความคิดของมนุษย์กระทำโดยการเลือกสรรข้อมูล และการตีความ ทักษะของผู้นำเสนอภาพแทนมีผลต่อภาพแทนที่นำเสนอด้วย การนำเสนอภาพแทนจึงเป็นการให้คุณค่าและให้ความหมายแก่สิ่งที่นำเสนอผ่านภาพแทนนั้น

ภาพแทนในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่นำเสนอผ่านบทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคต มิใช่ “ความจริงทั้งหมด” ที่เป็นอยู่ แต่คือส่วนเสี้ยวของความจริงที่ได้รับการถ่ายทอดและเน้นย้ำกระทั่งเห็นเป็นภาพที่เด่นชัด ภาพที่ปรากฏจึงสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิด ความศรัทธา ความหวัง และสัมพันธ์กับบริบททางสังคมคือการสูญเสียพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นศูนย์รวมใจของประชาชนชาวไทย

ภาพแทนที่ปรากฏมีรายละเอียดดังนี้

1. พระราชาผู้เป็นที่รักยิ่งของปวงประชา

“พระราชาผู้เป็นที่รักยิ่งของปวงประชา” เป็นภาพแทนที่ปรากฏอย่างเด่นชัดในบทเพลงแสดงความอาลัย ภาพเหล่านี้เกิดจากการประสานกันของแก่นเรื่อง โครงเรื่อง ภาพพจน์ และการใช้สัญลักษณ์ เพื่อสื่อให้เห็นว่าประชาชนคนไทยโศกเศร้าเสียใจอย่างสุดแสนกับเหตุการณ์การสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ 9 การสูญเสียดังกล่าวก่อให้เกิดภาวะ “วิกฤตทางใจ” กล่าวคือ ในทุกที่มีแต่เสียง “ร่ำไห้” ผู้คนไม่เป็นอันทำอะไร เอาแต่ติดตามข่าวคราวที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าว เหตุใดการสวรรคตของพระองค์จึงก่อให้เกิดผลกระทบทางใจต่อคนไทยมากมายนัก ที่เป็นดังนี้ ข้อมูลจากตัวบทในการวิจัยชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เพราะในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็นพระราชาที่คนไทยรักมาก ความรักของคนไทยที่มีต่อพระองค์ท่านประกอบกันขึ้นจากเหตุปัจจัยหลายประการ เช่น พระจริยวัตรอันงดงามเสมอต้นเสมอปลาย ความเสียสละและความวิริยะในการพัฒนาประเทศ พระเมตตาที่มีต่อประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเท่าเทียมกัน ฯลฯ เหตุปัจจัยเหล่านี้ทำให้ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเป็น “ศูนย์รวมใจ” ของชาวไทย

แม้คนไทยจะรักพระองค์ท่านปานใด แต่การแสดงออกซึ่งความรักต่อพระองค์ท่านก็เป็นไปตามวาระโอกาส มิได้กระทำกันในชีวิตประจำวันอย่างพร่ำเพรื่อ ตัวอย่างที่ปรากฏเป็นรูปธรรมคือ การพร้อมใจกันใส่เสื้อเหลืองทั้งประเทศเพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีที่มีต่อพระองค์ท่านในวันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปี

เหตุการณ์การสวรรคตเป็นเหตุการณ์พิเศษ เป็นพิเศษเฉพาะ และเป็นโอกาสสุดท้ายที่ประชาชนคนไทยจะได้แสดงออกถึงความรักที่มีต่อพระองค์ท่าน การแสดงออกสามัญที่สุดของมนุษย์เมื่อต้องพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รัก คือ การร่ำไห้ โศกเศร้า เสียใจ และอาลัย บทเพลงแสดงความอาลัยซึ่งแต่งขึ้นในกาลเทศะพิเศษนี้จึงปรากฏการพรรณนาถึงความสะเทือนใจ สะท้อนให้เห็นความคิด ความรู้สึกร่วมของคนไทยว่า ผู้คนต่างโศกเศร้าเสียใจ รักอาลัย และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ก่อให้เกิดภาพพระราชาผู้เป็นที่รักยิ่งของปวงประชา

2. พระราชาผู้ทรงงานหนัก

การทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็น “ภาพจำ” ที่คนไทยรับรู้และประทับใจ ภาพการทรงงานของพระองค์ปรากฏให้เห็นอย่างสม่ำเสมอทั้งในข่าวพระราชสำนัก ภาพประกอบเพลงสรรเสริญพระบารมี

และปฏิทินต่าง ๆ พระบรมฉายาลักษณ์และพระบรมสาทิสลักษณ์หนึ่งที่คนไทยจดจำได้ดีคือ ภาพที่เสโท (เหวือ) หยาดหยดจากพระนาสิกขณะที่เสด็จพระราชดำเนินไปทรงงานยังถิ่นทุรกันดาร สื่อถึงการทำงานอย่างมีรู้เห็นดีเห็นงามเพื่อให้พสกนิกรอยู่ดีกินดี

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2561: ออนไลน์) รายงานว่า โครงการพระราชดำรินี้ในหลวงรัชกาลที่ 9 มีทั้งสิ้น 4,741 โครงการ ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ ตัวอย่างชื่อโครงการสำคัญ ๆ เช่น แก้มลิง แกล้งดิน กังหันน้ำชัยพัฒนา เศรษฐกิจพอเพียง หน่วยแพทย์พระราชทานและหมอหมู่บ้าน เป็นต้น พระองค์จึงเป็น “กษัตริย์นักพัฒนา” ทรงเป็นบุคคลแรกที่ได้รับการพุดเกล้าถวายรางวัล “United Nations Development Programme – UNDP Human Development Lifetime Achievement” จากองค์การสหประชาชาติ

บทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคตได้นำเสนอประเด็นการทรงงานของพระองค์ไว้อย่างชัดเจน นอกจากจะปรากฏการบรรยายและพรรณนาถึงการทรงงานและชื่อโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ในเนื้อเพลงแล้วยังปรากฏการเรียกในหลวงรัชกาลที่ 9 ว่า “เทวดาเดินดิน” คือ เป็นผู้เสกดิน เสกฝน เสกน้ำ เสกพืชพันธุ์ธัญญาหาร ฯลฯ การเสกของพระองค์กระทำผ่านโครงการพระราชดำรินี้ต่าง ๆ ยังผลให้พสกนิกรมีชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ บทเพลงยังนำเสนอว่า “พระองค์ทรงเหนื่อยมากแล้ว ทรงตรากตรำมากแล้ว” ครานี้ถึงเวลาที่พระองค์จะได้ทรงพักผ่อนอย่างแท้จริงบ้าง

ภาพแทน “พระราชผู้ทรงงานหนัก” ได้รับการนำเสนอไว้อย่างโดดเด่นในบทเพลง สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยรัก ประทับใจ และศรัทธาในหลวงรัชกาลที่ 9 เพราะการทรงงาน พระองค์จึงเป็น “แบบอย่าง” ของผู้ที่เสียสละความสุขส่วนตน ทำงาน คิดค้นเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น แนวทางของพระองค์ยังสร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นหลังในการมุ่งมั่นทำงานและประกอบกิจเพื่อสาธารณะประโยชน์ เป็นพระราชกรณียกิจสำคัญที่คนไทยภาคภูมิใจในพระมหากษัตริย์พระองค์นี้ ภาพแทนด้านนี้ยังเป็นที่ยอมรับในหมู่ชาวต่างประเทศด้วย

3. พ่อของแผ่นดิน

วันชนะ ทองคำเภา (2550) เสนอว่า แนวคิดการเปรียบพระมหากษัตริย์เป็น “พ่อของแผ่นดิน” เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในราว พ.ศ.2540 หลังพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติของในหลวงรัชกาลที่ 9 ครบ 50 ปี หรือ “กาญจนาภิเษก” หนึ่งปีถัดมาเริ่มมีการใช้คำเรียกในหลวงรัชกาลที่ 9 ว่า “พ่อหลวง” แทน “ในหลวง” ในการนำเสนอข่าวหนังสือพิมพ์ บทเพลง และนวนิยายต่าง ๆ ทั้งนี้ “พ่อของแผ่นดิน” สื่อถึง **พระมหากษัตริย์ที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ประชาชนอย่างเต็มที่ดุจพ่อดูแลลูก**

ภาพแทน “พ่อของแผ่นดิน” เกิดจากการอุปมาว่า ประเทศไทยคือ “บ้านหลังใหญ่” บ้านหลังนี้มี “พ่อ” คือในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่รัก ห่วง และดูแลประชาชน (ลูก ๆ) ทุกคนอย่างดี มโนทัศน์เช่นนี้ทำให้บทเพลงนำเสนอโดยวิธีการที่แตกต่าง คือใช้ภาษาในระดับธรรมดา ไม่ปรากฏคำราชาศัพท์ หรือหากปรากฏก็มีจำนวนน้อย นอกจากนี่ยังมีการเล่าเรื่อง บทเพลงจะเล่าถึง “พ่อ” ด้วย **น้ำเสียงที่แสดงถึงความใกล้ชิด ห่วงใย ห่วงหา และอาลัย** หากพิจารณาจากชีวิตจริง มนุษย์จะรู้สึกอย่างไรบ้างเมื่อพ่อตายจากไป ทุกคนคงนึกถึงคุณค่าที่ดีที่พ่อเลี้ยงมา นึกถึงการปกป้องดูแลด้วยความรักและห่วงใย จากนั้นคนเราคงเป็นห่วงว่า ชีวิตหลังความตาย (ซึ่งไม่มีใครรู้ว่ามีหรือไม่) พ่อจะเป็นอย่างไร สุขทุกข์แค่ไหน ลูก ๆ ทุกคนคงปรารถนาให้พ่อได้พบความสุข

บทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคตนำเสนอ “ภาพพ่อของแผ่นดิน” ในลักษณะคล้ายพ่อของปัจเจกชน สื่อว่า ในความรู้สึกของคนไทย คนไทยรักและรู้สึกผูกพันใกล้ชิดกับพระองค์ท่านประดุจ “พ่อ” ความรักเกิดจากพระราชกรณียกิจและคุณความดีที่พระองค์ดำรงมาตลอดพระชนม์ชีพ ความใกล้ชิดเกิดจากการเห็นพระองค์ ฟังพระองค์ ติดตามเรื่องราวของพระองค์ และเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับพระองค์ผ่านแบบเรียนและสื่อต่าง ๆ กอปรกับพระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่ครองราชย์มาเป็นเวลายาวนาน คนไทยส่วนใหญ่จึงเกิดและเติบโตขึ้นมาในรัชสมัยของพระองค์ ความรู้สึกผูกพัน ความรู้สึกใกล้ชิดจึงยังมีมากทิวคูณ

ในฐานะลูก เมื่อพ่อจากไป หากต้องการให้พ่อสบายใจ ลูก ๆ คงต้องเป็นคนดี รักกัน และช่วยกันประคับประคองครอบครัว ในทำนองเดียวกัน บทเพลงที่นำเสนอ “ภาพพ่อของแผ่นดิน” นำเสนอว่า ทางหนึ่งที่คนไทยจะตอบแทน “พ่อหลวง” ได้ ก็โดยการเป็นคนดี รักกัน สามัคคีกัน ช่วยกันประคับประคองประเทศไทย และดำเนินชีวิตตามแนวทางที่ “พ่อ” ทรงเป็นแบบอย่าง ผู้วิจัยเห็นว่ามโนทัศน์และภาพแทน “พ่อของแผ่นดิน” เป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของสังคมไทยและน่าสนใจยิ่ง

4. พระผู้จุติมาจากฟากฟ้า

ภาพแทนในประเด็นนี้ มิได้ปรากฏเป็นแก่นเรื่อง แต่ได้รับการกล่าวถึงซ้ำ ๆ ทั้งในชื่อเพลง ถ้อยคำในเพลง เนื้อหาเพลง รวมถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในบทเพลง กระทั่งเกิดเป็นภาพแทน “พระผู้จุติมาจากฟากฟ้า” ขึ้นมา

ตามแนวคิดที่สืบมาแต่โบราณ หากอิงกับศาสนาพราหมณ์-ฮินดู พระมหากษัตริย์คือ สมมติเทพ หมายถึงเป็นภาคหนึ่งของเทพเจ้าที่ลงมาดูแลช่วยเหลือผู้คน หากอิงกับศาสนาพุทธ พระมหากษัตริย์คือ พระโพธิสัตว์ผู้ที่กำลังบำเพ็ญเพียร สังสมความดีเพื่อนำไปสู่การตรัสรู้ในอนาคต จดรวมของทั้ง 2 แนวคิด คือ พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีบุญ เป็นเชื้อสาย หรือเป็นภาคหนึ่งของเทวดาหรือเทพเจ้า

ในสังคมไทยปัจจุบัน แนวคิดข้างต้นจะปรากฏให้เห็นชัดและสืบทอดอยู่ในราชประเพณีหลวง แต่ในบริบทสมัยใหม่ ในกาละและเทศะปรกติ (แม้ความเชื่อเช่นนี้จะยังคงอยู่) แต่ผู้คนกลับไม่ค่อยพูดถึงนัก (หมายถึงพูดว่าในหลวงเป็นเทวดา) ในทางกลับกัน ภาพที่ปรากฏเด่นชัดกว่า คือ ในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็น “พ่อหลวง” ที่ทรงงานอย่างหนัก และมีความใกล้ชิดกับประชาชน (ทำงาน และแก้ปัญหาในวิถีที่มนุษย์กระทำ มิได้ใช้อำนาจวิเศษ หรือของวิเศษ) อย่างไรก็ตาม น่าสนใจว่าเมื่อในหลวงรัชกาลที่ 9 สวรรคตแล้ว แนวคิดที่ว่าพระองค์เป็นเทพเจ้า/เทวดา กลับมาได้รับการนำเสนออย่างเข้มข้นอีกครั้งผ่านตัวบทเพลงเนื่องในการสวรรคตที่ได้รับสร้างสรรค์ขึ้นใหม่และเผยแพร่ในบริบทวัฒนธรรมประชานิยม ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ

การนำเสนอ “ภาพพระผู้จุติมาจากฟากฟ้า” ปรากฏทั้งในชื่อบทเพลง เช่น เทวดากลับฟ้า วอนฟ้าขอเทวดาคืน ฯลฯ หรือปรากฏในเนื้อหาของเพลง เช่น “กลับไปเป็นเทวดาบนฟ้าเบื้องบน” “อิฉาฟ้าเอาเทวดากลับไป” ฯลฯ ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า การคิดเช่นนี้ เชื่อเช่นนี้ เป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ผู้คนคลายความทุกข์โศก เพราะผู้มีบุญ ผู้ที่ประกอบแต่คุณความดี เมื่อละจากโลกมนุษย์แล้วย่อมได้ไปเป็น “เทวดา” ซึ่งเป็นดินแดนสุคติ นอกจากนี้ ภาพแทนพระผู้จุติมาจากฟากฟ้ายังมีลักษณะที่สอดคล้องกับสัญลักษณ์ในพิธีพระบรมศพ สื่อถึงการส่งเทวดา/เทพเจ้ากลับคืนสู่สวรรค์

สรุปและอภิปรายผล

บทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคต เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของคนไทยที่มีต่อเหตุการณ์การสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ 9 บทเพลงสร้างสรรค์ขึ้นโดยใช้กลวิธีทางภาษาอย่างหลากหลาย ที่โดดเด่น คือ แก่นเรื่อง ภาพพจน์ และสัญลักษณ์ กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ช่วยให้ “เพลง” เล่าเรื่องในพื้นที่จำกัดได้อย่างกินใจและมีพลัง บทเพลงนำเสนอภาพแทนในหลวงรัชกาลที่ 9 ใน 4 ประเด็น คือ 1) พระราชาผู้เป็นที่รักยิ่งของปวงประชา 2) พระราชาผู้ทรงงานหนัก 3) พ่อของแผ่นดิน และ 4) พระผู้จุติมาจากฟ้า ภาพแทนในข้อ 1-3 เกิดจากการสอดประสานกันของแก่นเรื่อง โครงเรื่อง ภาพพจน์ และการใช้สัญลักษณ์ ส่วนภาพแทนสุดท้ายเกิดจากการกล่าวถึงซ้ำ ๆ ผ่านชื่อเพลง ถ้อยคำในเพลง เนื้อหาของเพลง และสัญลักษณ์ในบทเพลง

ภาพแทน “ไม่ใช่” ความจริงทั้งหมด แต่เป็น “บางส่วน” ของความจริงที่ “ถูกเลือก” นำมาเสนอภาพแทนจึงผ่านการเลือกสรร คัดสรร ประแต่ง และการตีความจากผู้สร้างสรรค์ด้วยบท อีกประการหนึ่งภาพแทนที่นำเสนอแสดงถึงการผลิตซ้ำ ความคิดความเชื่อ และอุดมการณ์ ซึ่งส่งผลต่อการประกอบสร้าง “ภาพแทน” นั้น ๆ ในแบบที่สังคมคาดหวัง

มารศรี สอทิพย์และธารารัตน์ เป็ดทิพย์ (2561) ศึกษาภาพแทนครูในบทเพลงชุด “ครูในดวงใจ” พบ ภาพแทน 3 แบบคือ การเป็นครูผู้เป็นที่รักและยกย่องเทิดทูล 2) การเป็นครูหนัก 3) ครูที่ไม่ได้เป็นไปตามอุดมคติ ทั้งนี้ภาพแทนเหล่านี้ส่งผลต่อการประกอบสร้างความเป็นครูจริงในสังคมที่คนคาดหวังคือเป็นแม่พิมพ์ที่งดงาม แต่แท้ที่จริงแล้วครูก็เป็นปุถุชนธรรมดาคนหนึ่งในสังคม ย่อมมีความหลากหลาย ทางอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก ไม่แตกต่างไปจากคนในอาชีพอื่น ๆ

เมื่อเปรียบกับงานวิจัยชิ้นนี้ ภาพแทนที่ปรากฏทั้ง 4 แบบ คือ พระราชาผู้เป็นที่รักยิ่งของปวงประชา พระราชาผู้ทรงงานหนัก พ่อของแผ่นดิน และพระผู้จุติมาจากฟ้า ก็ล้วนสื่อถึง “พระมหากษัตริย์” ในอุดมคติ คือ ทรงมีพระจริยวัตรงดงามจึงเป็นพระปิยกษัตริย์ (พระปิยกษัตริย์หมายถึงกษัตริย์ผู้เป็นที่รักยิ่งของประชาชน) ทรงมีความเพียรเป็นเอก ทรงเสียสละความสุขส่วนพระองค์เพื่อปกป้องดูแลอาณาประชาราษฎร์ ทรงมีบุญญาธิการและชาติกำเนิดอันสูงส่ง ภาพแทนที่ได้รับการนำเสนอนี้ย่อมส่งผลต่อการประกอบสร้าง “วีรกษัตริย์” ในแบบที่สังคมไทยคาดหวัง

อนึ่ง ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าภาพแทนทั้ง 4 แบบนี้ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ตามจริงแล้ว “**พระผู้เสด็จมาจากฟากฟ้า**” น่าจะเกิดขึ้นก่อน และสืบทอดมาในคตินิยม และสัมพันธ์กับระบอบการปกครอง พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ล้วนเป็น “เทวราชา” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่ พ.ศ.2489-2559 ระยะเวลา 70 ปี พระองค์ได้ทรงงานต่าง ๆ มากมายและเป็นที่ประจักษ์ชัดเจน **“พระราชาผู้ทรงงานหนัก”** จึงเป็น “ภาพจำ” และเป็นภาพแทนที่น่าจะเกิดขึ้นในลำดับต่อมา พระจริยวัตรอันงดงามเสมอต้นเสมอปลาย น้ำพระทัยอันกว้างขวาง พระเมตตาที่มีต่อประชาชนทุกหมู่เหล่า สิ่งเหล่านี้เมื่อผ่านการพิสูจน์ด้วยกาลเวลาแล้ว ก่อให้เกิดภาพแทน **“พระราชาผู้เป็นที่รักยิ่งของปวงประชา”** และในภายหลัง คนไทยจึงเรียกพระองค์ว่า “พ่อหลวง” หมายถึง พระมหากษัตริย์ที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ประชาชนอย่างเต็มที่ประดุจพ่อดูแลลูก ภาพแทน **“พ่อของแผ่นดิน”** น่าจะเกิดขึ้นในราว พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นปีที่มีพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี

ภาพแทนที่ปรากฏในบทเพลงแสดงความอาลัยการสวรรคตพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรมินทรมหาภูมิพลฯ เป็นผลมาจากมิติด้านสังคมวัฒนธรรม ความจงรักภักดีในสถาบัน อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับมิติวัฒนธรรมประชาานิยม คือ มิติของการอาลัยและสวดดีผู้วายชนม์ กล่าวคือ เกิดธรรมเนียมแบบหนึ่งขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะในสังคมเมืองที่มีการกล่าวอาลัยและสวดดีครั้งสุดท้ายให้แก่ผู้จากไป ความนิยมนี้นี้สังคมไทยน่าจะรับมาจากตะวันตก (ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์เช่นนี้ เพราะธรรมเนียมดังกล่าวไม่ปรากฏในงานศพของชาวบ้านในท้องถิ่นต่าง ๆ) ตัวอย่าง

การแสดงความสามารถและสติผู้วายชนม์ที่ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมในสังคมเมือง คือ การพิมพ์หนังสือระลึกงานศพ เนื้อหาหนังสือมักเป็นวรรณคดีคำสอน ประวัติศาสตร์ เกียรติธรรมะ ฯลฯ ตอนต้นของหนังสือเหล่านี้จะมีประวัติ และเรื่องราวของผู้วายชนม์ มีลักษณะเป็นการเขียนเพื่อแสดงความสามารถและสติ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ว่า บทเพลง แสดงความสามารถการสวรรคตเป็นรูปแบบหนึ่งธรรมเนียมดังกล่าว แต่ใช้พื้นที่สมัยใหม่ซึ่งเป็น โลกเสมือนจริง

อีกประการหนึ่ง ภาพแทนที่ปรากฏมิได้เป็นผลที่เกิดจาก “ภาษา” เพียงอย่างเดียว หากยังสัมพันธ์กับดนตรี ท่วงทำนอง น้ำเสียง อารมณ์ ฯลฯ องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยขับเคลื่อนให้ “สาร” ที่ส่งผ่านบทเพลง เด่นชัดและเข้มข้นขึ้น

ภาพแทนเป็นส่วนเสี้ยวของความจริงที่ได้รับการขับเคลื่อนให้โดดเด่น ภาพแทนที่ปรากฏในบทเพลงแสดง ความสามารถในการสวรรคตสะท้อนมิติทางสังคมและวัฒนธรรมว่า ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ ประเสริฐ กล่าวคือ เป็นกษัตริย์นักพัฒนาที่ทรงงานอย่างหนักเพื่ออาณาประชาราษฎร์ ทรงมีพระจริยวัตรที่งดงาม และใส่พระทัยดูแลสุขทุกข์ของประชาชนอย่างใกล้ชิด พระองค์จึงเป็น “ศูนย์รวมจิตใจ” ของชาวไทย คนไทยเชื่อว่าภายหลังการสวรรคตพระองค์จะเสด็จไปสู่สุคติบนสรวงสวรรค์ พระองค์จึงทรงเป็นบุคคล “ต้นแบบ” ที่จะสถิตอยู่ในหัวใจคนไทยตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- เพลงแสดงความสามารถการสวรรคต ได้แก่ ดวงแก้วดับขันธ พอภูมิพล เพื่อพ่อ เทวดากลับฟ้า พ่อของฉัน ฯลฯ . [ออนไลน์]. ได้จาก <http://www.youtube.com> [สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2560].
- มารศรี สอทิพย์และธารรัตน์ เป็ดทิพย์. (2561). ภาพแทนครูในบทเพลงชุด “ครูในดวงใจ”. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 19. 19 มีนาคม 2561 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันชนะ ทองคำเกา. (2550). ภาพตัวแทนของสมเด็จพระมหาธรรมราชาในวรรณกรรมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา จงสถิตวัฒนา. (2549). เจิมจันทน์กังสดาล: ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ . [ออนไลน์]. ได้จาก <http://www.rdpb.go.th> [สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2561].
- อิราวดี ไตลังคะ. (2543). ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Hall, S. (1997). Representation: culture representations and signifying practices. London: Sage.

การพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

A DEVELOPMENT OF THE EPISODIC MEMORY PROGRAM FOR ELDERLY

นุชจรี อุตจิตร^{1*} (Nutchari Autthachit),

ดร.กนก พานทอง² (Kanok Panthong, Ph.D.),

ดร.พีร วงศ์อุปราช³ (Peera Wongupparaj, Ph.D.)

(Received: March 13, 2020; Revised: May 24, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ และพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครจากชมรมผู้สูงอายุ ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ และแบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. สิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ชุดที่ 1 การเรียกคืนความจำแบบทันที และชุดที่ 2 การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที จากการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) จากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (I-CVI) ทั้ง 2 ชุด อยู่ระหว่าง .08-1.00 และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ .95 และ .99 ตามลำดับ และมีค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .90 และ .89 ตามลำดับ

2. โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 การเรียกคืนความจำแบบทันที และชุดที่ 2 การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที จากการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุโดยผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า มีความเหมาะสมในการใช้ทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.56, SD=.61)

สรุปได้ว่า โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุได้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาโปรแกรม/ ความจำเหตุการณ์/ ผู้สูงอายุ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

(Graduate student, Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University)

^{2, 3} อาจารย์ประจำหน่วยวิจัยวิทยาการปัญญาและนวัตกรรม วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

(Lecturer, Cognitive Science and Innovative Research Unit, Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University)

*Corresponding Author. E-mail: nutchari089@gmail.com

Abstract

The objectives of this research study were to examine the quality of episodic memory stimulus for elderly and to develop episodic memory program for elderly. The sample were volunteers from the elderly club in Watthananakhon District, Sakaeo Province. Research instruments were episodic memory program for elderly, and the assessment for appropriateness of episodic memory program for elderly.

The results were as follows.

1. Episodic memory stimulus for older adults consist of: Set 1 immediate recall and Set 2 25 mins. accessible recall. The content validity was approved by experts. Index of item content validity: I-CVI both sets between .08-1.00, and index of content validity for scale: S-CVI were .95, and .99 respectively. The reliability by analyzing the Cronbach's alpha coefficient as .90 and .89 respectively.

2. Episodic memory program for elderly was divided into 2 sets namely Set 1 immediate recall and Set 2 25 mins. accessible recall. The assessment for appropriateness of episodic memory program for elderly by experts. The developed episodic memory task for elderly were appropriate in testing episodic memory at the highest level. ($M=4.56$, $SD=.61$).

It can be concluded that episodic memory program is suitable for the elderly implementation to test the episodic memory at the highest level.

Keywords : Develop Program/ Episodic Memory/ Elderly

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกมีแนวโน้มที่ประชากรจะก้าวเข้าสู่สังคมวัยสูงอายุเป็นจำนวนมาก องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการเพิ่มขึ้นและการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ จึงได้หาแนวทางการแก้ปัญหาในสภาพความเป็นอยู่ สภาพปัญหาต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเจ็บป่วยทางร่างกาย และการเจ็บป่วยทางด้านจิตใจ เป็นต้น (ละเอียด แจ่มจันทร์, 2559) ส่วนในประเทศไทย มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2558) รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุประจำปี 2558 ระบุว่า “ในปี 2558 ประเทศไทยมีประชากรจำนวน 65.1 ล้านคน เป็นประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 11 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16 ของประชากรทั้งหมด” ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยตั้งแต่ปี 2548 มีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 10 และคาดว่าจะสูงถึงร้อยละ 20 ในปี 2564 (ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ, สุรีย์ ธรรมิกบวร, และสุรสม กฤษณะจุฑะ, 2560) จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ประเทศไทยจะมีประชากรวัยพึ่งพิงในจำนวนที่สูงขึ้น เนื่องจากเมื่ออายุมากขึ้นร่างกายมีความเสื่อมถอยในทุกกระบวน ผู้สูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสมองและระบบประสาท มีผลให้ความรู้คิดลดลง เกิดปัญหาด้านการรู้คิดบกพร่อง จึงมีแนวโน้มว่าจะพบผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของประชากร

ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น (Ames D, Burns A, & O'Brien J., 2010) การมีอายุมากขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายในผู้สูงอายุ รวมไปถึงด้านการรับรู้และตอบสนองที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมถอยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอายุมีความสัมพันธ์กับภาวะสมองเสื่อม พบการสูญเสียความทรงจำประมาณร้อยละ 20-40 ของความจำเดิมที่มีอยู่ และพบว่าอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีการลดลงของความจำและเกิดความบกพร่องมากกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้ผู้สูงอายุจะมีสมรรถนะการดูแลตนเองได้น้อยกว่าวัยผู้ใหญ่ (ตระการกุล ฉัตรวงศ์วิวัฒน์, 2556)

ภาวะสมองเสื่อมเป็นลักษณะของกลุ่มอาการที่เกิดจากสมรรถภาพการทำงานของสมองลดลง ทำให้เกิดความผิดปกติทางด้านสติปัญญา การตัดสินใจ และการใช้เหตุผล การดำเนินของภาวะสมองเสื่อมมักมีสมรรถภาพการทำงานของสมองลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่ออายุยิ่งมากขึ้นค่าคะแนนสมรรถภาพสมองจะต่ำลง (จุฑารัตน เสาวพันธ์ และ เพ็ญจันทร์ เลิศรัตน์, 2559) โดยเฉพาะการเสื่อมสภาพของสมองส่วนฮิปโปแคมปัส (Hippocampal) ที่เป็นต้นกำเนิดของการผิดปกติของความจำเหตุการณ์ มีผลให้เกิดการสูญเสียความจำช่วงหนึ่งของชีวิต ทำให้สูญเสียความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากไม่สามารถจำข้อมูลที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ เช่น ไม่สามารถจำหน้าบุคคลในครอบครัวได้ ไม่สามารถจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตที่ผ่านมา เป็นต้น (Tulving & Markowitsch, 1998) นอกจากนี้ภาวะสมองเสื่อมยังเป็นสาเหตุของการไร้ความสามารถของผู้สูงอายุ ทำให้ญาติต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการดูแล (นงลักษณ์ คำบัวทอง, 2553)

วิธีการปฏิบัติตัวเพื่อช่วยชะลอความเสื่อมของเซลล์ประสาท เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้และความจำมีหลายวิธี ได้แก่ การรับประทานอาหารบำรุงสมอง การเข้าสังคมพบปะพูดคุยกับผู้อื่นบ่อย ๆ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น (มุกดา หนูศรี, 2559) ทั้งนี้ ปัจจุบันนิยมใช้อุปกรณ์สมาร์ตโฟน แท็บเล็ต และเล่นเกมผ่านคอมพิวเตอร์เพิ่มสูงขึ้น และที่ได้รับความนิยมมาก คือ วิธีการสร้างเสริมกิจกรรมทางคอมพิวเตอร์ด้วยการฝึกเล่นเกมกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุ เช่น เกมคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยในการฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาทักษะการใช้สมอง (Ballesteros et al., 2014) แต่ยังไม่มียี่ห้อทดสอบความจำที่ใช้สำหรับการประเมินความจำด้านเหตุการณ์ในผู้สูงอายุมากนัก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ฝึกฝนและทดสอบความจำเหตุการณ์ของตนเอง รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นกิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สมองและทดสอบความจำเหตุการณ์ในผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-70 ปี จำนวน 60 คน ประกอบด้วย เพศชาย 4 คน และเพศหญิง 56 คน ที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว (ชมรมผู้สูงอายุตำบลวัฒนานคร, 2561)

2. โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ พัฒนาขึ้นโดยอาศัยแนวคิดของ Wechsler (1997; 1999) ที่ใช้ในการทดสอบความสามารถทางสติปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ (Wechsler Adult Intelligence

Scale-III: WAIS-III) ซึ่งแบ่งเป็น 2 การทดสอบย่อย ประกอบด้วย 1) การทดสอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียกคืนความจำแบบทันที และ 2) การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป โดยใช้การจำใบหน้า สถานที่ และสัญลักษณ์เป็นสิ่งเร้าในการประเมินความจำเหตุการณ์ ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ที่พัฒนาด้วยระบบ Microsoft Visual Studio 2015 ภาษาคอมพิวเตอร์ C#.NET ในการพัฒนาโปรแกรม

3. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ โปรแกรมแบบทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) แบ่งเป็น 3 ตัวแปร ได้แก่

3.2.1 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ประกอบด้วย

1. ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (Item Content Validity: I-CVI)

2. ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (Content Validity for Scale: S-CVI)

3.2.2 ค่าความเที่ยง (Reliability)

3.2.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมแบบทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

ขั้นที่ 1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

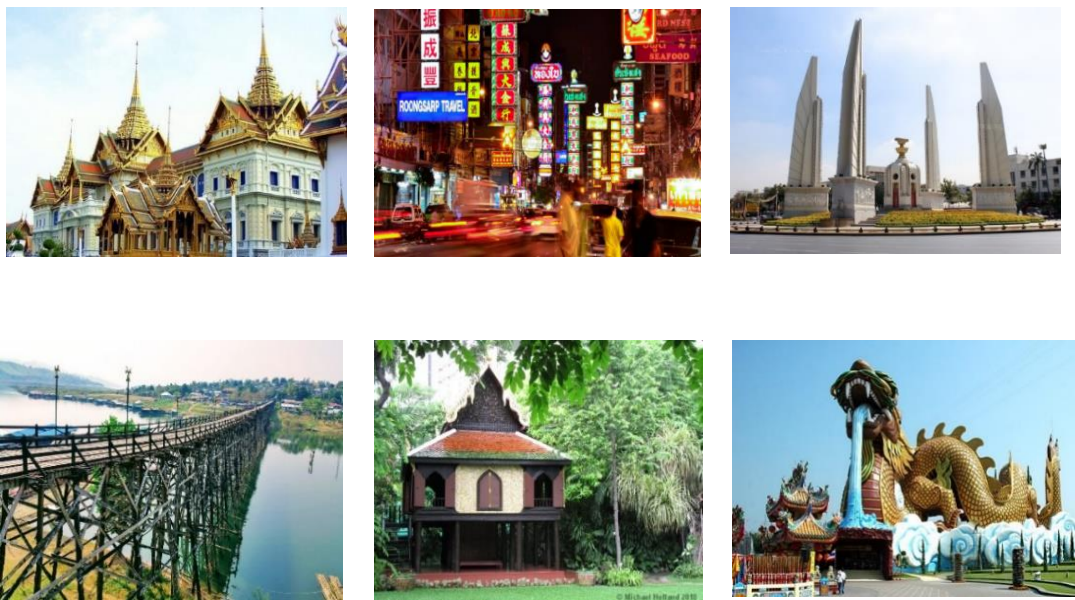
ศึกษาแนวคิดของ Wechsler (1997; 1999) เกี่ยวกับการทดสอบความสามารถทางสติปัญญาสำหรับผู้ใหญ่ (Wechsler Adult Intelligence Scale-III: WAIS-III) ประกอบด้วย 1) การเรียกคืนความจำแบบทันที และ 2) การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป ซึ่งเป็นการทดสอบการจำใบหน้า สถานที่ และสัญลักษณ์

ขั้นที่ 2 สร้างสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

สิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ (Episodic Memory Stimulus) คือ รูปภาพคู่ใบหน้าชื่อบุคคลที่เป็นดารานักแสดงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง ภาพสถานที่สาธารณะ และสถานที่ท่องเที่ยว และภาพสัญลักษณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน รูปภาพที่ปรากฏเป็นภาพสี ขนาด 8x10 เซนติเมตร สร้างขึ้นจำนวน 240 ภาพ แบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 การเรียกคืนความจำแบบทันที ประกอบด้วย 1) การจำใบหน้า 40 ภาพ 2) การจำสถานที่ 40 ภาพ และ 3) การจำสัญลักษณ์ 40 ภาพ ส่วนชุดที่ 2 การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที ประกอบด้วย 1) การจำใบหน้า 40 ภาพ 2) การจำสถานที่ 40 ภาพ และ 3) การจำสัญลักษณ์ 40 ภาพ ดังตัวอย่างสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ตัวอย่างแบบทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ การจำใบหน้า

ภาพที่ 2 ตัวอย่างแบบทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ การจำสถานที่

ภาพที่ 3 ตัวอย่างแบบทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ การจำสัญลักษณ์

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) ของสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ในแต่ละลักษณะให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (Item Content Validity: I-CVI) โดยนำเสนอสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุในแต่ละลักษณะให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาเพื่อประเมินความสอดคล้อง 4 ระดับ ดังนี้

- 1 คะแนน เมื่อพิจารณาว่า ไม่สอดคล้อง
- 2 คะแนน เมื่อพิจารณาว่า สอดคล้องบางส่วน
- 3 คะแนน เมื่อพิจารณาว่า ค่อนข้างสอดคล้อง
- 4 คะแนน เมื่อพิจารณาว่า มีความสอดคล้องมาก

เมื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความตรงเชิงเนื้อหารายข้อแล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา หรือ I-CVI โดยคำนวณจากจำนวนสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุในแต่ละลักษณะที่ได้รับการประเมินความสอดคล้องที่ระดับ 3 หรือ 4 เท่านั้น จึงถือว่ามีความตรงเชิงเนื้อหา ค่า I-CVI ควรมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป (Polit & Beck, 2006) สามารถคำนวณได้จากสูตรดังต่อไปนี้

$$I-CVI = \frac{\text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องในระดับ 3 และ 4}}{\text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}}$$

3.2 วิธีการหาดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (Content Validity for Scale: S-CVI) สิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุในแต่ละลักษณะที่ได้รับการประเมินความสอดคล้องที่ระดับ 3 หรือ 4 กับสิ่งเร้าทั้งหมด การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ S-CVI ค่าที่ได้ควรมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป (Polit & Beck, 2006) สามารถคำนวณได้จากสูตรดังต่อไปนี้

$$S-CVI = \frac{\text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องในระดับ 3 และ 4}}{\text{จำนวนข้อคำถามทั้งหมด}}$$

สิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุในแต่ละลักษณะที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนประเมินในระดับ 3 และ 4 สามารถสรุปเป็นตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุที่เกณฑ์การพิจารณา I-CVI และ S-CVI

สิ่งเร้าความจำเหตุการณ์ สำหรับผู้สูงอายุ	จำนวนสิ่งเร้า ความจำเหตุการณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (ภาพ)	จำนวนสิ่งเร้า ความจำเหตุการณ์ ที่ผ่านเกณฑ์ (ภาพ)	(I-CVI)	(S-CVI)
ชุดที่ 1 การเรียกคืนความจำแบบทันที				
ลักษณะการจำใบหน้า	40	39	.80-1.00	
ลักษณะการจำสถานที่	40	36	.80-1.00	
ลักษณะการจำสัญลักษณ์	40	39	.80-1.00	
รวม	120	114		.95
ชุดที่ 2 การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที				
ลักษณะการจำใบหน้า	40	40	.80-1.00	
ลักษณะการจำสถานที่	40	39	.80-1.00	
ลักษณะการจำสัญลักษณ์	40	40	.80-1.00	
รวม	120	119		.99

ขั้นที่ 4 นำสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุไปทดลองใช้ (Tryout)

ผู้วิจัยนำสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุที่มี 60-70 ปี ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ในอำเภอดอนจาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการ

นำไปใช้งานจริงของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ เช่น ความเหมาะสมของเนื้อหา ความน่าสนใจ ความเข้าใจ และระยะเวลาที่ใช้ดำเนินการทดสอบเหมาะสมกับช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้สูงอายุ มีข้อเสนอแนะว่าจำนวนของสิ่งเร้ามีจำนวนมากไป ขนาดตัวหนังสือเล็กไป คำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่ง Cronbach's – α มากกว่า .70 (Pallant, 2013, p.104)

นำสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุมาหาค่าอำนาจจำแนก แล้วทำการเลือกสิ่งเร้าที่มีค่าอำนาจจำแนก รายข้อที่มีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและการเลือกสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

สิ่งเร้า	สิ่งเร้าความจำ	สิ่งเร้า	ค่าอำนาจ	จำนวนสิ่งเร้า	ค่าความเที่ยง
ความจำ	เหตุการณ์	ความจำ	จำแนก	นำความจำ	(Reliability)
เหตุการณ์	ที่ผ่านเกณฑ์	เหตุการณ์ที่	รายข้อ	เหตุการณ์ไปใช้	
สำหรับ	ผู้เชี่ยวชาญ	ผ่านเกณฑ์		จริง	
ผู้สูงอายุ	(ภาพ)	(ภาพ)		(ภาพ)	
ชุดที่ 1 การเรียกคืนความจำแบบทันที					
ลักษณะการจำ					
ใบหน้า	39	28	.20-.65	10	.89
ลักษณะการจำ					
สถานที่	36	21	.20-.71	10	.89
ลักษณะการจำ					
สัญลักษณ์	39	29	.20-.76	10	.83
รวม	114	78		30	.90
ชุดที่ 2 การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที					
ลักษณะการจำ					
ใบหน้า	40	26	.20-.88	10	.88
ลักษณะการจำ					
สถานที่	39	19	.20-.84	10	.88
ลักษณะการจำ					
สัญลักษณ์	40	18	.20-.70	10	.87
รวม	119	63		30	.89

จากตารางที่ 2 สิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ชุดที่ 1 การเรียกคืนความจำแบบทันที ผ่าน เกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 114 ภาพ ประกอบด้วย ลักษณะการจำใบหน้า จำนวน 39 ภาพ ลักษณะการจำสถานที่

จำนวน 36 ภาพ และลักษณะการจำสัญลักษณ์ จำนวน 29 ภาพ นำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก ค่า Item-Total Correlation ที่ยอมรับได้ต้องมีค่า มากกว่า .20 ขึ้นไป คงเหลือสิ่งเร้า ความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุในลักษณะการจำใบหน้า ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20-.88 จำนวน 28 ภาพ ลักษณะการจำสถานที่ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20-.84 จำนวน 21 ภาพ และลักษณะการจำ สัญลักษณ์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20-.76 จำนวน 29 ภาพ จากนั้นผู้วิจัยทำการเลือกภาพโดยพิจารณา ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมากไปหาน้อย 10 อันดับ ได้แก่ ลักษณะการจำใบหน้าจำนวน 10 ภาพ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .89 ลักษณะการจำสถานที่จำนวน 10 ภาพ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .89 และลักษณะการจำสัญลักษณ์ จำนวน 10 ภาพ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .83 รวมสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ชุดที่ 1 การเรียกคืน ความจำแบบทันที ทั้งหมดจำนวน 30 ภาพ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .90

สิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ชุดที่ 2 การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที ผ่านเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 119 ภาพ ประกอบด้วย ลักษณะการจำใบหน้า จำนวน 26 ภาพ ลักษณะการ จำสถานที่ จำนวน 19 ภาพ และลักษณะการจำสัญลักษณ์ จำนวน 18 ภาพ นำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก ค่า Item-Total Correlation ที่ยอมรับได้ต้องมีค่า มากกว่า .20 ขึ้นไป คงเหลือ สิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุในลักษณะการจำใบหน้า ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20-.65 จำนวน 26 ภาพ ลักษณะการจำสถานที่ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20-.71 จำนวน 19 ภาพ และลักษณะการจำ สัญลักษณ์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20-.70 จำนวน 18 ภาพ จากนั้นผู้วิจัยทำการเลือกภาพโดยพิจารณา ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมากไปหาน้อย 10 อันดับ ได้แก่ ลักษณะการจำใบหน้าจำนวน 10 ภาพ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .88 ลักษณะการจำสถานที่จำนวน 10 ภาพ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .88 และลักษณะการจำสัญลักษณ์ จำนวน 10 ภาพ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .87 รวมสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ชุดที่ 2 การเรียกคืน ความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที ทั้งหมดจำนวน 30 ภาพ มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .89

ตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

ขั้นที่ 1 ออกแบบโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ วิเคราะห์และออกแบบ โปรแกรม กำหนดโครงสร้างและผังการทำงานของโปรแกรม

ขั้นที่ 2 พัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์นำโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความ เหมาะสมผลการทดสอบ ได้แก่ ความถูกต้อง มีหน่วยเป็น คะแนน และเวลาการตอบสนอง มีหน่วยเป็น มิลลิวินาที โดยแบ่งการทดสอบออกเป็น 2 วิธี ประกอบด้วย

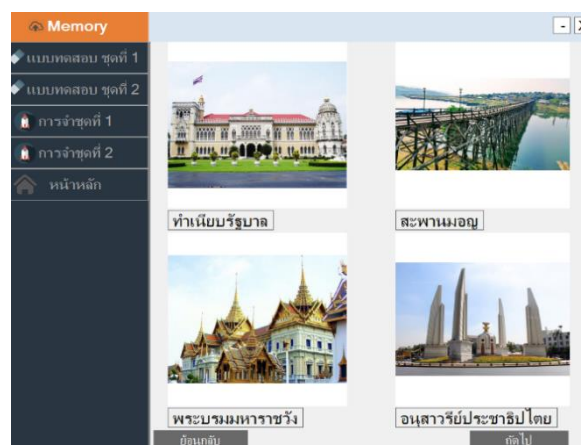
1. วิธีการเรียกคืนความจำแบบทันที แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การจำใบหน้า การจำสถานที่ และการจำสัญลักษณ์
2. วิธีการเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที หลังจากการดูสิ่งเร้าความจำ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การจำใบหน้า การจำสถานที่ และการจำสัญลักษณ์

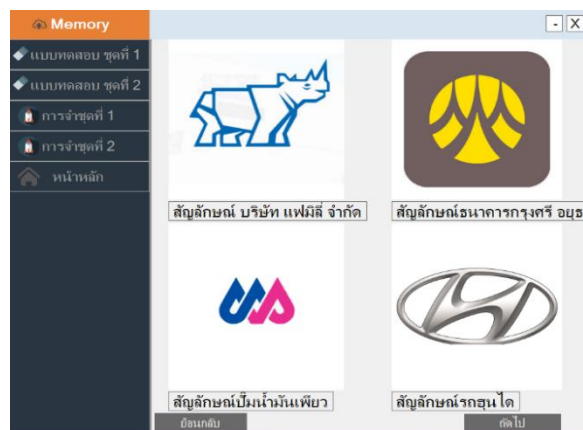
ภาพที่ 1 หน้าจอแสดงตัวเลือกการทดสอบของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

ภาพที่ 2 หน้าจอแสดงการจำใบหน้าของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

ภาพที่ 3 หน้าจอแสดงการจำสถานที่ของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

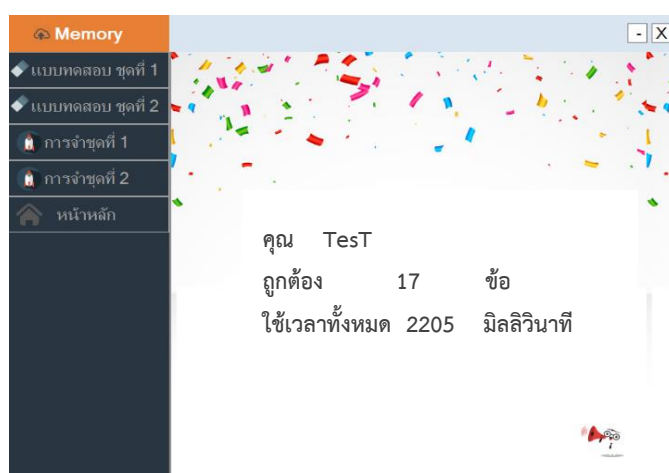
ภาพที่ 4 หน้าจอแสดงการจำสัญลักษณ์ของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

The screenshot shows the same 'Memory' software window. The sidebar menu is identical. The main area is titled 'แบบทดสอบชุดที่ 1' (Test Set 1) and contains a registration form. The form includes the following fields and options: 'กรณารอกข้อมูลต่อไปนี้' (Please provide the following information), 'ชื่อ - นามสกุล' (Name - Surname) with a text input field, 'เพศ' (Gender) with radio buttons for 'ชาย' (Male) and 'หญิง' (Female), 'อายุ' (Age) with a text input field, and 'ระดับการศึกษา' (Education Level) with a dropdown menu currently showing 'เกรดเฉลี่ย' (GPA). At the bottom of the form is a button labeled 'เริ่มทดสอบ' (Start Test).

ภาพที่ 5 หน้าจอแสดงเข้าสู่การเริ่มทดสอบโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

ภาพที่ 6 หน้าจอแสดงขณะทำการทดสอบโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

ภาพที่ 7 หน้าจอรายงานผลการทดสอบของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

ขั้นที่ 3 ประเมินโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

การประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทำแบบประเมินความเหมาะสมแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการดำเนินการตามขั้นตอนของโปรแกรม 2) ด้านเนื้อหา 3) ด้านการประเมินผล 4) ด้านภาพรวมของโปรแกรม มีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านการดำเนินการตามขั้นตอนของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ตารางรายละเอียด การกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์ การกำหนด ขั้นตอน และเนื้อหาการดำเนินการ

2) ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ มีคำอธิบายถึง วิธีการใช้อย่างละเอียด และชัดเจน สามารถทดสอบความจำเหตุการณ์ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์

3) ด้านการประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินผลโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

4) ด้านภาพรวมของโปรแกรม ประกอบด้วย ความน่าสนใจ และการจัดรูปแบบของโปรแกรม มีความชัดเจน สามารถใช้ทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุได้

การประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ได้กำหนดเกณฑ์ ในการให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง โปรแกรมทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง โปรแกรมทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง โปรแกรมทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง โปรแกรมทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง โปรแกรมทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ผลการประเมินเป็นรายข้อคำนวณค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบเกณฑ์การประเมิน (Johnson & Onwuegbuzie, 2004) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำไปใช้ต่อไป

ขั้นที่ 4 จัดทำคู่มือการใช้โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

คู่มือการใช้โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วย คำชี้แจง ลักษณะของ กิจกรรม เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการฝึก จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการฝึก

เครื่องมือที่ใช้ในรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

2. แบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยโดยจัดทำโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ และจัดทำเอกสารขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือจากวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา ไปยังกลุ่มตัวอย่างข้างต้น แล้วนำโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการตรวจสอบคุณภาพของสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ชุดที่ 1 การเรียกคืนความจำแบบทันที และชุดที่ 2 การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที ด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (I-CVI) ทั้ง 2 ชุด อยู่ระหว่าง .08-1.00 และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ .95 และ .99 ตามลำดับ และมีค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .90 และ .89 ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ชุดที่ 1 การเรียกคืนความจำแบบทันที และชุดที่ 2 การเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที ในภาพรวมมีความเหมาะสมในการใช้ทดสอบความจำเหตุการณ์กับผู้สูงอายุ จากการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุในภาพรวม

โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ	Mean	SD	ระดับ
			ความเหมาะสม
1. ด้านการดำเนินการตามขั้นตอนของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ	4.61	0.48	มากที่สุด
2. ด้านเนื้อหา	4.50	0.58	มากที่สุด
3. ด้านการประเมินผล	4.67	0.58	มากที่สุด
4. ด้านภาพรวมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ	4.52	0.71	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.56	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในภาพรวมสำหรับใช้ทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean =4.56, SD=.61) เมื่อพิจารณารายด้าน ปรากฏว่า 1) ด้านการดำเนินการตามขั้นตอนของ

โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean=4.61, $SD=.48$) 2) ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean =4.50, $SD=.58$) 3) ด้านการประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean =4.67, $SD=.58$) และ 4) ด้านภาพรวมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (Mean =4.52, $SD=0.71$)

อภิปรายผล

1. การพัฒนาโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Wechsler Adult Intelligence Scale: III) จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ชุด ได้แก่ การเรียกคืนความจำแบบทันที และการเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที มีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาารายข้อ (I-CVI) อยู่ระหว่าง .08-1.00 หมายถึง มีความตรงเชิงเนื้อหาที่ยอมรับได้ และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ .95 และ .99 ตามลำดับ หมายถึง มีความตรงเชิงเนื้อหาที่ยอมรับได้ ตามเกณฑ์การประเมินค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาารายข้อ (I-CVI) และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) ของ Polit and Beck (2006) ควรมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป จึงถือว่ามีความตรงเชิงเนื้อหา

การหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของสิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุทั้ง 2 ชุด ได้แก่ การเรียกคืนความจำแบบทันที มีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ .90 และการเรียกคืนความจำเมื่อปล่อยให้ระยะเวลาผ่านไป 25 นาที มีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ .89 ตามเกณฑ์การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของ Pallant (2013) ซึ่งกำหนดให้ Cronbach's - α มากกว่า .70 สรุปได้ว่า สิ่งเร้าความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุทั้ง 2 ชุด สามารถนำไปพัฒนาเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้

2. โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวมของโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์มีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wechsler D. (1999) ที่พัฒนาแบบทดสอบและมาตรวัดสติปัญญาสำหรับวัยรุ่นและผู้ใหญ่ อายุ 16-75 ปี โดยการแบ่งแบบทดสอบออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ 1) แบบทดสอบทางด้านภาษา (Verbal Test) เช่น การจำคำศัพท์ การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการเรียงลำดับของตัวเลข เป็นต้น และ 2) แบบทดสอบทางด้านปฏิบัติ (Performance Test) เช่น การเรียงภาพตามเหตุการณ์ การต่อภาพชิ้นส่วนให้เป็นภาพสมบูรณ์ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์และตัวเลข เป็นต้น เป็นการทดสอบที่ใช้กันอย่างแพร่หลายสำหรับวัยรุ่นและผู้ใหญ่มีการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ รวมทั้งภาษาไทย สามารถใช้ในคลินิกจิตวิทยาต่าง ๆ เพื่อประเมินความสามารถทางสติปัญญา และใช้ในการคัดกรองเพื่อประเมินการรักษาความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความจำได้ ดังนั้น โปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุในบริบทของไทยได้

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์คนชรา บ้านพักคนชรา สามารถนำโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ ไปใช้ฝึกทักษะการจำในเวลารว่าง และใช้ทดสอบความจำเหตุการณ์ของผู้สูงอายุของตัวผู้สูงอายุเองได้
2. ผู้ทดสอบต้องมีคอมพิวเตอร์ ที่ลงโปรแกรมทดสอบความจำเหตุการณ์สำหรับผู้สูงอายุ
3. สามารถพัฒนาต่อยอดเป็น Application ดาวน์โหลดผ่านโทรศัพท์สมาร์ทโฟน เพื่อความสะดวกต่อการทดสอบ โดยไม่ต้องเตรียมโปรแกรมและคอมพิวเตอร์

เอกสารอ้างอิง

- จุฑารัตน์ เสาวพันธ์ และเพ็ญจันทร์ เลิศรัตน์. (2559). ประสิทธิภาพของผู้ดูแล ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*. 34(3): 110-116.
- ตรจารย์กุล ฉัตรวงศ์วิวัฒน์. (2556). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมความจำต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนด้านความจำในผู้สูงอายุ. *วารสารสภาการพยาบาล*. 28(2), 98-108.
- นงลักษณ์ คำบัวทอง. (2553). การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้สูงอายุโรคสมองเสื่อมที่มารับบริการในโรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่:เชียงใหม่.
- ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ, สุรีย์ ธรรมิกบวร, และสุสม กฤษณะจุฑะ. (2560). โรงเรียนผู้สูงอายุกับการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนท้องถิ่นอีสาน. *วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร*. 14(1): 133-161.
- มุกดา หนูศรี. (2559). การป้องกันภาวะสมองเสื่อม. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 8(1): 227-240.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2558). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- ละเอียด แจ่มจันทร์. (2549). *สารทบทวนผู้สูงอายุไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : บริษัท จุดทอง จำกัด.
- Ames D, Burns A, O'Brien J. (2010). *Dementia in intellectual disabilities* (4th Ed.). London: Hodder Arnold.
- Ballesteros, S., Prieto, A., Mayas, J., Toril, P., Pita, C., Ponce de León, L., Waterworth, J. (2014). Brain training with non-action video games enhances aspects of cognition in older adults: a randomized controlled trial. *Frontiers in Aging Neuroscience*, 6 . doi:10.3389/fnagi.2014.00277.
- Pallant, J. (2013). *SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using the SPSS Program* (5th ed.). Maidenhead, Berkshire, England: McGraw-Hill.
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2006). The content validity index: are you sure you know what's being reported? Critique and recommendations. *Research in nursing & health*, 29(5): 489-497.
- Tulving, E., & Markowitsch, H. J. (1998). Episodic and declarative memory: role of the hippocampus. *Hippocampus*, 8(3): 198-204.
- Wechsler, D., Coalson, D. L., & Raiford, S. E. (1997). *WAIS-III: Wechsler adult intelligence scale: Psychological Corporation San Antonio, TX*.
- Wechsler, D. (1999). *Wechsler Abbreviated Scale of Intelligence*. The Psychological Corporation: Harcourt Brace & Company. New York, NY.

การศึกษานโยบายวัฒนธรรมการปลูกข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ
กรณีศึกษาบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

A study of Cultural Wisdom in the Rice-Growing of Khamu Ethnic Group:

A Case Study of Bon Khao Kaengriang Village, Thakradan Subdistrict,

Si Sawat District, Kanchanaburi Province

อรพรรณ ศรีทอง^{1*} (Orapan Sritong),

ดร.เฉลิมพล ศรีทอง² (Chaloempon Sritong, Ph.D.)

(Received: March 17, 2020; Revised: May 25, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

การศึกษานโยบายวัฒนธรรมการปลูกข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ กรณีศึกษาบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวรรณกรรมการปลูกข้าวของชาวมุ บ้านบนเขาแก่งเรียง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์ สืบทอดประเพณีการปลูกข้าวของชาวมุ บ้านบนเขาแก่งเรียง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี งานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการซักถามเจาะลึกรายบุคคล รวมทั้งได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบหิมะลูกบอล (Snowball Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 14 คน ซึ่งเป็นชาวมุที่ปลูกข้าวไร่ ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน นักวิชาการ และปราชญ์ชุมชนชาวมุ ซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านบนเขาแก่งเรียง ที่สามารถบอกเล่าถึงประเพณีการปลูกข้าวและรูปแบบพิธีกรรม ความเชื่อของชาวมุที่ถือว่าเป็นประเพณีที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของชาวมุเป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาข้อมูลที่ได้จากชาวบ้านในพื้นที่ที่ศึกษาสามารถให้ข้อมูลที่ต้องการศึกษาได้ รวมทั้งใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลจากการสังเกต การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมในงานวิจัยดังกล่าว

ผลการวิจัยพบว่า การปลูกข้าวของชาวมุที่บ้านบนเขาแก่งเรียง จะเริ่มปลูกข้าวภายหลังพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ โดยยึดการพยากรณ์ของพระโคที่ได้พยากรณ์ไว้เป็นหลักในการปลูกข้าวในแต่ละปี ซึ่งในปี 2562 ผลการเสี่ยงทายปรากฏว่า “พระโคได้กินข้าวพยากรณ์ว่า ธัญญาหาร ผลาหารจะบริบูรณ์ดี พระโคกินน้ำและหญ้า พยากรณ์ว่า น้ำท่าจะบริบูรณ์พอสมควร ธัญญาหาร ผลาหาร ภักษาหาร มังสาหาร จะอุดมสมบูรณ์ดี และในการเสี่ยงทายผ้านุ่งเสี่ยงทาย พระยาแรกนาหีบเสี่ยงทายได้ผ้าหาคีบ พยากรณ์ว่า น้ำสำหรับปีนี้จะมีปริมาณพอดี ข้าวกล้าในนาจะได้ผลบริบูรณ์ และผลาหาร มังสาหาร จะอุดมสมบูรณ์ดี” สำหรับระยะเวลาในการปลูกข้าว

¹ นักวิชาการวัฒนธรรม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

(Cultural Officer, The office of Art and Cultural, Kanchanaburi Rajabhat University)

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

(Lecturer in Business Administration Program, Kanchanaburi Campus Mahidol University)

*Corresponding Author. E-mail: pooh_oui@hotmail.com

จนถึงเกี่ยวข้าวจะใช้เวลาประมาณ 5 - 6 เดือน หรือที่ชาวขมุบอกว่า “ปลูกวันแม่ เก็บวันพ่อ” ในปีนี้ชาวขมุได้กำหนดเริ่มการหยอดข้าวในเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม 2562 และเริ่มเกี่ยวข้าวในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม 2562 สำหรับขั้นตอนการปลูกข้าวของชาวขมุจะดำเนินการ 4 ขั้นตอนหลัก ประกอบด้วย 1) หยอดข้าวไร่ (จะมอนเฮื้อะ) 2) รับท้องข้าว 3) พาดข้าว (ปุ้เงาะ) และ 4) การเปิดยั้งข้าว (เปิดจะโอะ) การปลูกข้าวของชาวขมุที่บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ปลูกข้าวเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนเท่านั้น ปัจจุบันการปลูกข้าวของชาวขมุที่บ้านบนเขาแก่งเรียงมีครัวเรือนที่ปลูกข้าวน้อยลงเนื่องจากไม่มีผู้สืบทอดและมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้มีการลดขั้นตอนและประเพณีบางอย่างลง สำหรับแนวทางการอนุรักษ์สืบทอดประเพณีการปลูกข้าวของชาวขมุ บ้านบนเขาแก่งเรียง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี จากการลงพื้นที่พบว่า โรงเรียนบ้านบนเขาแก่งเรียงมีแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการปลูกข้าวของชาวขมุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการปลูกข้าวของชาวขมุ เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและมองเห็นถึงความสำคัญของการปลูกข้าวมากขึ้น รวมทั้งมีการเผยแพร่ความรู้การปลูกข้าวและดำเนินชีวิตของชาวขมุให้แก่เยาวชนที่เข้ามาเรียนรู้ในหมู่บ้าน โดยมีคุณปราณี บุญทอง ประธานชมรมบ้านบนเขาแก่งเรียง เป็นผู้ดูแลและถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนผู้สนใจ

คำสำคัญ : ข้าว/ วัฒนธรรม/ ขมุ/ ประเพณี

Abstract

The conducted study of Cultural wisdom in the rice-growing of Khamu ethnic group: a case study of Bon Khao Kaengriang Village, Thakradan Subdistrict, Si Sawat District, Kanchanaburi Province aimed to 1) studying the rice-growing culture of Khamu people and 2) create conservation, succession guidelines in cultural inheritance of rice-growing. This qualitative study adopted an in-depth interview for individual participants in data collection. Based on the purposes of the study, a sample was selected by using Snowball Sampling gaining 14 key informants including Khamu rice-farmers, elderly people, academics, and local scholars. The key informants resided in Bon Khao Kaengriang Village and could provide data on the rice-growing traditions, worships, and beliefs significantly influencing the living lifestyles of Khamu people. Additionally, the data collection was used the observation and focus group.

The research findings showed that the rice-growing generally started after the Royal Ploughing Ceremony by strictly seize the forecast sacred bulls each year. In 2019, the forecast mentioned that “The royal bulls eat rice meaning to abundant rice and fruits, and drink water and eat grass meaning to abundant water sources, rice, fruits, food, and meat”. Besides, the Ploughing Lord picked up the cloth length 125 centimeters meaning to sufficient water, abundant rice sprouts, fruits, and meat.” The duration of rice-growing up to rice-harvesting normally took

5-6 months; Khamu people wisely called "Growing on Mother's Day and Harvesting on Father's Day". In 2019, Khamu people had started growing some rice during June - July, then harvested during November - December. There were 4 main steps as follows: 1) rice-growing (Chamon Hoe), 2) rice-producing, 3) rice-threshing (Pu Ngo), and 4) opening rice barn (Peot Cha-o). Normally, the rice-growing of Khamu people in Bon Khao Kaengriang Village, Thakradan Subdistrict, Si Sawat District, Kanchanaburi Province was only for household consumption, and currently, the rice-growing of Khamu people has fewer households who grow some rice because there are no descendants and they change their living lifestyles. This was probably caused by the lack of cultural inheritance and conceptual changes in the living lifestyles. By this limitation, some steps and traditions had been reduced for more convenience.

By taking the conservative and heritable guidelines of the rice-growing using the field surveys revealed that Ban Bon Khao Kaengriang School had the educational curriculum in conservative guideline in rice-growing culture. The curriculum emphasized on the importance and understanding of rice-growing methods, and the living lifestyles of Khamu people. Moreover, the knowledge of rice-growing, living lifestyles, and traditions had been disseminated to the young generations by Prani Bunthong, the head of Bon Khao Kaengriang Village Club.

Keywords: Rice/ Culture/ Khamu/ Tradition

บทนำ

ขมุเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนไทย - ลาว รวมทั้งกระจายอยู่ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง บริเวณภาคเหนือของประเทศไทยและตอนเหนือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและทางตอนใต้ของจีน (นิพัทธเวช สืบแสง, 2539: ชูศักดิ์ วิทยารักษ์, 2546: บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2551) ขมุเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับการเกษตรทำไร่ ทำสวน นิยมตั้งหมู่บ้านอยู่บริเวณเนินสูงริมน้ำ (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2551)

ชาวขมุที่บ้านบนเขาแก่งเรียงมีอาชีพหลักคือการทำเกษตรกรรม เช่น การปลูกข้าว ปลูกมัน ไร่สำหรับกินภายในครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ สรรพสุข. (2559). ที่ได้กล่าวว่า ขมุเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับการทำการเกษตร ปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด ทำสวน ให้ความสำคัญของเวลาในการดูแลไร่สวนตลอดทั้งปี การปลูกข้าวของชาวขมุเป็นการปลูกที่ทำขึ้นตามฤดูกาล ปัญหาใหญ่ของการทำนาคือปัญหาเรื่องน้ำฝน เนื่องด้วยการทำนาในอดีตเป็นน่าน้ำฝน จำเป็นต้องพึ่งพิงกับธรรมชาติดินฟ้าอากาศ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนและมนุษย์ไม่สามารถจะควบคุมได้ ดังนั้นการอาศัยอำนาจลึกลับไสยศาสตร์เรียกผีสงเทวดา ให้มาช่วยปัดเป่าขจัดภัยอันตรายต่าง ๆ และวิธีการที่ทำกัน ก็คือพยายามเอาอกเอาใจด้วยการเลี้ยงดูเอาใจ โดยเซ่นไหว้ภูตผีหรืออำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติต่าง ๆ ก็เพื่อความสมบูรณ์และมีผลผลิตตามฤดูกาล ในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าวนั้นจะมองเห็นวิธีการแก้ไข ปัญหาของชาวบ้าน เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านในการเผชิญกับปัญหาเรื่องปากท้อง เรื่องความอยู่รอดของ

ชาวบ้านนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาวิจัยเรื่องภูมิปัญญาวัฒนธรรมการปลูกข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์มุ
กรณศึกษาบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการปลูก
ข้าว และร่วมกันหาแนวทางการอนุรักษ์ สืบทอดประเพณีการปลูกข้าวของชาวมุให้คงอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมการปลูกข้าวของชาวมุ บ้านบนเขาแก่งเรียง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์ สืบทอดประเพณีการปลูกข้าวของชาวมุ บ้านบนเขาแก่งเรียง อำเภอศรี
สวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีการศึกษา

งานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการ
สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการซักถามเจาะลึกรายบุคคล รวมทั้งได้ใช้รูปแบบการวิจัยสุ่ม
ตัวอย่างแบบลูกโซ่ Snowball Sampling เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) รวมทั้งใช้เทคนิคการเก็บ
ข้อมูลจากการสังเกต การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมในงานวิจัยดังกล่าว

งานวิจัยเล่มนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยกำหนดประเด็นคำถามเพื่อใช้เป็นข้อมูลใน
การศึกษางานวิจัยซึ่งคำถามที่ใช้มีลักษณะปลายเปิด สำหรับประเด็นคำถามที่ตั้งขึ้นมีดังนี้

1. รูปแบบพิธีกรรมการปลูกข้าว
2. สายพันธุ์ข้าวที่ชาวมุใช้ในการปลูก
3. ความแตกต่างในการปลูกข้าวตั้งแต่อดีตกับปัจจุบัน
4. ประเพณี และความเชื่อที่ยังคงสืบทอด
5. จำนวนประชากรชาวมุที่ปลูกข้าว
6. วัตถุประสงค์ในการปลูกข้าว สำหรับบริโภค/จำหน่าย
7. แนวทางการสืบทอดการปลูกข้าวของชาวมุ

งานวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัด
กาญจนบุรี ซึ่งมีชาวมุอาศัยอยู่หลายครอบครัว สาเหตุที่เลือกเพราะชาวมุพื้นที่ดังกล่าวเพราะจากการศึกษา
ข้อมูลจากเอกสารและการสำรวจพื้นที่พบว่า ยังมีการสืบทอดการปลูกข้าวและรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชน
ดั้งเดิมไว้อยู่ รวมทั้งมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมความเชื่อ ภูมิปัญญา ฯลฯ ให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชนอย่าง
ต่อเนื่อง

ผู้วิจัยเลือกแหล่งข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ ชาวมุบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรี
สวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 14 คน โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ผู้เฒ่าผู้แก่ และ
ปราชญ์ชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสในชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ที่สามารถบอกเล่าการ
ปลูกข้าว ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อในชุมชนได้อย่างครบถ้วน งานวิจัยดังกล่าวเริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่ 13
มีนาคม พ.ศ. 2562 ถึง 13 มีนาคม พ.ศ. 2563

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นซึ่งมีเนื้อหาที่ครอบคลุมกับความต้องการในการศึกษา รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่จากสถานที่จริงมาทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ด้วยการนำข้อมูลทุกส่วนที่ได้โดยวิธีการจดบันทึก บันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ เอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำมาร่วมกันวิเคราะห์ผลเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการศึกษา

ในงานวิจัยเรื่องการศึกษาภูมิปัญญาวัฒนธรรมการปลูกข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ กรณีศึกษาบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้มีการลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัยดังกล่าว เป็นจำนวน 5 ครั้ง ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการลงพื้นที่เพื่อแนะนำตัวแก่ชาวบ้านในชุมชนบ้านบนเขาแก่งเรียง ซึ่งในการลงพื้นที่ครั้งนี้ได้ไปในวันที่มีการประชุมหมู่บ้านประจำเดือน ซึ่งการประชุมดังกล่าวได้มีผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน ครูอาจารย์จากโรงเรียนบนเขาแก่งเรียง หน่วยงานราชการ และชาวบ้านในพื้นที่เข้าร่วมประชุมด้วย โดยการเข้าร่วมประชุมดังกล่าวผู้วิจัยได้มีการพูดแนะนำตัวแก่ผู้เข้าร่วมประชุม และได้พูดถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานวิจัยให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบ

ครั้งที่ 2 เป็นการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากชาวขมุในพื้นที่ตามแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และกำหนดวันในการลงพื้นที่ครั้งต่อไปในการเก็บข้อมูลการปลูกข้าวของชาวขมุ รวมทั้งสอบถามข้อมูลทั่วไปของชาวขมุเพื่อใช้ประกอบการทำงานวิจัยดังกล่าว จากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่า ช่วงเวลาในการปลูกข้าวของชาวขมุที่บ้านบนเขาแก่งเรียง จะปลูกข้าวหลังพิธีแรกนาขวัญ ระยะเวลาในการปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวข้าวประมาณ 5 - 6 เดือน “ปลูกวันแม่ เก็บวันพ่อ” การปลูกข้าวแบบโบราณจะใช้วิธีหว่านป่า จุดหญ้าไถแปร และที่ดินปรับพื้นที่โดยพื้นที่ที่จะปลูกข้าวต้องมีความสะอาดมากที่สุดก่อนการหยอดข้าวโดยคนในหมู่บ้านช่วยกันลงแรง ปัจจุบันใช้รถไถในการปรับหน้าดินเพื่อความสะดวกและรวดเร็ว ส่วนการหยอดข้าวจะต้องเป็นวันศุกร์เท่านั้น (วันต้องห้ามในการทำกิจกรรมคือวันพระชาวขมุจะไม่ปลูกข้าวและตัดข้าวในยังออกข้าวในวันพระ เพราะถือเป็นวันหยุดพักผ่อน) และคนแรกในการหยอดต้องเป็นคนที่เกิดปีมะเส็ง หรือปีขานเท่านั้น คนที่เกิดปีระกาหยอดข้าวคนแรกไม่ได้เพราะไถกินข้าวจะสิ้นเปลือง ก่อนการปลูกข้าวจะมีการเลือกพื้นที่ปลูกข้าว โดยจะมีการเสี่ยงทายด้วยการผูกเชือกไว้ที่ตอก พอคลี่ออกมาจะเป็นห่วง บริเวณปลายห่วงจะมีคำทำนายคือ มียุ่งข้าว มีบ้าน ตามเรื่องที่จะใช้การเสี่ยงทายติดอยู่ รวมทั้งมีการเสี่ยงทายในเรื่องของฝนตกไม่ตกด้วย ในอดีตการสื่อสารไม่ชัดเจนชาวบ้านจะนำตะกวดมาใช้ในการเสี่ยงทาย โดยจะสังเกตสีที่หางของตะกวด ถ้าหางมีสีแดงจะทำนายว่าเดือนนี้จะแล้งมากยังไม่สามารถปลูกข้าวได้

ข้าวในการปลูกจะเป็นข้าวเจ้าและข้าวเหนียว พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกประกอบด้วย

ข้าวตันสูง มีลักษณะต้นจะแข็งแรง มีรวงมีน้ำหนัก ต้นแข็ง ข้าวเหนียว เก็บเกี่ยวง่าย

ข้าวใบลาย จะมีลักษณะเตี้ยกว่าข้าวตันสูง เวลาฟาดเมล็ดข้าวจะหลุดง่ายกว่าข้าวตันสูง

ข้าวตันขาว ลักษณะข้าวจะนุ่มคล้ายข้าวหอมมะลิ

ข้าวตันมะเขือ เม็ดจะมีลักษณะป้อม ๆ เล็ก ๆ กลม ๆ (คล้ายข้าวญี่ปุ่น)

รสชาติของข้าวในอดีตจะมีรสที่หวาน นุ่ม หอมอร่อยกว่าปัจจุบัน เพราะไม่มีการใช้ยาฆ่าแมลง แต่ปัจจุบันมีการนำสารเคมีมาใช้ในการปลูกข้าวทำให้ข้าวที่ปลูกมีรสชาติที่ขม แข็ง ไม่อร่อยเท่าข้าวในอดีต ข้าวที่ปลูกจะใช้เพื่อการบริโภคเท่านั้น ดังนั้นในการปลูกข้าวแต่ละครั้งจะปลูกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว ชาวชุมชนข้าวเจ้าเป็นหลักฐานข้าวเหนียวจะนำมากินในงานพิธีต่าง ๆ

ครั้งที่ 3 เป็นการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลการหยอดข้าวไร่ ภาษาชุมชนเรียกว่า “จะมอนเฮื้อะ” ซึ่งในปีที่กำหนดขึ้นในเดือนมิถุนายน ช่วงทำพิธีหยอดจะมีการเตรียมของที่ใช้พิธีให้ครบประกอบด้วยดอกไม้ (หงอนไก่ ดาวเรือง) รูปเทียน (เพื่อใช้บอกเจ้าที่เจ้าทางว่าจะทำการปลูกข้าวขอให้ข้าวที่ปลูกงอกงามอุดมสมบูรณ์) นอกจากจะมีไม้ขำแมงมุมที่มีไม้สำหรับเสียบดินได้แล้วจะต้องมีกระบอกน้ำโดยนำมาบากปากกระบอกและเหลากันกระบอกให้แหลมสามารถปักดินได้ (ชาวชุมชนเชื่อว่าเป็นการข่มขู่เทวดาให้ฝนตก ถ้าฝนไม่ตกจะเอาไม้เสียบกัน) หลังจากที่ได้เจ้าของไร้วางพิธีเสร็จ ผู้ชายคนแรก (จะต้องเป็นคนที่เกิดปีชวด ปีมะเส็ง รวมทั้งการฟาดข้าวก็จะต้องให้คนที่เกิดปีดังกล่าวทำพิธีด้วย สำหรับปีที่ต้องห้ามในการทำพิธีคือ ปีวอก ปีระกา) จะใช้ไม้กระแทก ๆ ดิน และผู้หญิงหรือคนแก่ก็จะเดินตามเพื่อหยอด ชาวบ้านจะช่วยกันมาลงแรงช่วยกันหยอดข้าว หลังจากหยอดเสร็จแล้วจะใช้กิ่งไม้ลากดินกลบหลุมทีเดียว ช่วงหลังถ้าบ้านไหนมีรถไถก็ใช้รถไถชักล่อง คือเมื่อหยอดเสร็จก็จะตะดินกลบหลุม ในการหยอดข้าวนอกจากจะหยอดเมล็ดข้าวแล้วชาวชุมชนยังหยอดเมล็ดพันธุ์พืชอื่นลงไปด้วย ปลูกพร้อมกันไปทีเดียว เช่น แดงข้าว เมล็ดแดง แดงเปรี้ยว (สำหรับทำน้ำพริก) งาหอม (สำหรับทำขนมทองหยี) หลังจากเสร็จขั้นตอนหยอดทุกคนที่หยอดเสร็จก็ต้องมาล้างมือใส่กระบอกที่เตรียมไว้ จากนั้นจะทุบกระบอกให้แตกเพื่อเป็นเคล็ดให้ข้าวที่ปลูกแตกงอกงาม เมื่อเสร็จพิธีกรรมทุกคนที่มาร่วมจะไปกินข้าวที่เจ้าของไร้วางจัดเลี้ยง เจ้าของไร้วางจะต้องนำข้าวปากหม้อ อาหาร น้ำ สุรา ไหว้เจ้าที่และสิ่งที่ดินเคารพก่อน

ครั้งที่ 4 เป็นการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลการรับท้องข้าว ซึ่งระหว่างที่หยอดและทำการกลบเรียบร้อยแล้วถึงการเก็บเกี่ยวจะมีพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการปลูกข้าวจะมีพิธีกรรมในช่วงรับท้องข้าว คือเมื่อข้าวเริ่มตั้งท้อง ชาวชุมชนจะทำพิธีขึ้นในวันศุกร์ (ชาวชุมชนเชื่อว่าวันในรอบสัปดาห์วันศุกร์เป็นวันที่เหมาะแก่การจัดงานมากที่สุด) ขั้นตอนการรับท้องข้าวคือจะมีการสร้างหอโดยใช้ไม้ส่เสาส่งขึ้นคล้ายศาลเพียงตา โดยใช้ไม้ลวกนำมาทำและจะนำไม้ไผ่มาสานเป็นลักษณะสามเหลี่ยมคล้ายโครงหลังคาบ้าน รวมทั้งมีการสานปลาตะเพียนด้วย สำหรับของที่ใส่ไว้ในหอจะเป็นพวกผลไม้ ขนมที่มีถั่ว งา ส้มตำ ยาแดง อ้อย คนทำพิธีจะต้องแต่งกายที่สวยงามนุ่งห่มผ้าไหมที่มีสีสดใส ใส่เครื่องประดับให้สวยงาม ช่วงเวลาที่จะทำพิธีคือช่วงเที่ยง-บ่าย (ชาวชุมชนเชื่อว่าเป็นช่วงที่แม่โพสพหิวเพราะกำลังท้อง) และจะต้องมีของหอมประกอบในพิธีดังกล่าวด้วย ระหว่างทำพิธีจะมีการพูดและเรียกแต่สิ่งที่ดีแก่แม่โพสพ “ต้นละหม้อ ตอละเกวียน” พอพูดเสร็จก็จะมีการพรมน้ำมนต์เพื่อไม่ให้มีหนอนขึ้นมากินข้าว

ครั้งที่ 5 เป็นการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลการเกี่ยวข้าวซึ่งจะทำขึ้นในวันศุกร์ ก่อนเกี่ยวข้าวจะต้องมีการจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการประกอบพิธี คือ ดอกไม้ รูปเทียน ข้าวกำแรกที่เกี่ยวข้องจะเป็นกำแรกที่นำมาฟาดเพื่อแบกเข้ายุ้งโดยเอาผูกกับตะ โดยจะมีไข่ต้ม ถั่ว มันต้ม หมาก พลุ เอามาใส่ในใบตองห่อเหมือนขวัญข้าว และนำมาผูกไว้ใต้ตะ ตั่วตะก็จะมีดอกหงอนไก่และผ้าไหมสีนำมาผูกตะ คือจะต้องมีการประดับตะให้สวยงาม คนทำพิธีที่เกี่ยวข้องข้าวจะเป็นผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่เพราะแม่โพสพไม่ชอบผู้ชาย การเก็บเกี่ยวข้าวของชาวชุมชนจะใช้ระยะเวลาถือว่าช้ากว่าไร้วาด โดยจะมีอุปกรณ์ในการเกี่ยวข้าวคือจะใช้แหวกที่มีด้ามจับและใช้ตะกล้าโงสำหรับเก็บข้าว เมื่อได้ข้าวมาแล้วก็ใช้การตำและผัดข้าวโดยใช้กระโถนในการผัด (กระโถนเป็นภาชนะสานคล้ายกระด้ง แต่กลิ้งกว่ากระด้ง

มีหลายขนาด แต่ชนิดที่หาซื้อง่ายเพื่อไม่ให้รื้อออก สำหรับหมักซีได้หรือยาเส้นนั้น มีขนาดใหญ่กว่ากระดังงามาก มักเรียกว่า กระโลมอญ หรือ กระดังมอญ) ทุกบ้านจะมีอุปกรณ์ในการตำและผัดข้าวทุกบ้าน โดยอุปกรณ์ทุกชนิดจะทำขึ้นเองจากวัสดุธรรมชาติที่มีในท้องถิ่น หลังจากการเกี่ยวข้าวแล้วขั้นตอนต่อไปคือการฟาดข้าว (ปูเงาะ) ในอดีตชาวชุมชนจะฟาดข้าวในวันศุกร์ ในช่วงที่ข้าวเริ่มตั้งท้องทุกครอบครัวจะจักตอกเพื่อสานลำแพนขนาดใหญ่บางผืนยาว 4 วา แล้วจะขอยืมกันใช้ในกลุ่มที่เอาแรง วิธีการจะเริ่มตั้งแต่วันพฤหัสบดี โดยต้องเตรียมลานฟาดข้าว ดายให้เตียน เก็บข้าวเก่าออกจากยุ้ง กวาดยุ้งข้าวให้สะอาด เตรียมอาหารสำหรับผู้มาร่วมงาน สำหรับวันศุกร์ ในอดีตการฟาดข้าวชาวบ้านจะช่วยกันจักตอกสานเป็นลำแพนยาวประมาณ 4 วา จำนวน 2 - 3 ผืน เพื่อใช้สำหรับการฟาดข้าว จากนั้นทุกคนจะช่วยกันหอบข้าวมาจนเต็มตะแตะหรือข้าวหมดไร่ ปัจจุบันประเพณีการฟาดข้าวของชาวชุมชนที่บ้านบนเขาแก่งเรียง อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ได้ถูกยกเลิกไปแล้วสาเหตุเนื่องจากขาดแรงงานคนฟาดข้าว รวมทั้งคนที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุทำให้ไม่มีแรงงานในการฟาดข้าว จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การฟาดข้าวของชาวชุมชนที่บ้านบนเขาแก่งเรียง อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ถูกยกเลิกไป หลังจากเกี่ยวข้าวเรียบร้อยแล้วชาวชุมชนจะนำข้าวเก็บไว้ในยุ้งข้าวซึ่งสร้างจากไม้้งด้วยหลังคาสังกะสียกพื้นสูง โดยข้าวที่เกี่ยวได้จะเก็บไว้ในยุ้งกระสอบมัดปากถุงด้วยเชือกอย่างแน่นหนาและจัดวางตามปีที่ได้เก็บเกี่ยวเพื่อแยกข้าวเก่าข้าวใหม่ออกจากกันอย่างชัดเจน

จากนั้นช่วงเดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ (ในปีนี้ตรงกับวันอังคารที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563) จะมีการทำพิธีเปิดยุ้งข้าว ภาษาชุมชนเรียกว่า “เปิดจะโ๊ะะ” โดยอุปกรณ์ ในการเปิดยุ้งข้าวประกอบด้วย ข้าวปากหม้อ มันเผา เผือกเผา กุ้ง ปลา การทำพิธีเปิดยุ้งข้าวต้องนำข้าวใหม่ไปถวายพระ และบิดามารดาก่อน และก่อนการเอาข้าวเข้ายุ้งจะต้องทำความสะอาดยุ้งข้าวให้เรียบร้อย จะต้องนำข้าวเก่าออกจากยุ้งข้าวให้หมดหรือเก็บไว้ที่มุมใดมุมหนึ่งของยุ้งข้าว เวลาเข้าไปในลานข้าวจะต้องถอดรองเท้าเพราะเดี๋ยวเศษดินเศษหญ้าจะติดเข้าไปในลานข้าว ชาวชุมชนมีความเชื่อว่าเวลาดักข้าวจะใช้กระตองเต่า (เพราะเต่าเดินช้าทำให้ดักได้เยอะ) เวลาดักห้ามดักเสียงดังและเวลาเทใส่กระสอบห้ามตีกันปืบ เพราะกลัวขวัญข้าวตกใจและเป็นการไม่แสดงความเคารพต่อแม่โพสพ ดังนั้นจึงต้องทำด้วยความระมัดระวังด้วยความตั้งใจ

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลดังกล่าวพบว่า การปลูกข้าวของชาวชุมชนที่บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ปัจจุบันการปลูกข้าวยังมีอยู่ในชุมชนแต่ก็ลดน้อยลงจากในอดีต และนับวันจะมีผู้สืบทอดการปลูกข้าวน้อยลงด้วย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อขั้นตอนและการสูญหายของประเพณีบางอย่างไป ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการปลูกข้าวของชาวชุมชนมีดังนี้

1. ขาดผู้สืบทอดวิชาความรู้และการประกอบพิธีกรรม เพราะการสืบทอดพิธีกรรมต่าง ๆ ผู้ประกอบพิธีกรรมจะต้องมีการดื่มเหล้าขาวก่อนทำพิธีแต่ผู้ที่สืบทอดประเพณีซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงกลัวที่จะต้องดื่มเหล้าทำให้ขาดผู้ที่สืบทอดพิธีกรรมดังกล่าว และส่งผลให้วิชาความรู้สูญหายไป

2. คนวัยทำงานส่วนใหญ่ออกไปรับจ้างทำงานนอกหมู่บ้านจึงเหลือแต่ผู้สูงอายุและเด็กอยู่เฝ้าบ้าน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถทำกิจกรรมที่ต้องใช้แรงงานที่หนักได้

3. การเปลี่ยนแปลงของสภาพดินฟ้าอากาศมีผลต่อการปลูกข้าว เนื่องจากการปลูกข้าวของชาวชุมชนแต่เดิมจะยึดการทำนายจากคำพยากรณ์ในพิธีแรกนาขวัญของไทย ปัจจุบันมีการยึดตามกรมอุตุนิยมวิทยาในการรายงานสถานการณ์ฝนในแต่ละช่วงฤดูกาล (ชาวชุมชนจะใช้น้ำฝนจากธรรมชาติในการปลูกข้าว) ในบางปีเกิดภัยแล้งฝนไม่ตก

ตามฤดูกาลชาวขมก็จะไม่สามารถปลูกข้าวได้ และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติดังกล่าวส่งผลให้พันธุ์ข้าวสูญพันธุ์ไปด้วย

4. ปริมาณข้าวที่ได้ไม่คุ้มกับค่าแรงที่ต้องลงทุนไปจึงทำให้มีการปลูกข้าวน้อยลง แต่ก็ยังมีบางบ้านที่ปลูกข้าวเพราะที่บ้านมีรถไถสำหรับปลูกข้าวและเสียดายพันธุ์ข้าว โดยจะมีการปลูกทั้งข้าวไร่และข้าวนา

จากการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ปัจจัยที่กล่าวไปข้างต้น ทำให้ประเพณีการปลูกข้าวบางอย่างถูกยกเลิกและจางหายไปด้วยกัน โดยในปีนี้ประเพณีการฟาดข้าวของชาวขมที่บ้านบนเขาแก่งเรียงได้ถูกยกเลิกไป สาเหตุเนื่องจากขาดแรงงานสำหรับฟาดข้าว รวมทั้งคนที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุทำให้ไม่มีแรงในการฟาด จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ประเพณีการฟาดข้าวของชาวขม บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ถูกยกเลิกไปด้วย

สำหรับผลการดำเนินงานวิจัยการศึกษาภูมิปัญญาวัฒนธรรมการปลูกข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์ขม กรณีศึกษาบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี จากการลงพื้นที่ดำเนินงานวิจัยดังกล่าวสามารถตอบประเด็นตามวัตถุประสงค์ได้ว่า

1. การปลูกข้าวของชาวขมที่บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่ายังมีการปลูกข้าวไว้สำหรับกินในครัวเรือน แต่มีการปลูกที่น้อยลงจากในอดีต และนับวันจะมีผู้สืบทอดการปลูกข้าวน้อยลงด้วย เนื่องจากคนวัยทำงานส่วนใหญ่นิยมออกไปหารายได้นอกหมู่บ้าน จึงเหลือเพียงเด็กและผู้สูงอายุที่อยู่บ้าน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อและเกิดการสูญหายของประเพณีการปลูกข้าวบางอย่างไป

2. โรงเรียนบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีมีแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการปลูกข้าวของชาวขม โดยการบรรจุความรู้ในการปลูกข้าวและความสำคัญของการปลูกข้าวของชาวขมไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยให้นักเรียน ได้เรียนรู้ถึงวิธีการปลูกข้าวของชาวขม เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและมองเห็นถึงความสำคัญของการปลูกข้าวมากขึ้น รวมทั้งมีการเผยแพร่ความรู้การปลูกข้าวและการดำเนินชีวิตของชาวขมให้แก่เยาวชนที่เข้ามาเรียนรู้ในหมู่บ้าน โดยมีคุณปราณี บุญทอง ประธานชมรมบ้านบนเขาแก่งเรียง เป็นผู้ดูแลและถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนผู้สนใจดังกล่าว

อภิปรายผล

ชาวขมในพื้นที่บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เน้นการดำรงชีพอย่างพอเพียงโดยมีอาชีพหลักคือการทำเกษตรกร ปลูกข้าวและผักต่าง ๆ และเลี้ยงสัตว์ไว้สำหรับการบริโภคภายในครัวเรือนเท่านั้น และยังคงยึดถือรูปแบบพิธีกรรมตามความเชื่อในการปลูกข้าว ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2541) ได้กล่าวถึงอาชีพและการทำมาหากินของชาวขม ในสารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ขม ระบุว่าชาวขมทำการเกษตรเป็นหลักแต่เป็นการเกษตรแบบยังชีพเท่านั้น คือปลูกพืชส่วนใหญ่เพื่อการบริโภค เช่น ปลูกข้าว เผือก มัน และเครื่องปรุงรสอาหารต่าง ๆ ได้แก่ พริก ตะไคร้ ข่า สะระแหน่ หอม กระเทียม เป็นต้น ส่วนพืชและไม้ยืนต้นมีเล็กน้อย ได้แก่ ข้าวโพด ถั่ว ถั่วลิสง กล้วย ขนุน มะขาม มะม่วง ฯลฯ ซึ่งชาวขมปลูกไว้กินถ้ายังเหลืออยู่บ้างก็นำมาแบ่งปันให้ญาติพี่น้อง มีการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าวโพด และฝ้ายเพื่อขาย และเท่าที่ได้พบปรากฏว่าผลของการผลิตข้าวซึ่งเป็นพืชที่ชาวขมใช้แรงงานในการปลูก ดูแลรักษา และเก็บเกี่ยวมากที่สุดในแต่ละปีมักไม่เพียงพอแก่การบริโภคตลอดปีและมีบางครอบครัวที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้น้อย

กว่าจำนวนพันธุ์ข้าวที่ปลูกไปมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้การเกษตรของชาวมุเป็นเพียงการเกษตรแบบยังชีพเท่านั้นซึ่งได้แก่ ลักษณะของพืชที่ประกอบการเกษตรเป็นพื้นที่ที่ถูกใช้มาเป็นเวลานาน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ลดลง คุณภาพของดินจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผลผลิตต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมุไม่ได้มีการโยกย้ายถิ่นฐานเหมือนอย่างเผ่าอื่น แต่ใช้เฉพาะพื้นที่เดิมทำไร่หมุนเวียนการปลูกข้าวของชาวมุโดยมากทำแบบไร่เลื่อนลอยและไร่หมุนเวียนและมีส่วนน้อยที่มีนาปลูกข้าว นอกจากนั้นก็ปลูกพริก ฝ้าย และข้าวโพดซึ่งปลูกเพื่อบริโภคเองและเลี้ยงสัตว์ สำหรับการเกี่ยวข้าวนั้นแต่เดิมมุใช้การ “รูดข้าว” ด้วยมือ ไม่ใช่เคียวเกี่ยวเนื่องจากเกรงว่าขวัญของข้าวจะหนีหายไป แต่ชาวมุปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้เคียวเกี่ยวข้าว แต่ในการนวดข้าว ชาวมุจะใช้การย่ำข้าวแทนการฟาด (นวด) เพราะเกรงว่าขวัญของข้าวจะหนีไป” ช่วงระยะเวลา ทั้ง 4 ช่วง จะเป็นช่วงระยะเวลาที่ชาวมุซึ่งอยู่ในวัยแรงงานทุกคนไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายและมีสุขภาพปกติ จะต้องเข้าร่วมในการแลกเปลี่ยนแรงงานเป็นประจำทุกวัน หรือเกือบจะทุกวันที่มีไ้วันที่มีพิธีกรรมของชุมชน หรือพิธีกรรมของครัวเรือน

การปลูกข้าวของชาวมุในปัจจุบันยังมีความเชื่อในเรื่องคำพยากรณ์ โดยก่อนการปลูกข้าวในแต่ละปีชาวมุจะยึดคำพยากรณ์ในงานพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญในการปลูกข้าว เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกข้าว ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ศิริพรรณ สุทธินนท์ (2561) ที่ได้กล่าวถึงการพิธีกรรมปลูกข้าว ไว้ว่า พิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวในรูปแบบการทำนาของชาวพุทธพบว่า ชาวมุยังให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อของแต่ละหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อในรูปแบบของการทำนา ชาวมุ เชื่อว่าหากปฏิบัติพิธีกรรมนั้นแล้วจะส่งผลให้การทำนาได้รับผลดี ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในท้องนา อุดมสมบูรณ์พิธีกรรมของการทำนาส่วนมากได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ พิธีกรรมที่ยังปฏิบัติกันอยู่บ้างในปัจจุบัน ได้แก่ พิธีขอฝน พิธีแรกไถนา พิธีแรกดำนา พิธีแรกเกี่ยวข้าว ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าชาวมุยังให้ความสำคัญกับพิธีกรรมเหล่านี้เป็นอย่างมาก ซึ่งถือเป็นการบอกกล่าวเจ้าที่การบูชาแม่โพสพ เพื่อต้องการให้ข้าวได้ผลผลิตที่ดี โดยเฉพาะพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล เป็นรัฐพิธีที่กษัตริย์เป็นผู้ประกอบพิธีจนถึงปัจจุบันนี้หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนในการดูแลด้านการเกษตร

สรุป

สถานการณ์การปลูกข้าวของชาวมุที่บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ปัจจุบันจำนวนครัวเรือนที่ปลูกข้าวของชาวมุที่บ้านบนเขาแก่งเรียง มีครัวเรือนที่ปลูกข้าวน้อยลง โดยมีปัจจัยหลายอย่างส่งผลต่อการลดลงของการปลูกข้าวคือ คนรุ่นใหม่นิยมออกไปทำงานนอกหมู่บ้านเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวมากขึ้นทำให้ไม่มีผู้สืบทอดการปลูกข้าว สำหรับคนสูงอายุก็ไม่มีแรงในการปลูกข้าว รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะการปลูกข้าวของชาวมุยังมีการยึดถือกับความเชื่อตามคำพยากรณ์ของพระโคที่ได้พยากรณ์ไว้เป็นหลักในการปลูกข้าวในแต่ละปี ซึ่งผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบต่อการปลูกข้าวของชาวมุ ทั้งนี้ยังส่งผลต่อการลดขั้นตอนการปลูกข้าวลง โดยในปีนี้ประเพณีการฟาดข้าวได้ถูกยกเลิกไปแล้ว สาเหตุเนื่องจากคนที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุทำให้ไม่มีแรงในการฟาดจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การฟาดข้าวถูกยกเลิกไปด้วย

สำหรับแนวทางการอนุรักษ์สืบทอดประเพณีการปลูกข้าวของชาวมุ บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี จากการลงพื้นที่พบว่า โรงเรียนบ้านบนเขาแก่งเรียง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี มีแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีการปลูกข้าวของชาวมุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการปลูกข้าวของชาวมุ เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและมองเห็นถึงความสำคัญของการปลูกข้าวมากขึ้น รวมทั้งมีการเผยแพร่ความรู้การปลูกข้าวและดำเนินชีวิตของชาวมุให้แก่เยาวชนที่เข้ามาเรียนรู้ในหมู่บ้าน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการอนุรักษ์ สืบทอดประเพณีการปลูกข้าวของชาวมุ บ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ควรมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม อนุรักษ์ และสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวมุในพื้นที่ โดยนำประเพณีวัฒนธรรมของชาวมุมาจัดแสดงในงานของชุมชน หรือในงานพิธีที่เกี่ยวกับการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมชาติพันธุ์ของจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีไม่ให้เกิดการสูญหาย และเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ประเพณีวัฒนธรรมชาติพันธุ์ของชาวมุให้แก่เยาวชนและผู้สนใจทั่วไปได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น

2. สร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้เยาวชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน โดยจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมมุในหมู่บ้านเพื่อเป็นศูนย์รวมในการเผยแพร่ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวมุให้แก่เยาวชนและผู้สนใจเข้ามาศึกษาหาความรู้

3. ดำเนินการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับภาษามุ เพราะชาวมุมีเพียงภาษาพูดไม่มีภาษาเขียน ซึ่งในปัจจุบันคนที่พูดภาษามุได้จะเป็นผู้สูงอายุในหมู่บ้าน คนรุ่นใหม่ฟังเข้าใจแต่ไม่กล้าพูดด้วยเหตุดังกล่าวอาจส่งผลให้ภาษามุสูญหายไปจากชุมชนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางและประเด็นการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเพณีวัฒนธรรมของชาวมุในพื้นที่ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริม อนุรักษ์ และสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวมุในพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

2. สร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้เยาวชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาประเด็นเกี่ยวกับภาษามุ เพราะชาวมุมีภาษาพูดไม่มีภาษาเขียน ศึกษาแนวทางดังกล่าวจะเป็นการรักษาอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชาวมุต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2555). การลำดับรอบวันของชาวขมุ. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2555). ชาวเขาเผ่าขมุ. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- นฤมล ศิริพันธุ์. (2554). คำเรียกชื่อและทัศนคติที่มีต่อชื่อของผู้พูดภาษาไทย กระเหรี่ยง โปว์ มอญ และขมุในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิพัทธเวช สืบแสง. (2539). การอพยพแรงงานชาวเขาเผ่าขมุ สถานการณ์และผลกระทบต่อชุมชน. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยชาวเขา.
- นิพัทธเวช สืบแสง. (2539). สังคมและวัฒนธรรมชาวขมุกับการพัฒนา. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยชาวเขา.
- ประกอบ มีโคตรกอง. (2558). การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเกี่ยวกับข้าวของชาวเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดอนันต์ สมนะเนาว์ ศาสตรา เหล่าอรรคและบุญช่วย พาณิชกุล. (2560). วัฒนธรรมข้าว : การสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้าน ด้านความเชื่อและพิธีกรรมของชุมชนอีสานใต้. วารสารสันติศึกษา. 5 (ฉบับพิเศษ), 292-303.
- มณฑล คงแถวทอง. (2538). กาญจนบุรีศึกษา ชาวไทยเชื้อสายกระเหรี่ยงในกาญจนบุรี. กาญจนบุรี : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- วสันต์ สรรพสุข. (2559). “ขยัน ซื่อสัตย์ อุตุน” : การช่วงชิงอัตลักษณ์ขมุเพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมของนักเรียนชาติพันธุ์ขมุในโรงเรียนชายแดนไทย-ลาว. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกพัฒนาวัฒนธรรมศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรัทธา ลาภวัฒนา. (2546). คนมอญบนลุ่มน้ำภาคกลาง. กรุงเทพฯ : วันชนะ.
- ศิริพรรณ สุทธิพันธ์. (2561) วัฒนธรรมข้าว : กระบวนการผลิตและการบริโภคตามวิถีพุทธ. หลักสูตรพุทธศาสนา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขาจังหวัด แม่ฮ่องสอน. (2554). ขมุ KHAMU. แม่ฮ่องสอน : ศูนย์พัฒนาและส่งเสริม ชาวเขาจังหวัด แม่ฮ่องสอน.
- สุกัญญา สุธงษา. (2544). ข้าวในคติชนของคนไทย-ไท. ข้าวในศิลปะและวัฒนธรรม. เอกสารเผยแพร่ลำดับที่ 1 ของมูลนิธิข้าวไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2533) วิธีป้องกันและรักษาโรคแบบพื้นบ้านชาวขมุและชนทนาสาธารณสุข การแพทย์ไทย-ขมุ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2545). แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2547) ความหลากหลายของภาษาและชาติพันธุ์ : ทรัพยากรล้ำค่าหรือปัญหาที่แก้ไม่ตก. วารสารภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) 15-23.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2541). สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ ขมุ. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระดานอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี. ข้อมูลภาพทั่วไป. เว็บไซต์ : <http://thakadan.go.th/public/texteditor/data/index/menu/498> สืบค้นวันที่ 22 ตุลาคม 2562.

อภิชาติ ภัทรธรรม. (2554). **ขมุ**. ภาควิชาการจัดการป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วารสารการจัดการป่าไม้ 5(9) : 73-78.

อมรัตน์ เลี่ยมตระกูลพานิช. (2550). **พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน : พืชอาหารชาวขมุ อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี**. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 3 (บ้านโป่ง) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช.

References

- Apichart Pattaratuma, A. (2011). **Khamu**. Journal of Forest Management 5(9): 73-78
- Department of Social Development and Welfare. (2012). **Khmu hill tribe**. Bangkok: Ministry of Social Development and Human Security.
- Department of Social Development and Welfare. (2012). **The cycle of Khmu people**. Bangkok: Ministry of Social Development and Human Security.
- General condition information. (2019). Retrieved October 22, 2019, from: <http://thakadan.go.th/public/texteditor/data/index/menu/498>.
- Hilltribe Development and Welfare Center in Mae Hong Son Province. (2002). **KHAMU**. Mae Hong Son.
- Kongthavthong, M. (1995). **Kanchanaburi Study Thai people of Karen descent in Kanchanaburi**. Kanchanaburi: Art and Culture Center Kanchanaburi Rajabhat Institute.
- Laphwathn, S. (2003). **Mon people on the Central Basin**. Bangkok: Wan chna.
- Liamtrakoolpanich, A. (2007). **Ethnobotany: Edible Plants for Khamu Amphoe Srisawat, Changwat Kanchanaburi**. Office of Conservation Area 3 (Ban Pong) National Park Department Wildlife and plant species.
- Loaunca, P., Panitkul, B. (2017). **Rice Culture: Inheritance of Local Wisdom in Beliefs and Rites of Southern Isan Communities**. Journal of MCU Peace Studies Special Issue (292-303).
- Prakob Meekotkong, P. (2015). **Rice Culture Changing of Farmers in Northeast of Thailand**. Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Premssirat, S. (1990). **Prevention and treatment of primary disease, Khmu people and public health conversation Thai - Khmu medicine**. Bangkok: Institute for Language and Culture for Rural Development. Mahidol University.
- Premssirat, S. (1998). **Encyclopedia of Khmu ethnic groups**. Bangkok: sahadhammika.
- Premssirat, S. (2004, January - June). **The diversity in language and ethnicity: an unsolved problem or a valuable resource**. Journal of Language and Culture, Year 23, Issue 1.

- Premsrirat, S. (2020). **Ethnolinguistic Maps of Thailand**. Bangkok: Office of the National Culture Commission.
- Sapphasuk, W. (2016). **"Kayan, Suesad, Aodton" Khmer Identity Contention for Creating Social Space of Khmer Students in Thailand - Laos Border School**. Doctor of Philosophy Thesis Department of Education Major in Multicultural Education. Chiang Mai University.
- Siriphan, N. (2011). **Color terms and attitude toward color of Thai, Pwo Karen, Mon and Khmu in amphoe Si Sawat Kanchanaburi province**. Color terms and attitude toward color of Thai, Pwo Karen, Mon and Khmu in amphoe Si Sawat Kanchanaburi province.
- Subsamg, N. (1996). **Khmu society and culture and development**. Chiang Mai: Tribal Research Institute.
- Subsamg, N. (1996). **The migration of Khmu hill tribe workers Situation and impact on the community**. Chiang Mai: Tribal Research Institute.
- Sujachaya, S. (2001). **Rice in Thai folklore – Thai**. Document number 1 of the Thai Rice Foundation.
- Sutthinon, S. (2018). **Rice Culture: The Production and Consumption Process According to Buddhism**. Doctor of Philosophy Program in Buddhist Studies Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้มีปัญญาวุฒนธรรมการปลูกข้าวของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ กรณีศึกษาบ้านบนเขาแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ครั้งนี้สำเร็จไปด้วยดีโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีในฐานะผู้ให้การสนับสนุนทุนวิจัย โดยงบประมาณดังกล่าวเป็นงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖2 เพื่อเป็นทุนอุดหนุนการวิจัยแก่บุคลากรสายสนับสนุน ขอขอบคุณคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการวิจัย ที่พิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย และอนุมัติงบประมาณ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พ่อน เปรมพันธุ์ ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ที่ได้ให้โอกาสในการทำงานวิจัยและให้ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัย

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.เฉลิมพล ศรีทอง อาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี ในการร่วมลงพื้นที่เก็บข้อมูลงานวิจัย

ขอขอบคุณ คุณปราณี บุญทอง ประธานชมรมบ้านบนเขาแก่งเรียง ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกข้าวและประเพณี พิธีกรรมของชาวขมุ รวมทั้งเป็นผู้ประสานชาวขมุในหมู่บ้านในการให้ข้อมูลงานวิจัยดังกล่าว

ขอขอบคุณ คุณสรยุทธดี แดงจันทรา ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ประสานการเข้าพบหน่วยงานราชการและชาวบ้านในพื้นที่เพื่อเป็นการแนะนำตัวแก่ชาวบ้านให้เป็นที่รู้จักเพื่อจะได้มีความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินงานวิจัยดังกล่าว

ขอขอบคุณ คุณยายเอก คุณยายเขียว คุณยายสาคร ชาวขมุบ้านบน เขาแก่งเรียง ทุกคนที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้วิจัย

ผลประสบการณ์การสอนที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของครู
ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

EFFECTS OF TEACHING EXPERIENCES ON TEACHER INSTRUCTIONAL BEHAVIORS IN EDUCATION
SECTION OF CHANTHABURI DIOCESE

ปราณี ใจบุญ^{1*} (Pranee Jaiboon),

ดร.กนก พานทอง² (Kanok Panthong, Ph.D.),

ดร.ปิยะทิพย์ ประดุงพรหม³ (Piyathip Pradujprom, Ph.D.)

(Received: March 19, 2020; Revised: May 22, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 157 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเป็นสัดส่วน และกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำนวน 1,570 คน โดยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย ตัวแปรในการวิจัยได้แก่ ตัวแปรต้นประสบการณ์การสอน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) น้อยกว่า 4 ปี 2) 4-7 ปี 3) 8-15 ปี 4) 16-23 ปี 5) 24-30 ปี และ 6) 30 ปี ขึ้นไป ตัวแปรตามพฤติกรรมการสอนของครู แบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมความรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และ 3) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน เครื่องมือวิจัยแบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับครูที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การสอน และแบบสอบถามสำหรับนักเรียนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-Way MANOVA)

ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนของครูไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : พฤติกรรมการสอนของครู/ ประสบการณ์การสอน

¹ นิสิตปริญญาโท วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

(Master of Science, College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University)

^{2, 3} อาจารย์ประจำ หน่วยวิจัยวิทยาการปัญญาและนวัตกรรม วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

(Lecturer, Cognitive Science and Innovative Research Unit, College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University)

*Corresponding Author. E-mail: plamyp@hotmail.com

Abstract

The research purposes were to compare teacher instructional behaviors by classification the teaching experience. The sample groups were 157 teachers by using proportional stratified random sampling and 1,570 students by using simple random sampling. Research variables consisted of independent variable : teaching experiences that divided into 6 groups as follows: 1) less than 4 years 2) 4-7 years 3) 8-15 years 4) 16-23 years 5) 24-30 years and 6) 30 years up.

Dependent variable: teacher instructional behaviors divided into 3 aspects as follows: 1) cognitive activation, 2) classroom management, and 3) teacher-student relationship. Research instrument was the questionnaire that classified for 2 sets: 1) teachers' questionnaires about teaching experiences, and 2) students' questionnaires about teacher instructional behaviors. Data was analyzed by One-Way MANOVA analysis.

The research finding was Teachers with different teaching experiences had not differed in teacher instructional behaviors.

Keywords : Teacher Instructional Behaviors/ Teaching Experiences

บทนำ

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการวางยุทธศาสตร์ด้านการผลิตพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีมาตรฐานวิชาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่ ตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนที่ดีขึ้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาทางวิชาชีพ มีจรรยาบรรณ มีสวัสดิการและคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนเพิ่มขึ้น (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559, หน้า 44) สถานศึกษามีบทบาทอย่างมากในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะในการอ่านเขียน คิดคำนวณ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้และดำรงชีวิตในอนาคต ครูผู้สอนในสถานศึกษามีหน้าที่วางแผน กำหนดเป้าหมาย ออกแบบเพื่อจัดการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมาย จัดบรรยากาศและสื่อสนับสนุนต่อการเรียนรู้ ประเมินความก้าวหน้าและพัฒนาการของนักเรียน ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 26) จากบทบาทหน้าที่ของครูนี้ สามารถกำหนดพฤติกรรมการสอนของครูได้ว่า เป็นพฤติกรรมในรูปแบบของการอบรม สั่งสอน ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับนักเรียน ปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ การเป็นแบบอย่างที่ดี ประพฤติตนให้ควรแก่ความเคารพของนักเรียน รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน (สันติ บุญภิรมย์, 2557, หน้า 14) ในการจัดการเรียนรู้ของครูนั้น ประสพการณ์การสอนมีความเกี่ยวข้องกับช่วงชีวิตการทำงานด้านการสอนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู การรับรู้ ความมุ่งมั่น และแรงจูงใจ โดยครูที่เพิ่งเริ่มต้นอาชีพครูจะมีความมุ่งมั่น ทำหายในการทำงาน จากนั้นครูจะเริ่มสร้างเอกลักษณ์ความสามารถในอาชีพครูของตนเอง เมื่อประสพการณ์การสอนเพิ่มมากขึ้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบที่เพิ่มตามตำแหน่ง ความตึงเครียดจากภาระหน้าที่ การเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพร่างกาย การเกษียณ อายุของครู (Day et al., 2006, p. 247) พฤติกรรมการสอนของครูมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยเฉพาะในการเรียนการ

สอนระดับมัธยมศึกษาที่มีสาระและเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย เป็นระดับการศึกษาพื้นฐานที่นำไปสู่การเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพ ซึ่งครูต้องมีพฤติกรรมการสอนที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้และทักษะที่พร้อมเผชิญต่อระดับการศึกษาที่สูงขึ้น รวมถึงการแนะแนวนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อเพื่อการประกอบอาชีพ กลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี เป็นสถานศึกษาเอกชนที่มีนโยบายส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนครูทางด้านวิชาการ เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่สอนได้อย่างเต็มความสามารถตามศักยภาพของตนเอง จากความตระหนักนี้ จึงเป็นที่มาของการศึกษาประสบการณ์การสอนที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของครู ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

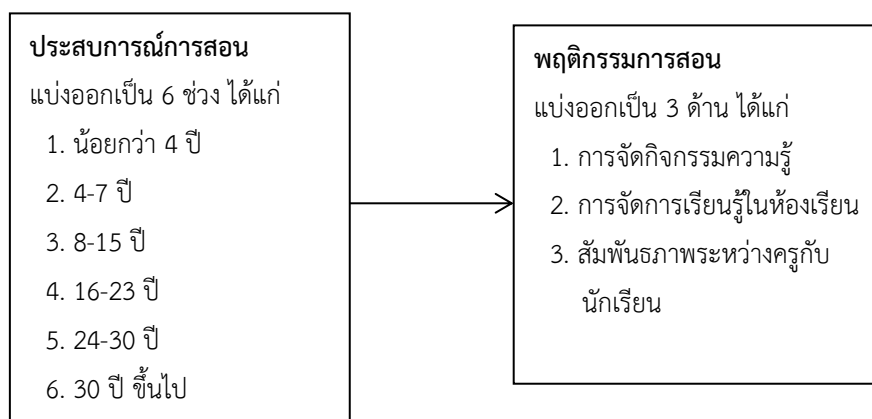
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

พฤติกรรมการสอนของครูในการอบรมสั่งสอน การถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับผู้เรียน การปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ การเป็นแบบอย่างที่ดี การประพฤติตนให้ควรแก่ความเคารพของนักเรียน รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน (สันติ บุญภิรมย์, 2557, หน้า 14) พฤติกรรมการสอนของครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ อันนำไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน โดยพฤติกรรมการสอนของครู แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การจัดกิจกรรมความรู้ การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน (Holzberger et al., 2014) ในการจัดการเรียนรู้ของครูนั้น ประสบการณ์การสอนมีความเกี่ยวข้องในช่วงชีวิตการทำงานด้านการสอนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู ที่มีการรับรู้ ความมุ่งมั่นและแรงจูงใจในการสอน (Day et al., 2006, p. 247)

การศึกษาวิจัย ผู้วิจัยวัดตัวแปรต้นประสบการณ์การสอน โดยวิเคราะห์จากแบบสอบถามสำหรับครู และในส่วนตัวแปรตามพฤติกรรมการสอนของครู ใช้การวิเคราะห์จากแบบสอบถามสำหรับนักเรียน สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1-1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการสอนของครูแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ข้อค้นพบประสบการณ์การสอนที่แตกต่างกันของครู มีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูหรือไม่
2. นำผลจากการวิจัยที่ได้ มาร่วมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มครู ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำนวน 11 โรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 230 คน
2. กลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำนวน 11 โรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 3,431 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างครูระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำนวน 11 โรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 157 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบเป็นสัดส่วน
2. กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำนวน 11 โรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 1,570 ฉบับ โดยได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษาที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น ประสบการณ์การสอน แบ่งออกเป็น 6 ช่วง ได้แก่
น้อยกว่า 4 ปี 4-7 ปี 8-15 ปี 16-23 ปี 24-30 ปี และ 30 ปี ขึ้นไป
2. ตัวแปรตาม พฤติกรรมการสอนของครู แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การจัดกิจกรรมความรู้ การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

วิธีการวิจัย

1. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะตามแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และทดลองใช้ (Tryout) กับครูและนักเรียนในโรงเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอย่างครูและนักเรียน ได้ค่าความเที่ยงแบบสอบถามสำหรับครูเท่ากับ .97 และได้ค่าความเที่ยงแบบสอบถามสำหรับนักเรียนเท่ากับ .93

2. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 24 มกราคม ถึง 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 ได้แบบสอบถามสำหรับครูที่สมบูรณ์ จำนวน 157 ฉบับ และแบบสอบถามสำหรับนักเรียนที่สมบูรณ์ จำนวน 1,570 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.15 ของแบบสอบถามที่แจกไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน (One-Way MANOVA) ดังนี้

1) การตรวจสอบเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้วยสถิติทดสอบ Box's M

2) การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (One-Way MANOVA) ของพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้วยสถิติทดสอบ Wilks' Lambda เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน

3) การตรวจสอบเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมตัวแปรแต่ละด้านของพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้วยสถิติทดสอบ Levene's Test

4) การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรแต่ละด้านของพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ประสบการณ์ การสอน	พฤติกรรมการสอนของครู					
	การจัดกิจกรรม		การจัดการเรียนรู้ใน		สัมพันธภาพระหว่าง	
	ความรู้		ห้องเรียน		ครูกับนักเรียน	
	M	SD	M	SD	M	SD
น้อยกว่า 4 ปี	4.084	.405	3.871	.458	4.162	.485
4-7 ปี	4.236	.346	4.011	.317	4.255	.423
8-15 ปี	4.237	.483	4.038	.459	4.270	.538
16-23 ปี	4.370	.346	4.130	.318	4.354	.409
24-30 ปี	4.180	.583	3.917	.553	4.198	.645
30 ปี ขึ้นไป	4.242	.316	4.037	.229	4.301	.269

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรพฤติกรรมการสอนของครู โดยจำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่า

ด้านการจัดกิจกรรมความรู้ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอน 16-23 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.370 ($SD = .346$) และครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 4 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.084 ($SD = .405$)

ด้านการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอน 16-23 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.130 ($SD = .318$) และครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 4 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 3.871 ($SD = .458$)

ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอน 16-23 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.354 ($SD = .409$) และครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 4 ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 4.162 ($SD = .485$)

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน

	Box's M	F	df1	df2	p
Box's M Test of Equality of Covariance Matrices	53.961	1.694**	30	22191.294	.010

** $p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่า สถิติทดสอบ Box's M มีค่าเท่ากับ 53.961 เมื่อพิจารณาค่าสถิติทดสอบ F มีค่าเท่ากับ 1.694 โดยมีค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ p เท่ากับ .010 แสดงเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของพฤติกรรมการสอนของครูจำแนกตามประสบการณ์การสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เนื่องจากการวิจัยนี้มีสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่แตกต่างกันมาก (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010) และผู้วิจัยต้องการพิสูจน์ข้อสมมติฐานที่ว่า ประสบการณ์การสอนของครูที่แตกต่างกัน พฤติกรรมการสอนของครูจะแตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้น จึงผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นนี้ และดำเนินการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียวของพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอนต่อไป

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียวของพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน

Statistical Test	Value	F	df	Error df	p	η^2
Pillai's Trace	.115	1.206	15	453.000	.263	.038
Wilks' Lambda	.887	1.220	15	411.725	.253	.039
Hotelling's Trace	.125	1.234	15	443.000	.242	.040
Roy's Largest Root	.104	3.135	5	151.000	.010	.094

จากตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียวของพฤติกรรมการสอนของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่า สถิติทดสอบ Wilks' Lambda มีค่าเท่ากับ .887 เมื่อพิจารณาค่าสถิติ F ที่ปรากฏ มีค่าเท่ากับ 1.220 โดยมีค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ p เท่ากับ .253 แสดงให้เห็นว่า เมื่อจำแนกครูตามประสบการณ์การสอน ครูมีพฤติกรรมการสอนของครูไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแปรปรวนของตัวแปรเกณฑ์ด้านการจัดกิจกรรมความรู้ จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้วยสถิติ Levene's Test

ตัวแปรเกณฑ์	F	df1	df2	p
ด้านการจัดกิจกรรมความรู้	2.104	5	151	.068

ตารางที่ 5 ผลเปรียบเทียบตัวแปรเกณฑ์ด้านการจัดกิจกรรมความรู้ จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ตัวแปรเกณฑ์แต่ละด้าน	SS	df	MS	F	p	η^2
การจัดกิจกรรมความรู้	1.140	5	.228	1.253	.287	.040

จากตารางที่ 4 พบว่า การจัดกิจกรรมความรู้ มีค่าสถิติ F เท่ากับ 2.104 โดยมีค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ p เท่ากับ .068 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมความรู้มีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนระหว่างประสบการณ์การสอนไม่แตกต่างกัน

และตารางที่ 5 พบว่า ค่าสถิติ F มีค่าเท่ากับ 1.253 มีค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ p เท่ากับ .287 แสดงให้เห็นว่า เมื่อจำแนกครูตามประสบการณ์การสอน ครูมีพฤติกรรมการสอนของครูด้านการจัดกิจกรรมความรู้ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบความแปรปรวนของตัวแปรเกณฑ์ด้านการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้วยสถิติ Levene's Test

ตัวแปรเกณฑ์	F	df1	df2	p
การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน	3.192	5	151	.009

ตารางที่ 7 ผลเปรียบเทียบตัวแปรเกณฑ์ด้านการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ตัวแปรเกณฑ์แต่ละด้าน	SS	df	MS	F	p	η^2
การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน	1.114	5	.223	1.321	.258	.042

จากตารางที่ 6 พบว่า การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน มีค่าสถิติ F เท่ากับ 3.192 มีค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ p เท่ากับ .009 แสดงว่า การจัด การเรียนรู้ในห้องเรียน มีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนระหว่างประสบการณ์การสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เพื่อพิสูจน์ข้อสมมติฐาน จึงผ่อนคลาย

ข้อตกลงเบื้องต้น และดำเนินการเปรียบเทียบตัวแปรการจัด การเรียนรู้ในห้องเรียน จำแนกตามประสบการณ์การ สอนต่อไป

จากตารางที่ 7 พบว่า ค่าสถิติ F มีค่าเท่ากับ 1.321 มีค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ p เท่ากับ .258 แสดงให้ เห็นว่า เมื่อจำแนกครูตามประสบการณ์การสอน ครูมีพฤติกรรมการสอนของครู ด้านการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบความแปรปรวนของตัวแปรเกณฑ์ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จำแนกตาม ประสบการณ์การสอน ด้วยสถิติ Levene's Test

ตัวแปรเกณฑ์	F	df1	df2	p
ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน	1.907	5	151	.036

ตารางที่ 9 ผลเปรียบเทียบตัวแปรเกณฑ์ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ตัวแปรเกณฑ์แต่ละด้าน	SS	df	MS	F	p	η^2
ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน	.592	5	.118	.502	.775	.016

จากตารางที่ 8 พบว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีค่าสถิติ F เท่ากับ 1.907 โดยมีค่าความน่าจะเป็นทาง สถิติ p เท่ากับ .096 แสดงว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนมีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนระหว่าง ประสบการณ์การสอนไม่แตกต่างกัน

จากตารางที่ 9 ผลเปรียบเทียบตัวแปรเกณฑ์ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน จำแนกตาม ประสบการณ์การสอน พบว่า ค่าสถิติ F มีค่าเท่ากับ .502 มีค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ p เท่ากับ .775 แสดงให้ เห็นว่า เมื่อจำแนกครูตามประสบการณ์การสอน ครูมีพฤติกรรมการสอนของครูด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับ นักเรียนไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนของครู ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ธัญญ์ณภัท วิรัตน์เกษม (2554) ที่พบว่า ครูที่มีอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน และกลุ่ม สารการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อปัญหาการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน เนื่องจากครูมีกระบวนการคิด การ ปฏิบัติ และสามารถใช้ทักษะการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรศิริ ประสพบุญ, อรุณ จุติผล และวรรณดี เกตุแก้ว (2561) ที่พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การสอน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจุบันครูมีความกระตือรือร้น ในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น

การเข้ารับการอบรม การเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ เป็นต้น อีกทั้งสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถทำให้ครูเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านงานวิชาการได้ง่าย สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยต่อไป ควรทำการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อศึกษาผลวิจัยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

สรุป

ครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนของครู ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจุบันมีสื่อเทคโนโลยีที่ครูสามารถพัฒนาตนเอง โดยการค้นคว้าหาความรู้ และนอกจากนี้ ครูยังมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ทางวิชาการผ่านการประชุม และได้รับการอบรมเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิชาชีพจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือทางเขตพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.
- ธัญญ์ณภัส วรรณเกษม. (2554). ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูโรงเรียนนาร่องในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 11(1), 119-126.
- พรศิริ ประสพบุญ, อรุณ จุติผล และวรรณคดี เกตุแก้ว. (2561). สภาพการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดกระบี่. วารสารนาครบุตริปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 10(1), 14-24.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). **การบริหารจัดการในห้องเรียน**. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2560-2564**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- Day, C., Stobart, G., Sammons, P., Kington, A., Gu, Q., Smees, R., & Mujtaba, T. (2006). **Variations in Teachers' work, lives, and effectiveness**. Nottingham: DfES Publications.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). **Multivariate data analysis: a global perspective**. (7th ed.). New York: Pearson.

Holzberger, D., Philipp, A., & Kunter, M. (2014). **Predicting teachers' instructional behaviors: The interplay between self- efficacy and intrinsic needs.** Contemporary Educational Psychology, 39(2), 100-111.

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก
เพื่อส่งเสริมการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูในยุคการศึกษาไทย 4.0

THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT MODEL
USING BY GRAPHIC ORGANIZER INSTRUCTIONAL MODEL
TO PROMOTE THINKING OF TEACHER PROFESSION STUDENT IN THAILAND EDUCATION 4.0

นภัส ศรีเจริญประมง^{1*} (Napat Sricharoenpramong),

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วารลีย์ ถนอมชาติ² (Asst.Prof.Waralee Thanomchat)

(Received: March 22, 2020; Revised: May 17, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู ในยุคการศึกษาไทย 4.0 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู ในยุคการศึกษาไทย 4.0 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก ผู้เข้าร่วมวิจัยครั้งนี้เป็น นักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 25 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก ประกอบด้วย 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 การพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก ช่วงที่ 2 การทดลองใช้ต้นแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก และช่วงที่ 3 การวิเคราะห์และปรับปรุงแบบการจัดการเรียนรู้ และระยะที่ 2 การสรุปและการเผยแพร่การวิจัย

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก แบ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรม เป็นขั้นที่นำขั้นตอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นร่วมด้วยกับการใช้ผังกราฟิก และขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

2. หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก กลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลสัมฤทธิ์ทางความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. หลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก นักศึกษาวิชาชีพครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก พบว่า อยู่ในระดับมาก

^{1, 2} อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
(Lecturer of Early Childhood Education, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University)

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้/ รูปแบบการใช้ผังกราฟิก/ ความสามารถในการคิด

Abstract

The purposes of this research were; 1) to develop a learning management model by using graphic organizer instructional model to promote thinking ability of pre-service teachers in Thailand education 4.0, 2) to study the effectiveness of the learning management model by using graphic organizer instructional model to promote thinking ability of teacher profession student in Thailand education 4.0, and 3) to study the satisfaction of pre-service teachers toward the learning management by using graphic organizer instructional model to promote thinking ability. The research participants were 25 early childhood pre-service teachers of Early Childhood Education, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, simple random sampling was used. This research was a mixed method research. The research consisted of 2 phases: 1) the development of learning management model by using graphic organizer instructional model to promote thinking ability included 3 steps; (1) the development of learning management model by using graphic organizer instructional model, (2) the experimental prototype of study of the learning management model by using graphic organizer instructional model, and (3) the analysis and the revision of the learning management model by using graphic organizer instructional model, and 2) the conclusion and the publication of the research results.

The findings were as follows:

1. The learning management model by using graphic organizer instructional model was divided into 3 steps: 1) the warm up activity, 2) the implementation of graphic organizer instructional model activity, and 3) the summary of the implementation and the acquisition of knowledge toward graphic organizer instructional model.
2. The results of the analysis of the effectiveness of this model using t-test showed that the post-test scores of the experimental group were significantly different the pre-test scores of the experimental group at the level of .05
3. After using this model, pre-service teachers' satisfaction towards graphic organizer instructional model was at the high level.

Keywords : Learning Management/ Graphic Organizer Instructional Model/ Thinking Ability

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่มีส่วนทำให้กิจกรรมทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษาล้วนแล้วแต่มีการดำเนินไปอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทำได้โดยการใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่รอบตัวเข้ามาในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ ส่งผลทำให้คุณลักษณะของคนไทยเริ่มมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งรัฐบาลได้มีการประกาศนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ขึ้น โดยทิศทางในการพัฒนาประเทศไทยในยุค 4.0 เป็นยุคเทคโนโลยี Creative และ Innovation เน้นการสร้างให้คนไทยสามารถคิดเองได้ (ชวลิต โพธิ์นคร, 2560) รวมทั้งมีการใช้นวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในประเทศให้มีคุณภาพเพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่อนาคต (เสาวลักษณ์ พิธิษฐ์ไพบูลย์, 2559)

การพัฒนาประเทศต้องมีปัจจัยหลากหลายด้านเพื่อนำมาขับเคลื่อนสังคมให้มีความก้าวหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่เป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อที่จะตอบโจทย์ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต ซึ่งไกรยศ ภัทรราช (2559 อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ พิธิษฐ์ไพบูลย์, 2559) ได้กล่าวถึงรายงานเวทีเศรษฐกิจโลก หรือ World Economic Forum ที่ได้กล่าวถึง 10 ทักษะ ที่ตลาดแรงงานโลกต้องการในปี ค.ศ. 2020 ดังนี้ 1. ทักษะการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน 2. การคิดวิเคราะห์ 3. ความคิดสร้างสรรค์ 4. การจัดการบุคคล 5. การทำงานร่วมกัน 6. ความฉลาดทางอารมณ์ 7. รู้จักประเมินและการตัดสินใจ 8. มีใจรักบริการ 9. การเจรจาต่อรอง และ 10. ความยืดหยุ่นทางความคิด การที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ยุค 4.0 ได้อย่างยั่งยืนนั้น จะต้องมีการเชื่อมโยงในหลากหลายมิติให้มีความสอดคล้องต่อการพัฒนาประเทศเพื่อมุ่งสร้างคนให้มีคุณภาพ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคมในการสร้างและพัฒนาคนให้มีความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรม ช่วยให้คนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ที่มีจุดเน้นในการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยเริ่มจากการพัฒนาคนให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต โดยการเสริมสร้างให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีทักษะในการคิดเป็น ทำเป็น การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและให้ความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น ขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคนในสังคมให้เข้มแข็งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555: 11) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2559) ที่ได้กล่าวถึง “การศึกษาในยุค Thailand 4.0” ว่าเป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ นอกจากให้ความรู้แล้ว ต้องทำให้เป็นคนรักที่จะเรียน มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ นั่นก็คือการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งกัจจกร ตติยกุล (2559 อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ พิธิษฐ์ไพบูลย์, 2559) ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาจะต้องฝึกทักษะการคิดมากกว่าใช้ความจำ สามารถที่จะคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เข้าใจเรียนรู้ได้ถูก ทิศถูกทาง เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศสืบต่อไป

รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเป็นการใช้แนวคิดทฤษฎี และกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล (Information Processing Theory) เกิดการพัฒนาทั้งสมองซีกซ้ายและซีกขวา (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2544: 126) ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาข้อมูลจำนวนมาก เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นง่ายขึ้นและจดจำได้นาน (ทศนา แคมมณี, 2550: 388) นอกจากนี้เทคนิคผังกราฟิก (Graphic Organizer Technique) ช่วยก่อให้เกิดการพัฒนาการคิดในระดับสูง ซึ่งพัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสเบลที่เน้นความสำคัญของการเรียนรู้อย่างเข้าใจและความหมายเรียกว่าโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) (ศิริลักษณ์ แก้วสมบูรณ์, 2543: 3)

การจัดการศึกษาไทยในยุค 4.0 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรมและวิจัยด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งกำจร ตติยกวี (2559 : 1) ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาว่า ควรจะต้องฝึกการคิดมากกว่าใช้ความจำรวมถึงสมรรถนะที่จะคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศสืบต่อไป ครูถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา ถ้าต้องการให้ครูสอนแบบใด ครูจะต้องได้รับการฝึกฝนจริงด้วยวิธีการเช่นนั้น เพื่อนำไปใช้ในการสอนได้จริง (กลุ่มงานวิชาการ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.), 2545: 26) การพัฒนาครูนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาตั้งแต่การฝึกหัดผู้ที่จะเข้ามาเป็นครู คือ นักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นการพัฒนาในช่วงต้นของการปูพื้นฐานทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะที่จำเป็นในการเป็นครู

ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูในยุคการศึกษาไทย 4.0 และให้นักศึกษาวิชาชีพครูได้เห็นถึงความสำคัญที่จะต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการคิดของตนเองให้ทันกับยุคสมัยของโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูในยุคการศึกษาไทย 4.0
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูในยุคการศึกษาไทย 4.0
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อรูปแบบ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิด

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 25 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ และ 3) แบบสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษา และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรม และแบบสัมภาษณ์

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งระยะในการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ ประกอบด้วย ช่วงที่ 1 การพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก ผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์แนวคิดและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง คือ แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก ซึ่งนำรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดโดยใช้ผังกราฟิกของคลาร์ก (Clark, 1991: 526-524) มาปรับใช้ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนสอน ผู้สอนพิจารณาลักษณะของเนื้อหา วัตถุประสงค์ และคิดหาผังกราฟิกหรือวิธีในแต่ละเนื้อหาสาระนั้น และขั้นที่ 2 ขั้นสอน ผู้สอนเสนอผังกราฟิกที่เหมาะสมกับเนื้อหาให้ผู้เรียนทำความเข้าใจ นำเนื้อหาใส่ลงในผังกราฟิก และให้ใช้ผังกราฟิกเป็นกรอบในการคิดแก้ปัญหา แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูในยุคการศึกษาไทย 4.0 ผู้วิจัยได้เลือกทักษะการคิดแก้ปัญหา เนื่องจากเป็นทักษะการคิดรูปแบบหนึ่งที่นักศึกษาวิชาชีพครูจะต้องเจอในการเรียนและการทำงานในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการฝึกนักศึกษาให้เรียนรู้หลักการในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำขั้นตอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาของวอลลาส (Wallas, 2008: 1-3) มาปรับใช้แบ่งเป็น ขั้นที่ 1 ขั้นระบุปัญหาโดยหาว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาสาเหตุของปัญหา ขั้นที่ 3 ขั้นการเสนอวิธีการในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้ผังกราฟิกในรูปแบบต่าง ๆ และขั้นที่ 4 ขั้นตรวจสอบผล เป็นการเสนอเกณฑ์เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากการเสนอวิธีแก้ปัญหา ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ 1) ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำกิจกรรมโดยใช้คำถาม/สถานการณ์/ประเด็นหัวข้อ โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อเตรียมสร้างองค์ความรู้ใหม่ตนเอง 2) ขั้นกิจกรรม ให้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม จากนั้นนำประเด็นสำคัญของเนื้อหา มาสร้างเป็นผังกราฟิก ในขั้นนี้ผู้วิจัยจะให้ใช้ขั้นตอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นร่วมด้วยกับการใช้ผังกราฟิก และ 3) ขั้นสรุป เป็นขั้นที่ให้โอกาสนำเสนอผลงานผังกราฟิกในแต่ละกลุ่ม และร่วมกันอภิปรายถึงแผนผังกราฟิกและสิ่งที่ได้จากการทำและการเรียนรู้ ช่วงที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการใช้ต้นแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกกับนักศึกษา และได้ดำเนินการตามขั้นตอนของต้นแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การใช้แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การไตร่ตรองตนเอง (Reflection) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ช่วงที่ 3 การวิเคราะห์และปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ประเมินผลการทดลองใช้ต้นแบบ และปรับปรุงรูปแบบฯ

ระยะที่ 2 การสรุป นำเสนอและถ่ายทอดผลการวิจัย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นคำถามวิจัย

นำมาวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูในยุคการศึกษาไทย 4.0

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูในยุคการศึกษาไทย 4.0 แบ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นกิจกรรมเป็นขั้นที่นำขั้นตอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นร่วมด้วยกับการใช้ผังกราฟิก และขั้นที่ 3 ขั้นสรุป
2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของกลุ่มทดลองก่อนจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ มีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผลสัมฤทธิ์ทางความสามารถในการคิดของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. หลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ นักศึกษาวิชาชีพครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ พบว่า อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ ทำให้ผู้วิจัยได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบสอดคล้อง และเหมาะสมอยู่ในระดับมากนั้น อาจเนื่องมาจากการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ ของคลาร์ก (Clark, 1991: 526-524) ที่ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก และการที่ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ ยังมีส่วนช่วยทำให้นักศึกษาวิชาชีพครูได้มีการเลือกใช้รูปแบบของผังกราฟิกต่าง ๆ ได้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์หรือข้อมูลนั้น รวมทั้งยังได้ฝึกทักษะทางการคิดในด้านต่าง ๆ ร่วมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับพิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 126-127) ที่กล่าวถึงประโยชน์ว่า ทำให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาการคิดในระดับสูง คือ ฝึกให้ใช้การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประเมินฯลฯ อีกทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ ยังช่วยให้เข้าใจในสิ่งที่เรียน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิด และปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้เกิดความเข้าใจความรู้เนื้อหาในบทเรียน/สถานการณ์นั้นมากขึ้น
2. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของกลุ่มทดลองก่อนจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ มีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดทำความเข้าใจกับเนื้อหาสถานการณ์ปัญหานั้นอย่างเป็นขั้นตอน และได้แก้ปัญหาผ่านกระบวนการใช้รูปแบบของผังกราฟิกอย่างเป็นระบบ จึงทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวลัย พานิช (2549: 83) ที่ได้กล่าวว่า การใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาความคิดแก่ผู้เรียน ทำให้ได้ฝึกการวิเคราะห์ สังเคราะห์และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ หรือมโนทัศน์ต่าง ๆ โดยแสดงออกมาในรูปแบบของกราฟิก และได้พัฒนาการฝึกนำตนเองรู้ว่าตนเองทำอะไร บังคับตนเองไปในทิศทางตามจุดประสงค์ที่ต้องการ

มองเห็นทิศทางหรือมิติต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องในสิ่งที่ตนเองกำลังค้นคว้าหรือศึกษาหรือแก้ปัญหา นั่นคือ การเกิด Metacognition (Thinking How of Thinking)

3. นักศึกษาวิชาชีพครูที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนั้น ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการนำความรู้ความเข้าใจ หรือการที่ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ผังกราฟิกฯ ล้วนแล้วแต่ทำให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดที่เพิ่มมากขึ้น มีการนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปใช้ในบริบทอื่น ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นผลจากการที่ได้ฝึกการคิดโดยใช้ผังกราฟิกฯ จึงทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเรื่องอื่น ๆ ได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ Bayer (1997 : 183) ที่ได้กล่าวว่า ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนมีการสะสมความรู้ได้ดี และเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สามารถประยุกต์ผังกราฟิกให้อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการคิด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 126 - 127) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการให้ผู้เรียนใช้ผังกราฟิกนำเสนอ ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาการคิดในระดับสูง ฝึกให้ใช้การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประเมินฯลฯ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกฯ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียน การใช้ผังกราฟิกเป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิด และปฏิบัติด้วยตนเอง การทำด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้ เนื้อหาในบทเรียนนั้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดให้กับนักศึกษาวิชาชีพครูที่เป็นในลักษณะของรูปแบบอื่น ๆ ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้แบบสอนแต่เนื้อหาให้กับผู้เรียน
2. ในสถานศึกษาระดับอื่น ๆ ควรมีการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดร่วมด้วย เพื่อเป็นการพัฒนาทางความคิดตั้งแต่เริ่มแรก และฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการคิดที่เพิ่มมากขึ้นในระดับชั้นถัดไป

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานวิชาการ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.). (2545). **ปัญจปฏิรูปการศึกษา แนวทางสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- กัจจกร ตติยภักดิ์. (2559). **ขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ไทยแลนด์ 4.0**. หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ : 1. (14 ตุลาคม 2560)
- คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ชลิต โปธินคร. (2560). **การศึกษาไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0** สืบค้น 19 ตุลาคม 2560, จาก <http://km.li.mahidol.ac.th/thai-studies-in-thailand-4-0/>
- ทศนา แหมมณี. (2545). **14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2550).
- ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). **การศึกษาไทยในยุค Thailand 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). **การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน**. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพฯ : พริกหวาน-กราฟฟิค จำกัด
- วลัย พานิช. (2543). **การสอนด้วยวิธี Storyline**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริลักษณ์ แก้วสมบูรณ์. (2543). **ผลการใช้เทคนิคผังกราฟฟิกในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อการนำเสนอข้อความรู้ด้วยผังกราฟฟิกและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เสาวลักษณ์ พิษฐ์ไพบูลย์. (2559). **ขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ไทยแลนด์ 4.0**. หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์. สืบค้น 14 ตุลาคม 2560, จาก

**การจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน
ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี**
**The Communicative Strategies Management for Promoting Community Based
Tourism in Ban Pong Manao, Phatthana Nikhom District, Lopburi Province**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณิภา เดชพล¹* (Asst.Prof. Punnipa Dechphol)
(Received: March 23, 2020; Revised: May 20, 2020; Accepted: June 1, 2020)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้าน โป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน 2) พัฒนากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน 3) ผลิตรายการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมและฟื้นฟูการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชน ประชาชน เจ้าของบ้าน นักวิชาการ นักวิชาชีพ และนักท่องเที่ยว ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาว เป็นตัวแทนในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีศักยภาพในการสื่อสารค่อนข้างน้อย การจัดการการสื่อสารยังขาดระบบที่มีประสิทธิภาพ ความพร้อมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวค่อนข้างต่ำ จึงควรได้รับการพัฒนาองค์ประกอบของการสื่อสาร โดยการสื่อสารระดับบุคคลมีความจำเป็นมากที่สุดในการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน สำหรับกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว ประกอบไปด้วยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยว ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขุนราม วัด โรงเรียน ชุมชนบ้านโป่งมะนาวหมู่ 7 แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ และนักท่องเที่ยว สำหรับการพัฒนากลยุทธ์ด้านการสื่อสารได้แก่สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเฉพาะกิจ สื่อออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนบ้านโป่งมะนาวจะประสบความสำเร็จ ควรต้องพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมและฟื้นฟูการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ได้แก่ สื่อบุคคล (เจ้าหน้าที่นำชมและกลุ่มยุวจิตอาสา) สื่อสิ่งพิมพ์(แผ่นพับ) สื่อเฉพาะกิจ (โลโก้ เสื้อ หมวก) สื่อออนไลน์ (เพจเฟซบุ๊ก คลิปวิดีโอ) ให้เหมาะสม สวยงามและสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมและฟื้นฟูการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

คำสำคัญ : การจัดการ/ กลยุทธ์การสื่อสาร/ การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
(Lecturer at Communication Arts Program, Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University)
*Corresponding Author. E-mail: Pannipa_d@yahoo.co.th

Abstract

The Research of communicative strategies management for promoting sustainable community based tourism in Ban Pong Manao, Phatthana Nikhom District, Lopburi Province by aiming 1) to study the potential of communicative strategies management to promote the sustainable community-based tourism 2) to develop the communicative strategies management to promote the sustainable community-based tourism and 3) to establish the public relations media to promote and rehabilitate the sustainable community-based tourism. The research instruments were community leaders, local wisdoms, local people, local officers, academicians, professionals, and tourists. The research found that Ban Pong Manao has relatively little communication potential and lack of the effective communication management system. In addition, the readiness of the community tourism management was relatively low. All elements of communication must be developed, especially the personal communication, is the most necessary to develop communication potential for supporting community-based tourism. Furthermore, the communicative strategies to promote the sustainable community-based tourism of Ban Pong Manao consisted of tourism success factors as follows : factors for tourism are Hauy Khun Ram Subdistrict Administrative Organization, temples, schools and, moo 7 community, Ban Pong Manao Archaeological site, media for tourism promotion, and tourists. For developing communicative strategies were personal media, print media, specialized media, and online media. However, the development in public relations media, promote and rehabilitate of the sustainable community-based tourism such as personal media (local guides and volunteer young tour guides), print media (pamphlets), specialized media (logo, t-shirts, caps), online media (Facebook page or video clips) with appropriate design and creativity for supporting the sustainable community-based tourism in Ban Pong Manao, Phatthana Nikhom District, Lopburi Province

Keywords: Management/ Communication Strategy/ Community-based tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวชุมชน เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นผลประโยชน์เพื่อชุมชน การท่องเที่ยวลักษณะนี้จึงเป็นความหวังของชุมชนในด้านการนำรายได้มาสู่ชุมชน องค์การการท่องเที่ยวโลก(UNWTO) ระบุว่า การท่องเที่ยวเปรียบเสมือนสูตรสำเร็จ สำหรับทุกประเทศโดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาหรือยากจน ประเทศเหล่านี้เน้นการท่องเที่ยวให้อยู่ในแผนพัฒนาประเทศ เหตุผลที่สำคัญคือมีตลาดที่น่าสนใจที่พร้อมที่จะเดินทางท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยวและแหล่งที่เที่ยวที่ประเทศมีอยู่แล้วโดยไม่ต้องลงทุน หลาย ๆ ประเทศมีลักษณะอากาศที่ดึงดูด มีทิวทัศน์ที่สวยงาม แปลกตา และมีสมบัติทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวจึงถือเป็นรายได้ที่น่าสนใจใน

ด้านการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาและยังเปิดโอกาสใหม่ในการจ้างงาน รวมทั้งความต้องการผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น (Son, Pigram and Rugendyke, 1999, p 211 อ้างถึงใน พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจ, 2553 หน้า 1-2)

จากการศึกษาของพรรณนิภา เดชพล เรื่องการจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดลพบุรีและสิงห์บุรี (พรรณนิภา เดชพล, 2558 หน้า 99) พบว่า จังหวัดลพบุรีและจังหวัดสิงห์บุรี มีการจัดการการสื่อสารและเครือข่ายการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างไม่เป็นระบบ โดยมีการบริหารจัดการทั้งการสื่อสารและเครือข่ายที่ดำเนินการโดยภาครัฐ คือองค์การบริหารส่วนตำบลที่ร่วมขับเคลื่อนดูแลควบคู่ไปกับภาคประชาชน ซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านและผู้นำทางความคิด แต่ยังขาดระบบและการบริหารจัดการที่ดี จึงไม่สามารถสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชนได้อย่างแท้จริง โดยชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นต้นทุนที่มีคุณค่า มีอัตลักษณ์และศักยภาพสูง แต่หลายแห่งขาดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ขาดการขับเคลื่อน ขาดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และไม่ได้ใช้สื่อเพื่อการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม จึงทำให้การท่องเที่ยวของชุมชนนั้นล้นหลาม ไม่เป็นที่รู้จัก และไม่มีการท่องเที่ยวสนใจมาท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนและชุมชนขาดรายได้ทั้งจากการท่องเที่ยวและการขายสินค้าและให้บริการ ซึ่งชุมชนดังกล่าวที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ชุมชนบ้านโป่งมะนาว หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ในอดีตชุมชนบ้านโป่งมะนาว มีการท่องเที่ยวในชุมชนที่โดดเด่นและได้รับรางวัลดีเด่นหลายด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นเชิงประจักษ์ว่ามีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดีมาโดยตลอด เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีกิจกรรมและการท่องเที่ยวของชุมชน ประกอบด้วยแหล่งโบราณคดี แหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย ศึกษาแหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านโป่งมะนาว มีอาคารพิพิธภัณฑ์สถานชุมชนที่สวยงามสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยและแหล่งเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีมีคฤหบดีน้อยนำชมให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ซึ่งแสดงถึงการมีการบริหารจัดการและกลยุทธ์การสื่อสารที่ดี แต่ปัจจุบันชุมชนบ้านโป่งมะนาวอยู่ในภาวะตกต่ำ เนื่องจากขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะประชาชนกลุ่มใหม่ที่มาได้รับผิดชอบการท่องเที่ยวชุมชนยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการการสื่อสารที่ดี จึงไม่สามารถต่อยอดการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเชิงชาย สมาคม ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขุนราม และนายสมบุรณ์ มาลาพิทักษ์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขุนราม ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า “ชุมชนบ้านโป่งมะนาวนั้นในอดีตเมื่อประมาณ 5 ปีที่แล้วนั้น มีความพร้อมสูงมาก แต่ต่อมาในระยะหลังคือเมื่อต้นปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมากลับไม่มีความพร้อมในการท่องเที่ยวของชุมชน และตกต่ำที่สุดคือเมื่อ เดือนพฤศจิกายน 2558 เป็นต้นมา เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงคณะผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการและการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนใหม่ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ชุมชนขาดความพร้อมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน แม้ต้องเริ่มต้นใหม่แต่ชุมชนก็ยังคิดว่าการท่องเที่ยวในชุมชนจะกลับมาดีได้เหมือนอดีตและจะต้องดีกว่าเดิมถ้าผู้นำและประชาชนช่วยกันภายใต้การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบล และภาครัฐในระดับที่สูงขึ้นไป แม้วันนี้จะนับหนึ่งใหม่ จะต้องเริ่มการท่องเที่ยวในชุมชนใหม่ แม้ว่าความพร้อมจะน้อยแต่ก็ยังไม่ถอดใจ”(เชิงชาย สมาคม, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 มกราคม 2559)

จากการศึกษาและข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงควรนำการบริหารจัดการการสื่อสารเข้ามามีส่วนสำคัญ โดยเฉพาะการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยในการขับเคลื่อน ส่งเสริม พัฒนา และฟื้นฟูให้การท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาวกลับมามีศักยภาพและเป็นแหล่ง

ท่องเที่ยวที่มีวิถีชีวิตและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่า เป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยและแหล่งเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตสืบต่อไป

ดังนั้น ในการวิจัยเรื่องการจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรีในครั้งนี้ จะช่วยขับเคลื่อน ส่งเสริม และฟื้นฟูการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านโป่งมะนาว ให้เป็นที่รู้จักและให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับประชาชนและชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมและฟื้นฟูการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ภายในชุมชนและภายในวัดโป่งมะนาว ซึ่งประกอบไปด้วย แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว มีทั้งพิพิธภัณฑสถานชุมชนบ้านโป่งมะนาว และการจัดแสดงหลุมขุดค้นทางโบราณคดี และสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น และในพื้นที่ใกล้เคียง เส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม เช่น น้ำตกสวนมะเดื่อและวัดถ้ำตะเพียนทอง และร้านค้าชุมชนในพื้นที่

2. ขอบเขตด้านประชากรในการศึกษาได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้านและตัวแทนหรือกลุ่มประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโป่งมะนาว 2) บุคลากร พนักงาน เจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโป่งมะนาว 3) นักวิชาการ นักวิชาชีพ นักประชาสัมพันธ์ นักสื่อสารมวลชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาวทั้งทางตรงและทางอ้อม 4) ประชาชนในชุมชนบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม 5) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษารายละเอียดที่ครอบคลุมการจัดการการสื่อสาร ดังนี้

3.1 การจัดการการสื่อสาร ได้แก่ สภาพจริงในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแหล่งท่องเที่ยวบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโป่งมะนาว

3.2 กลยุทธ์การสื่อสาร ได้แก่ การวางแผนเพื่อนำเนื้อหาข่าวสาร ผ่านวิธีการสื่อสาร ประเภทและรูปแบบของสื่อ เครื่องมือ และวิธีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อและเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสื่อสารและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวโดยอย่างยิ่งยืน ของชุมชนบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

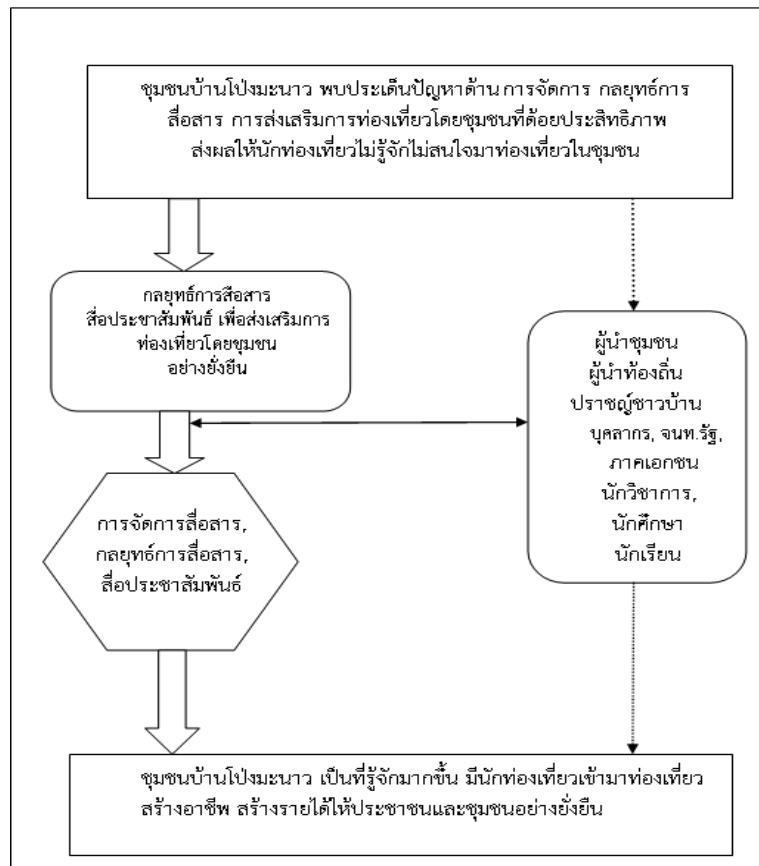
3.3 ความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ กลยุทธ์การสื่อสารของแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

3.4 ผลิตสื่อและเครื่องมือในการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของบ้านโป่งมะนาว โดยวิเคราะห์จากสภาพการจัดการการสื่อสาร กลยุทธ์การสื่อสาร ความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการ (Management) หมายถึง หน้าที่ของการจัดการเพื่อกลยุทธ์การสื่อสาร รูปแบบการสื่อสาร สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
2. กลยุทธ์การสื่อสาร (Communication Strategy) หมายถึง วิธีการสื่อสารและประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
3. การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Community) หมายถึง รูปแบบของการท่องเที่ยวที่เน้นผลประโยชน์เพื่อชุมชนของจังหวัดลพบุรีและจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นความหวังของชุมชนในด้านการนำรายได้มาสู่ชุมชนและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การท่องเที่ยว โดยชุมชน เพื่อชุมชนอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และตัวแทนหรือกลุ่มประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาว (2) บุคลากร พนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งภาครัฐและเอกชนของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาว (3) นักวิชาการ นักวิชาชีพ นักประชาสัมพันธ์ นักสื่อสารมวลชน (4) ประชาชนในชุมชนบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี และ (5) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชนแหล่งโบราณคดีชุมชนบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

2. กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น ได้ใช้การได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกบุคคลที่เป็นตัวอย่าง ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และตัวแทนหรือกลุ่มประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาว จำนวน 10 คน

2.2 บุคลากร พนักงาน เจ้าหน้าที่ ทั้งภาครัฐและเอกชนของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาวที่เป็นตัวอย่างสำหรับการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์เจาะลึกจำนวน 15 คน

2.3 นักวิชาการ นักวิชาชีพ นักประชาสัมพันธ์ นักสื่อสารมวลชน จำนวน 8 คน

2.4 ประชาชนในชุมชนบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนรามจำนวน 10 ครัวเรือน (ครัวเรือนละ 2 คน)
รวม 20 คน

สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ซึ่งไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอน (Non-Finite Population) จึงกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

วิธีการดำเนินการวิจัยและการเก็บข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งเน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้ คือ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยการสนทนากับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวางแผนสร้างแนวคำถาม จากนั้นสร้างแบบสัมภาษณ์ สร้างแบบสอบถาม และนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มผู้นำชุมชน, แกนนำการท่องเที่ยวในชุมชน, ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนชุมชนบ้านโป่งมะนาว เพื่อให้ได้ทราบศักยภาพที่แท้จริง เช่น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและ อุปสรรคในการจัดการการสื่อสาร ต่อมานำแบบสอบถามไปสอบถามนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชน เพื่อทราบความต้องการและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโป่งมะนาว ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว จึงผลิตสื่อและเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาว และท้ายสุดจัดประชุมนำเสนอผลการวิจัยให้แก่ชุมชนท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาว และองค์กรภาคี เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านขั้นตอน คือ การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือแล้ว ได้นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (item objective index : IOC) ผลทดสอบพบว่ามีความสอดคล้อง ได้ 1.00 และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ไปหาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวชุมชนน้ำตกสวนมะเดื่อ ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) สำหรับหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.806

เมื่อได้ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์โดยการบรรยายเชิงพรรณนา ส่วนข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาร้อยละ ข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนโป่งมะนาว วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (mean: $\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศักยภาพการจัดการกลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ชุมชนโป่งมะนาว มีความพร้อมในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนค่อนข้างน้อย การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนองค์ประกอบของการสื่อสารในชุมชนบ้านโป่งมะนาว พบว่าทั้ง 4 องค์ประกอบของการสื่อสารเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนให้ยั่งยืน ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร มีความสำคัญต่อการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านโป่งมะนาว โดยรูปแบบการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการและการสื่อสารกึ่งทางการ เป็นรูปแบบการสื่อสารที่สำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนชุมชนโป่งมะนาวให้มีความร่วมมือในการท่องเที่ยวชุมชน การสื่อสารที่เหมาะสมที่สุดของการสื่อสารเพื่อสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านโป่งมะนาว จังหวัดลพบุรี คือ วิธีของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งต้องเป็นวิธีการสื่อสารแบบสองทางผสมผสานกับวิธีการสื่อสารในระนาบเดียวกัน อีกทั้ง ระดับของการสื่อสารที่ควรจะใช้ในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านโป่งมะนาวอย่างยั่งยืน คือ การสื่อสารระดับบุคคล และการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

จากการวิจัยยังพบว่ากลยุทธ์ทางการสื่อสารของชุมชนบ้านโป่งมะนาว ที่มีประสิทธิภาพในปัจจุบันและเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของบ้านโป่งมะนาวมีดังต่อไปนี้ สื่อบุคคลประเภทที่ 1 ได้แก่เจ้าหน้าที่และพนักงาน จากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขุนราม ประกอบด้วย นายเชิงชาย สมาคม ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน ผู้ประสานงาน วางแผนกำกับติดตาม นางสาวพวงเพ็ชร ทองสินธ์ พนักงานประสานงาน บริการธุรการพิพิธภัณฑสถานโป่งมะนาว และนางสาวสมใจ สิงหนาท พนักงานประสานงาน บริการ มัคคุเทศก์ ฝ่ายข้อมูล ผลิตภัณฑ์ออนไลน์ รับผิดชอบกลุ่ม ยุวจิตอาสา สื่อบุคคลประเภทที่ 2 ได้แก่กลุ่มยุวจิตอาสาพัฒนาแหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว ประเภทสื่อออนไลน์ ได้แก่ Facebook กลุ่มยุวจิตอาสาพิพิธภัณฑสถานโป่งมะนาว ประเภทสื่อกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมนำชมโดยกลุ่มเยาวชนจิตอาสาพิพิธภัณฑสถานโป่งมะนาว (เฉพาะวันเสาร์-วันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์)

ผลวิจัยพบว่า ชุมชนโป่งมะนาวมีศักยภาพในการสื่อสารค่อนข้างน้อย ควรได้รับการพัฒนา ดังนี้ (1) จัดประชุมร่วมทุกภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและรับผิดชอบแหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารและเพิ่มศักยภาพในการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป (2) เพิ่มศักยภาพให้กับกลุ่มยุวจิตอาสาพัฒนาแหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว โดยจัดอบรมมัคคุเทศก์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้กับผู้รับผิดชอบและกลุ่มเยาวชน (3) ผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ ออกแบบโลโก้ แผ่นพับจัดทำ Page Facebook จัดทำ Clip VDO จัดทำสื่อและหมวกให้กับกลุ่มยุวจิตอาสา และจัดอบรมให้ความรู้กับกลุ่มยุวจิตอาสาแหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพื่อนำมาพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่า

1) ปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยว พบว่า ในภาพรวมมีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.62$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า เรื่องความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.61$) มีเกณฑ์อยู่ในระดับมาก เรื่องความพร้อมของหลุมขุดค้นพบต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.00$) และความพร้อมของพิพิธภัณฑ์ ($\bar{X} = 2.63$) มีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง เรื่องการรองรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.33$) การจัดการด้านการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.30$) ความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.30$) และความพร้อมของกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.20$) มีเกณฑ์อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

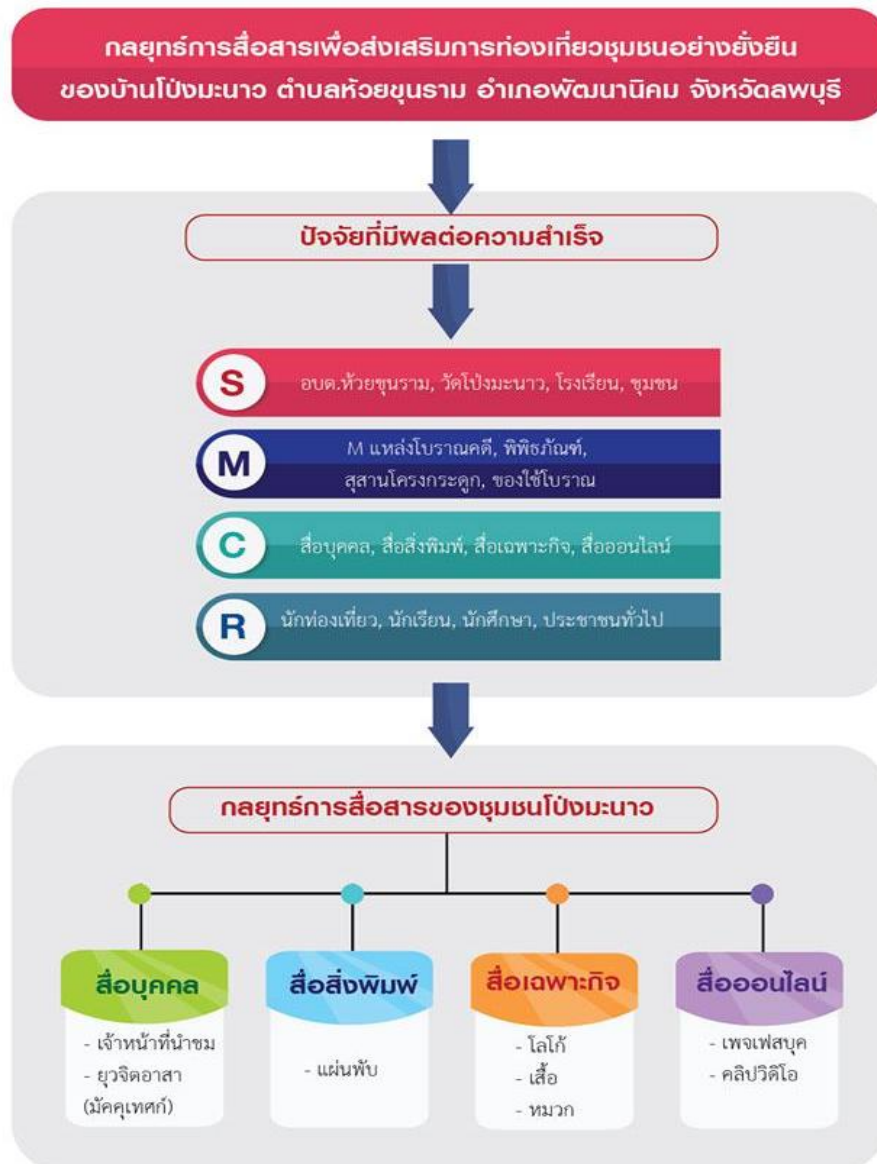
2) ปัจจัยด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ในภาพรวมมีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าเรื่องที่จอดรถมีเกณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) เรื่องการเก็บขยะและระบบการกำจัดขยะ มีเกณฑ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เรื่องห้องน้ำสาธารณะ ($\bar{X} = 2.79$) และป้ายบอกทางต่าง ๆ ไปสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.60$) มีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องการให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.20$) มีเกณฑ์อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

3) ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่าในภาพรวมมีเกณฑ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.10$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการก็พบว่ามีเกณฑ์อยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกรายการ คือ การจัดลำดับและเส้นทางท่องเที่ยว ($\bar{X} = 1.18$) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ($\bar{X} = 1.15$) ร้านค้าชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 1.05$) และสินค้าและของที่ระลึก ($\bar{X} = 1.03$) ตามลำดับ

4) ปัจจัยด้านการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวในภาพรวมมีเกณฑ์อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.84$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า เรื่องการนำเที่ยวและให้ข้อมูลโดยมัคคุเทศก์น้อย ($\bar{X} = 2.87$) และการให้คำแนะนำและการตอบข้อซักถามของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 2.60$) มีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง สื่อ หมาย (ของยูมัคคุเทศก์) ($\bar{X} = 2.43$) ป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.07$) ป้ายประชาสัมพันธ์ใหญ่ (แผนที่การท่องเที่ยว) ($\bar{X} = 2.04$) และป้ายประชาสัมพันธ์บอกเส้นทางท่องเที่ยว ($\bar{X} = 1.84$) มีเกณฑ์อยู่ในระดับน้อย ส่วนเรื่องการประชาสัมพันธ์ทางโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ($\bar{X} = 1.23$) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ($\bar{X} = 1.17$) แผ่นพับ ($\bar{X} = 1.09$) และคู่มือการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 1.04$) มีเกณฑ์อยู่ในระดับน้อยที่สุดตามลำดับ

5) สรุปภาพรวม พบว่า แหล่งสถานที่ท่องเที่ยวบ้านโป่งมะนาวมีปัจจัยกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยรวมระดับน้อย ($\bar{X} = 2.21$) เมื่อพิจารณาปัจจัยแต่ละรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.27$) และปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.62$) มีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 1.84$) มีเกณฑ์อยู่ในระดับน้อย และปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 1.10$) มีเกณฑ์อยู่ในระดับน้อยที่สุดตามลำดับ

3. การพัฒนากลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จากการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ได้ดังแผนภาพนี้

ภาพที่ 2 กลยุทธ์การท่องเที่ยวชุมชนกลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน
ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ตัวอย่างกลยุทธ์การสื่อสาร: สื่อประชาสัมพันธ์ที่ผลิตให้กับชุมชนโป่งมะนาว

1. โลโก้กลุ่มยุวจิตอาสา แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว ที่ผ่านการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องในการเลือก
แบบ ข้อความ และสี โดยเป็นจุดเริ่มต้นที่ต้องนำไปใช้กับทุกสื่อที่ผลิตขึ้นมาใหม่

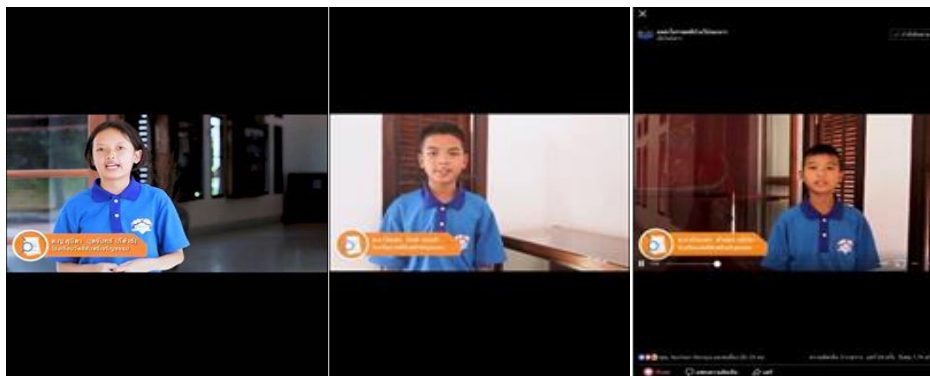
ภาพที่ 3 โลโก้ยุวจิตอาสา บ้านโป่งมะนาว

2. สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทเสื้อและหมวก สำหรับกลุ่มยุวจิตอาสาแหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว ที่ผลิตขึ้นใหม่โดยผ่านการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องและกลุ่มยุวจิตอาสา

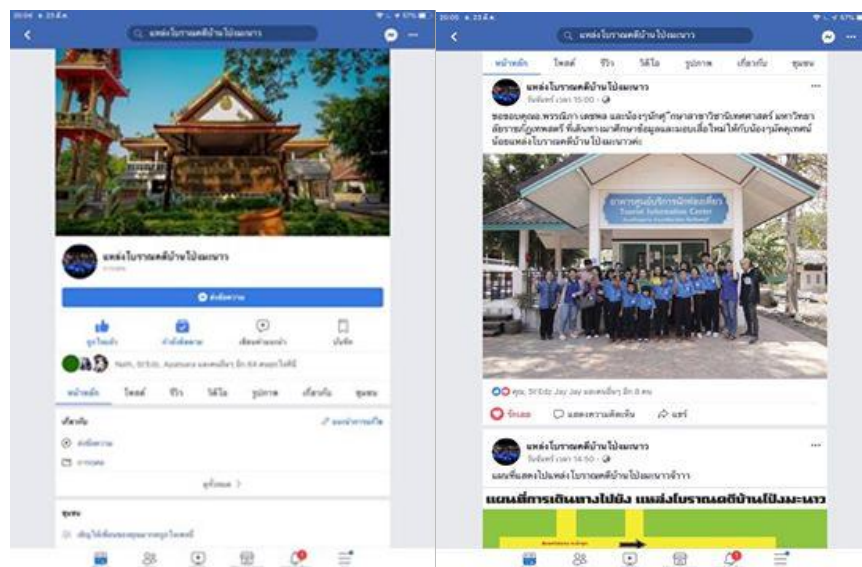
ภาพที่ 4 เสื้อและหมวก สำหรับกลุ่มยุวจิตอาสา

3. สื่อประชาสัมพันธ์ Clip VDO ที่จัดทำขึ้นสำหรับเผยแพร่

ภาพที่ 5 คลิปวิดีโอของกลุ่มยุวจิตอาสาแหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว

4. สื่อประชาสัมพันธ์ เพจเฟซบุ๊ก ผลิตขึ้นใหม่โดยผ่านการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 6 Page Facebook แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว

5. สื่อแผ่นพับ ผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 7 แผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว

6. การอบรมพัฒนาศักยภาพผู้จิตอาสา ณ แหล่งโบราณคดีบ้านโป่งมะนาว

ภาพที่ 8 การอบรมพัฒนาศักยภาพผู้จิตอาสา ด้านการนำชม

อภิปรายผล

จากการศึกษา การจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรีพบว่า การจัดการการสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการท่องเที่ยวในชุมชน โดยมีข้อค้นพบจากการวิจัยว่า ประเภทของการสื่อสารที่ใช้ในการท่องเที่ยวชุมชน คือ การสื่อสารสองทาง การสื่อสารแนวระนาบ และการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการสื่อสารแบบการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีป่าชุมชนตำบลท่าอิบุญ ตำบลหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ของบุษบา หินเธาว์ (2550, บทคัดย่อ) พบว่า รูปแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบการสื่อสารสองทางแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การสื่อสารจากล่างขึ้นบน เป็นการสื่อสารผ่านกระบวนการทบทวนปัญหาตนเองของชาวบ้านที่มีต่อป่าชุมชนของตำบลท่าอิบุญ 2) การสื่อสารแนวระนาบ เป็นการสื่อสารผ่านกิจกรรมเพื่อสังคม ผลการเสริมสร้างศักยภาพการสื่อสารชุมชนด้วยกลยุทธ์การสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนเพิ่มขึ้น เห็นความสำคัญของป่าไม้และให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเพิ่มขึ้น

ผลการวิจัยการจัดการกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ของบ้านโป่งมะนาว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีปัจจัยกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยรวมระดับน้อย เมื่อพิจารณาปัจจัยแต่ละรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกและปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยวมีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว มีเกณฑ์อยู่ในระดับน้อย และปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวมีเกณฑ์อยู่ในระดับน้อยที่สุดตามลำดับ โดยสอดคล้องกับการศึกษาของอุไรพรรณ ปรางอุดมทรัพย์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาชุมชนบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัยที่บ่งชี้ถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ 4 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ ปัจจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยว และปัจจัยด้านองค์กรชุมชน และมีระดับศักยภาพปาน

กลางในปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่และปัจจัยด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว โดยระดับศักยภาพต่ำสุด
ในปัจจัยด้านกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาพบว่า หากต้องการให้ชุมชนบ้านโป่งมะนาวเกิดการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน
ควรบริหารจัดการการสื่อสารเป็นอันดับแรกโดยต้องทำให้เกิดเป็นรูปธรรมโดยชุมชนและภาครัฐภาคเอกชน
จะต้องร่วมมือร่วมใจและจริงจังในการทำงานร่วมกัน โดยร่วมกันคิดร่วมกันทำและจัดตั้งเป็นคณะทำงานร่วมกัน
ขับเคลื่อน รวมถึงพัฒนาต่อยอดต้นทุนเดิมที่เป็นกลยุทธ์ทางการสื่อสารที่มีอยู่คือกลุ่มยูทูปอาสาแหล่งโบราณคดี
บ้านโป่งมะนาวให้เข้มแข็งและมีศักยภาพเพิ่มขึ้น อีกทั้งให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การสื่อสารทางด้านการ
ประชาสัมพันธ์ โดยวางแผน กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือประชาชนให้ความสนใจและ
อยากมาเที่ยว โดยเผยแพร่ด้วยสื่อออนไลน์อีกช่องทางหนึ่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจที่จะทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การสื่อสารที่
สอดคล้องกับการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ดังนี้

- 2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
- 2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารและภาพลักษณ์การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
- 2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารให้กับผู้นำชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวกรณีศึกษาอำเภอ
อินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี: ปทุมธานี.
- กุลชลี พวงเพชร, และคณะ. (2554). การจัดการและการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรม: กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี. กรุงเทพฯ: เครือข่ายวิจัย
เครือข่าย อุดมศึกษาภาคกลางตอนบน (สกอ.).
- ชลัยรัตน์ จิรัชัยเขาวนนท์. (2554). การจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่สูงจังหวัดเพชรบูรณ์การจัดการ
การตลาดเพื่อการประชาสัมพันธ์เครือข่ายการท่องเที่ยว. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- เชิงชาย สมาคม. (19 มกราคม 2559). ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขุนราม. สัมภาษณ์.
- ณัฏฐา หน่อทอง, และคณะ. (2553). การบริหารจัดการการสื่อสารระหว่างองค์กรและการประสานงานเพื่อ
การพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรี. กรุงเทพฯ: เครือข่ายวิจัยเครือข่าย
อุดมศึกษาภาคกลางตอนบน (สกอ.).

- บุษบา หินธารว. (2550). รูปแบบการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชาวบ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีป่าชุมชน ตำบลท่าอิบุญ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- พรรณนิภา เดชพล.(2558).การจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชนของจังหวัดลพบุรี และสิงห์บุรี.ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจ. (2553). การท่องเที่ยวชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เพ็ญจันทร์ สังข์แก้ว,และคณะ. (2553). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนพื้นที่สูง ตำบลทุ่งสมอ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- วิไลลักษณ์ รัตนเจริญธัมมะ, และคนอื่น ๆ. (2550). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนศึกษากรณี: ชุมชนท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- สยามล เทพทา. (2554). ท่องเที่ยวตามสายน้ำลำแม่ลากับวิถีชีวิตคนเมืองสิงห์. กรุงเทพฯ: เครือข่ายวิจัยเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน (สกอ.).
- อุไรพรรณ ปรางอุดมทรัพย์. (2544). ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาชุมชนบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุษาวดี พลพิพัฒน์. (2545). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน:กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย.จุลสารการท่องเที่ยว 21,4 (ตุลาคม- ธันวาคม): หน้า 38-48

ระเบียบการเขียนต้นฉบับ

กองบรรณาธิการวารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้กำหนดระเบียบการเขียนต้นฉบับ เพื่อให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการดำเนินการ สำหรับเตรียมต้นฉบับเพื่อขอตีพิมพ์ในวารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การจัดรูปแบบ

1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษขนาด A4 โดย กำหนดค่าความกว้าง 16 เซนติเมตร ความสูง 24 เซนติเมตร และเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร ด้านล่างและขวามือ 2 เซนติเมตร

1.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK ทั้งเอกสาร พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวาง ตำแหน่งดังนี้

- 1) หัวกระดาษ ประกอบด้วย เลขหน้า ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางกระดาษ
- 2) ชื่อเรื่องภาษาไทยขนาด 18 และภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 2บรรทัด
- 3) ชื่อผู้เขียน ภาษาไทยขนาด 16 และภาษาอังกฤษ (ถ้ามี) ขนาด 14 ชนิดตัวเอียงธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาได้ชื่อเรื่อง ให้ใส่เครื่องหมายดอกจัน * กำหนดเป็นตัวยก กำกับท้ายนามสกุล ของผู้ประสานงานหลัก
- 4) หน่วยงานหรือสังกัดที่ทำวิจัย ภาษาไทยขนาด 12 และภาษาอังกฤษขนาด 12 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขวาได้ชื่อผู้เขียน กรณีคณะผู้เขียนมีหน่วยงานหรือสังกัดที่ต่างกัน ให้ใส่ตัวเลข 1 และ 2 กำหนดเป็นตัวยก ตามลำดับกำกับท้ายนามสกุล และด้านหน้าหน่วยงานหรือสังกัด
- 5) เชิงอรรถ กำหนดเชิงอรรถในหน้าแรกของบทความ ส่วนแรกกำหนดข้อความ “ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)” ภาษาไทยขนาด 13 ภาษาอังกฤษขนาด 13 ชนิดตัวธรรมดา ส่วนที่ 2 ระบุข้อความ “e-mail” ระบุเป็น e-mail ของผู้ประสานงานหลัก ในส่วนสุดท้ายกำหนดข้อความ “**กิตติกรรมประกาศ”(ถ้ามี) ระบุเฉพาะแหล่งทุน และหน่วยงานที่สนับสนุนงบประมาณ เช่น งานวิจัยเรื่องนี้ ได้รับสนับสนุนทุนวิจัยจาก “ทุนงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา”
- 6) หัวข้อบทคัดย่อภาษาไทยขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษด้านซ้ายได้ที่อยู่/หน่วยงานสังกัดของผู้เขียน เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน
- 7) หัวข้อคำสำคัญภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้ายได้บทคัดย่อภาษาไทย เนื้อหาภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ไม่เกิน 4 คำ เว้นระหว่างคำด้วยเครื่องหมาย “/”

8) หัวข้อบทคัดย่อภาษาอังกฤษขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางกระดาษ เนื้อหาบทคัดย่อภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

9) หัวข้อคำสำคัญภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้ายใต้บทคัดย่อภาษาอังกฤษเนื้อหาภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดาไม่เกิน 4 คำ เว้นระหว่างคำด้วย Slash (/)

10) หัวข้อหลักภาษาไทยขนาด 18 ภาษาอังกฤษขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

11) หัวข้อย่อยภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวหนา ภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา Tab 0.75 เซนติเมตร จากอักษรตัวแรกของหัวเรื่อง

12) เนื้อหาภาษาไทยขนาด 16 ภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

13) อ้างอิง (References) หัวข้อภาษาอังกฤษขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ เนื้อหาภาษาไทยขนาด 16 ภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชื่อผู้เขียนชิดขอบซ้ายหากยาวเกิน 1 บรรทัดให้ Tab 0.75 เซนติเมตร การอ้างอิงเอกสารให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association)

14) ผู้เขียน/คณะผู้เขียน ภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวหนา ชิดขอบซ้าย เนื้อหาชื่อผู้เขียนขนาด 14 ภาษาอังกฤษขนาด 10 ชนิดตัวหนา ให้ระบุค่านำหน้าชื่อได้แก่ นาย นาง นางสาว และตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งชื่อผู้เขียนชิดขอบซ้ายหากยาวเกิน 1 บรรทัด ให้ Tab 0.75 เซนติเมตร ข้อมูลที่อยู่ติดต่อได้พร้อมรหัสไปรษณีย์ และอีเมล ในตำแหน่งชิดขอบซ้ายหากยาวเกิน 1 บรรทัด ให้ Tab 0.75 เซนติเมตร

1.3 จำนวนหน้า บทความต้นฉบับมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า

2. การเขียนอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสารให้เขียนอ้างอิงตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) โดยให้แปลรายการอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ และยังคงรายการอ้างอิงภาษาไทยเดิมไว้ด้วยเพื่อให้กองบรรณาธิการตรวจสอบความถูกต้องในการแปล สามารถดูหลักเกณฑ์การอ้างอิงวารสาร สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้ที่ (<http://research.bsru.ac.th>)

3. ลำดับหัวข้อในการเขียนต้นฉบับ

การเขียนต้นฉบับกำหนดให้ใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีเขียนเป็นภาษาไทย ควรแปลคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด ยกเว้นในกรณีที่คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะ ที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน โดยเนื้อหาต้องเรียงลำดับตามหัวข้อดังนี้

3.1 ชื่อเรื่องควรสั้น และกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

3.2 ชื่อผู้เขียนเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ หากเกิน 6 คน ให้เขียนเฉพาะคนแรกแล้วต่อท้ายด้วย และคณะ

3.3 ชื่อหน่วยงานหรือสังกัด ที่ผู้เขียนทำงานวิจัย เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

3.4 บทคัดย่อเขียนทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยเขียนสรุปเฉพาะสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 300 คำ หรือ 20 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ขึ้นก่อน ทั้งนี้ บทคัดย่อภาษาไทย กับบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ต้องมีเนื้อหาตรงกัน

3.5 คำสำคัญ(Keywords) ให้อยู่ในตำแหน่งต่อท้ายบทคัดย่อ และ Abstract ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ ในการเลือกหรือค้นหาเอกสารที่มีชื่อเรื่องประเภทเดียวกันกับเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัย

3.6 บทนำเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.7 วัตถุประสงค์ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

3.8 กรอบแนวคิดชี้แจงความเชื่อมโยงตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ในการทำการวิจัย

3.9 ระเบียบวิธีการวิจัย

3.10 ผลการวิจัยเป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับ อาจแสดงด้วยตาราง กราฟ แผนภาพ ประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้าย และขวา หัวตารางแบบธรรมดาไม่มีสี ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพขาว-ดำ ที่ชัดเจน และมีคำบรรยายได้รูป กรณีที่ผู้เขียนต้นฉบับประสงค์จะใช้ภาพสีจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าว

3.11 อภิปรายผลควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบเพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำผลไปใช้ประโยชน์และการให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

3.12 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัยควรเป็นข้อเสนอแนะที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง

3.13 ผู้เขียน หรือคณะผู้เขียนในส่วนท้ายของบทความให้เรียงลำดับตามรายชื่อในส่วนหัวเรื่องของบทความ โดยระบุตำแหน่งทางวิชาการ ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ และ e-mail

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และนักวิชาการทั่วไป ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการ และบทความจากผลงานวิจัย ได้แก่ สหวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และนักวิชาการทั่วไป ตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (E-education) ค้นคว้า และวิจัย
3. เพื่อเป็นแหล่งกลางในการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลและแหล่งวิทยาการความรู้ต่าง ๆ อันเป็นการเปิดโลกกว้างทางการเรียนรู้ แก่สาธารณชนทั่วไป

ที่ปรึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินดา	เกณท์มา	อธิการบดี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผด็จ	กำคำ	รองอธิการบดี

บรรณาธิการบริหาร

รองศาสตราจารย์ ดร.พนอเนื่อง สุทัศน์ ณ อยุธยา ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นนท์ณิธิ ดุลยทวีสิทธิ์ รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

กองบรรณาธิการ

1. ศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.ชาญวิทย์	เกษตรศิริ	ข้าราชการบำนาญ
2. ศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ	สถาปิตานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ	อารมณ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพล	บุตดาสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินดา	ยืนยงชัยวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติขจร	โสภณาภรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธเนศ	ตั้งจิตเจริญเลิศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรุฒม์	พลอยสวยงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
9. อาจารย์ ดร.กำธร	จิตศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
10. อาจารย์สรสินธุ์	ฉายสินสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ฝ่ายจัดการและประสานงาน

นางสาวจิรภรณ์ คล้ายวิจิตร

ออกแบบปก

นางสาวเพ็ญภา พฤตนิรันดร์

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

1. ศ.กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์	สินลาร์ตัน	ข้าราชการบำนาญ
2. รศ.ดร.อำนาจ	เดชชัยศรี	ข้าราชการบำนาญ
3. รศ.ดร.ปราณีต	ม่วงนวล	ข้าราชการบำนาญ
4. รศ.ดร.สมบูรณ์	ศิริสรรหิรัญ	มหาวิทยาลัยมหิดล
5. รศ.ดร.ภัทร์	พลอยแหวน	มหาวิทยาลัยมหิดล
6. รศ.ดร.อดิสร	ลีลาสันติธรรม	มหาวิทยาลัยมหิดล
7. รศ.ดร.ทรงศรี	สรณสถาพร	มหาวิทยาลัยมหิดล
8. รศ.ดร.สมศักดิ์	อมรสิริพงศ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
9. รศ.ดร.สมสุข	หินวิมาน	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
11. รศ.ดร.กำจร	หลุยยะพงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
12. รศ.ดร.วรรณวดี	ชัยชาญกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
13. รศ.ดร.วิโพธิ์	วัฒนานิมิตกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
14. รศ.ดร.วีเชียร	อินทรสมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
15. รศ.ดร.ทยาตา	รัตนัญญิณวณิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
16. ผศ.ดร.หทัยรัตน์	ทับพร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
17. ผศ.ดร.กันตวรรณ	มีสมสาร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
18. ผศ.ดร.กุลวรา	สุวรรณพิมล	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
19. ผศ.ดร.พิมพ์ภาภรณ์	บุญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
20. ผศ.ดร.จันทร์วิภา	ดิลกสัมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
21. ผศ.ดร.ประเสริฐ	ลิ้มสุขวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
22. ผศ.ดร.กฤษดา	ผ่องพิทยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
23. ผศ.ดร.ประไพ	ศรีดามา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
24. ผศ.ดร.วิทยา	วิสูตรเรืองเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
25. ผศ.ดร.ประยงค์	อ่อนตา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
26. ผศ.ดร.สายฝน	ทรงเสียงไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
27. ผศ.ดร.วาปี	คงอินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
28. ผศ.อภิญญา	นุชนารถ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
29. อาจารย์ ดร.มานิช	พรหมปัญญา	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
30. อาจารย์ ดร.สมชัย	ชินะตระกูล	ข้าราชการบำนาญ

ISSN : 2465-4523

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

673-675 อาคาร 100 ปี ศรีสุริยวงศ์ ชั้น 7
1061 ซ.อิสรภาพ 15 ถ.อิสรภาพ แขวงศิริบุญชัย
เขตหนองจอก กทม. 10600

โทร. 02-473-7000 ต่อ 1600 , 1601 , 1606
แฟกซ์. ต่อ 1601

Email. rdibsrujo@bsru.ac.th

Website. <http://research.bsru.ac.th>

Journal Website. <http://ejs.bsru.ac.th/research>

RDI Website.
<http://research.bsru.ac.th>

Journal Website.
<http://ejs.bsru.ac.th/research>

Email. rdibsrujo@bsru.ac.th